

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem. — w niedzielę i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Cheltnikowski, Powszechnej Wystawy Krajowej dr. Stanisław Bernatt, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcina 70.

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 450

Poznań, sobota dnia 28 września 1929

Rok XXIV

Święto kupiectwa wielkopolskiego

Jutro święci kupiectwo poznańskie rzadką uroczystością. Spójrzmy wstecz na pół tysiąca lat swej pracy organizacyjnej, odwracać będzie przed społeczeństwem wspaniałe karty swej przeszłości, które dowodzą, że stan kupiecki w Poznaniu chlubić się może pięknymi tradycjami.

Wgłębiając się w historję kupiectwa polskiego za czasów dawnej Rzeczypospolitej, śledząc wysiłki jego nad utrzymaniem swobód gospodarczych, narażonych na ciągłe ataki i podrywy ze strony wszechwładnej wówczas warstwy szlacheckiej, zastanawiamy się, jakby inaczej potoczyły się wydarzenia historyczne naszego państwa, gdyby mieszczaństwo polskie, którego tron stanowiło kupiectwo, odegrać mogło wybitniejszą rolę w naszym życiu państwowem.

Trudno dziś ustalić, czy ten stan rzeczy przypisać należy niemocy wewnętrznej kupiectwa, czy też splotowi okoliczności zewnętrznych, niezależnych od woli i możliwości oddziaływania na niego kupiectwa. Więcej momentów przemawia za tą drugą hipotezą, jakkolwiek stwierdzić należy, że wysiłki kupiectwa zakreśliły sobie granice zbyt szczupłe, że skierowane były na uzyskanie lokalnych przywilejów, a nie obejmowały horyzontów szerszych, ogólnopaństwowych. Wynikało to z ówczesnego ustroju miast.

Historja jest mistrzynią, nauczycielką życia — mówi przysłowie rzymskie. Z błędów przeszłości należy wysnuwać wskazówki dla teraźniejszości i przyszłości. Konfraternia Kupców, później przemianowana na Korporację Kupców Chrześcijańskich w Poznaniu, analogiczne związki kupieckie w innych miastach Polski — w Krakowie, Lwowie, Warszawie itd. położyły wielkie zasługi dookoła skupiania żywności kupieckich w pracy organizacyjnej, w pielęgnowaniu starodawnych tradycji, w podnoszeniu stanowiska społecznego kupiectwa, w obronie jego żywotnych interesów — pracowały jednak w odosobnieniu i dlatego efekt ich pracy nie był wspólmierny z fatalnymi następstwami wadliwej polityki gospodarczej dawnej Rzeczypospolitej, której przyswiecały ciasne, egoistyczne hasła „swobody” szlacheckiej, polegającej na krępowaniu swobody warstw mieszczańskich.

Byłoby błędem nie do darowania, gdybyśmy dzisiaj szli znowu tym starym szlakiem zaniedbywania interesów miejskich. Nie znaczy to oczywiście, by miało się to dziać kosztem wsi, by należało wywoływać jakiegoś antagonizmy między wsią a miastem. Interes publiczny wymaga otoczenia obydwu równomierną opieką.

Historja Korporacji Kupców Chrześcijańskich uczy nas dalej, że, jak dawniej, tak i teraz należy walczyć o czystość narodową handlu polskiego. Właśnie kupiectwo wielkopolskie, które pod tym względem osiągnęło nie-

mal stan idealny, ma wielką misję do spełnienia, torując w innych dzielnicach drogi do spolszczenia handlu, niestety opanowanego w przeważającej mierze przez żywiły obce i dla państwowości naszej często nie przychylnie usposobione. Zadanie to olbrzymie i obliczone na daleką metę.

Wreszcie, jeśli chodzi o metodę organizacyjną, to w połączeniu uroczystości 500-lecia istnienia Korporacji z jubileuszem 25-letnim Związku Towarzystw Kupieckich i ogólnopolskim zjazdem kupiectwa pragnęlibyśmy widzieć symbol nowych kierunków w pracy zorganizowanego kupiectwa.

Nie żyjemy już w ustroju zamkniętych w sobie, małych jednostek gospodarczych, jak w średniowieczu. intere-

sy handlu nie zatrzymują się nawet w granicach wielkich państw, to też tylko wielkie organizacje mogą znaleźć należyty posłuch dla potrzeb i postulatów swych członków.

Uroczystości jutrzejsze, które słuszną dumą mogą napelnić liczne rzesze naszego kupiectwa, powinny nietylko ograniczyć się do rozpamiętywania przeszłości, ale stać się podjętą i bodźcem do dalszej pracy. Na kanwie działalności kupiectwa powinny wysnuć się nowe pomysły, nowe barwy zakwitnąć.

Do licznych życzeń i gratulacji, które jutro spłyną na stół przydzielny, dołączamy i nasze serdeczne i szczerą życziwością owiane słowa: „Szczęść Boże w dalszej pracy dla dobra kupiectwa, narodu i państwa!”

500 lat pracy dla dobra kupiectwa

Pięćset lat istnienia, to okres tak długi, że na tej wielkiej przestrzeni nie rozegrała się większa część naszych dziejów, obejmujących niespełna 10 wieków. Miasto Poznań miało już wówczas za sobą 170 lat istnienia, w których rozmaite przechodziło koleje. Za ostatnich Piastów nie najlepiej mu się powodziło; skutkiem grabieży Pomorza przez Krzyżaków za Lokietka, nastąpił dla Wielkopolski okres ciągłych napadów krzyżackich, za Kazimierza Wielkiego tamują rozwój sprzyjszenia szlachty wielkopolskiej, najgorsze wreszcie czasy dla Wielkopolski i Poznania nastąpiły po śmierci Ludwika Węgierskiego, gdy w długiej wojnie domowej uległ Poznań całkowitemu zburzeniu.

Nowy okres rozwoju nastąpił dla Poznania dopiero za czasów Jagiellów, dopiero wówczas wchodzi dzieje Poznania na spokojne tory. Nic więc dziwnego, że z tego okresu mamy najstarszą księgę akt rady miejskiej, która daje możność głębszego wglądu w dzieje ówczesnego Poznania. Poznaliśmy z nich cały ustrój ówczesnego miasta, w którym największą rolę odgrywały organizacje cechowe, jak to wogóle było w zwyczaju w średniowiecznych miastach. Kto chciał być obywatelem miasta ten musiał należeć do jednego z cechów.

To też zarówno obaj burmistrzowie, jak rajcy i ławnicy byli co roku wybierani z pomiędzy członków cechów, a ponadto każdy cech wybierał corocznie ze swego grona dwóch przysiężnych, którzy wchodziłi w skład zarządu miejskiego. Zachowane w księgach miasta Poznania spisy corocznie obieranych władz miejskich dają nam od połowy XV wieku wgląd w rozwój cechów poznańskich, bo od tego czasu rozpoczynają się coroczne spisy owych przysiężnych. Najstarsza lista wymienia piętnaście cechów, które dokonywały obioru przysiężnych: 1. kupcy handlujący sukniem, 2. kupcy handlujący wszelkimi innymi towarami, 3. rzeźnicy w starych jatkach, 4. rzeźnicy w nowych jatkach, 5. tkacze, 6. kuśnierze, 7. piekarze, 8. szewcy, 9. piwowarzy, 10. krawcy, 11. garbarze, 12. białoskórnicy, 13. kowale, 14. rymarze i 15. budnicy. W ciągu wieku XV powiększyła się ta liczba o sześć nowych cechów: 1. złotników, z którymi połączeni byli malarze, hafciarze i aptekarze, 2. ślusarzy, 3. kapeluszników, 4. bednarzy, 5. stelmachów i 6. płócienni-

ków, tak, że z końcem XV wieku było w Poznaniu 21 cechów.

W spisie tym są trzy cechy trudniące się handlem towarów: kupcy handlujący sukniem, kupcy handlujący wszelkimi innymi towarami i budnicy.

Kupcy-sukiennicy byli najstarszym i najprzedniejszym cechem w Poznaniu i za taki się zawsze sami uważali. Już w pierwszych latach swego panowania nadał Jagiello doszczętnie zniszczonemu miastu prawo wybudowania w rynku sukniennic. Niewątpliwie mieli oni już przedtem organizację cechową; najstarszy jednak statut cechowy pochodzi dopiero z r. 1468.

Najniższy stopień w hierarchji cechowej tworzyli budnicy, których najstarszy zachowany w odpisie statut pochodzi z r. 1418. Odstąpiło im wtedy miasto 17 budek w rynku po stronie ratusza. Trudnili się sprzedażą powrozów, korków, smoły, tłuszczów, ryb suszonych, a przedewszystkiem soli i śledzi. Pamięć po budnikach przetrwała w pozostałych wysokich wąskich, jedno- i trzyokiennej kamieniczkach po wschodniej stronie Starego Rynku, w przedłużeniu ratusza.

Odrębny cech tworzyli właściwie kupcy, których organizację nazywano później Bractwem Kupieckim lub Konfraternją kupiecką.

Podobnie jak o początkach innych cechów poznańskich, tak i o powstaniu pierwszej organizacji kupieckiej nie mamy żadnych wiadomości. Nie moglibyśmy też nic pewniejszego o tem powiedzieć, gdyby nie szczęśliwy przypadek, który zachował nam

wprawdzie późną, ale za to bardzo cenną wiadomość o najstarszym przywileju dla kupców poznańskich. Opowiada nam o tem w obszernem opracowaniu p. t. „Z dziejów handlu i kupiectwa poznańskiego za dawnej Rzeczypospolitej Polskiej”, wydanem z okazji 500-letniego jubileuszu Korporacji Kupców Chrześcijańskich, nestor kupiectwa poznańskiego i zasłużony księgarz poznański, p. Jarosław Leitgeber.

Oto w długotrwałym sporze, jaki poznańska konfraternia kupiecka prowadziła z aptekarzami o sprzedaż różnych artykułów, sprawa oparła się ostatecznie o sąd królewski i została rozstrzygnięta dekretem Augusta II z 27 kwietnia 1714. Właściwy termin odbył się w Warszawie dziesięć dni przedtem i wtedy to podczas rozprawy sądowej przedłożył pełnomocnik konfraternji dla poparcia jej praw cały szereg dokumentów i przywilejów, wśród których był statut nadany cechowi kupieckiemu przez radę miejską w roku 1429, a powtórzony i zatwierdzony przez Zygmunta Augusta w r. 1552.

Wzmianka ta przekazała nam zatem datę powstania odrębnego cechu kupieckiego w Poznaniu i stała się podstawą święconych obecnie uroczystości jubileuszowych 500-lecia Korporacji Kupców Chrześcijańskich, jako prawowitej następczyni dawnych organizacji kupieckich w Poznaniu. Pozbawieni tej wiadomości musieliśmy posunąć datę zaistnienia pierwszej organizacji kupieckiej o 10 lat naprzód, do r. 1440, w którym kupcy poznańscy wymienieni są w najstarszej liście przysiężnych na drugim, honorowym miejscu.

Początek XV wieku jest również okresem, z którego mamy pierwsze wiadomości o organizacjach kupieckich w dwóch innych największych podówczas miastach polskich. Po raz pierwszy spotykamy starszych organizacji kupieckiej w Krakowie w r. 1410, a we Lwowie w r. 1425, gdzie później był to zespół 40-tu, z podziałem na suknienników i kupców.

Obok kupiectwa dwóch wymienionych miast i Warszawy (w późniejszych wiekach) odgrywało kupiectwo poznańskie ważną rolę w naszych dziejach; zwłaszcza dla rozwoju naszej kultury materialnej i duchowej miało ono pierwszorzędne znaczenie.

Jakie były losy kupiectwa poznańskiego w okresach jego największego rozkwitu i w czasach upadku, jaką miało w ciągu wieków organizację i jakie było jego życie wewnętrzne, o tem mówi szczegółowo jubileuszowa praca sędziwego p. Jarosława Leitgebry.

Feliks Pohorecki.

Z dziejów Związku Tow. Kupieckich

Pierwsza akcja w kierunku stworzenia związku, skupiającego zachodniopolskich kupców-chrześcijan, rozpoczęła się już w r. 1894 i była zainicjowana przez wybitnych i poważnych na gruncie poznańskim kupców pp.: Kasprowicza, Jerzykiewicza, B. Leitgebry i Oberfelda. Pomysłem ich było rozszerzenie poznańskiej Korporacji Kupców Chrześcijan, na teren całej Wielkopolski i ewentualnie Pomorza. Lecz kupiectwo okazało się jeszcze za mało przygotowanym do wspólnej akcji. To też pomysł ten bardzo słabo się rozwijał, zaś w r. 1896 upadł zupełnie.

Od tego czasu korporacja poznańska była żarzona do koncepcji rozszerzenia terenu swej organizacji, wysunęła natomiast myśl zespolenia się z towarzystwami przemysłowo-rzemieślniczymi, w celu wzmocnienia pozycji żywiołu polskiego na niwie gospodarczej.

W roku 1904 udało się urządzić w Poznaniu wielki zjazd kupiectwa polskiego, głównie dzięki energicznemu zabiegom śp. Ozdowskiego, późniejszego długoletniego i zasłużonego prezesa Z. T. K. Zjazd ten, mimo bardzo licznego udziału kupców nie doprowadził do (Ciąg dalszy na stronie 3-ciej).

Drugi milion wozów Ford Model A

W dn. 24-go lipca r. b. produkcja wozów
Ford Model A osiągnęła cyfrę 2.000.000

W dn. 4-go lutego r. b. obwieściliśmy, że produkcja Nowego Forda osiągnęła cyfrę 1.000.000 wozów, obecnie zaś — po upływie trochę więcej niż 5 miesięcy, jesteśmy w stanie opublikować doniosłą wiadomość o wykonaniu przez nas w dn. 24-go lipca r. b. o godz. 5-ej pp. dwumiljonowego wozu.

Pierwszy milion wyprodukowaliśmy w ciągu 15-tu miesięcy, a ponieważ metody naszej produkcji osiągnęły na początku roku bieżącego niepospolitą doskonałość, wyprodukowaliśmy drugi milion w ciągu tylko 5 miesięcy i 20 dni. Rozmiary tej produkcji, jedynej w swoim rodzaju w historii przemysłu samochodowego, zwróciły na siebie uwagę całego świata.

Rezultat ten świadczy o niezwykle szybkim tempie i skuteczności organizacji Ford Motor Company, obejmującej cały świat i oznaczającą również rozpoczęcie nowego okresu wzmożonej działalności, nie notowanej dotychczas w historii rozwoju Ford Motor Company. Nigdy bowiem przedtem nie było takiego popytu na produkty Forda, jak obecnie; również nigdy jeszcze usiłowania nasze w kierunku zaspokojenia popytu nie były tak wielkie, jak obecnie.

Jest to dalszy dowód uznania przez cały świat doskonałości Nowego Forda od czasu jego pierwszego pojawienia się na rynku. Nowy Ford był dobrym wozem, kiedy poraz pierwszy ujrzał świat, a obecnie zaś jest on jeszcze lepszy. Udoskonalenia wszelkiego rodzaju są w nim wciąż stosowane. Nowe pomysły i metody produkcji są ciągle wynajdywane, zaraz po wypróbowaniu ich skuteczności przyjmowane

i natychmiast znajdują zastosowanie przy jego budowie. Niema zatem przetrzymywania jakichś ulepszeń dla tak zwanych "rocznych modeli". Rezultat podobnego postępowania jest taki, że Nowy Ford jest zawsze "nowy" i niezależnie od tego, czy kupujecie Forda w styczniu, w maju albo we wrześniu, możecie zawsze być pewni, iż w wozie Waszym znajdziecie najnowsze ulepszenia.

Uznanie całego świata dla Nowego Forda jest w zupełności usprawiedliwione. Mówi o tem duża ilość zaświadczeń, otrzymywanych ze wszystkich stron świata, sławiących jego wyczyny bądźto w życiu codziennem lub też na niwie czysto sportowej.

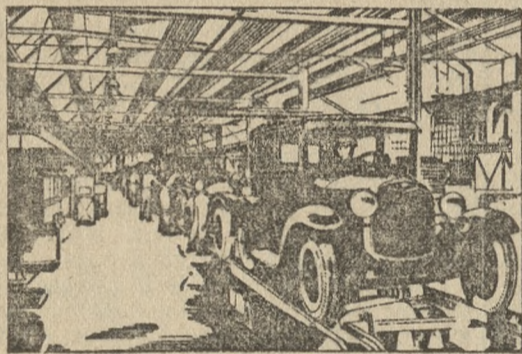
**9.100
samochodów
dziennie**

Pewnego dnia w maju r. b. wyprodukowano 9.100 wozów, co odpowiada jednemu wozowi na każdą 9¹/₂ sekundy. Maj był rekordowym miesiącem produkcji, bowiem w ciągu tego miesiąca wykonano 200.903 wozów.

Ogólna cyfra produkcji Nowych Fordów w ciągu pierwszych sześciu miesięcy r. b. wynosiła 1.065.630 wozów.

Siła, odporność, wytrzymałość oraz ekonomia Nowego Forda zostały wypróbowane we wszystkich częściach świata. W tegorocznym Biegu Alpejskim, który odbył się na trasie, wynoszącej 2.700 km i dochodzącej miejscami do 2.700 metrów wysokości, brało udział 80 konkurentów, w tym 8 seryjnych Fordów. Rajd ten należy do najbardziej trudnych konkursów samochodowych, ponieważ musi być przejechany w ciągu 5 dni. Tylko 53 wozy skończyły bieg w przepisanim czasie, a spośród nich 5 Nowych Fordów, które otrzymały za ten niepospolity wyczyn sportowy Złote Kubki Alpejskie, pierwsze nagrody w swej kategorii.

Powyższa wiadomość, jak również cały szereg innych, potwierdza wyższość Nowego Forda, oraz świadczy o urzeczywistnieniu wszelkich w nim pokładanych, od pierwszej chwili, nadziei. Nie bez powodu, bowiem, możliwym było wykonanie w ciągu 5 miesięcy i 20 dni miliona Nowych Fordów.

FORD MOTOR COMPANY

Centra
baterie

Kto „Centra” używa wyłącznie wszędzie
Ten zbiek „Centra” dużo zaoszczędzi!

Swieżą i delikatną cerę
uzyskasz i zachowasz
przez używanie bpw 699

**Mydła ogórkowego
Ihnatowicza.**

PIXAVON
czy mydło dzieciowe

Między mydłem dzieciowym a Pixavonem jest taka różnica, jak między dniem a nocą. Mydło dzieciowe, wytwarzane bezpośrednio z surowej smoły, posiada niemiły zapach i zawiera substancje drażniące i barwiące skórę, co uważać należy za właściwości ujemne. Pixavon natomiast, dzięki temu, iż fabrykowany jest nie z surowej smoły, lecz z Pitralu, nie posiada tych ujemnych cech, jest bezbarwny i nie zawiera składników, wywołujących podrażnienie skóry. Pixavon jest wyra-

biany na zasadzie własnego patentu za Nr. 234794 na Pitral. Tw 866

Wszystkim, którym zależy na utrzymaniu włosów, zalecamy używanie Pixavonu (tylko w oryginalnym opakowaniu), który stosować należy zarówno w domu jak i w salonie fryzjerskim.

Karlsbadzka Woda Mineralna i Sól Źródłana

są to cudowne środki lecznicze, któremi obdarzyła nas natura.

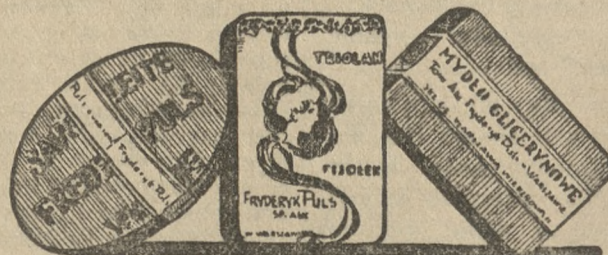
O ich prawdziwości świadczy marka ochronna.

Do nabycia we wszystkich składach wód mineralnych, drogerjach i aptek. Tw 864

Panflavin PASTYLKACH
do odkażania jamy
ustnej i gardła.

Japoński biały bez
naturalny zapach kwitnącego bzu
PERFUMY, WODY KWIAKOWE, PUDER I MYDŁO
J. SZACH - WARSZAWA.

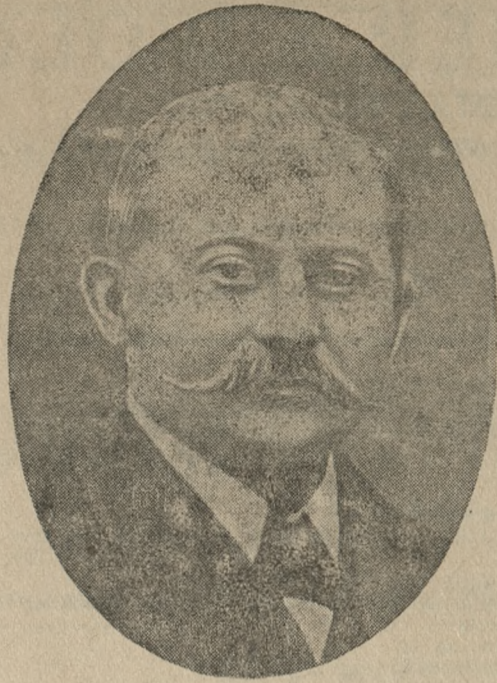
**PULSA
MYDŁA**

PRZEMYSŁ MYDLARSKI I PERFUMERYJNY FR. PULS S.A. WIERZBOWA 11

Polecam ZIARNIK i USPULUN
do zaprawy zboża

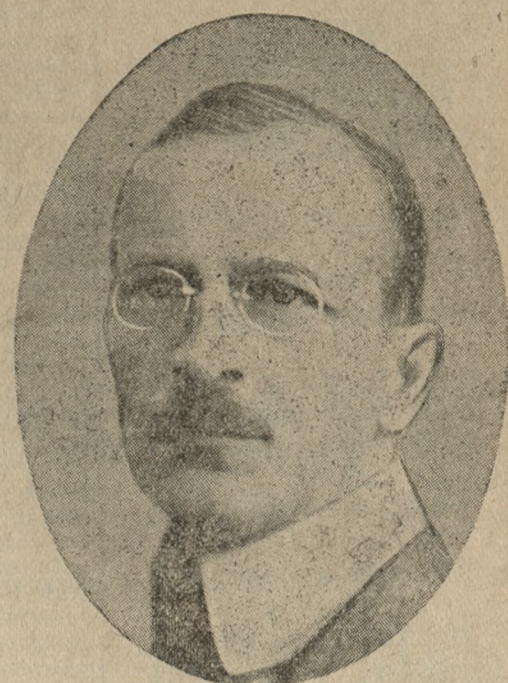
oraz wszelkie inne artykuły dla Rolnictwa.
**CENTRALNA DROGERJA
J. CZEPCZYNSKI**
Poznań, Stary Rynek 8.
Pz 664/81, 31

Wacław Ozdowski
założyciel i pierwszy prezes, następnie sekretarz Związku Towarzystw Kupieckich

Szambelan Stefan Cegielski
drugi prezes Związku Towarzystw Kupieckich

Kazimierz Otmianowski
obecny prezes Związku Towarzystw Kupieckich

(Ciąg dalszy ze strony 1-szej).
konkretnych rezultatów. Niezrażony tem Ozdowski urządził w końcu tego samego roku drugi zjazd w Inowrocławiu, na który przybyła również delegacja korporacji poznańskiej w charakterze obserwatorów. Wynikiem tego zjazdu było założenie Związku Towarzystw Kupieckich, do którego jednakże korporacja nie przystąpiła. Pierwszym prezesem Związku został Ozdowski, który na tem stanowisku przez trzy lata pracował owocnie nad konsolidacją zachodniopolskiego kupiectwa.

Ten stan trwał aż do wybuchu wojny. Wojna światowa, sprowadzając ogólną depresję we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, odbiła się też ujemnie na pracy Związku, który przyczłł i faktycznie przestał funkcjonować.

Radykalną zmianę sytuacji przyniósł rok 1918. Społeczeństwo przeszedłszy ogniową próbę wojny stało się odporniejsze i nabrało hartu. To

W roku	1904	należało do Z. T. K.	4	towarzystwa z	161	członkami
"	1913	"	26	towarzystw z	852	"
"	1919	"	25	"	z 839	"
"	1924	"	43	"	z 1 830	"
"	1925	"	45	"	z 1 965	"
"	1926	"	47	"	z 2 419	"
"	1927	"	51	"	z 2 842	"
"	1928	"	55	"	z 3 315	"

Dziś związek, uporawszy się z kwestją konsolidacji kupiectwa, może pracować nad realizacją swych dalszych zamierzeń, przedewszystkiem stworzenia sobie odpowiedzialnej pozycji i wpływów w dziedzinie ustawodawstwa państwowego i gospodarki samorządowej, jak również zajmować się fachowymi zagadnieniami branżowymi i jak najlepszemu zorganizowaniu kupiectwa w poszczególnych organizacjach, należących do związku.

Na przyszłość związek dążyć będzie do przeprowadzenia koniecznych dla życia gospodarczego reform w dziedzinie ustawodawstwa, przedewszystkiem, jeśli chodzi o podatki i prawo handlowe, jak również stosunek monopolu państwowego do handlu. Wobec zjawiska z kartelizacji życia ekonomicznego, związek stojąc bezwzględnie na platformie wolnego handlu zajmuje stanowisko krytyczne.

Pięknym i ze wszelkich miar poparcia godnym zamiarem związku jest stworzenie Domu Kupieckiego, na wzór istniejącego już Domu Rzemieślniczego, któryby stanowił centrum i ognisko życia organizacyjnego i towarzyskiego wielkopolskiego kupiectwa.

też od tego roku datuje się stały rozwój związku, do którego przystępują coraz to nowi członkowie. Po śp. Ozdowskim prezesurę objął śp. szamb. Stefan Cegielski, sprawując ją z wielkim pożytkiem dla związku od 1908 r. do 1920 r. Pracę jego kontynuowali pp. Kasprowicz i Mazurkiewicz, zaś w r. 1925 prezesem Związku został p. Otmianowski, który piastuje ten urząd po dziś dzień.

W r. 1925, z inicjatywy Z. T. K. stworzoną została Naczelna Rada Zrzeszeń Kupieckich, której Związek jest najpoważniejszym członkiem. W skład związku wchodzi dziś dwie organizacje zawodowe, mianowicie korporacja oraz Stow. Kupców Chrześcijan i 56 organizacji branżowych, z czego 17 w Poznaniu.

O stałym rozwoju związku, świadczą najlepiej poniższa tabela, wykazująca wzrost ilości członków i towarzysztw należących do związku w latach, stanowiących pewne punkty przełomowe.

W roku	1904	należało do Z. T. K.	4	towarzystwa z	161	członkami
"	1913	"	26	towarzystw z	852	"
"	1919	"	25	"	z 839	"
"	1924	"	43	"	z 1 830	"
"	1925	"	45	"	z 1 965	"
"	1926	"	47	"	z 2 419	"
"	1927	"	51	"	z 2 842	"
"	1928	"	55	"	z 3 315	"

Pierwsze kroki w tym kierunku już poczyniono, zakupując obszerny plac budowlany, wartości 300 tys. złotych przy zbiegu ulic Zwierzynieckiej i Gajowej, gdzie stanie piękny i duży gmach, frontem zwrócony w kierunku ogrodu zoologicznego.

Tak przedstawia się w pobieżnym skrócie działalność pożytecznej dla kupiectwa wielkopolskiego organizacji w pierwszym ćwierćwieczu jej istnienia. Zaznaczyć należy jeszcze na zakończenie, że inicjatywa związku nie ograniczała się wyłącznie do spraw bezpośrednio dotyczących kupiectwa. Wszakże stworzenie Targów Poznańskich jest w przeważającej mierze zasługą ówczesnych kierowników związku. Również myśl powołania do życia Powszechnej Wystawy Krajowej zrodziła się w tych samych kołach. Ruchliwa inicjatywa związku, obejmująca szeroki zakres zagadnień związanych mniej lub bardziej ściśle z sprawami kupieckimi zasługuje na szczególne podkreślenie, gdyż jest wyrazem dużej żywotności i przedsiębiorczości tej organizacji. Tutaj też leży źródło sukcesów związku.

Błędne eksperymenty polityki gospodarczej na nikim nie wywarły równie ujemnych skutków, jak na stanie kupieckim.

Podobnie niestalość waluty markowej na nikim tak bardzo się nie zemściła, jak właśnie na kupiectwie. Ciągłe wahania waluty uniemożliwiały jakąkolwiek kalkulację racjonalną cen i kupiec nigdy nie był w stanie iść w parze ze zwykłą walutą. Wahania waluty zmuszały kupca do odpowiedniego podwyższania cen, a konsumentom zdawało się, że nikt nie zarabia na tem, jak tylko kupiec, a wahania waluty są jakoby dla niego specjalnie stworzone. W rzeczywistości zaś sprzedawał on towar z rzekomym zarobkiem, a gdy chciał nabyć nowy towar, okazywało się, że znacznie mniej nabyć może towaru, aniżeli za sprzedany towar uzyskał. Topniał w ten sposób majątek, względnie substancja przedsiębiorstwa, a wzamian za to żył kupiec w ciągłej obawie, gdyż wisiał nad nim miecz Damoklesa — kara za rzekomą lichwę.

Takie były losy stanu kupieckiego do czasu ostatecznej stabilizacji waluty, a w konsekwencji tego względnej stałości cen. Nic nie działa tak zabójczo na kupca, jak brak możliwości jakiegokolwiek kalkulacji cen, a dobrze są nam w pamięci czasy, gdy ceny zmieniały się nietylko z dnia na dzień ale z godziny na godzinę. Czasy te pociągnęły za sobą zniszczenie wielkiej ilości zdrowych niegdyś przedsiębiorstw. Stabilizacja waluty przyniosła ze sobą ten ważny moment, że kupiec mógł odpowiednio kalkulować i mniej więcej wiedział, jak może sprzedawać, by nabyć conajmniej równowartość towaru. Psychoza inflacyjna oraz ciągłe napięcie znikły z życia kupiectwa i pod tym względem nastąpiły mniej więcej normalne stosunki.

Jeżeli chodzi o stosunek rządu do sfer kupieckich, stwierdzić możemy, że uległ on pewnej poprawie. Doszło się wreszcie do przekonania, że bez wzajemnej współpracy, życie gospodarcze nie może iść naprzód i sfery gospodarcze nie mogą być tylko biernym przedmiotem najrozmaitszych, niebezpiecznych eksperymentów wiwiskcyjnych. Przy opracowaniu projektów ustaw gospodarczych zasięga się nieraz opinii sfer gospodarczych i w pewnej mierze uwzględnia się niektóre postulaty; zrozumiano wreszcie, że koniecznym jest bezpośrednie zetknięcie się sfer rządowych ze sferami gospodarczymi, zwłaszcza ze stanem kupieckim i to spowodowało rząd do zwolnienia od czasu do czasu konferencji w Warszawie. Taki bezpośredni kontakt wykazał na podstawie wymiany bezpośredniej poglądów, że należy handel inaczej traktować i że należy otoczyć go opieką, w przeciwnym bowiem razie wywrze to ujemny wpływ na całe życie gospodarcze. Nie zdołano jednak niestety przekonać miarodajnych czynników, że istnieje cały szereg zarządzeń krepujących życie gospodarcze, przestarzałych, będących pozostałością czasów wojennych, a niedostosowanych wcale do obecnych normalnych stosunków. Wolano ciągle, że stanowią wprost wyjątek pod niejednym względem na całej kuli ziemskiej i podczas gdy na całym świecie wszędzie obalono mury chińskie i wszelkie pozostałości gospodarki przymusowej — u nas więzy te, jak np. ustawę o lichwie wojennej — zachowano.

Do więzów tego rodzaju należą również osławione ograniczenia paszportowe. Od lat kilku bezustannie domagają się sfery gospodarcze zniesienia ograniczeń paszportowych za przykładem wszystkich cywilizowanych państw. Nie można bowiem z opłat administracyjnych, mających pokryć koszty własne, czynić stałego źródła dochodu. Jest to temat tak gruntownie i tak powszechnie omówiony, że uważamy dalsze jego rozważanie za zbędne, tem bardziej, że kupiectwo ma o wiele ważniejsze zagadnienia do rozwiązania. Do nich należy przede wszystkim sprawa reformy systemu podatkowego.

Jeżeli zadamy sobie pytanie, jakie zmiany zasadnicze nastąpiły w ostatnich latach pod względem podatkowym, to stwierdzić musimy, że nie doczekaliśmy się gruntownej reformy naszego systemu podatkowego, którego ujemne strony mieliśmy sposobność niejednokrotnie wykazać. Anomalje rozlicznych naszych podatków, w szczególności podwójne opodatkowanie w formie patentów przemysłowych i nieznanego co do swej wysokości nigdzie podatku obrotowego, podkreślił wyraźnie prof. Kemmerer, a udzielenie pożyczki stabilizacyjnej uzależnione zostało w pewnej mierze od przeprowadzenia reformy systemu podatkowego, czego wyraźnym dowodem jest dekret Pana Prezydenta z dn. 30 października 1927 roku, w którym rząd zobowiązuje się do przeprowadzenia tej reformy (t. zw. plan stabilizacyjny). Przez długi czas sfery rządowe uporczywie twierdziły, że obciążenie po-

O bolączkach kupiectwa polskiego

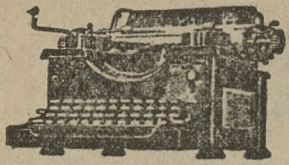
Jeżeli zastanowimy się nad tem, jaką rolę przypisywano handlowi w pierwszych latach odzyskanej niepodległości, to stwierdzić przyjdzie, że od samego zarania był on niedoceniany i prawie że stawiany poza nawias życia gospodarczego, był bowiem uważany za coś zbytecznego i wprost za pasożyta. Jeżeli sięgamy myślą wstecz dalej jeszcze i uprzytomnimy sobie, jak oceniano handel w Polsce Jagiellonów, Wazów i Sasów, wówczas stwierdzimy z ubolewaniem, że i w dawnej Polsce, popełniano ten sam błąd, odnosząc się do handlu zawsze zasadniczo nieprzychylnie i uważano handel za coś poniżającego w stosunku do innych zawodów. Pamiętano, komu w starej Romie patronował Hermes...

To mylnie pojęcie o znaczeniu handlu przeszło niestety do stosunków naszych po uzyskaniu niepodległości i ten grzech ciążył nadal. Charakterystycznym jest jednak, że jak z jednej strony uważano handel za „zbyteczne pośrednictwo”, tak z drugiej nie zapominano o nim jedynie przy sposobności ustalania ciężarów podatkowych i socjalnych. Ustawodawstwo gospodarcze, zarówno skarbowe, jak socjalne, nosiło w przeciagu kilku lat piętno tego rodzaju, iż miało się wrażenie, że w konsekwencji mylnego pojęcia o handlu i jego znaczeniu dla życia gospodarczego, należy wszelkimi siłami wycisnąć wszystko to, co kupiec posiada i kupiec był uważany za najlepsze źródło dochodów skarbowych.

Sluchajcie! Sluchajcie! — Najnowsza [nowina]
Dla ojea i matki, dla córki i syna:
Ot „BATRA” — Baterje dziś rekord [zdobyły]
I sława światową swe imię okryły.

Czy radio, czy lampka — w komorze, [czy dworze].
Bez „BATRA” — Baterji dziś [istnieć nie może].

Baterje „BATRA” są najlepsze, najtrwalsze i najekonomiczniejsze.
Fabryka Elementów i Baterji „BATRA”
Poznań. P w 5590-89,64

NAJBARDZIEJ UDOSKONALONA
AMERYKAŃSKA
MASZYNA DO PISANIA

ROYAL

Upoważnione przedstawicielstwo

Przygodzki i Hampel

Poznań, Sewer. Mielżyńskiego 21.
Tel. 21-24.

datkowe nie jest wielkie i że jedynie wysokie stawki podatkowe są rekojmia poważnych wpływów skarbowych. W tym kierunku, zdaje się, nastąpiła zasadnicza zmiana zapłaty.

Aktualne trudności gospodarcze szczególnie uwypuklają potrzebę podjęcia stanowczych wysiłków w kierunku zasadniczej, jak najszybszej przebudowy systemu podatkowego, równomiernego rozkładu świadczeń publicznych, zwiększenia ilości opodatkowanych, zmniejszenia progresji, wprowadzenia zasady rentowności, zniesienia podwójnego opodatkowania osób prawnych, wydatnego obniżenia stopy podatku obrotowego, likwidacji dotychczasowego podatku majątkowego, racjonalnego rozkładu terminów płatności, wprowadzenia jednolitej ordynacji podatkowej, usprawnienia postępowania władz skarbowych, stosowania zasady zaufania do płatników itd. itd.... Niezależnie od tego, chwila obecna wymaga szeregu szybkich zarządzeń, któreby mogły oddziaływać podniecająco na obrót towarowy.

Są poszlaki po temu, że sfery rządowe skłaniają się ku zmianie obecnego systemu podatkowego (o ile wogóle o systemie w naszych warunkach może być mowa). Wobec tego, że rząd do reformy wprost ustawowo się zobowiązał, spodziewają się sfery gospodarcze, że reforma ta w najszybszym czasie zostanie przeprowadzona. Jest to warunek dalszego rozwoju życia gospodarczego kraju.

Również w stosunkach kredytowych w odniesieniu do handlu nie nastąpiły zasadnicze zmiany na lepsze. W udzielaniu kredytu, handel stał i stoi na szarem końcu, a może w żadnej gałęzi życia gospodarczego kredyt nie jest tak potrzebny, jak właśnie w handlu. Spodziewano się zmian z chwilą uzyskania pożyczki zagranicznej, skutki jej jednak nie dotarły do sfer kupieckich. W obecnej sytuacji gospodarczej zagadnienie zorganizowania kredytu dla handlu nabrało szczególnego znaczenia. Chroniczny brak kapitałów obrotowych wystąpił ostatnio tak silnie, że bez przesady można twierdzić, iż handel jest prawie zupełnie pozbawiony kapitałów obrotowych. W tem położeniu z całym naciskiem trzeba podkreślić potrzebę poważnego zajęcia się zagadnieniem kredytowym handlu i znalezienia chociażby częściowych środków zaradczych. Do tych należy zaliczyć rozszerzenie kredytów bezpośrednich handlu w Banku Polskim i Banku Gospodarstwa Krajowego, powiększenie możliwości korzystania przemysłu i handlu z kredytów za pośrednictwem firm przemysłowych, jako podawców oraz rozszerzenie kredytów redyskontowych dla instytucji bankowych, które specjalizują się w obsłudze potrzeb handlowych.

Możnaby długo jeszcze mówić na temat bolączek kupiectwa, jest ich bowiem tyle, ile ujemnych skutków pociągnęło za sobą mylne postawienie sprawy handlu w odrodzonej Polsce. Znaczący to, że jest tych bolączek sporo. Pokażna ich ilość nie powinna jednak zniechęcać kupiectwa polskiego do dalszej wytrwałej pracy dla dobra swego zawodu, a temsamem dla dobra ogółu.

Oczywiście naprawa w tej dziedzinie, tworzenie własnego silnego stanu kupieckiego, odbywać się może jedynie stopniowo i musi być przygotowana od podstaw. Koniecznym jest stałe tworzenie przychylnego dla rozwoju rodzimego kupiectwa podłoża i sprzyjających jego rozwojowi warunków. W pierwszym rzędzie konieczne jest przyspieszenie, niewątpliwie odbywającego się obecnie z wolna, procesu coraz przychylniejszego ustosunkowania się społeczeństwa do stanu kupieckiego. Równoległe odbywać się musi podnoszenie poziomu umysłowego i poniekąd moralnego naszego kupiectwa przez gruntowne, fachowe studia, poparte odpowiednią praktyką na Zachodzie, dla dokładnego zapoznania się z metodami nowoczesnego handlu. Zadanie to niełatwe; postępujący jednak proces organizowania się kupiectwa polskiego rokuje nadzieję, że sprosta ono swym obowiązkom ad maiorem gloriam Reipublicae!

T. K-j.

Organizacje kupieckie wobec wyborów

Otrzymujemy następujący komunikat z prośbą o ogłoszenie:

Dnia 6 października 1929 odbędą się wybory do rady miasta Poznania.

Każdy kupiec powinien spełnić swój obowiązek obywatelski i stanąć do urny wyborczej.

Udział zorganizowanego kupiectwa w głosowaniu jest konieczny tem bardziej, że wśród kandydatów znajdują się członkowie naszych organizacji mianowicie panowie:

Witold Hedinger, Stefan Kałamański, Stefan Rakowicz, Jan Borys, Stanisław Stempniewicz, Wiktor Gładysz, Edward Mazurkiewicz, Stanisław Maciejewski, Stanisław Filipowski oraz Józef Tylczyński.

Korporacja Kupców Chrześcijańskich
K Otmianowski, prezes

Stowarzyszenie Kupców Chrześcijańskich
Władysław Majewicz, prezes.

Tyle komunikat. Od siebie dodajemy, że wszyscy wymienieni kandydaci z wyjątkiem ostatniego figurujący na liście 10 Narodowego Obozu Gospodarczego.

Z państwa watykańskiego

Pierwszy wyjazd Ojca św. — Przepisy graniczne — Watykan buduje flotę powietrzną

Rzym, 28. 9. (AW.). Dnia 21 grudnia r. b. Ojciec św. opuści po raz pierwszy terytorjum państwa kościelnego i uda się do kościoła San Carlo Corso, gdzie celebrować będzie uroczystą mszę. W kościele tym przed 50 laty papież, jako młody ksiądz odprawił pierwszą swą mszę św.

Rzym, 28. 9. (AW.). Gubernator państwa watykańskiego wydał nowe rozporządzenie, dotyczące przekroczenia gminy państwa watykan. Z początkiem nowego roku będą wymagane specjalne pozwolenia dla tych, którzy zechcą mieć wstęp do miasta. Pozwolenia tych udzielają będą urzędnicy watykańscy na podstawie paszportów lub innych dokumentów urzędowych.

Rzym, 28. 9. (AW.). Sensację wywołało tu zamówienie przez Watykan kilku samolotów w jednej ze znanych firm awiacyjnych. Jak wiadomo od

czasu zawarcia traktatu laterańskiego Watykan posiada wszystkie prerogatywy samodzielnego państwa. Po poczcie i znaczkach Watykan będzie miał obecnie i flotę powietrzną. Oczywiście, że flota ta nie będzie służyła ani wojennym ani handlowym celom, a będzie wykorzystana dla komunikacji.

Pierwszy film dźwiękowy w Polsce

Warszawa, 28. 9. (Tel. wł.). — Wczoraj nadano w tutejszym kinie „Splendid” pierwszy w Polsce film dźwiękowo-mówiący. „Śpiewający błazen” ze słynnym piosenkarzem nowojorskim Alem Jolsonem w roli głównej. Film ten jest filmem tylko częściowo dźwiękowym, gdyż obok fragmentów mówionych i śpiewanych są w nim także części „nieme”. Ogólne

GEBETHNER & WOLFF

KSIEGARNIA i SKŁAD NUT

W POZNANIU, ULICA FRANCISZKA RATAJCZAKA 36.

polecają:

	ZŁ
Deledda Graja: Annalena Bilsini (Bibl. Laur. Nobla, tom 66), powieść	8,—
Boy-Zeleński: Pijane dziecko we mgle	6,—
Bruźewski T.: Płomień na wietrze, powieść	7,50
Conrad Joseph: Ocalenie, opowieść z płytkiego morza, tłumaczenie Anieli Zagórskiej, 2 tomy	15,—
Kozicka-Dunin Maria: Dziedzice myśli, z cyklu „Przeorane Szlaki” powieść historyczna	9,—
Glzycki: Przez Urjanchaj i Mongolję, z ilustracjami	7,—
Michaelis-Henning Gen.: W zamęcie — Burzy dziejowej, cz. III.	7,80
Kossak-Jzczucka Zofja: Szaleńcy Boży, 7 barwnymi ilustracjami Leli Pawlikowskiej	36,—
— toż w oprawie luksusowej	46,—
Kossowski: Ceglany dom, powieść	8,—
Makuszyński K.: Żywot pani i inne świecidelka	10,—
— Listy zebrane, listy z Capri, Lido, Paryża, Sopotu, Karlsbadu, Zakopanego i Lwowa	10,—
Morstin Hieronim Ludwik: Kłos panny, powieść o Koperniku	9,—
Recliffe John: Nena Sahib córka Indji, romans, przełożył L. Belmont	7,—
Strug Andrzej: Klucz otchłani, nowela	7,—
Świętochowski Aleks.: Nałęcz powieść	8,—
Undset Sygryda: Krystyna córka Lawrensa, tom I, Wianek	9,—
— tom II, Zona	12,—
— tom III, Krzyż	12,—
Weysenhoff J.: Jar bez ziemi, romans	10,—
Bilans gospodarczy dziesięciolecia Polski Odrodzonej, 2 tomy, praca zbiorowa pod redakcją Dr. Stefana Zaleskiego, przy współud. Dr. W. Schramma i Dr. E. Taylora	50,—
Bureau Paweł: Rozprzeżenie obyczajów, studjum socjologiczne.	8,50
Grabski W.: Historia wsi w Polsce	12,—
Pamiętnik warszawski, zeszyt 2-zi	8,—
Rynki zbytu, wydanie Państwowego Instytutu Eksportowego, praca zbiorowa	26,—
Schramm Wiktor Dr.: Ceny gospodarstw wiejskich w latach 1926—28	8,—
Starzewski Eugeniusz: Widma przeszłości szkice historyczne, wyd. pośmiertne z przedmową Lutomskiego Bolesł.	18,—
Urbański Antoni: Memento kresowe, z 165 ilustracjami w tekście	15,—
— Pro memoria, 165 ilustracjami w tekście	15,—
Wojtkowski Andrzej Dr.: Edward Raczyński i jego dzieło.	30,—
Zamówienia z prowincji załatwia się odwrotną pocztą.	

wrażenie, jaki wywarł „Śpiewający błazen”, było dodatnie. Ilustrację muzyczną wykonano również na aparacie radiowym.

Sanacja przeciw samorządom

Warszawa, 28. 9. (Tel. wł.). — „Robotnik” donosi, że mają być cofnięte kredyty aprowizacyjne dla Związku Spółdzielni Spożywczych „Społem”. W kołach lewicowych mówią, że sfery kierownicze podejmą obecnie akcję w kierunku Rad miejskich i samorządów, wprowadzając komisarzy.

Woldemaras traci grunt

Warszawa, 28. 9. (Tel. wł.). — Litewska Rada ministrów uchwaliła usunąć straż przed mieszkaniem Woldemarasa. Gdy Woldemaras się o tem dowiedział, założył przeciwko temu protest, mówiąc, że obawia się zamachu. Mimo to jednak posterunek wojskowy usunięto. Woldemaras jest ogromnie rozgoryczony i oświadczył, że musi wyjechać z Litwy.

Hajdamacy bulają

Warszawa, 28. 9. (Tel. wł.). — Na sali ukraińskiej „Proświty” w Medyce pod Przemysłem urządzono zabawę taneczną, na którą przybył znany ze swych sympatyj do Polaków Stefan Nowodworny. Zobaczywszy go, uczestnicy zaczęli obrzucać go obelgami i chcieli usunąć go z sali. Nowodworny opuścił lokal „Proświty” dobrowolnie, pomimo to zapaleni hajdamacy popędzili za nim, napadli go i zadali mu 17 ran nożami. Nowodworny leży w stanie beznadziejnym w szpitalu.

Sprawa teatru we Lwowie

Lwów, 27. 9. (AW). Nowy zarząd Zw. Art. Scen Polskich wydał komunikat w którym stwierdza, że wobec konfliktu w teatrach miejskich podejmuje się prowadzić teatru przez cały sezon, chcąc w ten sposób zadokumentować, iż artyści polscy nie mogą pozostawić m. Lwowa bez teatru polskiego.

Nauka religii w szkołach włoskich

Rzym, 27. 9. (AW). Włoska rada ministrów, powzięła postanowienie w kwestji nauki religii w szkołach średnich. Tak więc nauce religii w szkołach średnich na terenie Włoch poświęcona będzie tylko 1 godzina tygodniowo, przyczem religja nie będzie wchodziła w skład przedmiotów, z których składane są egzaminy. Wydane będą jedynie zaświadczenia o ogólnych postępach ucznia w nauce religji. Do udzielania lekcji religji nie będą angażowani specjaliści nauczycie-

Oda do pazurków.

Paznokietki różowe, rąk białych ozdobo,
Skąd siła uroku w was taka?
- Wiadomością najchętniej
podzielim się z Toką:
To emalja „MIAFLOR” od
P.W. 5025 Z. 678
ŻAKA...

le, jedynie kierownik szkoły wyznaczy w tym celu kogoś z grona nauczycielskiego, jednakże w porozumieniu z władzami kościelnymi. Dzieci, których rodzice złożą podanie na piśmie, będą zwolnione od nauki religji.

Nowoczesne ożywanie cery.

Uświadamianie mas drogą poczytnych pism, to oświecanie tajemnych dróg, kędy najłatwiej dotrzeć do światła wiedzy. Ale ono ma wówczas znaczenie praktyczne, jeśli nie gmatwa się w teoriach, nie nasycą jeno ciekawości w kierunku opisu zdobyczy lekarskich, ale — daje możliwość stosowania skutecznych zabiegów samodzielnie tym, którym nie jest dane korzystanie z zabiegów u lekarza. Do odmladzania cery stosują lekarze diatermię, celem przegrzania skóry, tudzież zastrzyki surowicy. Oba te czynniki dostępne są w domu, albowiem istnieje preparat, który przy ocieplaniu skóry zaopatrjuje ją w ożywcze składniki. Jeśli ożywczym kremem „Oxa” Dra Lustra polewczemy twarz, a po 10 minutach splókiwać będziemy długo gorącą wodą lub naparzymy natłuszczoną twarz kremem „Oxa” nad parą przez 5 minut. Zauważymy po szeregu takich zabiegów znaczne ożywienie cery, o ile efekt nie bywa zacierany szkodliwymi kosmetykami, szczególnie pudrem metalicznym. Jedyny puder, który śmiało polecić mogę, jest — egzotyczny z przepisu Dra Lustra.
T.W. 367
Dr. Z. B.

Nagroda dla grzecznych policjantów

Nowy Jork, 27. 9. (AW). Obywatel Nowego Jorku Natan Hirsch zwrócił się z pismem do komendanta policji, prosząc aby odtąd rok rocznie wybierano 5-ciu policjantów zasługujących na nagrodę „za grzeczność”. Nagrodę stanowiłby będzie złoty medal i 20-to dolarowa premia. Natan Hirsch wyraził życzenie, aby mógł za życia corocznie osobiście obdzielać nagrodzonych pięciu najgrzeczniejszych policjantów Nowego Jorku, a poza tem zaznaczył, iż w testamencie zapisał wystarczającą sumę, by nagroda mogła przetrwać długie lata.

Mentolo
używają miliony
bo jest on najskuteczniejszym
środkiem domowym do
naciągania i pielęgnowania

Wyciągi samochodowe na Semmeringu r. 1929.

Hans v. Stuck na „Austro-Daimlerze“ głównym zwycięzcą. Najlepszy czas dnia.
 Nowy rekord na Semmeringu: Cieński na „Austro-Daimlerze“ najlepszy czas wozów turystycznych.

Dr. inż. Imhoff na „Austro-Daimlerze“ drugi najlepszy czas dnia wozów turystycznych.

Towarzystwo Budowy i Sprzedaży Samochodów S. A. Austro-Daimler

Poznań, ulica Dąbrowskiego 7. Telefon 7558 - 7665

Własne warsztaty i garaże.

Pw 5561-39,112

Własne warsztaty i garaże.

Gry wojenne

Nad sytuacją polityczną obecnej doby góruje ponure położenie gospodarcze, w którym nawet optymiści nie przewidują zmian na lepsze. Wobec tego obóz rządowy słusznie kombinuje, że najniebezpieczniejszym dla niego, najbardziej wystawionym na ataki będzie odcinek kierownika ministerstwa skarbu p. Matuszewskiego, który będzie musiał ponosić konsekwencje poprzedniej gospodarki i cierpieć za winy także przez siebie niepopelnione.

Zwycięstwo rządu nie jest tutaj możliwe. Ocenia to w zupełności sztab generalny, a przeto na tym odcinku chce ograniczyć się do defenzywy. Chodzi jednak o równoczesne uczynienie dywersyj na innych odcinkach i o związanie tam przeważniejszych sił przeciwnika. Taktyka znana, stosowana z powodzeniem na niejednej wojnie.

Tak należy oceniać wystąpienie obozu rządowego w dwóch kolejnych propozycjach pp. Switalskiego i Sławka. Obie one miały na celu uwikłanie opozycji zarówno prawicowej, jak i lewicowej w długie rozmowy z rządem i jego stronnictwem. Kalkulacja była prztem podwójna: albo rezultatem tych konferencji, zwłaszcza pierwszej, było-

by stworzenie jakiejś większości, albo przynajmniej wykazanie dobrej woli czynników rządowych do współpracy ze wszystkimi, udaremnionej przez „partyjnictwo“ stronnictw sejmowych. W jednym i drugim wypadku nastąpiłoby przerzucenie części odpowiedzialności na kogo innego.

Jak dotąd, widać, że większość Sejmu zdaje sobie sprawę z istotnych celów tej ofensywy i nie daje się wciągnąć w „gry wojenne“. Błąd sztabu generalnego obozu rządzącego polega na tem, że przecenia on hasło „współpracy z rządem“ (w znaczeniu ślepego słuchania rządu), które to hasło doniedawna jeszcze, zresztą ujęte, mogło przynieść „sanacji“ pozytywne rezultaty.

Nastroje takie jednak w ostatnich czasach uległy zmianie: chwila sposobna minęła. W społeczeństwie znać już nie tylko troskę o rozwiązanie ciężkiego położenia gospodarczego, ale przede-wszystkiem wzrastające oburzenie na „sanacyjne“ metody rządzenia u góry i u dołu. Ponad hasłem „współpracy z rządem“ góruje już obecnie postulat radykalnego zlikwidowania całego pomajowego systemu.

„Sanacja“ przeholowała. Tak długo

śpiewała społeczeństwu fałszywą kolsankę o szczęśliwości gospodarczej, tak długo utrzymywać się chciała w dumnym odosobnieniu, tak długo przy zastosowaniu najgorszej demagogii starała się dyskredytować w społeczeństwie wszystkich niezależnie myślących, że dzisiaj wyciągnięta przez nią ręka trafia w próżnię.

Z polemiki między pp. Piłsudskim i Daszyńskim wynika jasno, że w czerwcu lewica dażyła do porozumienia a „sanacja“ je odrzuciła, obecnie zaś, we wrześniu, wyszło akurat odwrotnie. — A w tem właśnie jest ambaras, żeby dwoje chciało — naraz!

Biorąc zatem za punkt wyjścia nastroje społeczeństwa, możemy z wszelkiem prawdopodobieństwem wnioskować, że zastosowane przez obóz rządowy gry wojenne nie przyniosą spodziewanego wyniku. Batalja nadchodzącej sesji sejmowej rozegra się na odcinku gospodarczo - budżetowym z szerokim zastosowaniem atrybucji Sejmu, jako władzy kontrolującej. Najwyższa Izba Kontroli oddała już do druku sprawozdanie swoje za rok 1927-8, które będzie stanowiło komentarz do znanych z tego okresu przekroczeń budżetowych. Podobno materiał jest bogaty i miejscami sensacyjny.

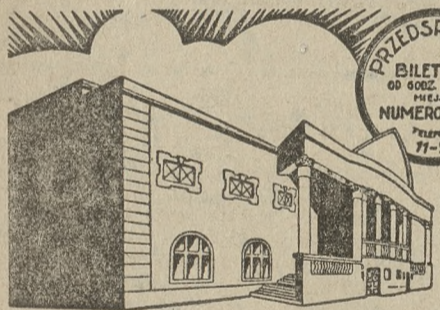
Oczywiście niezależnie od tej funkcji

Sejmu powinny być podjęte prace nad rewizją konstytucji. Póki sprawa ta jest w komisji nie będzie ona przeszkadzała ani przedyskutowaniu i uchwaleniu w terminie nowego budżetu, ani załatwieniu przekazanej przez Trybunał Stanu sprawy b. ministra Czechowicza.

Kontrola, wykonywana przez Sejm, nie ograniczy się do samych tylko spraw finansowych. Musi ona wkroczyć także w zagadnienie praworządności i nadużyć rozmaitych wyższych i niższych organów. Nadużycia te muszą być ujawnione i — ukarane. Bez surowej kontroli i egzekutywy nad wykonaniem praw uchwalenie ich jest demoralizacją społeczeństwa i niepotrzebną stratą czasu.

Przed narodem, jego przedstawicielstwem i rządem stoją wielkie i trudne zadania. Nie rozwiąże się ich przez najdowcipniejsze nawet „gry wojenne“, zwłaszcza przy pomocy tych brygad, które obecnie są na froncie. Trzeba je jak najrychlej wyczołfać i odesłać na tyły. Do rezerwy!
 M. K.

Informacji o przystankach i odjeździe autobusów udziela sekretariat Związku Przedsiębiorstw Autobusowych przy ulicy Kantaka nr. 1 w godzinach od 9 do 1 i od 15 do 18 (Telefon 33-39).

PRZEDSPRZEDAŻ
 BIULETÓW
 OD 6002 71-55
 PRZELAZA
 NUMEROWANE
 TELEFON
 71-55

Opinia publiczności jest jednogłośnie!
 Najwspanialsze filmy — Najznakomitszych artystów świata
 podziwiać można tylko na ekranach
KIN APOLLO i METROPOLIS

Sezon 1929/30 przewyższy pod tym względem wszystkie dotychczasowe, będzie pasmem triumfów, które bardziej jeszcze ugruntują zaufanie jakie zdobyliśmy sobie wśród najszerzych warstw bywalców kinowych.

Oto tytuły niektórych tylko filmów, które w najbliższym czasie pokażemy Poznaniowi:

KINO APOLLO

Filmy polskie

Mocny Człowiek — najwspanialszy film polski według powieści Przybyszewskiego. Reżyserował Henryk Szaro, twórca Przedwiośnia, w rolach głównych: Grzegorz Chmara — Marja Majdrowicz — Janina Romanówna — Zelwerowicz — Fritsche — Walter.

Pod Bandera Miłości — film morski reżyserji Michała Waszyńskiego z Zbyszkiem Sawanem w roli głównej.

Szlakiem Hańby — (W szponach handlarzy żywym towarem). W rolach głównych Bogusław Samborski — Marja Malicka.

„9,25“ — film sensacyjny z Izą Norską i Harry Cortem.

Filmy zagraniczne

Intrygant — film reżyserji Ernesta Lubitscha, z niebywałym powodzeniem wyświetlany obecnie w Metropolisie.

Potężne arcydzieło produkcji europejskiej Eryka Pommera z Emilem Janningsem w roli głównej. Reżyseruje Józef Sternberg, twórca „Ostatniego Rozkazu“ i „Rozbitków Zyciowych“. Wytwórnia Ufa.

Przedziwne Kłamstwo Niny Petrovny — Superfilm Eryka Pommera (Ufa). W rolach głównych Brygida Helm i Wawick Ward.

Kobieta na Księżycu — Rewelacyjny film Fryderyka Langa według scenariusza Thei Harbou. W rolach głównych: Gerda Maurus i Willi Fritsch, niezapomniani bohaterzy „Szpiegów“.

Ulica Grzechu — Emil Jannings w filmie słynnego Maurice Stillera.

Ostatni Pułk — Pierwszy film Conrada Veidta po powrocie z Ameryki. Reżyserował Joe May.

Życie zaczyna się jutro — George Bancroft, Betty Compson i Olga Baklanowa w filmie reżyserji Józefa Sternberga.

Dzika Orchidea — Najnowszy szlager wytwórni Metro — reżyserji Williama Nighta. W rolach głównych: Greta Garbo, Levis Stone — Nils Asther.

Król Berninów — Najnowszy arcyfilm słynnej wytwórni United Artists. W rolach głównych: Camilla Horn — John Barrymore. Reżyserował Ernst Lubitsch.

Hadzi Murat — (Biały Szatan) według arcydzieła Lwa Tolstoja. W rolach głównych Ivan Mozzuchin — Lil Dagover — Betty Amman — Mikołaj Kolin. Reżyserował Alexander Wolkow, twórca Casanova i Szeherazady.

Księżna Tarakanowa — potężny film produkcji francuskiej, reżyserji twórcy Cudu Wilków — Raymonda Bernarda. W rolach głównych: Edyta Jehanne — Rudolf Klein - Rogge.

Zdrada Stanu — potężny film Ufy z Gerda Maurus i Gustavem Fröhlichem.

Grzechy Ojców — film Paramountu z Emilem Janningsem — reżyserował Ludwik Berger.

Panna Elza — według Artura Schnitzlera z największą tragiczną ekranu Elżbieta Bergner, Albertem Bassermannem i Steinrückiem.

Zapomniane Twarze — potężne arcydzieło Paramountu. W rolach głównych Clive Brooks — Olga Baklanowa — William Powell.

MIĘJSCA
 NUMEROWANE
 TEL. 11-55

PRZEDSPRZEDAŻ
 BIULETÓW
 TEL. 11-55

METROPOLIS

Marsz Weselny — film Eryka Stroheima na tle przedwojennego Wiednia, częściowo w kolorach naturalnych.

Maski Erwina Reinera — dramat według głośnej powieści Jakóba Wassermanna reżyserji Wiktora Sjöstroma. W rolach głównych: John Gilbert i Alma Rubens.

Katarzyna I — monumentalny film historyczny z Olgą Czechową w roli głównej.

Czarny Bóg — dramat z życia ludzi podziemi z Johnem Gilbertem i Joan Crawford.

Zemsta — Dolores del Rio w wielkim filmie Edwina Carewe, twórcy „Zmartwychwstania“.

Ulica Potępionych Dusz — Pierwszy europejski film Poli Negri po powrocie z Ameryki. Reżyserował Dr. Paweł Czinner. Jeden z najgłośniejszych filmów sezonu.

Tytuł nieustalony — Wielki film z ulubieńcem publiczności Ivanem Petrowiczem, oparty na temacie polskim lub wschodnim.

Marynarz słodkich wód — kapitalna farsa z Buster Keatonem.

Kobieta z Bruku (La Paiva) — mistrzowski film D. W. Griffitha z Lupu Velez i Williamem Boydem.

Żywy Trup — Potężne arcydzieło produkcji niemiecko - rosyjskiej według Lwa Tolstoja z sławnym Pudowkinem w roli głównej.

Fundvogel (polski tytuł nieustalony) — film według dzieła H. H. Ewersa, głośnego autora Alraune.

Królowa bez korony — największy przebój First Nationalu, osnuty na tle tragicznej miłości Lady Hamilton. W rolach głównych: Corinne Griffith i Wiktor Varkonyi.

Kaprys Księżnej — z Adolfem Menjou i Eveliną Brent.

Złote Piekło — gigantyczna epopea dramatyczna z życia poszukiwaczy złota z Dolores del Rio i Karolem Dane w rolach głównych.

Bicz Boży — wstrząsający dramat kryminalny z Lon Chaneyem.

Piekielna Noc — superfilm Ufy.

Wieżień z Wyspy św. Heleny — potężny film produkcji europejskiej. Scenarjusz Abła Gance'a. Reżyserja Lupu Pick. W roli głównej Werner Krauss.

Skrzydłata Flota — Największy po „Ben Hurze“, film ulubienca publiczności Ramona Novarro.

The Viking — potężny film Paramountu, całkowicie wykonany w kolorach naturalnych, w roli głównej Paulina Starke.

Coraz Prędzej — niebywała komedia z Haroldem Lloydem.

Cytadela Warszawska — arcydzieło produkcji europejskiej według Gabrijeli Zapolskiej. W roli głównej: Wiktor Varkonyi.

Skazaniec z Wyspy Djabłów — film wytwórni United Artists z Lili Damitą i Ronaldem Colmanem. Reżyserował Herbert Brenon.

Walka Pici — rewelacyjny film D. W. Griffitha (United Artists).

Venus — z Constancją Talmadge.

Klątwa Przeszłości — głośne arcydzieło Lothara Mendesa z Eveliną Brent, Clive Brook — Doris Kenyon i Williamem Powellem.

Żelazna Mask — Najwspanialsza kreacja Douglasa Fairbanka.

Film, na który czeka cały świat

„Światła Wielkiego Miasta“ **CHARLIE CHAPLINA.**

W niedzielę, dnia 29 września 1929 roku o godz. 12 w poł. odbędzie się w sali kina „Siołce“ (wejście od ul. Ratajczaka)

Wielkie zebranie przedwyborcze

organizowane przez komitet

Narodowego Obozu Gospodarczego

Przemawiać będą czołowi kandydaci listy nr. 10 i działacze Narodowego Obozu Gospodarczego: senator, prezes obecnej rady miejskiej p. Witold Hedinger, poseł i prezes radzieckiego Koła Obywatelskiego dr. Romuald Paczkowski, radna p. Anna Smoczyńska, p. Maksymilian Pluciński i ks. prałat Prądzyński.

Karty wstępu otrzymać można w biurze komitetu Narodowego Obozu Gospodarczego przy ul. św. Marcin 65, wejście z podwórza na lewo w godzinach od 10 do 3 i od 6 do 8 wieczorem.

Listy na prowincji, na które należy głosować

W związku ze zbliżającymi się wyborami do rad miejskich w województwie poznańskim, zwracamy się do czytelników i przyjaciół naszego pisma z gorącym apelem, by w dniu 6 października oddali swe głosy:

w Budzynie na listę Obywatelską nr. 1,
w Buku na listę Obywatelską nr. 2,
w Bydgoszczy na listę Obywatelskiego Komitetu Gospodarczo - Kulturalnego nr. 7,
w Chodzieży na listę Obywatelsko - Gospodarczą nr. 5,
w Czarnkowie na listę Obywatelską nr. 3,
w Czempinie na listę Obywatelsko - Narodową nr. 2,
w Gębicach na listę nr. 1 z p. Bratkowskim na czele,
w Gnieźnie na listę Narodowego Bloku Gospodarczego nr. 5,
w Gostyniu na listę Wyborczego Komitetu Obywatelskiego nr. 1,
w Grodzisku na listę Narodowo - Gospodarczą nr. 1,
w Inowrocławiu na listę Narodowego Komitetu Gospodarczego nr. 3,
w Jarocinie na listę Klubu Gospodarczo - Obywatelskiego,
w Jutrosinie na listę Obywatelską nr. 1,
w Kępnie na listę Bloku Gospodarczo - Obywatelskiego nr. 2,
w Kłecku na listę Narodowego Obozu Gospodarczego,
w Kobylinie na listę Obywatelską nr. 4,
w Koronowie na listę Obywatelskiego Bloku Gospodarczego,
w Kostrzynie na listę Obywatelsko - Narodową nr. 3,
w Kościanie na listę Narodowego Komitetu Wyborczego nr. 3,
w Kórniku na listę Zjednoczenia Katolicko - Narodowego,
w Krobili na listę nr. 1 z p. Maciejem Urbańskim na czele,
w Krotoszynie na listę Ogólno - Obywatelską nr. 6,
w Lesznie na listę Narodowego Obozu Gospodarczego nr. 3,
w Margoninie na listę narodową z ks. prob. Napiętkiem,
w Mogilnie na listę Narodowo - Obywatelską nr. 2,
w Mosinie na listę Zjednoczonych Towarzystw m. Mosiny nr. 1,

w Nowym Mieście nad Wartą na listę nr. 1,
w Obornikach na listę Narodowego Komitetu Wyborczego nr. 3,
w Opalenicy na listę Obywatelsko - Narodową nr. 3,
w Ostrowie na listę Bloku Obywatelskiego nr. 5,
w Ostrzeszowie na listę Komitetu Obywatelskiego nr. 4,
w Pakości na listę Obywatelską nr. 2,
w Piaskach na listę Obywatelską,
w Pleszewie na listę Narodowego Bloku Gospodarczego nr. 5,
w Pobiedziskach na listę Obozu Narodowo - Gospodarczego nr. 2,
w Rogoźnie na listę Obywatelską nr. 1,
w Rychtalu na listę Bloku Narodowo - Polskiego,
w Sierakowie na Polską Listę Obywatelską nr. 2,
w Strzelnie na listę Bloku Gospodarczego nr. 2,
w Szamotułach na listę Narodowo - Obywatelską nr. 2,
w Szubinie na listę Obywatelską nr. 2,
w Smiglu na listę Ogólnego Bloku Gospodarczego nr. 1,
w Środzie na listę Narodowo - Gospodarczą nr. 3,
w Trzemesznie na listę narodową nr. 1 z ks. proboszczem Kowalskim na czele,
w Wągrowcu na listę Zjednoczenia Gospodarczo - Obywatelskiego nr. 2,
w Wolsztynie na Narodową Listę Obywatelską nr. 3,
w Wronkach na listę Obywatelskiego Komitetu Gospodarczego,
w Wrześni na listę Koła Obywatelsko - Gospodarczego nr. 4,
w Zbąszyniu na listę Bloku Obywatelsko - Gospodarczego nr. 2,
w Zdunach na Zjednoczoną Listę Polską,
w Żninie na listę Narodowo - Gospodarczą nr. 3.
W niektórych miastach, jak np. w Barcinie, Czarniejewie, Koźminie, Krzywiniu, Międzychodzie, Sulmierzycach, Szamocinie, Wyrzysku wybory nie odbędą się z powodu zgłoszenia tylko jednej listy. Z innych miast podamy wiadomości w najbliższych dniach.

Jak agituja socjaliści rządowi

Do redakcji naszej przyniesiono ulotkę przedwyborczą, pisaną na maszynie, którą agitatorzy B. B. S. (listy nr. 12) rozdają na terenach Powszechniej Wystawy Krajowej. Ulotka ta skierowana jest do „wszystkich pracowników i funkcjonariuszy P. W. K.” i zawiera cały szereg niewybrednych, demagogicznych frazesów. Styl jej zupełnie przypomina ulotki komunistycznych „bemowców”, czytamy w niej bowiem o „walce z burżuazją do ostatniego rezultatu i na wszystkich frontach”, o „rządach robotniczo-chłopskich” itp.

By należycie ocenić wartość żywołów, zajmujących nieraz w różnych okolicach państwa stanowiska kierownicze w B. B. S., wystarczy przypomnieć bandycki napad na pociąg pod Jędrzejowem, dokonany niedawno przez jej członków. Sprawcami tego napadu byli wiceprzewodniczący komitetu B. B. S. Płoszaj oraz członek B. B. S. Cała, których zaaresztowano

i którzy przyznali się całkowicie do popełnionego czynu. Przy tej okazji okazało się, że przewodniczący tegoż komitetu, niejaki Błaszkiwicz, był skazany na trzy miesiące więzienia za kradzież, i że ciąży na nim jeszcze sprawa karna o przywłaszczenie sobie 100 zł z Kasy Chorych w Jędrzejowie.

Znając te wszystkie fakty, zarówno pracownicy P. W. K., jak i wogóle robotnicy naszego miasta potrafią z nich wyciągnąć odpowiednie wnioski. Dajmy im należyty odprawę panom z listy nr. 12, podobnie jak P. P. S.-owcom i komunistom w dniu 6 października — w dniu wyborów do rady miejskiej.

Dodać należy, że B. B. S. nie przebiegało w środkach przy fabrykowaniu kandydatów swej listy nr. 12. Po p. Jagodzińskim, który mieniom B. B. S. podziękował za ten zaszczyt, ustąpił obecnie z listy nr. 12 p. Edmund Świdziński, który nadesłał nam w tej sprawie następujące pismo:

„Wobec wprowadzenia mnie w błąd przez komitet listy wyborczej nr. 12, tak co do samej nazwy listy, jak i jej kierunku ideowego, przez

przedstawienie mi, że lista ta łączyć będzie wszystkie związki b. wojskowych, co jednak nie nastąpiło, niniejszym wycofuję swoje nazwisko z powyższej listy i oświadczam, że z hasłami wyborczymi powyższej listy się nie solidaryzuję”.

„(—) Edmund Świdziński
„naczelnik wydziału administracyjnego terenów P. W. K.”

Ku wiadomości

„Prawda” organ N. P. R., tworzącej wraz z Ch. D. listę nr. 7, w dalszym ciągu atakuje nasz obóz, co podajemy do wiadomości naszych zwolenników, a szczególnie mężów zaufania Narodowego Obozu Gospodarczego.

Dokoła wyborów do rad miejskich

Na pograniczu śląska niemieckiego

Rychtal, we wrześniu.

Jak w innych miastach tak i w naszej małej miejscinie, położonej na pograniczu Śląska niemieckiego rozpisane zostały wybory do rady miejskiej. Zaraz potem utworzył się Blok Narodowo - Polski, zwołując zebranie obywateli - Polaków i wysuwając z ich grona listę kandydatów. Są to ludzie, którzy pod każdym względem popierać będą dobro miasta i obywateli. Na czołowych miejscach stoją: Borowczyk, Laskowski, Bagański, Drobczyński i inni.

Oprócz tej listy utworzyła się druga lista polska (mieszana), na której czele stał p. Mrowka. Dzięki jednak staraniom i gorliwej pracy Komitetu Bloku Narodowo - Polskiego doprowadzono do zgody i lista ta została wycofana.

Za to ze swej strony mniejszości narodowe zgłosiły swą listę. My, Polacy, zwłaszcza tu na kresach, winniśmy okazać siłę naszą i doprowadzić do tego, aby lista niemiecka nie uzyskała żadnego mandatu. Musi to być naszym hasłem, a osiągniemy pełny sukces w dniu wyborów. (k)

W Ujściu nad Notecią

Ujście, we wrześniu.

Wybory do rady miejskiej odbędą się w Ujściu w niedzielę, dn. 6 października. Zgłoszono 2 listy: listę nr. 1 N. P. R. i listę nr. 2 obywatelską. Lista obywatelska niewątpliwie odniesie zwycięstwo.

Radnych wybierać się będzie w dotychczasowej ilości, to jest sześciu.

„Nigdy endecja nie była tak silna”

W Krakowie w ostatnich dniach odbył się wiec, zwołany przez P. P. S. Między innymi przemawiał na wiecu tym poseł Liebermann, który bardzo silnie wystąpił przeciwko Piłsudskiemu i jego rządowi. Ta walka w rodzinie mało nas wzrusza. Jest jednak w tem przemówieniu posta Liebermanna, wydrukowanem w całości w warszawskim „Robotniku” i krakowskim „Naprzodzie” ciekawy ustęp, który brzmi:

„Wyszedł marszałek Piłsudski w maju do walki, w której wiele trupów padło, aby zniszczyć partje, a przedewszystkiem endecję. Nigdy endecja nie była tak silna, jak jest dzisiaj”.

Tak brzmi świadectwo o „endecji” nie przyjaciela, lecz wroga.

W ręce żydowskie

Z Wielenia nad Notecią donoszą nam, że tamtejsza wędzarnia i fabryka konserw rybnych pod firmą „Fakoryt”, będąca przedtem w posiadaniu pp. Rypy i Brodniewicza, przeszła obecnie całkowicie w ręce żydowskie. Teraźniejszymi właścicielami są żydzi Sieradzki, Groner oraz pewien żyd z b. Kongresówki.

Walka z polskością w Olsztynie

Olsztyn, we wrześniu.

W ciągu bieżącego roku wpłynął na ręce magistratu miasta Olsztyna wniosek „Gazety Olsztyńskiej” o udzielenie zezwolenia na przeprowadzenie restauracji w ubikacjach drukarni. Chodziło o rzecz naogół drobną, jednak niezbędną ze względów bezpieczeństwa.

Magistrat odrzucił wniosek „Gazety Olsztyńskiej”. Jako powód podał, że kamienica, w której się mieści drukarnia, leży na terenie, który miasto postanowiło wykupić.

Plan opróżnienia terenu w śródmieściu istnieje oddawna. Magistrat od czasu do czasu nawiązuje w tej sprawie z właścicielami rokowania. Sprawa jednak niebardzo idzie na przód. Dotychczasowe doświadczenia każą wnioskować, że magistratowi bynajmniej nie zależy na pospiechu. Magistrat, dysponując skromnymi tylko funduszami, nie jest w stanie płacić cen normalnych. Całkowite zaś opróżnienie terenu będzie wymagało długich lat. Magistrat dobrze zdaje sobie z tego sprawę i niejednokrotnie dał wyraz temu przeświadczeniu.

Wobec tego powodu, wymienionego przez magistrat, nie można uznać za słuszny i właściwy. Tembardziej, że planowana restauracja nie była zdolna naruszyć ogólnej wartości obiektu. Magistrat więc, który na kamienicę „Gazety Olsztyńskiej” reflektuje, nie poniósłby z tego powodu żadnej szkody. Jego postępek należy uważać jako czyn nieprzyjacielski, mający na celu podkopanie egzystencji „Gazety Olsztyńskiej”.

Ze magistrat olsztyński dobrze się zna na tejsztuce, o tem świadczą i inne zajęcia i wypadki. Wystarczyłoby podnieść choćby sprawę „Rolnika” w Olsztynie, kiedy to magistrat przyczynił się do tego, że „Rolnik” poniósł szkodę w wysokości kilkunastu tysięcy marek. Sprawka magistratu był również zakaz otwarcia składu, stosowany wobec tej samej instytucji w pierwszych dwóch latach po jej powstaniu. Wszędzie, gdzie tylko można było instytucjom polskim lub sprawie polskiej spłatać jakiegoś „figla”, magistrat olsztyński okazywał zawsze daleko idącą gorliwość.

Balticus.

Prezydent Rzplitej na kresach wschodnich

Wilno, 28. 9. (Tel. wł.) Wczoraj przed południem Prezydent Rzplitej wziął udział w drugim plenarnym posiedzeniu zjazdu lekarzy i przyrodników, słuchając z wielkim zainteresowaniem wykładu prof. Godlewskiego na temat: „Starość i śmierć, jako zjawisko biologiczne”. Następnie w pałacu reprezentacyjnym przyjął p. Prezydent różne delegacje, poczem odbyło się na dziedzińcu uroczyste pożegnanie opuszczającego Wilno p. Prezydenta, który przytem przyrzekł w roku przyszłym zawitać na dłużej do ziemi wileńskiej.

O godz. 13 odjechał p. Prezydent na teren województwa nowogródzkiego.

Po drodze do Wasiliszek zwiedził p. Prezydent Korklice, skomasowaną wieś, gdzie zobrazował Głowie Państwa stan komasacji w województwie nowogródzkim przez urzędu ziemskiego w Nowogródku Uszacki. O godz. 16.30 przybył p. Prezydent do miasteczka Wasiliszek, gdzie po uroczystym powitaniu zwiedził miejscową szkołę powszechną, a następnie udał się do kościoła, powitany przez ks. dziekana Ratyńskiego. O godz. 20 wyjechał p. Prezydent do Żołudka, własności księcia Ludwika Czetwertyńskiego, w którego pałacu zanocował.

KUPON PREMJOJOWY

(Wyciąć i nalepić na pocztówkę).

Administrację „Kurjera Poznańskiego” proszę o przesłanie za zaliczką pocztową książki Marjana Seydy p. t.

„Polska na przełomie dziejów” za cenę 15 zł.

Imię i nazwisko _____

Miejscowość i poczta _____

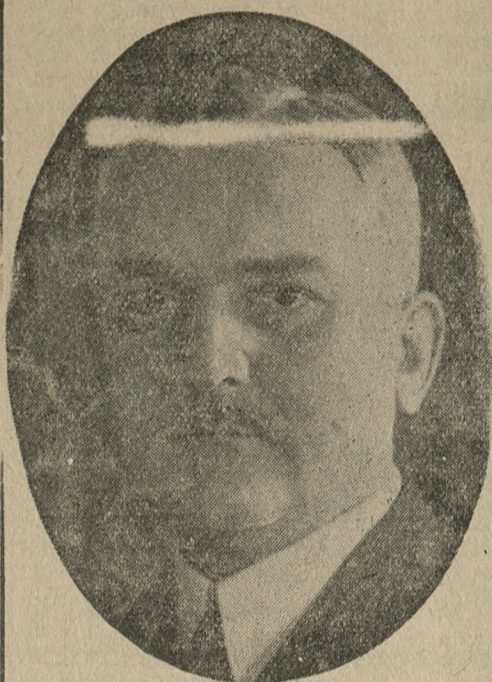
Powiat, woj. _____

Kandydaci Narodowego Obozu Gospodarczego (nr. 10) ze sfer kupieckich

(w obrębie pierwszych 34 miejsc listy)

Witold Hedinger
prezes obecnej rady miejskiej

Stefan Kałamajski
radny miejski

Anna Smoczyńska
radna miejska

Stefan Rakowicz
radny miejski

Do ogółu Kupiectwa polskiego i chrześcijańskiego

Kupiectwo dźwiga główne brzemie ciężarów podatkowych w mieście naszym. Wobec zbliżających się przeto wyborów do rady miejskiej jest ono przede wszystkim zainteresowane tem, by skład nowej rady miejskiej dawał gwarancję, że kupiectwu nie będzie się działa krzywda.

To też z zadowoleniem stwierdzamy, że Narodowy Obóz Gospodarczy postawił na swojej liście nr. 10 tak znaczną liczbę tak poważnych kandydatów, reprezentujących kupiectwo polskie i chrześcijańskie.

Oto ich nazwiska: Witold Hedinger, Stefan Kałamajski, Anna Smoczyńska, Stefan Rakowicz, Jan Borys, Stanisław Stempniewicz, Wiktor Gładysz, Edward Mazurkiewicz, Stanisław Maciejewski, Stanisław Filipowski, Jan Zabłocki, Jan Szkudlarek, Józef Pluciński, Kazimierz Kużaj, Józef Gertych, Bolesław Adamczewski, Jan Budny, Marjan Trzeciakowski i Kazimierz Przybylski.

Taki zastęp przedstawicieli kupiectwa naszego nie kandydował jeszcze nigdy przy wyborach do poznańskiej rady miejskiej.

Skład listy nr. 10 jest już sam w sobie programem, przemawiającym przekonująco do naszego kupiectwa polskiego i chrześcijańskiego, tem bardziej, że listy innych ugrupowań w tak niesłychany sposób zlekceważyły kupiectwo.

Ale i ogłoszony program rzeczowy Narodowego Obozu Gospodarczego jest wyrazem poglądów, potrzeb i żądań zdrowo myślącego kupiectwa. To też kupcy, jak jeden mąż, w dniu wyborów, w niedzielę 6 października 1929 r., podążą, ile możliwości już w porannych godzinach, i to każdy z żoną i osobami dorosłymi z rodziny i otoczenia, do lokalu wyborczego, by rzucić swe głosy

na listę nr. 10

i tem samem przeprowadzić naszych kandydatów kupców, postawionych przez

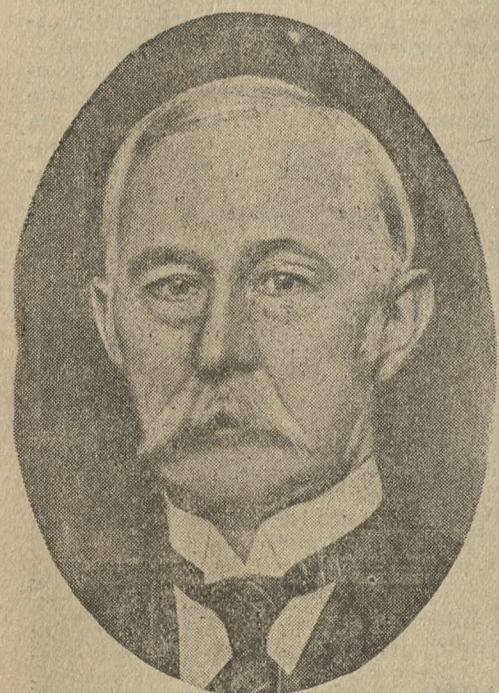
Narodowy Obóz Gospodarczy.

Jan Borys
radny miejski

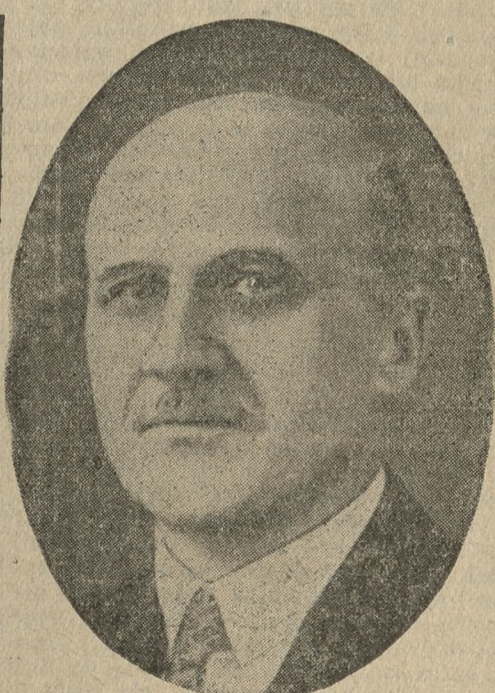
Stanisław Stempniewicz

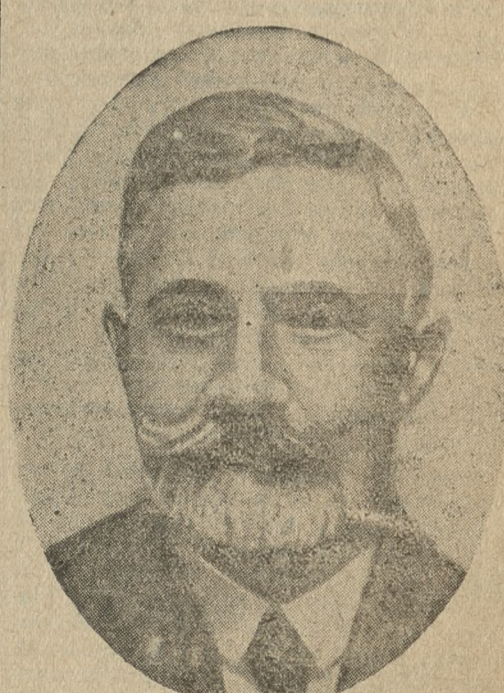
Wiktor Gładysz

Edward Mazurkiewicz

Stanisław Maciejewski

Stanisław Filipowski

W obronie uzdrowisk polskich

Związek Uzdrowisk Polskich w Warszawie zwrócił się do dyrektora departamentu służby zdrowia w ministerstwie spraw wewnętrznych z pismem następującym:

Uważamy za swój obowiązek zwrócić się do J.W. Pana Dyrektora w sprawie spędzania przez członków Wysokiego Rządu Rzeczypospolitej odpoczynków wakacyjnych w uzdrowiskach pozakrajowych.

Parokrotnie już w latach poprzednich mieliśmy zaszczyt zwracać uwagę na bardzo korzystne pod względem propagandowym przebywanie członków wysokiego rządu Rzeczypospolitej w uzdrowiskach krajowych, a nawet pozwalaliśmy sobie występować z propozycjami, by panowie ministrowie zechcieli, bodaj przez krótkie okresy swego wywczasu wakacyjnego przebywać w różnych, a nie tylko w jednym uzdrowisku w kraju.

Wychodziliśmy z założenia, iż uzdrowiska przedstawiają pierwszorzędną wartość dla państwa w dziedzinie jego polityki ludnościowej, obronnej i gospodarczej, iż świadomość wartości tej istnieje w całej pełni u członków wysokiego rządu, którzy też wobec tego będą skłonni udzielać w interesie państwa swej szczególnej opieki osobistej naszym uzdrowiskom.

Wartość pobytu wysoko w hierarchii państwowej postawionych osobistości w uzdrowiskach krajowych nie ulegała w ubiegłych latach najmniejszej wątpliwości. Uzdrowiska dane zyskiwały rozgłos w społeczeństwie, oraz z natury rzeczy i samoczynnie niejako przyciągały ku sobie liczne koła wyższej biurokracji państwowej, zamożniejszych warstw społeczeństwa, a wreszcie i całości społeczeństwa.

Ujęcie przez nas sprawy w podany powyżej sposób nie jest dążeniem do cieplarnianego hodowania przemysłu uzdrowiskowego, lecz opiera się na zasadach celowych i uczciwej propagandy uznanej w całym świecie za jeden z najważniejszych czynników polityki uzdrowiskowej.

Uzdrowiska nasze wymagają szczególnej opieki ze strony czynników państwowych, stale bowiem były one zaniedbywane, a nawet wprost niszczone przez dawne rządy zaborcze. Uznaje to w teorii ustawodawstwo uzdrowiskowe polskie, a dążyć też musimy by i praktyka naszego życia teorii tej odpowiadała.

Opieka państwa nad uzdrowiskami jest w roku bieżącym, a prawdopodobnie i w roku przyszłym tem niezbędniejszą, iż przesilenie gospodarcze odbi-

ja się bardzo ujemnie na zdolności społeczeństwa do wyjazdów odpoczynkowych i leczniczych.

Tymczasem w tym ciężkim gospodarczo okresie, społeczeństwo dowiaduje się, że przeważna część członków wysokiego rządu Rzeczypospolitej, a za nimi i szczyty biurokracji państwowej, użynały za właściwe spędzić swe wywczas wakacyjne w uzdrowiskach zagranicznych.

Jak już wspomnieliśmy, szczególnym interesem i sprawą polityki uzdrowiskowej jest wzmaganie się ich frekwencji, zależnej w bardzo znacznej mierze od celowej propagandy, i dlatego — z ciężkim coprawda sercem — musimy zwrócić się do Pana Dyrektora, jako oficjalnego i istotnego kierownika naszej państwowej polityki uzdrowiskowej z bardzo uprzejmą, a pełną troski, prośbą o wznowienie i wzmocnienie przedstawień Pana Dyrektora wobec miarodajnych czynników państwowych w tym kierunku idących, by członkowie wysokiego rządu Rzeczypospolitej zaniechali w obecnym ciężkim okresie gospodarczym wyjazdów odpoczynkowych poza kraj i by zechcieli swe wywczas spędzać w uzdrowiskach krajowych.

Zdajemy sobie w pełni sprawę z niedomagań organizacyjnych i gospodarczych naszych uzdrowisk, dalecy też jesteśmy od jakiegokolwiek chęci samowolnego ograniczenia swobody wyboru miejsca wypoczynkowego przez członków wysokiego rządu Rzeczypospolitej jeden jednak z najżywniejszych interesów Rzeczypospolitej Polskiej, wymagający silnych uzdrowisk w państwie zmusza nas, jako organizację łączną wszystkich uzdrowisk polskich, do wystąpienia z obecnym naszym przedstawieniem.

Wiemy, że ograniczenia, które proponujemy są ciężkie i trudne, jesteśmy jednak przekonani, że członkowie wysokiego rządu Rzeczypospolitej, ofiarujący z natury rzeczy swe osobiste sprawy, interesy i przyjemności sprawie państwa, intencje przedstawienia naszego w pełni zrozumieć i uznać za słuszne racją.

Uwagi i przedstawienia nasze są niewątpliwie spóźnione co do obecnego sezonu, przyznajemy jednak, iż zostaliśmy zaskoczeni wiadomościami o tak licznych wyjazdach członków wysokiego rządu do uzdrowisk zagranicznych, pozostaje ponadto przed nami sezon jesienno, a nadewszystko sezon zimowy i sezony przyszłoroczne, które, według wszelkiego prawdopodobieństwa pozostaną jeszcze pod wpływem ujemnej częściowo konjunktury gospodarczej.

szkolnego jednego Żyda, jednego Ukraińca i jednego Polaka.

W taki to sposób zasłużona szkoła polska istnieć przestała.

Afera Clarence Hatry

Niesłychany skandal finansowy wstrząsnął City londyńską, wywołując sceny dramatyczne, oddawna niepamiętane. Mamy tu do czynienia z aferą na wielką skalę, która rzuci jak skrawe światło na stosunki, powstałe po wojnie w sferach, gorączkowo rzucających się na zdobycie bogactwa.

Kim jest Hatry, którego nazwisko wypełnia lamy pism londyńskich? Wpłynął on na widowni niedawno, w okresie spekulacji powojennych. Znany był w City, jako zręczny spekulant, który szedł na wszelkie, najbardziej ryzykowne przedsięwzięcia. Kilka lat temu w 1924 podwinęła mu się noga. Nazwisko jego pozostawało w ścisłym związku z katastrofą Commercial Corporation of London, w której to katastrofie mnóstwo ludzi straciło ogromne majątki. Sam jednak Hatry wyszedł z bankructwa i ręką obronną i, co najciekawsze, o roli jego całej sprawie przedko zapomniano. Zręcznością, umiejętnością oddziaływania na ludzi prędko odzyskał on zaufanie i ze zdwojoną energią przystąpił do nowych interesów. Krąg jego działalności był olbrzymi. Zorganizował towarzystwo „Corporation and General Securities Company”, za którego pośrednictwem największe miasta, jak Birmingham, Bristol, Sheffield, zaciągały pożyczki. Brał udział w dziesiątkach innych stowarzyszeń, jak Oak Investment Corporation, Retail Trade Securities Ltd. i wiele innych, które w życiu finansowym City odgrywały rolę pierwszorzędą. Tak trwałoby do wszystkiego aż prawie do dni ostatnich, kiedy zaczęły się rozchodzić niepokojące wiadomości o stanie interesów Hatry'ego. Główna zarażo-

wała zniżką, która wkrótce przybrała postać katastrofalnego spadku.

Tego, co się działo przez kilka dni ostatnich, giełda londyńska dawno nie widziała. Ludzi ogarniało szaleństwo, rozchodzili się nieprawdopodobne wiadomości, mówiono o ucieczce Hatry'ego do Niemiec, co oczywiście jeszcze bardziej potęgowało panikę. Akcje przedsiębiorstw Hatry'ego spadły do kilku pensów, tysiące ludzi zostało zrujnowanych. Popłoch dosięgnął punktu kulminacyjnego, gdy przyszła wiadomość, że Komitet Giełdowy przerwał notowanie całego szeregu akcji, związanych z Hatry'm. Podobnych zarządzeń nie widziano w Londynie od chwili wybuchu wojny!

Hatry i trzech jego pomocnicy zostali pociągnięci do odpowiedzialności. Wobec tego, że zeznania, które złożyli, okazały się fałszywymi, wszystkich czterech aresztowano. Rozmiary afery nie są jeszcze dokładnie znane, dadzą się dopiero ustalić w wyniku śledztwa. W każdym razie można stwierdzić, że sięgają one sum fantastycznych. Same straty, poniesione na spadku akcji, wynoszą już w tej chwili około 10 milionów funtów. Oczywiście, olbrzymia większość uszkodzonych to szeroka, szara publiczność, składająca swe oszczędności w akcjach umiejętnie reklamujących się przedsiębiorstw.

Następstwa jednak afery, jak się wydaje, nie ograniczają się tylko do Londynu, ale sięgają dalej. Przewszystkiem wyraźne zaniepokojenie dało się już wyczuć na giełdzie paryskiej. Jednym z głównych przedsiębiorstw Hatry'ego jest towarzystwo Photomaton, które posiada odpowiedniki w Paryżu (société Continentale de Photographie) i w Berlinie (Deutsche Photomaton - Akt. Ges.). Chociaż towarzystwa paryskie i berlińskie oświadczają, że związek ich z londyńskim polegał tylko na wykorzystywaniu jego patentów, to jednak w sferach giełdowych Paryża (a także poniekąd Berlina) daje się wyczuć wyraźne zaniepokojenie.

Skandal londyński przybrał rozmiary kolosalne i może mieć znaczenie międzynarodowe. Tymczasem sprawa znalazła się na porządku obrad angielskiego gabinetu.

A. H.

Apel do właścicieli młynów i browarów

Zarząd Okr. Zw. S. S. „Rozwój” ogłasza:

Mamy do zanotowania kilka nowych faktów, że niektóre z poważniejszych przedsiębiorstw młynarskich i browarniczych posługują się przy zakupie zboża pośrednictwem żydowskim. Co prawda mało pozostało takich firm katolickich, gdyż przeważna część uległa elementowi żydowskiemu, zwłaszcza na terenie małopolskim i b. Kongresówki — tak, że młyny i browary katolickie na palcach policzyć można.

Jedynie Poznańskie opiera się skutecznie w walce z żydostwem. Tem smutniejsze są zatem fakty, że katolickie młyny i browary, zamiast wspierać nas w tej walce z żydostwem, wprost szkodzą, wysyłając przeciw naszym usiłowaniom ideowym — gwardję kupiectwa żydowskiego, wyposażonego w kapitały zagraniczne.

Ta szkodliwa robota powinna ustać. Kupiec poznański, oplacający solidnie podatki, pozostający bez jakiegokolwiek pomocy finansowej z zewnątrz, nie wytrzyma tej konkurencji żydowskiej i czy prędzej czy później, w walce tej ulec będzie musiał, ustępując miejsca, jak to się stało w Małopolsce i b. Kongresówce, kupiectwu żydowskiemu, które tam bezapelacyjnie cały handel zbożowy w swem ręku dzierży. To też nie możemy nad temi objawami zażyźnienia naszego handlu zbożowego przejść do porządku dziennego.

Apelujemy do godności i uczuć narodowych właścicieli tych młynów i browarów w Małopolsce i b. Kongresówce, które jeszcze noszą charakter przedsiębiorstw katolickich, aby wstrzymały się od obsługi przez żydowskich agentów zbożowych, czy żydowskie spółki zbożowe i nie obdarzały ich zamówieniami, a równocześnie nie nasyłały ich celem zażyźnienia naszej dzielnicy do Poznańskiego. Nie powstrzymamy się w tej walce przed publicznym piętnowaniem zapominających się w przyszłości przedsiębiorstw i okażemy ich praktyki zdrowemu jeszcze społeczeństwu naszemu.

Proces b. podprokuratora M. Dembeckiego

Dzisiaj rano trybunał odczytywał akta dowodowe sprawy

W piątek przesłuchano resztę świadków i po zarządzanej o godz. 19 przerwie wznowiono rozprawę dziś o godz. 9. Na wstępie załatwiono drobne formalności, poczem prok. Gardulski indaguje oskarżonego w sprawach toku urzędowania, zarzucając, że nie wywiązał się ze swego zadania należycie. Oskarżony stara się usprawiedliwić, przyczem stwierdza, że zostawiono mu 5 tysięcy spraw do załatwienia, z którymi musiał się uporać. Badania te trwają przez całe przedpołudnie, poczem oskarżony stawia wniosek o powołanie dalszych świadków, a mianowicie: b. sędziego Łyskowskiego i aplikanta Plucińskiego na okoliczność, że protokół z 13-go marca 1927 mimo adnotacji „po przeczytaniu podpisano”, nie przeczytano oskarżonemu. Dalej powołuje tych samych świadków i posterunkowego Błyde oraz star. wywiadowcę Norka na okoliczność, że protokół rewizji z 13. 3. 29 został mu przedłożony w czasie, kiedy był chory i wskutek tego nie zdawał sobie sprawy z tego co czynił.

Po 15-minut. przerwie, wyjaśnia obrona, że oskarżony nie stawiał tego, jako formalny wniosek, nie zamierza nikogo oskarżać i swe żądanie cofa.

W dalszym ciągu odczytał przewodniczący akta dochodzeń administracyjnych w sprawie Glossa. Gdy piszemy te słowa badanie i odczytywanie akt trwa. Obrona złożyła trybunałowi pewne wnioski i dla tego jeszcze nie można ustalić, kiedy przewodniczący zamknie przewód sądowy i udzieli głosu stronom. W każdym razie sprawa wywołuje wzrastające zainteresowanie. Wyroku o ile wszystko normalnie pójdzie, należałoby się spodziewać w poniedziałek względnie w wtorek. (z)

Ulica nie dla dzieci

Codziennie kronika wypadków wielkomięjskich pism codziennych jest przepelniona lakonicznymi wiadomościami o tragediach ulicznych, zakończonych przysłowiem uwagami o „harcach szoferów” i t. d. Jeśli jednak przeprowadzić dokładniejszą analizę tych wypadków, to okazuje się, że conajmniej w 60 proc. winę ponosi przechodzień, zwłaszcza dzieci, harcujące na jezdni. To też z wielkiem uznaniem należy przyjąć broszurę pod powyższym tytułem, wydaną przez Drukarnię Polską w Poznaniu. Zawiera ona 12 tablic, ilustrujących najróżniejsze sytuacje, mogące wyniknąć na arterjach wielkiego miasta, wraz z koniecznymi objaśnieniami i stanowi znakomite dopełnienie „tygodnika nauki chodzenia”. Broszura ta powinna się znaleźć w rękach każdego mieszkańca wielkiego miasta, bez względu na to, jakich środków lokomocji zwykł używać.

Wystawa Panhelleńska w Grecji

W roku 1930 cały naród grecki obchodzić będzie uroczyste setną rocznicę wyzwolenia z pod jarzma turckiego. Z tej racji odbędzie się w całym państwie szereg imponujących uroczystości, nad których organizacją już teraz pracują najwybitniejsi przedstawiciele greckiego świata politycznego, gospodarczego i kulturalnego.

W programie również urządzenie wielkiej Wystawy Panhelleńskiej, na której zobrazowany ma być poglądowo całokształt rozwoju narodu i państwa greckiego we wszystkich dziedzinach jego życia publicznego w ciągu pierwszego stulecia niepodległości politycznej współczesnej Grecji. Komitet organizacyjny Wystawy Panhelleńskiej wystosował w tych dniach na ręce rządu ateńskiego obszerny memoriał, w którym wyszczególnia szczegółowo swe plany i na podstawie opracowanego kosztorysu domaga się wyasygnowania przez kasę państwową na cele urządzenia wystawy kwoty 5.000.000 drachm. Ponadto memoriał domaga się od rządu pokrycia ewentualnego niedoboru.

Według wszelkiego prawdopodobieństwa rząd grecki już w dniach najbliższych zatwierdzi postulaty komitetu organizacyjnego, poczem niezwłocznie podjęte zostaną prace przygotowawcze około organizacji wystawy. Wystawa Panhelleńska otwarta ma być jesienią roku przyszłego.

Tępienie szkolnictwa w Małopolsce wschodniej

Smutne dzieje gimnazjum polskiego w Przemyślanach

„Lwowski Kurjer Poranny” opowiada w nr. 464 smutne dzieje prywatnego polskiego gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Przemyślanach. Przed wojną była to pod kierunkiem ś. p. dr. Franc. Grzegorzycy wybitna placówka narodowa. Po wojnie powołano ją znowu do życia. Ale wkrótce do rządów w zakładzie dorwał się osławiony dyrektor Władysław Dehnel, wielki „sanator”, gorliwy „strzelec” i tem gorliwszy wróg organizacji narodowych, jak „Sokół”, T. S. L. i inne, a przedewszystkiem gorliwy i praktykujący wyznawca Bachusa. Za trzyletnich rządów jego, placówka, ongi polska, zeszała do roli kuźni „sanacyjnej” i wytwórni obcych maturzystów „na urząd”, aż wreszcie nadużycia pieniężne około 16.000 zł spowodowały, że p. dyrektor z niestawą opuścił swój tłusty posterunek ku radości uczciwych ludzi, choć z wielkim żalem żegnany przez tutejszą „sanację”. Prezes towarzystwa gimnazjum — były starosta Marynowski — obawiając się ujemnych dla siebie konsekwencji za to, że dopuścił do „splawienia” wybitnego „sanatora” — spowodował obsadzenie stanowiska kierownika zakładu Ukraińcem, Jakubem Jackiewiczem.

Pan ten udawał z początku patriotę polskiego, ale po dwóch latach jego rządów doszło dziś do tego, że grono nauczycielskie zakładu składa się z czterech zagorzałych Ukraińców, z czterech Żydów, a tylko trzech Polaków, a zato ponad 20 Żydów i Rusinów. W roku bieżącym ustąpiło z grona nauczycielskiego troje Polaków, a na ich miejsce przyjął p. dyrektor w ostatniej chwili przed rozpoczęciem roku

Utrzymuje się kandydatura na wojewodę p. Targowskiego

Warszawa, 28. 9. (Tel. wł.). — Sprawa nominacji wojewody poznańskiego będzie rozstrzygnięta po powrocie premiera z Poznania. Premier podczas

swego pobytu w Poznaniu przeprowadzi szereg rozmów z oddanymi sobie kolami. Najwięcej szans ma kandydatura posła B. B. p. Józefa Targowskiego.

„Rewelacje” niemieckie o zbrojeniach Polski

w zatoce gdańskiej przeciw Prusom wschodnim

Berlin, 28. 9. (Tel. wł.). „Deutsche Zeitung” organ radykalnych nacjonalistów, występuje z „rewelacjami” o zbrojeniach Polski w zatoce gdańskiej przeciwko Prusom wschodnim i dążeniu w związku z tem do zmilitaryzowania ujścia Wisły, które Polska rzekomo chce zamienić na cytadelę, panującą nad środkowym Bałtykiem. Po „zrabowaniu” Westerplatte i zamianie Gdyni na bazę operacyjną floty wojennej Polska usiłuje obecnie rzekomo stworzyć sobie nowy punkt oparcia na obszarze Gdańska w Schiewenhorst, odległym o 25 km nad wschodnim ujściem Wisły. Od czerwca bieżącego roku toczą się rokowania pełnomocników z komisarzem general-

nem R. P. o nabycie tam terenów, których właścicielem jest pewien bankier zamieszkały w Oliwie. Po obsadzeniu Schiewenhorst — snuje swe domysły dziennik niemiecki — koryto Wisły zostanie pogłębione aż do Tczewa, gdzie zbudowany zostanie drugi polski port wojenny. W tym celu zabiega Polska również o oddanie jej pod wyłączny zarząd odcinka Wisły na obszarze wolnego miasta. Jeśli w ten sposób Polska rozszerzy sieć swych wojskowych punktów oparcia na obszarze Gdańska i w dolnym biegu Wisły, wówczas — wywodzi „Deutsche Zeitung” — zagrożone Prusy Wschodnie przepadną dla Niemiec ostatecznie.

O udział Polski w obradach Małej Ententy

w sprawach gospodarczych

Praga, 28. 9. (PAT). Według doniesień prasy, listopadowa konferencja państw Małej Ententy zajmować się będzie, oprócz kwestyj natury politycznej, przede wszystkim sprawami gospodarczymi. Państwa Małej Ententy opracować mają na konferencję elaboraty o sytuacji przemysłu, handlu, rolnictwa i finansów Europy środkowej oraz wskazówki w sprawie uregulowania stosunków celnych. Na

konferencji opracowany ma być wspólnie plan gospodarki, któryby we właściwy sposób uzupełniała polityczne cele państw Małej Ententy. Mówi się również o tem, że badana jest opinia, czy Polska nie wzięłaby także udziału w obradach gospodarczych ewentualnie w roli obserwatora. W kwestji tej niema jednak dotychczas żadnych pewnych danych.

Uroczystości 1000-lecia św. Wacława w Pradze

Praga, 28. 9. (PAT). Dzień wczorajszy, dzisiejszy oraz niedzielny stanowią kulminacyjne dni uroczystości 1000-lecia św. Wacława, na które przybyło szereg delegacji zagranicznych i krajowych. Z Polski przybył ks. arcybiskup Sapieha, ks. metropolita wileński Jalbrykowski, księży biskupi łomżyński i pomorski. Na dworcu powitali przybywających chargé d'affaires poselstwa polskiego, przedstawiciele władz cywilnych, miejskich i duchowieństwa. Bawi tu też pielgrzymka polska oraz wiceprezydent m. st. Warszawy Borzęcki. Przybyli m. in. na uroczystości arcybiskup Beaudrillart, rektor paryskiego instytutu katolickiego, arcybiskup wrocławski kardynał Bertram oraz szereg dygnitarzy kościelnych i świeckich.

Poza licznymi uroczystościami kościelnymi, które odbędą się w tych dniach, wymienić należy uroczystości następujące: Wczoraj przed południem odbyło się uroczyste nadanie 8 p. ul. imienia pułku św. Wacława oraz wręczenie sztandaru, przyczem wygłosił przemówienie prezydent Masaryk, któ-

ry, nawiązując do tradycji św. Wacława, poruszył moment zbliżających się wyborów parlamentarnych które przypadły w 1000-letnią rocznicę symbolu istnienia czeskosłowackiego organizmu państwowego. W południe wydał prezydent Masaryk śniadanie na zamku, w którym wzięli udział członkowie gabinetu, dostojnicy kościelni, korpus dyplomatyczny oraz przedstawiciele oficjalnych delegacji na uroczystości z Polski: ks. arcybiskup Sapieha oraz wiceprezydent m. st. Warszawy Borzęcki. Wieczorem odbył się u stóp pomnika św. Wacława hold narodu, na którego program złożyły się liczne przemówienia oraz popisy muzyczne. W uroczystości wzięli udział prezydent Masaryk, członkowie rządu, korpus dyplomatyczny, delegacje zagraniczne, wojskowe, oraz niezliczone tłumy publiczności.

Dziś przed południem odbędzie się uroczyste otwarcie katedry św. Wita. Popołudniu odbędą się pokazy zwyczajów ludowych, uroczyste pochody i t. d., wieczorem zaś uroczyste przedstawienie w teatrze.

Rokowania angielsko-sowieckie

Sprzeczne wiadomości o dotychczasowych wynikach i widokach na przyszłość

Londyn, 28. 9. (PAT). Donoszą urzędowo, iż rokowania angielsko-sowieckie doprowadziły do porozumienia co do szeregu spraw, które mają być uregulowane w drodze rokowań, po całkowitem wznowieniu stosunków dyplomatycznych i mianowaniu ambasadorów obu krajów w Londynie i Moskwie. Narady mają być podjęte w przyszły wtorek.

Berlin, 28. 9. (PAT). „Berliner Tageblatt” w depeszy z Londynu twierdzi, że dotychczasowe rozmowy między Hendersonem a Dowgalewskim nie doprowadziły do jakichkolwiek wyników. Widocznie niekorzystne echo z jakim spotkał się na łamach prasy angielskiej pierwszy objaw ustępliwości ze strony Anglii, nie po-

zostało bez wpływu na Hendersona. Dwa sporne zagadnienia wysuwają się na czoło rokowań, a mianowicie: sprawa propagandy bolszewickiej i długów rosyjskich. Anglicy żądają od Sowieców gwarancji, że ewentualne wydalenie agitatorów komunistycznych z Anglii nie będzie uważane w Moskwie za akt nieprzyjazny. Sprawa uznania długów przez Sowiety odnosić się ma nie tylko do długów przedwojennych, ile raczej do odszkodowań za skonfiskowaną przez Sowiety własność angielską. Bez uznania tych ostatnich zobowiązań Sowiety spotkają się z wielkimi trudnościami w swych staraniach o uzyskanie kredytów w Anglii.

Z za kulis sprawy rozbrojenia na morzu

Nowy Jork, 28. 9. (AW.) Przed komisję senatu, rozpatrującą sprawę

zachowania się Shearera na konferencji rozbrojeniowej w Genewie w

roku 1927, dziennikarz Drew Pearson wytacza ciężkie oskarżenie przeciwko amerykańskiemu rzeczoznawcom floty wojennej. Brali oni udział w charakterze doradców delegacji amerykańskiej w konferencji rozbrojeniowej. Oficerowie ci przyczynili się również do rozbitcia konferencji. Amerykańscy rzeczoznawcy floty opracowali wraz z Williamem Shearerem cały plan, aby nie dopuścić wszelkimi możliwymi środkami do uzyskania pozytywnych wyników w dziedzinie rozbrojenia na morzu. Między Shearerem, a rzeczoznawcami floty Stanów Zjednoczonych odbywały się liczne poufne rozmowy i dyskusje. Drew Pearson stwierdza, iż sam był obecny na takich konferencjach. Głównie w kierunku rozbitcia konferencji działał kontr-admirał J. M. Reewes. Popierał go kontradmirał Frank Schofield, oraz kapitanowie Frost i Train. Wszyscy ci oficerowie wspólnie z Shearerem dążyli do zerwania konferencji rozbrojeniowej.

Konfiskaty prasowe

Warszawa, 28. 9. (AW). Wczoraj uległ konfiskacji 43 numer tygodnika „Placówka” z dnia 29 b. m. za artykuł „Panie prokuratorze Rudnicki, opinia czeka”.

Kraków, 28. 9. (AW). Wczorajszy numer „Naprzodu” uległ konfiskacji za artykuł pt. „Kasy Chorych w Polsce”. Drugie wydanie „Naprzodu” ukazało się z białymi plamami.

Zasądzenie komunistów

Kraków, 28. 9. (AW). Wczoraj o godz. 5-ej rano zapadł wyrok w sądzie okręgowym w Krakowie w procesie przeciwko 9 komunistom. 2 oskarżonych zostało skazanych na karę 1 1/2 i 1 roku więzienia, pozostałych uwolniono.

Rozwiązanie organizacji ukraińskich

Warszawa, 28. 9. (AW). Wojewoda lwowski specjalnym zarządzeniem rozwiązał ukraińskie towarzystwa gimnastyczne i ogniową straż „Luh” w Lubaniu Wielkim pow. gródeckim, w Muszowej w pow. sanockim, w szeregu wsi powiatu mościckiego, w Sokalu i szeregu wsi pow. sokalskiego.

Nienawiść do Gdyni

Gdańsk, 28. 9. (AW). Znany hakatysta Werner, członek delegacji Rady Portu, zwołał przedstawicieli robotników portowych w Gdańsku. Werner omawiał z robotnikami sprawę ciężkich warunków materialnych, w jakich się oni znajdują. Zamiast wytłumaczyć obecną sytuację przejściowym zastojem, prowadził Werner akcję agitacyjną przeciw Gdyni. Oświadczył on, iż główną przyczyną utraty zarobków przez robotników gdańskich jest szybki rozwój sąsiedniego portu polskiego, który konkuruje z portem gdańskim.

Mord z nienawiści

Warszawa, 28. 9. (Tel. wł.). — W Lembarcu pod Brodnicą właściciel 70-morgowego gospodarstwa Witkowski udał się w nocy do zagrody sąsiedniego gospodarza Borkowskiego, którego nienawdził, wywłócił go przemocą z domu i siekierą pozabawił życia. Witkowskiego i jego współtowarzysza parobka aresztowano.

Śmierć w płomieniach

Zawiercie, 28. 9. (AW). We wsi Jastrzębie powiatu Zawiercie z niewiadomych przyczyn wybuchł w zagrodzie Majchrzaka groźny pożar, który przybrał katastrofalne rozmiary. Mimo zorganizowanej niezwłocznie pomocy zagroda spłonęła doszczętnie, przyczem w płomieniach poniosła śmierć gospodyni, która usiłowała ratować bydło. Spłonęło również pozostawione w izbie 2-miesięczne dziecko oraz uległ silnemu poparzeniu 15-letni chłopiec.

Echa zamachów bombowych w Niemczech

Berlin, 28. 9. (PAT). Według „Vossische Ztg.” dochodzenie w sprawie zamachów bombowych doprowadziło do wykrycia jednego ze sprawców zamachu, i to zamachu, który wywołał w Niemczech największe poruszenie. Chodzi tu mianowicie o zamach na gmach Reichstagu. Pewien bezrobotny w noc zamachu zauważył dwóch podejrzanych osobników w po-

blizu Reichstagu. Osobnicy ci byli poszukiwani od dłuższego czasu przez policję jako przypuszczalni sprawcy zamachu. Dzisiaj ów bezrobotny w czasie konfrontacji u sędziego śledczego z jednym z aresztowanych, Ernestem von Salomonem, rozpoznał z całą pewnością jednego z tych podejrzanych osobników.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,89 2/5 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 1/2 zł

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 212,08 zł, gotówką — 211,65 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172,70 zł, gotówką — 172,36 zł.

Poznańska Giełda Pieniężna

Poznań, 28 września 1929. Przebieg giełdy dzisiejszej był również spokojny, wobec czego doszło do notowania tylko kilkoma papierami. Mimo to handlowano różnymi typami papierów, jednakże w tak małych ilościach, że nie kwalifikowały się do notowania.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych oddawano 8 proc. listy dolarowe ziemskie po 93 proc. (przy dew. 8,90) i 4 proc. poz. inwestycyjną po 118,50 do 119,—. Mniejszą ilość premj. dolarowych handlowano po 59,—

Akcje bankowe bez notowania. Kilka sztuk Kwileckiego handlowano po 80,— i poszukiwano Bank Polski po 170,—

Z akcji przemysłowych zanotowano Herzfelda po 44,— w oddaniu i Unję po 139—140,— w placeniu. Poza tem handlowano w mniejszych ilościach „Arkone” po 5,—, Centr. Skór po 20,— i Cegielskiego po 37,—

Z pap. nieoficjalnych oddawano Akwawity po 52,— i Bk. Cukrownictwa po 145,—

Cedula urzędowa z dnia 28 września 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 93% O.

(Kurs w złotych)
4% Prem. Poz. Inwestycyjna 118—119,— O.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Herzfeld-Victorius I em. zł. 44,— O.
„Unja” (dawn. Ventzki) I em. zł. 139—140,— P.
Tendencja: Spokojna.

Giełda warszawska

dnia 28 września 1929 r.
Walny Golówka
Dol. Stan. Zjedn. tr. 8,89 kup. 8,91 kup. 8,87

Dewizy:	
Belgja	tr. 124,10 sp. 124,41 kup. 123,78
Holandja	357,94 " 358,84 " 357,4
Londyn	043,27 " 043,39 " 043,17
Paryż	084,94 " 085,08 " 084,86
Praga	026,40 " 026,46 " 026,34
Szwajcaria	171,97 " 172,40 " 171,54
Sztokholm	239,05 " 239,55 " 238,38
Wiedeń	125,40 " 125,71 " 125,09
Włochy	046,67 " 046,79 " 046,55

Papiery państwowe i obligacje:
4% poz. inwest. 000,00 115,00 118,75
5% poz. premj. dol. 062,00 061,75 062,00
5% poz. konv. 000,00 000,00 049,75
10% poz. kol. 000,00 000,00 102,50

Akcje w złotych:
Bank Polski . . . . . 000,00—170,00
Bank Zw. Sp. Zarobk. . . . . 000,00—078,50
Firley . . . . . 000,00—051,00
Cegielski . . . . . 000,00—088,50
Liłpop . . . . . 000,00—028,00

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg
Berlin, dnia 28 września 1929

Pszonica march od st. zał.	223,00—225,00
Tendencja	spokojna.
Zyto march od st. zał.	180,00—182,50
Tendencja	spokojna.
Owies march od st. zał.	166,00—176,00
Tendencja	spokojna.
Jęczmień browarny	200,00—220,00
Tendencja	spokojna.
Jęczmień past. i przemysł.	170,00—186,00
Tendencja	spokojna.
Kukurydza loco Berlin	207,00—208,00
Tendencja	spokojna.
Mąka pszenna	23,25—33,75
Tendencja	spokojna.
Mąka żytnia	24,75—27,50
Tendencja	mocniejsza.
Ospa pszenna	11,60—12,25
Tendencja	spokojna.
Ospa żytnia	10,80—11,25
Tendencja	spokojna.
Groch Victoria	36,00—44,00
Groch dr. jad.	28,00—33,00
Groch past.	21,00—23,00
Makuchy rzepakowe	18,50—19,00
Makuchy niane	24,30—24,60
Wytłoki suche	12,20—12,40
Srut Soja	20,00—20,60

Ogólna tendencja słabsza.

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 28 września 1929.
Wyplaty na Warszawę: 46,95—47,15
Noty wielkie: 46,90—47,30

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Okradzenie pałacu we Wrześni

Włamywacze wtargnęli w nocy przez okno, rabując rzeceży na sumę około 30 tysięcy zł.

Niezwykle zuchwałego włamania dokonano ubiegłej nocy we Wrześni w pałacu właścicieli majątności pp. Mycielskich. Złodzieje, których przypuszczalnie było trzech wyważyli drzwi od strony parku i wtargnęli do następnych pokoi pozamykanych na klucz, rozbijając zamki. Złoczyńcy unieśli z sobą bogaty łup łącznej wartości około 30 tys. zł, składający się głównie ze sreber stołowych i ozdoby; ponadto skradli liczne przedmioty złote, gotówkę znajdującą się w szufladach, garderobę i bieliznę stołową, której część porzucili w parku w odległości kilkudziesięciu metrów od pałacu.

Ważna placówka

Utworzenie oddziału poznańskiego Stow. Opieki Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie.

Z inicjatywy i na zaproszenie J. E. ks. Kardynała Prymasa dr. Augusta Hlonda odbyło się w pałacu prymasowskim zebranie organizacyjne Stowarzyszenia „Opieki Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie”. Pod przewodnictwem J. E. ks. Kardynała Prymasa, w obecności 14 wybitnych przedstawicieli wielkopolskiego społeczeństwa oraz reprezentantki głównego zarządu z Warszawy, ks. Ireny Puzynianki, toczyły się obrady, nacechowane głębokim zrozumieniem tego ogromnego i tak ważnego dla pracy społecznej, jakim jest opieka nad rodakami zagranicą.

Synteza gorących słów J. E. ks. Kardynała Prymasa, serdecznego apelu ks. I. Puzynianki, oraz odczytu ks. dr. St. Janickiego, referenta dla spraw wychodźstwa przy przybocznej kancelarii Prymasa Polski, była jednogłosem uchwała o powstaniu oddziału poznańskiego „Opieki” w Poznaniu.

Obecny na zebraniu delegat ks. biskupa Okoniewskiego, ks. prał. Paweł Kirsztajn z Torunia, zapowiedział, że podejmie starania, by zainicjować również oddział pomorski „Opieki”.

Oddział poznański ukonstytuował się następująco pp.: hr. Adolf Bniński — przewodniczący, Anna Smoczyńska i hr. W. Szoldrski — wiceprzewodniczący, dyr. dr. Tadeusz Drzażdżyński — skarbnik i dr. Kazimierz Bross — sekretarz; poza tem w skład zarządu wchodzi pp.: Helena Brezina, Wanda Niegolewska, Helena Grossmanówna, sen. Witold Hendinger, prez. S. Samulski, oraz dr. Stanisław Sławski jako syndyk.

W myśl referatu ks. dr. Janickiego przedmiotem szczególnego zainteresowania dla oddziału poznańskiego będzie opieka nad wychodźstwem do Niemiec i Francji.

Szlakiem ognia

Szereg pożarów na prowincji

W Kłodzku w pow. leszczyńskim powstał pożar w zabudowaniach rolnika Ernesta Gamerta. Spalili się chlew i stodoła ze zbożem wartości około 7 tys. zł. Jak się okazało ogień spowodował lekkomyślnym porzuceniem palącej się zapałki służący Gamerta Fryderyk Merker z Kłody.

W tych dniach poszła z dymem młocarnia parowa własność Małgorzaty Heinrichowej w Mogilnie wartości około 12 tys. zł. Straty pokrywa ubezpieczenie ogniowe w K. U. O. w Poznaniu.

W dn. 26. bm. w Gostyniu zapaliła się stodoła połowa własność p. Stanisława Maciejewskiej, przyczem spalony również zapasy zboża. Ogólne straty ocenia się na około 60 tys. zł. Jest podejrzenie, iż ogień został podłożony.

W Powidzu, w pow. gnieźnieńskim spalił się stóg żyta własność Edmunda Szczyckiego wartości około 1 tys. zł. Również w danym wypadku podejrzewa się zbrodnicze podpalenie.

W Kruszwicy (pow. strzeliński) poszedł z dymem stóg żyta własność Stanisława Zuchowskiego wartości około 2 tys. zł. Podejrzewa się, iż ogień wywołano przez podrzucenie niedopałka.

Z powodu wadliwego komina w Olszowie w pow. kępińskim zapalił się dom mieszkalny własność Bronisława Henrysiaka. Ogień zniszczył dach i sufit wyrządzając stratę na około 15 tys. zł. (k)

Łup wyniesiono w dużej części jak wykazują ślady, przez okno i tą drogą też ułotnili się włamywacze. Ponadto skradziono sporo biżuterji. Dokładnej wartości zrabowanych przedmiotów nie zdołano narazie ustalić.

W związku z włamaniem wszczęto natychmiastowe śledztwo na miejscu przy pomocy psów policyjnych z Poznania i Pleszewa. Obecnie toczą się jeszcze dochodzenia prowadzone przez specjalnych delegatów kryminalnych policji. Puszczono na trop sprawców psy chwyciły pewien ślad; być też może, że przytrzymanie włamywaczy i odnalezienie przedmiotów powiedzie się już w najbliższym czasie. (k)

KALENDARZYK

Sobota, 23 września 1929.

Słońce: wschód 5,48 — zachód 17,38; — długość dnia 12 godz. 50 min.

Księżyc: wschód —; zachód 16,29; — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.
Sobota, godz. 7 rano. Temperatura pow. niska plus 5 st. C., pogodnie, wiatr połudn.-zach., ciśnienie atmosferyczne wysokie 762 mm. — W uboże temperatura najwyższa plus 18 st. C., najniższa plus 3 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: — 0,23 m.

Kal. rz.-kat.: Wacław M.; jutro Michał Archanioł.

Kal. słow.: Wacław Św.; jutro Dadźbóg.

Zebrania

- Jutro o 9 Drużyna Błękitna w sali amantowej P. K. E., ul. Słowackiego 19;
- o 10 Tow. Czeladzi przy Cechu Rzemieślniczym, pod „6-ka”, ul. Wroniecka 6;
- o 11 Tow. Cechowej Czeladzi Stolarskiej, w salce OO. Franciszkanów;
- o 11 Zjedn. Podmistrzów Budowl. u p. Bayerowej, pl. Bernardyński;
- o 11 Zw. Fliskarzy u p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8a;
- o 12 Zw. Inw. Wojennych (Staroleka) u p. Ratajaka;
- o 12 Propagandy Śpiewaczej u p. Tritta w Dębcu;
- o 15 Tow. „Pielgrzym” w salce Ogrodu Zoologicznego;

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka pod Eskulapem, pl. Wolności 13. — Apteka Sapiężyńska, pl. Sapiężyński. — Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek 41.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22.

Lazarz: Apteka Łazarska, ul. Małeckie 26. — Apteka Plucińskiego, ulica Marsz. Focha 72.

Wilda: Apteka Fortuna, G. Wilda 96. W innych dzielnicach miasta apteki tam się znajdują.

Kurjer Poznański

Adresy gości PwK

Publikowanie adresów

celem odnalezienia się przybywających

— patrz wydanie poranne —

OSOBISTE

— **Srebrne gody** obchodzą w dniu 29 bm. pp. Jan i Michałina Brodowie z domu Winkler. Na intencję Jubilatów odbędzie się w kościele O. O. Franciszkanów o godz. 10,45 msza św.

— **Ślub.** Dzisiaj, w sobotę, 23 września o godz. 11,30 odbył się w kościele OO. Franciszkanów w Poznaniu ślub p. Zofji Kolbuszewskiej, córki b. wiceprezesa Izby Skarbowej, Franciszka i Zofji z Wyrobków, z p. Jerzym Dmochowskim, inżynierem rolnictwa.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Narodowa Organizacja Kobiet — Kolo prawy brzeg Warty** zaprasza na zebranie, które odbędzie się w poniedziałek 30 bm. o godz. 19 min. 30 w mieszkaniu p. przewodniczącej Magdaleny Zerbowej Chwaliszewo 75. I p. Liczne i punktualne przybycie wszystkich członków jest konieczne ze względu na ważność obrad.

— **Posiedzenie Tow. Chirurków i Ortopedów Polski Zachodniej** odbędzie się łącznie z Wydziałem Lekarskim Towarzystwa Przyjaciół Nauk w sobotę, dnia 5 października 1929 r. o godz. 20,15 w sali wykładowej Kliniki Chirurgicznej U. P. w Zakładzie Przemienienia Pańskiego w Poznaniu, ul. Długa 1.

— **Zebranie plenarne Towarzystwa Młodych Przemysłowców w Poznaniu** odbędzie się w poniedziałek, 30 bm. o godz.

20 w sali p. Jarockiego, ul. Masztalarska nr. 8. Na porządku obrad prelekcja p. Ign. Czaplkiego.

— **Zebranie Cechu Krawiectwa Damskiego** odbędzie się dnia 1. 10. 29 o godz. 20 u p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej.

— **Stow. Porządku Publicznego, Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, dnia 30 września o godz. 20 w lokalu dh Figla przy ul. Wierzbietce nr. 27. Na porządku obrad wybory do Rady miejskiej.

WIECZORY, KONCERTY

— **Uroczystość chopinowska w Ognisku Polek.** W środę, 2. 10 br. o godz. 18,30 odbędzie się na sali Stowarzyszenia Techników, św. Marcina 21, uroczyste zebranie poświęcone twórczości Chopina z następującym programem: 1) Chopin — Nocturno Es-moll (skrzypce i fortepian). — 2) Chopin — Walc. — 3) Kasprovic — Pamięci Chopina (dekl.). — 4) Chopin — Życzenie (śpiew). — 5) Chopin — Cisza nocy (śpiew). — 6) O Chopinie — wykład p. Z. Latoszewskiego. — 7) Karłowicz — Skąd pierwsze gwiazdy (śpiew). — 8) Chopin — (dekl.). — 9) Chopin — Polonez D-moll (fortepian).

WYCHOWANIA, KURSY

— **Dokształcająca Szkoła Przemysłowa.** Nauka dla nowych uczniów z powodu zajęcia ubikacji w szkole powszechnej przy ul. G. Prądyńskiego przez kwatery masowe P. W. K. rozpocznie się nie we wtorek, dnia 1 października, lecz dopiero w piątek, dnia 4 października 1929

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Konkurs na nalepkę w dniu 27-go grudnia.** Wlkp. Zarząd Woj. Związku Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej rozpisuje konkurs na wzór na lepkę, mającej służyć do przyozdobienia okien w dniu 27 grudnia, który inwalidzi wielkopolscy obrali sobie za święto. Warunki konkursu są następujące: 1) Obrazek wysokości ca. 30 cm, szerokości 24 cm., w jednym efektywnym kolorze. 2) Treść obrazka o charakterze wybitnie patriotycznym, przypominającą oswobodzenie Wielkopolski. 3) Termin składania projektów, zaopatrzonych godłem oraz nazwiskiem, osobno w zamkniętej kopercie, należy nadesłać do dnia 20 października br. do Wlkp. Zarządu Wojewódzkiego Związku Inwalidów Woj. R. P. w Poznaniu, ul. Koźła 8, parter. — Pierwsza nagroda 200 zł, druga 150 zł, trzecia 100 zł. Łączna suma wszystkich nagród do uznania jury. Wlkp. Zarząd Wojewódzki Z. Inw. W. R. P. zastrzega sobie prawo zakupu dalszych prac. Prace nagrodzone i zakupione stają się wyłączną własnością Wlkp. Zarządu Wojewódzkiego Z. Inw. W. R. P. z prawem reprodukcji

KRONIKA WYPADKÓW

— **Samobójstwo** popełniła w Kościanie, rzucając się do kanału Obrzańskiego 69-letnia Marja Bajerówna z Kościana. Tragicznie zmiażdżona ciało oddawna już na zaburzenia umysłowe. (k.)

— **Usiłował popełnić samobójstwo** w domu przy ul. Urbanowskiej 13, 25-letni pomocnik kupiecki Władysław Bzdrenga. Zamknąwszy się w pokoju, B. otworzył kurek gazu, co na szczęście zauważyli domownicy i zdołali w czas przeszkodzić tragicznej śmierci młodego człowieka. — Zawezwany lekarz pogotowia wkrótce przyprowadził niedoszłego samobójcę do przytomności. Powodem zamachu był rozstrój nerwowy, wywołany drobnymi nieporozumieniami domowymi. (j. j.)

— **Bójka na noże.** Dnia 27 bm. o godz. 23,30 odstawiony został do szpitala miejskiego przez pogotowie ratunkowe p. Adam Fraszczak, zam. przy ul. Rolnej 68 a stamtąd do zakładu dla umysłowo chorych na Grobli jako niebezpiecznego dla otoczenia. Fraszczak pobił dotkliwie p. Fr. Piotrowskiego z Staroleki, zadając mu ciężkie rany nożem w głowę, sam zaś również otrzymał pchnięcia nożem. (z.)

— **Wybito w czasie bójki oko.** Ujęto Jurdzińskiego Marcina, zam. ul. Kościelna 51 i Wasielewskiego Walentego, zam. ul. Bukowska 5, ponieważ w nocy na 28 bm. o godz. 2,40 w stanie podchmielonym wszczęli bójkę na ul. Słowackiego, przyczem wybito Pawlakowi Stanisławowi, zam. ul. Kraszewskiego 10, prawe oko. — Przywołane pogotowie ratunkowe zabrało Pawlaka do szpitala miejskiego. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— **Kradzieże i włamania.** Do biur wydziału powiatowego pow. poznańskiego przy Wacław Kościuszki 3 włamali się złodzieje i skradli maszynę do pisania „Continental” nr. 107 719, wart. 500 zł. — P. Kerstenowi Henrykowi skradziono rower nr. 178 656 marki „Ideal”. — Towarzystwo wioślarskie „Polonia” doniosło że zapomocą oderwania od pomostu kłódki skradziono towarzystwu łódź, wart. 700 zł. — P. Ljsieckiemu Wojciechowi, zam. w Swarzędzu — Rynek 8, skradziono z samochodu ciężarowego przy ul. Skarbowej płachtę rozmiaru 3x4 metry. — W pociągu Warszawa-Kutno skradziono p. Zielińskiemu Stanisławowi z Ameryki portfel, zawierający 300 zł i paszport zagraniczny. — P. Dukałowi Alwinowi przy pl. Nowońskim 3, skradziono w Teatrze Polskim gotówkę i różne dokumenty z kieszeni. (z.)

Uderzenie krwi do głowy, ściskanie w okolicy serca, brak tchu, uczucie strachu, przeczulenie nerwowe, migrena, niepokoje i bezsenność mogą być łatwo usunięte przy używaniu naturalnej wody gorzkiej Franciszka Józefa. Ścisłe dane naukowe potwierdzają, że woda Franciszka Józefa w wypadkach zaparcia przy tych chorobach, daje najlepsze rezultaty. Ządać w aptekach i drogerjach. nw 4105

— **Rozencewig Nil, ur. 9. 1. 1908, zam.** w Będzinie, został ujęty z powodu kradzieży kieszonkowi Skradł p. Piątkowskiemu Edwardowi z Warszawy portfel z gotówką 500 zł i dokumentami osobistymi. (z.)

— **Echa afery dolarowej.** Aresztowanego w Jarosławiu w Małopolsce byłego urzędnika bankowego Władysława Maciejewskiego, przewieziono do Poznania i zostanie on przekazany do dyspozycji sędziego śledczego. Z podjętej przy pomocy fałszowanego zlecenia kwoty 3800 dolarów, pozostało Maciejewskiemu zaledwie 250 dolarów, a u narzeczonej, 21-letniej Zofji Dybskiej (Wielkie Garbary 17) znaleziono 250 dolarów i 500 złotych w gotówce. Nieprawdopodobnie wielką ilość stracił Maciejewski na hulaszczem i pełnem przygod kilkutygodniowem życiu po zdrojowiskach małopolskich. (k.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Spłonęło 5 zabudowań gospodarskich.** W Solcu (pow. wolszyński) wybuchł pożar z nieustalonej narazie przyczyny w zabudowaniach gospodarza Romana Liżewskiego, skąd przerzucił się na zabudowania sąsiedzkie, niszcząc ogółem pięć zagrod gospodarskich. Łączne straty ocenia się na około 25 tys. zł. Na szczęście żywy inwentarz zdołano uratować. (k.)

— **Pięć nowych mostów.** W związku z budującą się elektrownią w Żurze pod Świeciem buduje się równocześnie pięć żelbetonowych mostów, dwa w Tieniu a po jednym w Wieczekach, Grzybie i Skrzynisku; najokazalszy jest murowany most na Czarnejwodzie w Tieniu o trzech łukach, spoczywający na dwóch potężnych filarach. Wszystkie mosty są wyższe od poprzednich drewnianych i przystosowane do wodostanu rzeki, która od Żuru wżwyzł stanowić będzie ogromny zalew na przestrzeni kilkuset hektarów. (ski.)

KRONIKA SĄDOWA

— **Odrzucona rewizja.** Dnia 27 maja br. komornik Maksymilian Rykaczewski przy sądzie grodzkim w Wągrowcu został przez sąd okręgowy w Gnieźnie skazany na półtora roku ciężkiego więzienia za sprzeniewierzenie w urzędzie oraz za fałszowanie ksiąg. Rykaczewski używał pieczęci, które egzekwował, lub które dłużnicy dobrowolnie palili na jego rece i w związku z tem fałszywie prowadził księgi. Ogólna suma zdefraudowanych pieniędzy wynosiła blisko 20 000 zł. Hulaszczy tryb życia był przyczyną tych malwersacji. Skargę rewizyjną skazanego Sąd Najwyższy oddalił. (br.)

JARMARKI

— **Osieczna.** Przyszły jarmark na konie, bydło, produkty rolne i towary kramne odbędzie się we wtorek, dnia 8 października br.

— **Wronki.** (Jarmark.) W czwartek, dnia 10 października odbędzie się jarmark na konie, bydło, kozy, drób i artykuły rolnicze. Natomiast jarmark kramny odwołano. Spęd słoń z powodu panującej w powiecie szamotulskim zarazy surowo zakazany.

Z WIELKOPOLSKI

— **Gniezno.** (Złote gody.) W sobotę obchodził p. Jan Słowiński ze swą małżonką Józefą z Naumanów, zam. w Gnieźnie przy ul. św. Wawrzyńca 17 złote gody małżeńskie. P. Słowiński od szeregu lat piastuje godność starszego Cechu Szewskiego w Gnieźnie, prócz tego jest znany ze swej niestrudzonej działalności na niwie społecznej.

— (Ślub.) W środę pobłogosławiony został w kościele OO. Franciszkanów związek małżeński pomiędzy p. Franciszkiem Raszkim z Radomierza i p. Leokadją Szymczakówną, córką p. Szymczaka, kupca z ulicy Poznańskiej.

— (Przedstawienie.) Tow. Uczni Drużarskich i pokr. zawodów urzęda dnia 29 bm. na sali Hotelu Europejskiego przedstawienie amatorskie. Odegrana zostanie „Wróżba cyganki”, sztuka ludowa. Początek przedstawienia o godz. 20.

— (Lekarz powiatowy.) Lekarz powiatowy p. dr. Musiał rozpoczął urlop wypoczynkowy, który potrwa do 16 października.

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Życiowe rozbitki”
Aurora: „Cyrk Chaplina”.
Bajka: „Gazeciarze”.
Casino: „Gazeciarze”.
Colosseum: „Tempo... Tempo!”
Edison: „Skandal w Petersburgu”.
Kapitol: „Zakazana kobieta”.
Metropolis: „Intrygant”.
Odeon: „Tango miłości”.
Renaissance: „Niebezpieczny szlak”.
Słońce: „Bezbożne dziewczę”.
Stylowe: „Serce Maharadży”.
Wilsona: „Rajski ogród”.

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

My i mocarstwo prasy

Chociaż Wystawa jeszcze się nie skończyła i tętno ostatnich dni jest silniejsze niż kiedykolwiek, jednak można już zrobić mały jej bilans, w jednym ważnym zakresie.

Niema słowa, które częściej się powtarzało w naszych utyskiwaniach na różne niedomagania, jak słowo „propaganda”. Jak się coś złego gdziekolwiek o Polsce wydrukuje, ubolewamy, że nasza propaganda jest za słaba, aby temu zapobiec, albo szkodę naprawić. A już cokolwiek dobrego się w Polsce stanie, odpowiada nieśczętna propaganda za to, że — zagranica nic, lub nie dość o tem się dowiedziała.

Jest w tem wiele prawdy, ale z drugiej strony nielatwo jest robić propagandę z powietrza, t. j. nie posiadając za wiele takich faktów do ogłoszenia zagranicą, któreby obcego czytelnika zainteresowały, a dla pism stanowiły redakcyjną przynętę. A co najważniejsze, to nieświadomość u nas tego, że jedyną skuteczną propagandą jest ta, którą obcy robią dla nas sami, nie ta, którą my dla obcych przygotowujemy. Jeden artykuł Francuza lub Szweda jest wart tysiąc notatek bezimiennych, przez nas samych pismom wsuniętych. Po Wystawie oczekiwaliśmy więc tego, że obcych dziennikarzy ściąganie i dostarczenie im materiału, który po świecie rozgłoszą.

Czy to się stało?

Od samego początku Wystawy zaczął sunąć przez Wydział Prasy i Propagandy istny korowód postaci z wiecznymi piórami i grubymi notatkami. Zaczynając od najbliższego, chociaż nie najserdeczniejszego sąsiada z zachodu, mieliśmy u siebie niemalą obfitość piszących gości. Przybyli dziennikarze drezdeńscy i lipscy, południowe Niemcy przysłały również poważnych reprezentantów swojej prasy jak niemiecki Górny Śląsk, który wraz z Wrocławiem dwukrotnie u nas bawił. Z Berlina też przybyła ważna w następstwach wycieczka korespondentów wielkiej prasy zagranicznej, która utrzymuje tam swoich przedstawicieli, nieraz po magnacku dotowanych i zobowiązanych informować obszernie, bez względu na koszty, o wszystkim co się godnego uwagi dzieje. Z Berlina przybyli również przedstawiciele dzienników o światowej renomie, jak „Berliner Tageblatt” i „Vossische Zeitung”. Mię-

dzy tymi dziennikarzami znajdowali się zarówno reporterzy w wielkim stylu, jak politycy i jak reprezentanci prasy fachowej, n. p. tekstylnej z Berlina, tak że i dla przyszłych stosunków handlowych z zagranicą niejedno się nam okroi. Niejedno ciekawe spostrzeżenie zebrali też reprezentanci prasy mniejszości narodowych w Niemczech. Wycieczka ich była liczna i zapisała sobie z pewnością o ile idzie o „propagandę” — różnicę między losem mniejszości narodowych u nas, a gdzieindziej...

Licznie — tak jak wogóle Czesi — reprezentowana była prasa czeska różnych odcieni. Przybyła kilku wycieczkami i poświęciła Wystawie mnóstwo miejsca, jak to się z pism okazywało. Zawiliły się różne inne narodowości: O Francuzach nawet mówić nie trzeba, Włosi, Anglicy, Szwajcarzy, Belgowie, Finlandczycy, Jugosłowianie, Wiedeńczycy i Węgry zbierali gorliwie materiały i używali je w bezkresnym szeregu depesz i imprez, a byli to, trzeba podkreślić, publicyści przeważnie wyższego typu, nieraz piastujący w swym zawodzie poważne stanowiska przewodniczących i wiceprezesów Syndykatów oraz zrzeszeń zawodowych. Głos ich powinien zaważyć na szali. Ta „propaganda”, którą dla Wystawy zrobili, nie jest drobnotką.

Nie jest też drobiazgiem ta praca, jaką my sami musieliśmy podjąć, aby im zadanie ułatwić. Wydział Prasy i Propagandy przy Wystawie przeszedł dobrą wycieczkę. Trzeba było zająć się każdym z osobna, dawać wyjaśnienia fachowe w różnych działach, wreszcie lokować i ugościć w odpowiednim wymiarze. Tutaj miał tęgą robotę nasz poznański Syndykat, sięgając co chwila do rezerwoaru swych „anglistów”, „romanistów”, „germanistów”, „sławistów”, i nawet „danistów” (mamy i takiego, który duńszczyznę włada expedite). Zgodnie ze zwyczajem wielkiego europejskiego świata musiały sypać się jak z rogu obfitości śniadania i obiady ze stosownymi toastami, aby goście u honorować według rangi i zostawić im wrażenie Europy.

Kto rozmawiał z naszymi miłymi i tak cennymi gośćmi na odjeździe, ten wie, jak byli zadowoleni z ułatwień i wogóle z przyjęcia, a przede wszystkim jak ich zajęła i najcieśniej zaskoczyła nasza Wystawa. To też w kilka dni po wyjeździe każdej takiej

grupy nadjeżdżały istne tomy artykułów, z których czytelnik zagraniczny musiał wywnioskować, że dziesięć lat istnienia Polski wskrzeszonej daje świadectwo najchlubniejsze naszej energii, żywotności i pracowitości, czyli: quod erat demonstrandum.

Dodajmy, że wszystko to stało się mimo, że jeden środek „propagandy” na dalszym Zachodzie może i główny, był nam niedostępny „z przyczyn od dyrekcji niezależnych” jak to się w teatrze mówi. Na dalszym Zachodzie szczególnie we Francji, utarła się tak zwana „publicité”, t. j. artykuły, zamieszczane jako redakcyjne, ale płatne... I to płatne bardzo wysoko, tak wysoko, że nasz budżet bardzoby się zdumiał, gdyby mu taki jeden i drugi rachunek zaprezentowano. Ale nie było to nawet niezbędne wobec faktu, że gościliśmy u siebie publicystów wyższej miary, których wydawnictwa przysłały nie na połów, ale po to, aby dowiedzieli się prawdy i prawdę ogłosili. Tem cenniejsze są dla nas ich opisy, pełne uznania, a często entuzjazmu dla tego, co zobaczyli.

Tak to przesunął się przez Wystawę istny pochód narodów, a rezultaty jego są jak najbardziej pocieszające. A było przecież na Wystawie prawie 500 zagranicznych dziennikarzy. Długo jeszcze będą brzmiały po świecie echa naszej Wystawy, a odbiją się one w traktowaniu Polski wogóle.

Można być pewnym, że odtąd powędruje do kosza niejedna „tatarska wiadomość” o naszych stosunkach, bo ci, od których jej umieszczenie zależy, sami przekonali się jak u nas wygląda i czem jesteśmy.

Artykuł deputowanego francuskiego o P. W. K.

W wielu pismach francuskich ukazał się artykuł p. Antoniego Salles'a, deputowanego z Rhone, prezesa Stowarzyszenia Francusko - Polskiego w Lugdunie, zawierający wrażenia z P. W. K. Ze względu na powagę autora i rozpowszechnienie artykułu w prowincjonalnej prasie francuskiej, podajemy go poniżej.

Wyjeżdżając z Francji wiedzieliśmy już, że polska wystawa ogólnokrajowa, którą mieliśmy zwiedzić, jako pierwszy etap naszej podróży, jest pięknym przejawem siły i żywotności Polski nowoczesnej. Nie mogliśmy

jednak przewidzieć jej doniosłości i wyjątkowej wartości.

Na obrzymiej przestrzeni 60 hektarów nasi przyjaciele polscy przedstawiają w sposób zarówno konkretny, jak obiektywny pełny przegląd swych wysiłków dziesięcioletnich na wszystkich polach działalności. Słusznie też p. E. Kwiatkowski, wybitny minister przemysłu i handlu w Polsce, stwierdził, jak przeciwstawiają się sobie dwa główne prawa natury i życia: prawo inercji i prawo ruchu, prawo zastój i prawo postępu, prawo oporu i prawo energii. Kontrast między nimi wymaga walki, wysiłków i trwa tak długo, jak samo życie.

Właśnie z walki tych dwóch dążeń ludzkich rodzą się wielkie dzieła. Organizacja P. W. K. dowodzi jasno, że podczas pierwszych dziesięciu lat istnienia wolnej Polski kraj ten nie zawahał się wstąpić na drogę świadomej pracy, wielkiego wysiłku i szczerego postępu. Widzieliśmy w Poznaniu prawdziwy film wszechpolski, który organizatorzy potrafili nam przedstawić w sposób możliwie jasny i wyrazisty.

Wystawa dzieli się na siedem wielkich grup, zawierających wystawy rządu, samorządów, rolnictwa, przemysłu, sztuk pięknych, higieny i wychowania fizycznego, opieki społecznej i emigracji.

Opisać w krótkim artykule to, co wydało nam się godnym uwagi na Wystawie, jest niemożliwe. Trzeba zatem ograniczyć się do paru wrażeń ogólnych i podkreślić parę linii zasadniczych. Tak np. wystawa rządu bardzo nas zainteresowała; pomieszczona we wspaniałym pałacu, liczącym 8.100 metrów kw., daje ona ogólny obraz wysiłków dziesięcioletnich wszystkich ministerstw. Wyborne przedstawienie rzeczy pozwala ocenić tę ciekawą dokumentację tem łatwiej, że przez uprzejmość, która musi wrzucić wszystkich Francuzów, napisy polskie posiadają obok tłumaczenia francuskie, gdyż język ten został obrany jako międzynarodowy dla Wystawy. Dobre użycie grafików, kart, statystyk świetlnych, planów wypukłych i modeli sprawia, że, mimo ogromu nagromadzonego materiału, żaden nie jest męczącym dla zwiedzających.

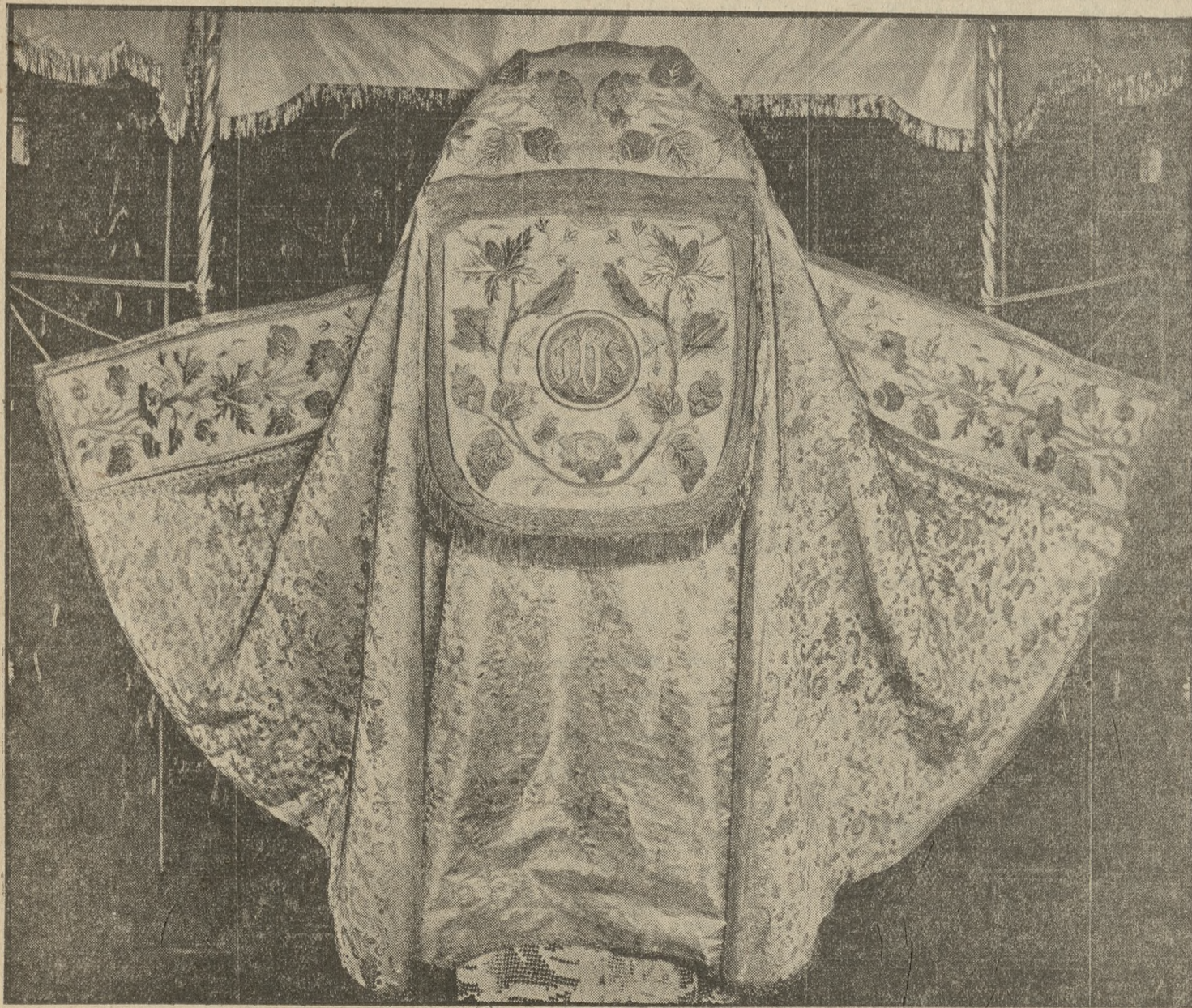
Obok wystawy rządu zwraca uwagę wystawa samorządów, przedstawiona według okręgów administracyjnych, mających o wiele więcej władzy, niż u nas. Świadczy ona o rozwoju ekonomicznym i kulturalnym wszystkich części kraju, o wartościach turystycznych i wspomnieniach historycznych. W ciągu kilku godzin można sobie wytworzyć dość jasne pojęcie o charakterze każdej prowincji polskiej, zwłaszcza, że wystawa ta posiada salę kinematograficzną, w której ogląda się piękne filmy, pozwalające podziwiać rozwój ekonomiczny i majestatyczność głównych miast, oraz malowniczość wsi polskiej.

Uderzyła nas także wystawa przemysłu polskiego, gdzie górnictwo i metalurgia mogą poszczycić się rezultatami, wytrzymującymi porównanie nawet ze stanem tych gałęzi w Niemczech i u nas. Pawilon elektrotechniczny był dla wielu z nas istną rewelacją. Polska czyni obecnie w tej dziedzinie gigantyczne postępy, równe co do szybkości rozwoju jedynie może postępowi przemysłu chemicznego.

Godne uwagi są pawilony, poświęcone monopolom państwowym; odtąd nie można będzie mówić o wzorowym prowadzeniu monopolu bez powoływania się na przykład Polski.

Co do części rolniczej Wystawy, to bezwątpienia w Poznaniu istnieje największa wystawa rolnicza, jaką kiedykolwiek miała Europa. Nie jest to dziwne, jeśli się zważy, że, mimo niezmiernych bogactw kopalnianych, Polska przedewszystkiem jest krajem rolniczym. Ta część Wystawy zasługiwałaby jednak na opis w specjalnym artykule. Trzeba bowiem zakończyć nasze wrażenia z pierwszego zetknięcia się z Polską i zapewnić, że Wystawa Poznańska a — wszyscy kolędy z delegacji parlamentarnej francuskiej z pewnością podzielą to zdanie — jest największym przejawem energii polskiej od czasów wskrzeszenia tego kraju.

Zyczyłbym sobie, aby wszyscy nasi rodacy, którzy mogą to zrobić, skorzystali z ostatniego miesiąca otwarcia Wystawy i zwiedzili ją. W jedynej w swoim rodzaju oprawie artystycznej przedstawi ona niezapomniany widok dorobku narodu pracowitego i pokojowego, z którego przyjaźni Francja może być dumna.

Niezwykle artystycznie wykonana kapa z firmy Włkp. Zakł. Haftów Artyst. K. Kędziarska w Poznaniu, wystawiona w pawilonie konfekcyjnym na P. W. K.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

WE WNĘTRZACH „ŁADU“

Najkonkretniejsza grupa, najrealniejsza sekta, najbardziej nowożytnie wyrażone bractwo, to: spółdzielnia.

Taki ustrój przyjął „Ład“, a wziął sobie za hasło: „wyraźne dążenie do doskonałości formy, surowca i wykonania, celem podniesienia poziomu wytwórczości oraz ogólnej kultury plastycznej kraju“. Ta udziałowa wytwórnia powstała z końcem 1926 r. z inicjatywy profesorów i uczniów warszawskiej szkoły Szt. P. Już na wiosnę 1927, na międzynarodowej wystawie dywanów w Paryżu, kilimki „Ładu“ wysunęły się na czoło nie tylko ekspozycji polskich, ale wogóle tego, czym się tam nowoczesna wytwórczość pochlubić mogła. W poznańskiej wystawie bierze „Ład“ udział z około dziesięciu wnętrzami.

Bije z tych wszystkich stoisk atmosfera pierwszorzędnej wysiłku i pierwszorzędnej artystycznej rezultatu. Ale też wiemy, kto to jest ów „Ład“. To dawna „Polska Sztuka Stosowana“, dawne „Warsztaty krakowskie“ grupa ludzi, którzy w 1912 stworzyli pierwszą polską wystawę architektoniczną a w 1925 polski dział na wystawie paryskiej — no i Warszawską Szkołę Sztuk Pięknych.

W tym pochodzie trwającym od przeszło ćwierci wieku, niektórzy pionierzy ubyli, ale z każdego nowego pokolenia nowi przybyli wyznawcy. Wyznawcy — gdyż ta grupa nie traci nigdy pierwiastków apostołstwa. Przędzie wełną, tka, konstruuje meble „celem podniesienia wytwórczości, celem podniesienia kultury plastycznej kraju...“ Konsekwencja ideału wydała owoce. Styl i dekoracyjność, które ongiś przez starszych były „chciane“ i wysiłkiem cerebralnym wytwarzane, zdaje się jakoby już weszły w podświadome refleksy twórcze u młodych. A jednocześnie, mogą się ci ostatni zawsze oprzeć o ćwierćwiekowe doświadczenie poprzedników, którzy pozostali ich współpracownikami. „Ład“ ma swój instytut doświadczalny i 5 pracowników: farbierską, ceramiczną, kilimkarską, dywanową i fabrykę tkanin żakardowskich, tj. makat lnianych tkanych na żakardowskich warsztatach.

Już z tego zestawienia widzimy, że główny dotychczasowy wysiłek spółdzielni skierował się w dziedzinę tkactwa. Przedewszystkiem podjął „Ład“ dawną polską tradycję kilimkarstwa. Wełna z podhalskich owiec przędzona jest ręcznie a farbowana roślinnie, co daje pierwszorzędne tworzywo. Artyści i artystki, komponujący kilimki, poznali wszystkie arkana dawnej kilimkarskiej palety. Gdy się ogląda takie kilimki jak „Herbowy“, „Pawiki“ i „Szyszki“ p. Julji Grodeckiej, „Pily“ prof. Jastrzębowski, kilimkowy gobelin p. H. Bukowskiej, ma się wrażenie, że to co w tej dziedzinie osiągnięto, jest już naprawdę doskonałością. Prawdziwym popisem subtelności farbierskich jest kilimki p. Plutyńskiej, gdzie motyw jelonka powtarzający się pozornie w tym samym kolorze, robi zawsze wrażenie nie powtórzenia, ale odbicia się w wodzie.

Obok kilimków pojawiają się kołnierze i strzyżone dywany. Przedewszystkiem jednak śliczne są lniane makatki. Wzory p. Kintopa przypominające trochę pasy słuckie, makata z „Koiami“ p. Bukowskiej, subtelnie mieniące się tkaniki p. Szczepanowskiej, to nowy a bardzo cenny dobytek w polskiej sztuce dekoracyjnej. Technicznie, przypominają ludowe tkaniny wileńskie. Lniana nić, odpowiednio ujęta, czyni na odległość wrażenie jedwabiu, lśni się, złoci i mieni. A popatrzywszy z bliska, widzi się, że te efekty wynikają tylko z doskonałego zestawienia barwionych i surowych nici, że poza tem każda z tych nici ma swoją znaną lnianą rzetelność, gotową każdej chwili poddać się próbie wyprania.

Wymienione kilimki, makaty, jak również, obciowe materje rozwieszono są w korytarzu i zbiorowej salce, a jednocześnie użyte są do ozdoby wnętrza, czyli pokoi. Urządzenie tych ostatnich wykazuje dużo dyskretnego gustu i harmonji. Słabą ich stroną, jak zawsze w polskiej sztuce dekoracyjnej, jest mebel.

Mój Boże! Wymyślić coś, coby nie było podobne do niczego dawniej ist-

niejącego, a służyło jak dawniej do siedzenia, i to tąsamą częścią ciała co od wieków — to problem nielatywny.

Meble wystawione w „Ładzie“ przychylają się do tego nowego kierunku, który stara się wprowadzić w drzewo formy zaczerpnięte z konstrukcji betonowej. Jest w tem dążenie do prostoty form — zapewne. Ale forma prosta na papierze nie koniecznie jest taką w stolarstwie. Nic prostszego np., jak wyrysować drzwi w formie gładkiej płyty. Ale wiemy, że drewniana jednolita tafla o rozmiarze 200×80 nie istnieje. Gdybyśmy nawet taką deskę z jakiejś stuletniej lipy uzyskali, opatrzyli w zamek i zawiasy, to po miesiącu spażyłaby się i popękała. Drzwi muszą mieć swoją konstrukcję, czy tę najsilniejszą na stację i denko (ramę i „filunk“ jak mówią stolarze), czy inną. Udawanie za pomocą naklejonego forniru, że jej tam niema, że drzwi są taflą ulaną z płynnego wiązki czy stopionego jawora, jest gwałtem przeciw logice materiału. Oto mankament drzwi w jadalni p. Tretera, mankament powtarzający się w innych meblach, w pierwszym rzędzie np. w szafie pp. Bielskiej i Karpińskiej. Są to pudła betonowe luźno ustawione na podstawkach. Nudę takiej gładkiej kaszty ma urozmaicać pokrywający ją fornir. Gdybyż przynajmniej ten fornir wyrażał jakąś konstrukcję! Ale nie; czysto malarsko zestawione tafelki czynią, że zamiast fasady mebla otrzymujemy jakąś prostopadłe ustawioną posadzkę.

Prostotą kształtu pragną się też tłamać nogi stołów i krzeseł, nie zważając się ku dołowi. Ależ już za Ramzesa sprawdzono, że w takim razie ta noga będzie się wydawała nadwątłona w punkcie, gdzie się od niej żąda największej wytrzymałości tj. przy cardzie. To tak samo jak z kolumną. Od czasu do czasu jakiś architekt w Poznaniu czuje potrzebę skomponowania kolumny prostej jak rura, bez entazis, aby ludzie się przekonali, że tak nie można, że tak brzydko, i żeby mieli przyjemność przekonać się sami o tem, o czem też od Ramzesa czasów dobrze wiadomo.

Czy uniewinnieniem artystów z „Ładu“ jest, że tych niefortunnych eksperymentów sami nie wymyślili, ale powtarzają je wedle bieżących formuł?

Ala jeśli surowo krytykuje konstrukcję mebli, to dla tego, że do całego pokazu przykłada miarę doskonałości. Bądź co bądź wnętrza ustawione są z wdziękiem. a poza wymienionymi tkaninami zdobią je śliczne przedmioty. Dość wymienić lampę mośięzną prof. Czajkowskiego lub patere, którą dla fabryki Frageta skomponował p. Krzywiec.

A jeśli drzewo było pokrzywdzone w meblach, to obok znajduje się jego najwzroczniejsza i najbardziej artystyczna apoteoza. W „Ładzie“ wystawia prof. Szczepkowski swój ołtarz „Wniebożenie“, o jego ołtarzu z „Narodzeniem“, wystawionym w Paryżu w 1925, pisałem swego czasu, że jest najciekawszym i najbardziej udanym dziełem nowoczesnej rzeźby religijnej. Obecny ołtarz w niczem pierwszemu nie ustępuje.

„Od talerza, od szklanki pięknej...“ do wspaniałe rzeźbione ołtarza „uwiadoczniona jest cała cyrkulacja idei piękna w danym czasie“. Oto postulat Norwida urzeczywistniony w wystawie „Ładu“. Trudno lepiej spełniać zadanie „podniesienia kultury plastycznej kraju“.

Ludwik Puget.

Uczony holenderski w Poznaniu. Przybył do miasta naszego p. dr. G. Knuettel, wybitny uczony holenderski, historyk sztuki, krytyk i konserwator Muzeum miejskiego w Hadze. Dr. Knuettel przybył do Polski na zaproszenie Towarzystwa Szerzenia Sztuki Polskiej wśród obcych i zaczyna swą podróż od przestudowania Działu Sztuki na Wystawie, który zwiedza w towarzystwie dr. Mieczysława Tretera, dyrektora wspomnianego Towarzystwa. Z Poznania uda się nasz gość do Warszawy, Krakowa, Wilna i Lwowa, aby zapoznać się z zabytkami i muzeami tych miast. Ponadto dr. Knuettel wygłosi w Warszawie i we Lwowie odczyty o współczesnej architekturze holenderskiej, a wiadomo, że w budownictwie miejskiem kroczą obecnie Holendrzy w pierwszym szeregu awangard-

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Odniesienie uczonego. Piszą nam z Wilna: Profesor naszego Uniwersytetu p. Mieczysław Limanowski, geolog, a zarazem wybitny działacz społeczny i pracownik w różnych dziedzinach sztuki, otrzymał krzyż oficerski orderu Polonia Restituta. (wn)

Nowy docent w Krakowie. Prezydent Rzeczypospolitej mianował dra Kazimierza Pelczara docentem patologii ogólnej i eksperymentalnej na Wydziale lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego.

LITERATURA

„Zasługa Kallenbacha“. P. Stanisław Wasylewski umieścił w „Tęczy“ wspomnienie o zmarłym niedawno rektorze Uniwersytetu Jagiellońskiego, s. p. prof. dr. J. Kallenbachu. Autor wymienia ważniejsze dzieła zmarłego, podkreślając jego kult dla Mickiewicza i ogromne zasługi przy popularyzacji twórczości wieszca. Kallenbach w czasie swej pracy naukowej wykladał na wszystkich, prócz poznańskiego, uniwersytetach polskich, otrzymał wszystkie odznaczenia, jakie spotkać mogą uczonego. W pracy naukowej Kallenbach miał szczególnie „szczęśliwą rękę“, jego odkrycia archiwalne wzbogaciły waleńskie nasze wiadomości o życiu Mickiewicza i Krasieńskiego, a nad jego dziełami, unosi się urok i wdzięk słowa. (np)

„Księga dżungli“ Bernarda Shawa. Nasz korespondent londyński (z gr.) pisze nam: Znana aktorka angielska Miss Evan Morris, grająca często rolę kobiece w sztukach Shawa, wydała obecnie za pozwoleniem Shawa zbiór p. t. „Toles from Bernard Shaw“ (Opowieści z B. Shaw), który zawiera szereg sztuk autora, opowiedzianych niby to „w dżungli“. „Charaktery“ są zwierzętami — niekiedy utwór Miss Morris jest istotnie zabawny i przyczyni się z pewnością do dalszej popularyzacji najgłośniejszego pisarza Anglii dzisiejszej.

SZKOLNICTWO

Krytyk programów szkolnych. W „Przeglądzie Pedagogicznym“ poddaje p. K. Chmielewski krytyce programy szkolne z r. 1919. Programom tym, zdaniem autora, brakuje idei. Twórcy tych programów szukali podstaw wychowawczych w rozmaitych kompleksach wiedzy i sztucznych zestawieniach przedmiotów szkolnych, a nie w gatunkach ciekawości i rodzajach pojemności psychiki dziecka polskiego. Autor zarzuca że programy te nie są przystosowane do kształtu i barwy życia narodowego i że brak im myśli wychowawczej, będącej przeciwieństwem kregosłupem programów i metod Autorzy programów wykreślili dziwnie egzotyczne granice między filologią, humanistyką, neohumanistyką i filozofją przyrody: by w ten sposób stworzyć chyba kilka typów intelektu czy wzorów erudycji. Zamiast tego — kończy autor — wyszedł typ całkiem dezorientowany. (St. N.)

TEATR

Rostworowskiego „Niespodzianka“ w Warszawie. Pisze nam z Warszawy: Słynna „Niespodzianka“ będzie wystawiona przez Teatr Narodowy jako najbliższa premiera. Ojca gra Solski, Matkę Broniszówna, reżyseruje Solski. (tw)

Po zgonie Ivona Vojnovića. Zgasił w tych dniach znakomity poeta chorwacki którego charakterystyce poświęciliśmy już dłuższe wspomnienie, urodził się w r. 1857 w Dubrovniku i po ukonczeniu studiów prawniczych poświęcił się karierze urzędniczej. Gdy Węgrzy zaczęli gwałtownie madyaryzować Chorwację, wystąpił ze służby rządowej i oddał się wyłącznie literaturze. Pisał zaczął w latach 80-tych ubiegłego wieku, zrazu nowele („Geranium“, „Piórem i ołówkiem“), poczem przechodził do dramatu i zostaje mu wiernym. W r. 1889 powstała komedia „Psyche“ mająca za przedmiot miłość między chorwackim malarzem a arystokratką polską, dalej zrana i w Polsce „Trylogia dubrownicka“, „Śmierć matki Jugovićów“, „Pani ze słonecznikiem“ (słynna sztuka, przerobiona także na film, a grana w Polsce z Ireną Selską w tytułowej roli), „Zmartwychwstanie Łazarza“, „Imperatrix“, „Księżna Tarakanowa“, „Ostatnie chwile Anicy Boszković“ i „Maskarada na Poddaszu“, wystawiona w Warszawie i we Lwowie. „Śmierć matki Jugovićów“ oraz „Zmartwychwstanie Łazarza“ opiewają: pierwszy utwór kłeskę Serbów poniesioną od Turków na Kosovem Polu, drugi zaś rewanz za Kosowe Pole, mianowicie wojnę z Turcją w r. 1912. (sn)

VARIA

Francuzi o P. W. K. „Les Amis de la Pologne“, sympatyczne czasopismo, które mu nadaje ton nieugięty w propagandzie idei zbliżenia polsko-francuskiego Rosa Beilly, wydało numer poświęcony wystawie poznańskiej. Dobrze dobrane ilustracje dają niezły obraz całości i pewnie od dadzą duże usługi. Szkoda, że podobnych numerów nie pojawiło się we Francji więcej. (T. Gr.)

Z SZAFY BIBLIJOFILA

LITERATURA POLSKA A CZESKY BIBLIJOFIL

Zbliżenie kulturalne, jakie szybkim tempem wzrasta między narodem polskim a czeskim, znalazło odzwierciedlenie w biblijofilstwie czeskim. W bieżącym roku ukazały się w Pradze dwa tłumaczenia z polskiego: Emila Zegadłowicza „Balada o Wowrowi“ oraz S. Przybyszewskiego „Chopin a Naród“.

Utwór Zegadłowicza, w tłumaczeniu Pawła Eisnera, wyciśnięty w 250 egz., ofiarowany został przez redaktora „Prager Presse“ i „Slavische Rundschau“, p. A. St. Magra, uczestnikom czwartego Zjazdu Biblijofilów Polskich w Poznaniu. Wydanie to, naogół w formie zewnętrznej skromne, lecz bardzo gustowne, tłoczone na białym welinie i zdobione reprodukcją jednego z oryginalnych drzeworytów świątkarza Jędrzeja Wowra, było jedną z najmiłszych atrakcyj Zjazdu, tembardziej, że był to pierwszy w polskim ruchu biblijofilskim dar, pochodzący z poza granic Polski i ofiarowany przez przedstawiciela narodowości obcej. Niewątpliwie też zdobył p. Magr, mający już i tak wielu przyjaciół w Polsce, podarunkiem tym ogół polskich serc biblijofilskich.

Przybyszewskiego „Chopin a Naród“ wydany został przez Vladimira Zikesa, biblijofila z Pragi, w nakładzie 86 egz. Wydanie to w całem słowa tego znaczeniu luksusowe, tłoczone na papierze czepanym, ozdobione jest pięknym portretem Chopina, rysowanym na kamieniu przez art. grafika Ladislawa Havlasa. Książkę wyciśnięto według projektu i pod zarządzeniem Karola Dyrynka w drukarni państwowej w Pradze. Jedną z najbardziej charakterystycznych cech książki jest czcionka, której do tłoczenia użyto. Jest to t. zw. czcionka Preissigova, rysowana przez grafika czeskiego Preissiga, uchodząca za pierwszą nowoczesną oryginalną czcionkę czeską. Pierwsze próby użycia tej czcionki wybitnie odróżniającej się rysunkiem od czcionek rynkowych, przeprowadził Dyrynk już w roku 1925. Czcionka użyta do „Chopina“ wykonana została w stopniu już mniejszym, od poprzedniej więcej zwartym, poza tem rysunek jej, cokolwiek pochylony, przypomina raczej kursywę. Książka wydana została w formie luźnych, nieszytych, w gustowne pudełko ujętych arkuszy.

Ograniczony jej nakład rozehany został przez subskrybentów. Szkoda, że niemożliwym jest uzyskanie chociażby kilku egzemplarzy do Polski jako okazów, jak godnie obcy uczciwie potrafili myśl polską. J. K.

PISMA NADESLANE

„Tęcza“. Zeszyt 39. Treść: J. Drobnik: „Zacmienie Olimpu“ — R. Piestrzyński: „Przyszłość Polski w opinii międzynarodowej“ — St. Wasylewski: „Zasługa Kallenbacha“ — J. Popowska: „Spotkanie“ — „Dopresja“ — J. Grudziński: „Przemysł różnany w Bułgarii“ — H. Zwolankiewicz: „Krzyże przydrożne pod Lublinem“ — A. Nowaczynski: „Wystawy Paryskie“ — J. S.: „Wios pod mikroskopem“ — R. Bergla: „Z serca dla serca“ — Światłocienie. — Życie teatralne. — Wśród książek i czasopism. — Świat wczoraj, dzisiaj, jutro. — Powieść i nowela: J. Meissner: „Szkoła orla“ — S. Nawrocki: „Polaki“ wśród Tajgi“ — Rozrywki umysłowe. — Okładka S. Raczyńskiego.

„Ziemia“. Nr. 18. Organ Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Treść: Tadeusz Wolski: „Polskie stacje hydrobiologiczne“ — Bolesław Laszczyński: „Wspomnienie z wycieczki artystycznej, odbytej w r. 1883 do puszczy Białowieskiej i ziemi rodzinnej Mickiewicza“ — Włodzimierz Fischer: „Zamek w Skalacie“ — Dominik Binder: „Nasza Plejada“ — Z Powstania Wstania Krajowej. — Z Turystyki. — Z Piśmiennictwa. — Sprawy Towarzystwa. — Do czytelników. — Dodałek Wiadomości Konserwatorskie: Stanisław Lorentz: „Konserwacja ruin zamków w Trokach“.

„Przegląd Budowlany“. Zeszyt 7. Treść: Dział ekonomiczno-zawodowy: „Niemieckie przepisy przetargowe na tle naszych warunków“ — „Wysokość świadczonych społecznych przemysłu budowlanego“ — Prof. St. Jagmin: „Szkołnictwo zawodowe“ — Inż. Mańkowski: „Sprawa zaburzenia ulic w Warszawie“ — Protokół XVI zjazdu delegacji stałej Izby B i S. Z. P. P. — Dział techniczny: Inż. A. Czeżowski: „Biezące wielkie prace elektryfikacyjne w Szwajcarii“ — Inż. A. Sterling: „Zastosowanie gotowych elementów żelbetonowych w budownictwie“ — Kronika. — Dział opisowy. — Tabela

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Ameryka przestaje pożyczać Europie

Amerykańska statystyka emisyjna za pierwsze półrocze 1929 wykazuje w sposób podpadający zmiany, jakie w r. b. zaszły na rynku pieniężnym Stanów Zjednoczonych. Warto na tem miejscu zobrazować ruch emisyjny na giełdach amerykańskich, gdyż zmiany, o których będzie mowa, mają znaczenie nie tylko dla rynku wewnętrznego Stanów Zjednoczonych, lecz pozwalają również na ustalenie horoskopu dla przyszłości lokat amerykańskich zagranicą.

Mowa o zjawiskach następujących: na tle stale wzrastającego wolumenu emisji daje się zauważyć zwięźlenie lokat zagranicznych i to bardzo znaczne, w porównaniu z takim np. rokiem 1927. Następnie daje się zauważyć, że kapitałisci, lokujący swe fundusze na rynku zarówno wewnętrznym, jak i zagranicznym, bardzo wyraźnie faworyzują akcje, z niekorzyścią dla papierów o stałym procencie. Ten sposób odnoszenia się publiczności do obligacji stało-procentowych tłumaczy bieżącą na rynku „bondsów”, jak również wyjaśnia, dlaczego tak bardzo znacznie zmniejszyła się ilość zagranicznych pożyczek publicznych.

Stosunek emisji papierów stało-procentowych do emisji akcyjnych uległ radykalnemu przeobrażeniu: podczas gdy w całym roku 1926 emisje przemysłowe opiewały na 5,29 miliardów, z których 1,31 miljarda przypadło na akcje, zaś 3,98 miljarda na „bondsy”, wówczas w pierwszym półroczu 1929 r. z ogólnej sumy emisji 5,50 miljarda przypadło na akcje 3,48 miljarda, zaś na „bondsy” tylko 2,02 miljarda. Jak widzimy, stosunek wręcz odwrotny.

Jeśli chodzi o zagraniczne pożyczki publiczne, warto zacytować trzy cyfry: na giełdzie nowojorskiej emitowano w r. 1927 — 737 milionów dolarów, w r. 1928 — nieco mniej, bo 550 milionów, zaś w pierwszej połowie r. b. już tylko 41 milionów dolarów. Wyszczególnienie źródeł amerykańskich, używających Europe, jest więc widoczne. Chodzi o to, czy zjawisko to będzie trwałe?

Rzeczoznawcy twierdzą, że niema widoków na polepszenie się położenia na rynku „bondsów” i na podjęcie w szerszej mierze akcji lokowania kapitałów zagranicą; kursy bowiem akcji amerykańskich są wysokie, zachęcają więc do lokat na wewnętrznym rynku akcyjnym. Mimo, iż dywidendy, z powodu wysokich kursów akcji, są stosunkowo niskie, zapewne długo jeszcze trzeba będzie czekać na zmianę „smaku” publiczności amerykańskiej, t. j. na powrót do obligacji, i to do stało-procentowych obligacji publicznych państw obcych.

Krótkie informacje gospodarcze

Skutkiem interwencji polskiego konsulatu generalnego ukazują się obecnie stale notowania złotego w meksykańskim największym dzienniku Boletín Financiero y Minero de Mexico. Złoty notowany jest 0,2392 pesa.

W Berlinie bawią od kilku dni przedstawiciele rządu fińskiego, celem przeprowadzenia rokowań w sprawie masła.

Dzienniki donoszą z Białogrodu, że tegoroczne zbiory kukurydzy osiągnęły cyfrę rekordową. Wynoszą one przeszło 40 milj. cetnarów metr. Dotychczas najwyższą cyfrą w czasach powojennych wynosiła tylko 26 milj. cent. metr.

W Angorze podpisana została umowa handlowa turecko-czechosłowacka na okres 6-ciu miesięcy. Umowa, oparta została na klauzuli największego uprzywilejowania. Umowa ta zastąpi obowiązujący obecnie traktat handlowy, który wygasa z dniem 24 bm.

Dwie wielkie wytwórnie kinematograficzne w Los Angeles: Paramount-Famous-Lasky i Warner Brothers połączyły się z sobą i utworzyły przedsiębiorstwo, rozporządzające kapitałem w wysokości 400 milj. dolarów. Będzie to największa wytwórnia kinematograficzna na świecie.

Z inicjatywy Banku First National w Minneapolis zorganizowany został w końcu sierpnia rb. wielki koncern bankowy pod nazwą First Bank Stock Corporation, który połączył 37 instytucji bankowych z kapitałem 341.000.000 ol.

„Telegraphen Company” donosi z Nowego Jorku że zanosi się na połączenie obu wielkich towarzystw naftowych, mianowicie Standard Oil Co of New York i Vacuum Oil Co. Nowe towarzystwo będzie rozporządzało kapitałem akcyjnym o około miljarda dolarów.

Z notatnikiem wśród kupców

W firmie Kalamajskiego obroty nieco większe — Uznanie dla kupca poznańskiego — Popyt na artykuły pamiątkowe

Firma „Stefan Kalamajski” przy pl. Wolności, przoduje bez wątpliwości w branży towarów krótkich, tak ze względu na jakość i dobór towaru, jak i ze względu na ilość wyborowych gatunków. W przestronnych salach stale uwiija się mnóstwo klienteli: jedni przychodzą aby kupować, wielu jest i takich, którzy pragną nasycić wzrok bogactwem kolorów tysięcy drobniaków, obejrzeć to i owo... i wreszcie dla braku gotówki opuścić lokal, zapewniając zadowolone ekspedjentki, że wrócą... na p i e r w s z e g o.

Wywiadu udzielają nam ochoczo i dowiadujemy się mnóstwo ciekawych nowin!

— Przedewszystkiem nie sprawdzili się nadzieje, pokładane w Pow. Wystawie Kraj. Przewidywano, że napływ tysięcy kupujących wpłynie na frekwencję kupujących w sklepach. Łudzą się... bo rzeczywistość okazała się mniej łaskawa dla kupiectwa. Owe nadzwyczajnej koniunktury, na którą liczone nie było. Warto sobie to szczerze powiedzieć.

— Oczywiście nie można zaprzeczyć pewnemu ożywieniu, było ono jednak zbyt małe do wielkich ram Wystawy.

— Odnosnie do naszej firmy, to stwierdzić możemy bez obłonek, że obroty w miesiącach wystawowych, to jest w maju, czerwcu, lipcu i sierpniu (co do września nie zamknęliśmy jeszcze obliczeń) wzrosły o ca. 15 proc. w porównaniu do obrotów w tym samym okresie czasu roku ubiegłego. Sukces ten należy w naszej firmie przypisać w pierwszym rzędzie trwaniu Wystawy.

— Skład klienteli mimo wszystko nie uległ poważniejszej zmianie: przybywali ci, którzy znając solidność firmy pokrywają stale w niej swoje zapotrzebowania.

— Były jednak i okresy, kiedy widywało się „nowe twarze”; szczególnie podczas różnych zjazdów — mamy na myśli tylko te największe. Szczególnie silny przyływ zaznaczył się z końcem czerwca, w okresie zlotu Sokółów, zjazdu Bractw Kurkowych, Ziemi i kilku innych.

— Naszą mizerję gospodarczą uwydatni się najdosadniej wtedy, gdy rozpatrzy się w jakości towaru, nabywanego przez klientów. Artykuły luksusowe odpadały z miejsca; kupuje się wyłącznie artykuły codziennej potrzeby, to — bez czego się już wręcz obyć — niesposób.

— Zresztą cóż wiele opowiadać: w handlu nawet tym poznańskim, który miała tak wydatnie zasilić Pe-wu-ka, nie lepiej wygląda niż w całokształcie gospodarki krajowej. Wiedzą coś o tem ci panowie z urzędów podatkowych...

PODATKI I OPŁATY

Z kolei indaguje nasz „wywiadowca” redakcyjny znanego w szerokich kołach, chodzących w trzewikach, właściciela składu obuwia przy Starym Rynku, p. Rogozińskiego.

— Proszę Szanownego Pana — mówi nasz interlokutor — Wystawa na handel dużo nie wpłynęła. Przewinęło się nieco więcej klienteli, ale w

(p) **Rozporządzenie o ciele wywozowym na masło.** Z dniem 20 października r. b. wejdzie w życie rozporządzenie o ciele wywozowym na masło w wysokości 600 zł od 100 kg. Zwolnienie od cła będzie masło badane przez zakłady laboratoryjne, o ile wykaże nie więcej niż 16% zawartości wody oraz zbrak obcych domieszek. Zaświadczenia zwalniające od dopłaty celnej wydawać będą poszczególne zakłady badawcze masła. Izba Przemysłowo-Handlowa w Bydgoszczy uruchamia zakład badawczy masła w Miasteczku, który rozpocznie swą działalność około 15 października rb.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Jeszcze w sprawie „Lubania”.** Przez niedopatrzenie zakradła się niecisłość do sprawozdania z walnego zebrania „Lubania”, zamieszczonego w Kronice Gospodarczej w dniu wczorajszym. Wydrukowano: — stosunki finansowe, które sp. w oparciu o Zachodnio - Polskie Zjedn. Spirytusowe pozyskała, okazały się bezsilne... Powinno zaś być: stosunki finansowe, które sp. w oparciu o Zachodnio - Polskie Zjedn. Spirytusowe pozyskała, okazały się dość silne do finansowania tego olbrzymiego przedsiębiorstwa.

rezultacie obroty nie uległy poważniejszemu rozrostowi.

— Proszę Szan. Pana — trudno brać jednostki za dobrą monetę i wnioskować stąd o zwiększeniu obrotów.

— Przybyło też co-nieco klienteli zamiejscowej. Kupowali przedewszystkiem lepszy towar, boć to przecież bućik dobry kupuje się na dłuższy czas. Jednak na luksus pod postacią bućika z oryginalnej węzowej skórki, mało która pani sobie pozwoli.

— Proszę Szan. Pana, miałem mnóstwo cudzoziemców jako klientów. Byli Czesi, Niemcy, Francuzi, Włosi, nie brakowało nawet wybrednych Anglików.

— I duma kupiecka — proszę Szan. Pana — nie pozwala mi przemilczeć jednego, co zgodnie podkreślali wszyscy przybysze z obcych ziem, jak wreszcie również rodacy z innych dzielnic Polski:

— Byli pełni uznania dla wyczynu Poznania, który Polsce dał Pow. Wystawę Kraj. — to jedno. Powtóre — proszę Szan. Pana jak jeden mąż sławili solidność polskiego kupca poznańskiego. Zachwycali się polskim towarem, jego jakością, nabywali ochoczo, bo okazało się, że nasz towar bije jeszcze ceną ich rodzinny.

— Proszę Pana to rozpięta dumą naszą pierś polską. Zawiedliśmy się co do obrotów podczas Wystawy — pal je licha! Ale zostaje nam świadomość wartości naszej — naszej „polnische Wirtschaft”, na którą dziś świat z podziwem spoziera.

— Ach! — proszę Szan. Pana — dużo dałoby się gadać — ale... no, człowiek poprostu się cieszy, że jest poznańskim Polakiem...

O sytuacji w branży galanterji skórzanej informuje nas wszechstronnie p. Jaeschke, właściciel składu przy pl. Wolności.

— W naszej branży wprowadza sezonowe ożywienie okres letni. Ludzie wyjeżdżają na wakacje, podróżują zagranicą itd., co skłania ich do zaopatrzenia się w walizy, waliski, kufry, tecki i dziesiątki innych drobiazgów, nieodzownych w życiu codziennym i w podróży. Tegoroczny sezon letni jest odrobiny lepszy od zeszłorocznego. Właściciele składów z naszej branży zaopatrzyli się obficie w różne artykuły o charakterze pamiątkowym z Pow. Wystawy Krajowej. Drobiazgi te cieszą się niezwykłym popytem.

— Są to jednak tylko drobne transakcje. Artykuły kosztowniejsze oraz luksusowe nie mają najmniejszej łaski w oczach klienteli. Nie stać ją poprostu na wielkie wydatki, i stąd potrzeba oględnego szafowania drogo-cennym złotym!

— W czasie Wystawy były i dni naprawdę tłuste: było to w końcu czerwca i początkach lipca, kiedy Poznań załazy rzesze gości z kraju i zagranicy. Niestety dni te snadnie na palcach policzyć. W rezultatach interesu wielkiego w czasie Wystawy nie zrobiniliśmy, gdyż jesteśmy bardzo obciążeni świadczeniami, wynikającymi z inwestycji, poczynionych w przedsiębiorstwach.

(k) **Zwalczanie braku wagonów.** Dla zmniejszenia głodu wagonów kolejowych, który zwłaszcza daje się odczuć w sezonie zimowym, ministerstwo komunikacji, niezależnie od wypożyczonych już 4.500 wagonów, wydzierzało od Polskiego Tow. wynajmu wagonów 1000 węglarek na okres półroczny. Wagony te są obecnie odbierane przez delegatów P. K. P. na stacji Oradea Mare w Rumunii i Debreczyn na Węgrzech. W najbliższych dniach wagony te zostaną oddane i włączone do ogólnego ruchu. Pertraktacje o wynajęcie dalszych 1.000 wagonów są w toku.

(k) **Sprawa sprzedaży drugiej emisji akcji Banku Polskiego.** Dn. 24 września odbyło się pod przewodnictwem prezesa banku dr. Władysława Wróblewskiego nadzwyczajne posiedzenie rady Banku Polskiego, na które przybył kierownik min. skarbu p. Matuszewski. Przedmiotem obrad rady była sprawa sprzedaży przez skarbu II emisji Banku Polskiego w sumie nominalnej 50 milionów zł. przejętej przez skarbu w r. 1927 i znajdującej się dotychczas w jego posiadaniu.

(k) **Organizacja eksportu drzewa z Polski.** Komitet wykonawczy Rady Naczelnej Związków Drzewnych uchwalił powołać do życia specjalną komisję celem zbada-

nia, jakie formy organizacyjne najlepiej odpowiadałyby potrzebom polskiego eksportu drzewa. Uchwalono też do udziału w pracach tej komisji, która ma uwzględnić nie tylko polskie stosunki, lecz także formy organizacyjne, istniejące w innych krajach, zaprosić przedstawicieli rządu. Uchwała ta stąd wynika, że w tonie przemysłu drzewnego powstały poważne wątpliwości, czy właśnie w takim artykule, jak drzewo, jest wskazane i praktyczne stworzyć wielkie organizacje eksportowe i czy nie należy raczej pozostawić wyszukiwanie nabywców zagranicznych poszczególnym solidnym i zręcznym firmom, wspierając tylko ten eksport oraz produkcję na eksport odpowiednimi kredytami, która to ostatnia akcja mogłaby i powinna być scentralizowana.

Z ZAGRANICY

(z) **Dokoła fuzji Deutschebank z Discontogesellschaft.** Biuro Wolffa dowiadyuje się o dobrze poinformowanego źródła, że w najbliższym czasie nastąpi połączenie dwóch największych banków niemieckich: Deutsche Bank i Discontogesellschaft. Wiadomość o mającej nastąpić fuzji dwóch największych banków niemieckich zaskoczyła całkowicie zarówno giełdę berlińską, jak i koła gospodarcze. Wszystkie dzienniki podkreślają, iż chodzi tu o proces koncentracji, jaki jeszcze nie wydarzył się nigdy w niemieckim świecie bankowym, i który swymi rozmiarami dorównuje p. łobnym koncentracjom amerykańskim. Według dzienników połączenie ma nastąpić za pomocą wymiany akcji obu banków w stosunku 1 za jedną. O rozmiarach instytucji, która zostanie stworzona po połączeniu dają pojęcie następujące cyfry podane przez prasę: kapitał akcyjny Deutsche Banku wynosi 150 milionów mk., kapitał Discontogesellschaft — 135 milionów. Połączona instytucja posiadać będzie zatem kapitał w wysokości 285 milionów mk. Deutsche Bank posiada około 171 filii w Niemczech, poza tem 7 oddziałów zagranicznych. Deutsche Bank rozporządza pozatem 160 kasami depozytowymi, z czego 37 przypada na Berlin. Ilość pracowników wynosi około 13 tysięcy. Obrót w roku 1928-ym wyraził się cyfrą 225 miliardów marek. Discontogesellschaft posiada przeszło 50 filii i około tyluż agentur, pozatem 30 kas denożytowych. Personal Discontogesellschaft wynosi 7 tysięcy osób. W roku 1928-ym obrót banku osiągnął 120,6 miliardów mk. niem. Deutsche Bank celem dokonania koncentracji podniesie prawdopodobnie swój kapitał akcyjny o 100 milionów mk. „Berliner Tageblatt” zaznacza, że połączone banki posiadać będą w niemieckim świecie bankowym absolutną hegemonię. Będą one mogły mierzyć się z największymi bankami amerykańskimi. „Nacht-Ausgabe” donosi, iż na giełdzie berlińskiej kursowała pogłoska, iż w połączonej instytucji bankowej weźmie również udział National City bank, który miałby przejąć portfel akcyjny 100 milj. mk. Wiadomość ta nie jest dotychczas potwierdzona.

(z) **Podniesienie stopy procentowej przez Bank Angielski.** Oddana oczekiwana decyzja Banku Angielskiego podniesienia stopy dyskontowej stała się faktem. Ponowny odpływ złota do Ameryki zmusił Bank Angielski do tego kroku: stopa dyskontowa została podniesiona o cały jeden procent do 6 i pół procent, osiągając tem samym stopę, której nie było w Anglii od 8-miu lat. Od kwietnia 1920 roku do kwietnia 1921 r. stopa dyskontowa Banku Angielskiego wynosiła 7 procent, następnie została zniżona do 6 i pół procent, ale już po dwóch miesiącach w czerwcu 1921 r. została obniżona do 6 procent. Następne obniżenia doprowadziły stopę dyskontową w lipcu 1922 r. do 3 proc. Na tym poziomie stopa utrzymała się okragły rok. Następnie rozpoczął się znowu okres podnoszenia stopy, gdyż od kwietnia 1927 do lutego 1929 r. stopa wynosiła 4 i pół procent. Od 7 lutego podniesiona została do 5 i pół procent. Od tej pory przetrwał się odpływ złota z zapasów Banku Angielskiego zagranicę, głównie do Francji i Stanów Zjednoczonych. Ogółem od lutego do września odpłynęło złota zagranicę na sumę 21 milj. funtów szt., a cały zapas złota Banku Angielskiego, zniżył się z ciągu roku licząc od 1 lipca 1928 o 2 milj. f. szt. Podniesienie stopy dyskontowej o cały jeden procent do 6 i pół procent ma temu zapobiec. Odrazu nastąpiło pewne podniesienie funta na giełdzie nowojorskiej. W Parwzu kurs wzrósł do 123 franków 91 centimów, w Berlinie do 20 marek 37 i pół feniga. Przy ta kdrogim funkcje wywóz złota z zagranicę oczywiście się nie opłaca. Ale dla wewnętrznego życia gospodarczego Anglii skutki podniesienia stopy procentowej ocenienia się bardzo ujemnie. Giełda zareagowała ogólnym obniżeniem akcji głównie obligacji państwowych i kolejowych. Dyskonto weksli, które kosztuje w Anglii zazwyczaj o 1 proc. więcej kosztować będzie odtąd 7 i pół procent, co będzie ogromnie uciążliwe, zwłaszcza dla drobnego handlu Anglii, który zadawalał się bardzo małym zyskiem, a dla którego takie podniesienie pieniądza tworzy nową, kłopotliwą koniunkturę, do której przy swoim konserwatywnie nietalotwo potrafi się dostosować.

Jeszcze o „Panu Twardowskim”

„Bilety wyprzedane”. Taki szyld wywiesza za każdym swoim pojawieniem się na scenie alchemik nadworny pana Różyckiego — Twardowski. Wiedział Różycki — napewno za sprawą Lucypera — w jakim tygłu należy tościć ołów, aby zeń łać z łote.

Chcąc się bliżej z tą sprawą zapoznać, i o ile się da — podpatrzeć, postanowiłem wcisnąć się ponownie do opery na którąś z praktyk Pana Twardowskiego, co mi się za szczególną protekcją dyrektora, choć z trudem udało. Tłok, ścisk, przeciąg, co chwila brawa, domaganie się bisów i t. p. Widownia nie do poznania, bezsprzecznie na skutek odmiennych praktyk Twardowskiego z owym tygłem. Patrząc na to i słuchając chciałoby się prosić nieczyste sily o wstawiennictwo za każdym polskim dziełem operowym, czy baletowym; chcąc czy nie chcąc musi się bowiem po przykładzie na Twardowskim uwierzyć w skuteczność tej protekcji.

Główny tygiel i przetwórnia według recepty Lucypera zwiędłych hormonów na młode i żywe, znajduje się w podziemiach orkiestry, pnięto górne — scena — jest dopiero widomym efektem tej wewnętrznej sekrecji, która się odbywa pod spodem. Orkiestra z kapelmistrzem na czele jest w tem dziale głównym hormonem życiodajnym i zabarwia całość mnogością przeróżnych blasków nieoczekiwanych,

odtworzanych przez nasz zespół z niezawodną pewnością i precyzją.

W dziele tem — niezwykle zresztą sumiennie przygotowanym — uwydatnili się bardzo plastycznie istotne walory orkiestry naszej jako zespołu. Nie odczuwało się nawet zbyt nikłej jak na nasze potrzeby obsady smyczków — tak socyście i pewnie one brzmiały, równoważąc doskonale resztę. Precyzyjność i sumiennosc przygotowania, oraz dobre rozmieszczenie światłocieni dynamicznych z unikaniem przejawianych plam jest zasługą dyr. Wojciechowskiego, który dzieło to prowadził, utrzymując je w jednolitych, spokojnych a niezawodnych ramach. W kwestji tempo i innych szczegółów uważać można tutaj — szczerze wykonanie za miarodajne, ponieważ całe przygotowanie odbyło się pod okiem i wskazówkami autora.

Zyczymy Panu Twardowskiemu, aby z pojawieniem się na naszej scenie odmłodził wszystkie tkanki organizmu naszej Rzeczypospolitej operowej, czyli tak samego teatru jak i jego publiczności i oby był dobrą zapowiedzią młodości i pełnego życia tej instytucji w ciągu całego sezonu. Autorowi zaś zyczymy, aby czarodziejskie swe praktyki z Panem Twardowskim przeniósł również na tereny filmu dźwiękowego, do czego dzieło jego posiada specjalne warunki i może mu natopić znowu sporo złota, z którego społeczeństwu naszemu także coś nie coś kapnie, wprawdzie tylko w formie dobrej propagandy, ale i to także coś warte.

St. Wiechowicz.

Wydział teologiczny na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim

(KAP) Rozeszły się nieuzasadnione wiadomości, jakoby Wydział Teologiczny na Uniwersytecie Lubelskim uległ skasowaniu. Ze źródła miarodajnego dowiadujemy się, że musiała tylko nastąpić rekonstrukcja Wydziału, aby mógł odpowiadać obecnym potrzebom kształcenia teologów i zapewnić sobie wymaganą liczbę słuchaczy.

Do tego czasu na Wydział, zgodnie ze statutami rzymskimi, byli przyjmowani księża po ukończeniu pełnego kursu seminarjnego, to znaczy po odbyciu pięciu, względnie sześciu lat studjów filozoficznych i teologicznych. Po wojnie w seminarjach duchownych studja zostały zreorganizowane w ten sposób, że przyjmowana jest młodzież, posiadająca matury gimnazjalne. Dzięki tym zarządzeniom niektóre seminarja już uzyskały od władz państwowych uprawnienie o charakterze zakładów naukowych wyższych. Wskutek tego pobyt jeszcze cztery lata na Wydziale Teologicznym stawał się w praktyce bardzo trudnym.

W początkach tego roku Uniwersytet rozesał ankietę do seminarjów w sprawie kandydatów. Otrzymał odpowiedzi, że nikt się nie zgłasza. Ratując Wydział, należało koniecznie wystąpić do Stolicy Apostolskiej z prośbą o zmianę statutów. Uczyniono to bezwzględnie.

Reorganizacja polega na tem, że Uniwersytet będzie mógł przyjmować na czteroletni kurs teologiczny alumów, którzy w seminarjach diecezjalnych skończyli dwuletni kurs filozoficzny.

Niezależnie od tego Uniwersytet będzie posiadał dwuletni kurs teologii wyższej, na którym będzie specjalizacja i możność uzyskania stopni naukowych, zgodnie z ustawą o szkołach akademickich.

Projekt takiej zmiany został chętnie przyjęty przez władze kościelne. Wprowadzenie w życie nowego statutu będzie mogło być uskutecznione dopiero z rozpoczęciem roku akademickiego 1930/31, t. j. od października roku przyszłego. W roku obecnym kurs będzie trwał według starego systemu dla tych słuchaczy, którzy pozostali na kursie II-IV.

Na miejsce profesorów O. Cz. Larampe'a i O. Jacka Woronieckiego zostali powołani ks. Marjan Morawski T. J. i ks. dr. Jan Dąbrowski, profesor seminarjum duchownego w Lublinie.

Ojciec św. o Rzymie i o książce

(KAP.) W tych dniach Ojciec św. przyjął na prywatnej audjencji grupę profesorów i studentów kolegów arcybiskupich z Saranno, Desio i Tradate. W przemówieniu swem Papież dał wyraz radości, że zostały mu przypomniane szczęśliwe dni młodości. Studenci, którzy przybyli na tę audjencję, odbywają po raz pierwszy podróż do Rzymu; jest to ważne wydarzenie w ich życiu. Jakże często Papież słyszał, zwłaszcza w Północnych Włoszech: „Rzym jest naszą ojczyzną, on jest ojczyzną naszych dusz”. Dlatego podróż do Rzymu jest rzeczą wielką, podobnie, jak lektura znakomych ksiąg, które trzeba czytać i z których za każdym razem czerpie się coś nowego. Do takich ksiąg należą n. p. Pismo św. „O naśladowaniu Chrystusa” św. Tomasza à Kempis i „Boska Komedia”. To są książki, których czytanie jest obowiązkiem każdego inteli-

gentnego chrześcijanina, a ponowne czytanie koniecznością. Umieć czerpać z tych dzieł jest przywilejem. Rzym jest także jedną z tych ksiąg, księgą, która nie ma równej sobie, księgą połączoną o nieskończonej liczbie stron; księgą, w której czyta się w każdym okresie życia, a zawsze z pożytkiem.

Konkurs na podręcznik religji dla katolickich misyj pogańskich

(KAP) W związku ze złotym jubileuszem kapłańskim Ojca św. Piusa XI austriackie Towarzystwo im. św. Leona wyznaczyło 3000 sztylingów austr. za najlepiej napisany podręcznik nauki religji dla misyj katolickich wśród pogan. Praca ma zawierać wskazówki co do metod i środków pomocniczych nauczania. W skład sądu konkursowego wchodzi m. in. wybitny znawca spraw misyjnych ks. dr. Wilhelm Schmidt S. V. D., profesor uniwersytetu. Ostateczny termin nadsyłania prac upływa w dniu 31 grudnia 1930 roku. Bliższych szczegółów udziela kancelaria austriackiego Towarzystwa im. św. Leona, Wien 1., Rotenturmstrasse nr. 2.

Spiew chóru z 15000 osób

(KAP) W okresie od 22 do 29 bm. odbywa się w Barcelonie pierwszy narodowy hiszpański kongres misyjny, w czasie którego na nowo-wybudowanym stadionie odprawiona została msza św. mająca charakter wspaniałej manifestacji katolickiej Hiszpanji. W uroczystości kościelnej, według obliczeń, brało udział nie mniej niż 100.000 ludzi, a chór, złożony z 15.000 osób, odpiewał mszę „Fous-Bonitatis”. By wszyscy wierni mogli widzieć kapłana, sprawującego Ofiarę św., ołtarz wzniesiono na estradzie o 20 m. wysokości. Dwa tysiące młodych ludzi zgłosiło gotowość pilnowania porządku w czasie uroczystości.

Włoska turystyka napowietrzna

Przedsiębiorczość włoska we wszystkim, co dotyczy wzmożenia ruchu turystycznego, stanowiącego jedno z głównych dążeń rządu faszystowskiego, znalazła ostatecznie wyraz w zapowiedzi uroczystości atrakcyjnych zimowych dla gości włoskich przez puszczenie w obieg dwóch olbrzymich statków napowietrznych pasażerskich, które za umiarkowaną opłatą będą przyjmowały chętnych na swój pokład, aby odbywać z nimi przeloty dla przyjemności. Niedawno general Balbo, włoski minister żeglugi powietrznej, zwiedził warszaty statków lotniczych we Friedrichshafen, w których zamówił dwa wielkie statki pasażerskie dla swego rządu. Każdy z tych olbrzymów powietrznych ma mieścić wygodne siedzenia dla stu pasażerów. Statki te nie będą zmontowane całkowicie w Niemczech, bowiem Comendatore Romeo z Turynu, miejsca budowy słynnych Alfa Romeo samochodów, dostarczy silników o sile 459 koni parowych. Każdy samolot będzie zaopatrzony w dwanaście takich silników.

Jakkolwiek urządzenie rzeczonych statków powietrznych ma być najwyższym wyrazem komfortu, dostępnego dotychczas jedynie na pierwszorzędnych okrętach oceanicznych, ceny mają być możliwie dostępne celem przyciągnięcia jaknajwiększej liczby amatorów przelotu. Bilet na

przelot nie będzie kosztował więcej, aniżeli przejazdy pierwszą klasą w t. zw. trains de luxe. Samoloty te, mogące przelatywać 800 mil bez potrzeby zaopatrywania się w paliwo, używane będą do lotów dalekodystanowych, bądź do włoskich kolonij w Afryce, do Egiptu, bądź też z Rzymu do Konstantynopola drogą na Ateny. W każdym razie będą one stanowiły nielada atrakcję dla sześciu-włochów, mogących pozwolić sobie na podróż do Włoch i napewno osiągnąć zamierzony cel wzmoczenia napływu turystów do Italji.

Mussolini i piękna urzędniczka pocztowa w Rzymie

Dwadzieścia wiosen zaledwie liczy piękna urzędniczka pocztowa w Rzymie, Rozetta Ravanelli, lecz i do jej serduszka zapukała już miłość. Przedmiotem afektów panienki był nie kto inny, tylko sam Il Duce, zbawca Italji. Mussolini. Całemi mesiącami marzyła rozmarzona dziewczyna o tem, aby mogła ujrzeć dyktatora, lecz jej praca zawodowa uniemożliwiła jej urzeczywistnienie tego pragnienia.

Wreszcie pewnego dnia signorina Ravanelli nie mogła oprzeć się pokusie i otworzyła list prywatny dyktatora do jednego z ministrów, drugi do jego własnej małżonki, p. Racheli Mussolini. Pobudką tego lekkomyślnego czynu była jedynie miłość do „Il Duce” i chęć dowiedzenia się czegoś bliższego o jego życiu prywatnym. Przy otwarciu trzeciego listu sprawa wyszła na jaw.

Początkowo wietrzono jakiś spisek polityczny i zmobilizowano całą policję. Gdy jednak wykryto piękną sprawczynię, sprawa przybrała dla zakochanej panienki zgola niepożądany obrót. Mimo że winowajczyni na rozprawie i pełnego skruchy tłumaczenia się, że dopuściła się pogwałcenia obowiązku urzędowego i naruszenia tajemnicy jedynie z gorącej miłości dla dyktatora, sąd nie zważał na salwy śmiechu na widowni i skazał Rosette Ravanelli na „sześć miesięcy ciężkiego więzienia”.

Nagle zaszedł w całej aferze zwrot zgola niespodziewany. Oto Mussolini skłaniał ręką — i zakochana panienka została uwolniona pod pretekstem, że działała pod przymusem „słabości godnej uwzględnienia”. Mussolini ma zrozumienie dla słabostek, dotyczących jego osoby.

Uwolnienie to wywołało entuzjazm tłumów. Prasa włoska zajmuje się aferą pięknej urzędniczki pocztowej nawet we wstępnych artykułach sławiąc dobre serce i wyrozumiałość dyktatora.

Wszystko wraca

Któraś z doświadczonych babek mawiała, że starych sukien nie należy wyrzucać, lecz składać cierpliwie do kufla i po kilkunastu latach odwrócić kufer do góry dnem i wyjmować suknie w odwrotnym porządku. Okaza się wówczas, że mamy cały skład modnych sukien, bowiem fantazja ludzka w dziedzinie mody nie jest niewyczerpalną i wszystko się powtarza. Babka miała rację, ale tylko do pewnego stopnia. Nie powtarza się nigdy nie bez zmiany, a właściwie te drobne pozornie szczegółiki tworzą szyk i nadają piętno czegoś zupełnie nowego.

Moda obecnie przynosi kilka takich „starych nowości”, które w pierwszej chwili przyjmujemy niemal z okrzykiem zdziwienia: Oto n. p. wracają budki podobne do tych, które noszono w czasach Dyrektora, odświeżające zupełnie czoło i lok włosów nad niem, i unoszące się wysokim rondem nad czołem. Zdawałoby się, że niedługo będziemy wiązać pod brodą wstążki, przytrzymujące te powiewne kapełuszki. Bardzo możliwe, narazie wprawdzie tego się jeszcze nie nosi i budki są

Przez szybkę

Po bitwie

Zwykle po skończonej bitwie, gdy wodzowie obliczają łupy i szacują zwycięstwo, — szeregowcy badają i opatrują rany.

Kończy się Wystawa. Wygraliśmy tę bitwę na całej linii. Tyle a tyle milionów osób przesuńło się przez Poznań i Wystawę, tylu a tylu cudzoziemców odwiedziło Polskę, tyle a tyle procent podskoczyliśmy w międzynarodowej opinji.

— Niech żyje zwycięstwo!

Poszczególni szeregowcy, śmiertelni mieszkańcy Poznania liżemy rany, obliczamy dziury w budżetach, konstatuujemy spadek na wadze.

Bagatel! Ileż to razy człowiek przepalał się w fotelu, bo wszystkie inne rzeczy „sypialne” były zajęte przez gości. Ile to butów zdarł człowiek na wspaniałych asfaltowych ulicach Wystawy, obciążając po nich przyjezdne ciotce, teściowe, kuzynki i szwagierki... Wszystko dla idei!

Ludzie wyjeżdżali z Poznania oczarowani, ośnieni, przytłoczeni wspaniałością Wystawy i naszą gościnną uprzejmością. Przyczynialiśmy się do zwycięstwa — obliczamy teraz w ciichości te nasze przyczynki,

przeważnie z filcu, na zimę zaś będą z pilśniu, ale ponieważ wstążki są modne, więc należy tego oczekiwać.

Wstążki i kokardy wogóle odgrywają w modzie obecnej poważną rolę. Suknie deseniowe zakończone są umieszczonymi pod karkiem kokardami, których długie końce opadają na plecy. Suknie gładkie wykończone wstążką z crepe satin, przyczem kokardy te nosi się z tyłu. Przybrań wogóle jak najmniej. Moda nadchodzącej zimy będzie surowa: przeważają kolory ciemne, pończoch jasnych nosić się prawie nie będzie, chyba do zdecydowanie jasnych sukien. Kolor taupę wyruguje najzupełniej cielisty, który nam się już tak opatrzył i nastreczał tyle kłopotu w słotne dni jesienne. Jako naturalna konsekwencja tego nie będziemy również nosić w zimie jasnych pantofli. Powrócą poczciwe lakierki i zamste, te ostatnie zwłaszcza zagranicą są ogromnie en vogue.

Jeśli w dziedzinie ubioru panować będzie w nadchodzącym sezonie skromność i surowość, to nie można powiedzieć tego o innej poważnej dziedzinie mody, jaką jest... twarz. Niech się Panie nie dziwią, i na to jest moda, aczkolwiek też nie nowe wymyśleć już nie można. Brwi golono już w XIV wieku i do niedawna jeszcze wydawało się nam to dziwactwem, tymczasem teraz wszystkie zagraniczne elegantski gola sobie brwi.

H. N.

Adresy gości P. W. K.

Warszawa:

Karwowska Helena, „Polonia”.
Kaźmierski, „Francuski”.
Klarner Czesław, „Polonia”.
Kroll Jakób, „Bazar”.
Landau Helena, „Polonia”.
Ledziór Janina, „Royal”.
Leggett Norman, „Bazar”.
Laguna Henryk, „Royal”.
Machlejd Jerzy, „Royal”.
Machlejd Józef, „Royal”.
Nasbaum Czesław, „Polonia”.
Neuman Edward, „Polonia”.
Niewieski Adam, „Polonia”.
Paul, „Francuski”.
Petter Eugenjusz, „Polonia”.
Pillegand August, „Bazar”.
Plebiński Bronisław, „Polonia”.
Przeworski Jerzy, „Polonia”.
Richard z żoną, „Monopol”.
Rogowicz Jan, „Bazar”.
Rompalski Kaz., „Polonia”.
Ruziewicz Eugenjusz, „Polonia”.
Rychtnafen Ludwik, „Polonia”.
Słomińska Irena, „Polonia”.
Słuszny, „Francuski”.
Soborski Bolesław, „Wiktorja”.
Straet Dyonizy, „Polonia”.
Szpiro, „Francuski”.
Szydłowski Marjan, „Britania”.
Wartański Stanisław, „Bazar”.
Węgierski Stanisław, „Polonia”.
Wierzbicki z żoną, „Francuski”.
Wojtyna Józef, „Polonia”.
Zaremba Wincenty, „Royal”.

Wiedeń:

Albrecht dr., „Francuski”.
Brunak Kazimierz, „Polonia”.
Hamalter Emil, „Polonia”.
Smolka Adam, „Polonia”.
Snaue - Sterneg, „Polonia”.
Sternheim, „Monopol”.
Waldmann, „Monopol”.

Wilno:

Sołtan z żoną, „Francuski”.

Zakopane:

Pawelski z rodziną, „Francuski”.
Kosakowski, „Britania”.
Szerer Oskar, „Polonia”.

Zbąszyń:

Mandkiewicz, „Britania”.

„OBOJETNYCH NA NIEDOLĘ ZWIERZĄT I LUDZKA NIEDOLA NIE WZRUSZY!”

— Na tej kanapie znalazło przytułek sześćdziesiąt siedem osób. Nie jednocześnie, ale czasem po trzy naraz.

— Przez sto dwadzieścia cztery dni mieliśmy gości!

— Odwiedziło nas dwieście osiemnaście osób, nie licząc małoletnich. Chapeaux bas przed bohaterami! Pochylcie sztandary!

A teraz, gdy skończyły się dni trudów i laurów, zwyciężenia i triumfów, gdy minęły noce zwycięstwem upojne i przesypane „kątem”, na podłodze, teraz...

— Moja droga — mówi jeden z drugim mieszkaniec Poznania do żony — przeglądaj uważnie w gazetach kronikę prowincjonalną.

— ???

— Nie rozumiesz? Mielśmy w czasie Wystawy gości: z Rypina i ze Stanisławowa, z Warszawy i z Wąbrzeźna, z Łucka i z Leszna. Każdy wyjeżdżając powtarzał: „A nie zapominajcie!” „Przy okazji prosimy do nas!” i t. d. Jeśli więc gdziekolwiek w Polsce będzie odsonięcie pomnika, poświęcenie sztandaru, pokaz rolniczy albo popis gimnastyczny — jedziemy tam. Z niańką, z dziećmi, z boną, z kucharką, z papugą i z gramofonem. Wszędzie winni jesteśmy rewizyty...

Zemsta jest rozkoszą bogów!

X. Awery.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

W żeńskiej szkole żeńskie kierownictwo

Dochodzą nas coraz częściej wieści, że władzeszkolne wyższe, obsadzają posady kierownicze w wyższych szkołach żeńskich siłami męskimi. Podobno w innych dzielnicach Polski, poza Kresami zachodnimi zwyczaj ten praktykuje się dawniej; jest to zapewne zabytek rosyjsko - austriacki. W Wielkopolsce na Śląsku i Pomorzu od chwili rozpoczęcia polonizacji szkolnictwa, władze szkolne zwały pilnie na to, aby we wszystkich szkołach żeńskich dyrektorem była kobieta. Obecnie, donoszą nam z prowincji o obsadzeniu gimnazjum żeńskiego w pewnym mieście średniem dyrektorem w miejsce dyrektorki. Nie naruszając bynajmniej kwalifikacji wyniesionego na to stanowisko profesora, pragniemy jednak zastanowić się poważnie, czy męskie kierownictwo dla żeńskiego zakładu jest korzystne. Można już do pewnego stopnia nad kwestją tą debatować i to nietylko merytorycznie. Są przykłady, i to jaskrawe, że ze względów obyczajowych należy przestrzegać, aby kierownictwo zakładów żeńskich spoczywało w rękach kobiet. Interesującym się tą kwestją bez dłuższego rozwodzenia się przypominamy jedynie sprawę niefortunnej kierownictwa męskiego, jakie swego czasu wywołało skandal publiczny w Inowrocławiu, w żeńskim seminarjum. Zdecydowane wystąpienie grona rodziców, spowodowało wówczas usunięcie kierownika męskiego i oddanie seminarjum pod zarządek żeński, pod którym to zarządem obecnie seminarjum rozwija się prawidłowo. Inne próby tego rodzaju w rozmaitych miastach naszej dzielnicy mniej lub więcej udane wywoływały zawsze niechęć społeczeństwa.

Zapytałyby się należało, jakie motywy kierują decydującymi czynnikami, że chcą szkołę żeńską pozbawić kobiecego kierownictwa? Zacznych, zaśluzonych i z pełnymi prawami, jakie przepisuje ustawa, nauczycielek, gotowych do objęcia kierowniczej posady nie brak w żadnej dzielnicy Polski! Pedagożkom tym należy się wreszcie po latach służby zająć stanowisko kierownicze. Ich doświadczenie, nauka, wyteżona praca, dają rękojmię, że jak najlepiej poprowadzą zakład powierzony im pieczy. Zwłaszcza dla dziewczynek dorastających potrzebna jest opieka kobieca. Młody, czy młodszy dyrektor - mężczyzna mimo najlepszych naukowych kwalifikacji musi w tym względzie ustąpić kobiecie, która łatwiej wyrozumie budzącą się duszę dziewczęcia, prawidłowiej nią pokieruje, a orientując się lepiej u-

strzedz może taktem pedagogicznym od niejednego zlego. Ojcowski sentyment 40-letniego lub młodszego dyrektora niebardzo da się utrzymać wobec dorastającej panienki! Jakże stąd konflikty moralne i jaka krucha nie powaga, którą zerwać potrafi jedno bezwiednie często, podświadomie zdobywcze spojrzenie panienki.

Zdecydowały wszystkie zakłady żeńskie, że profesor w szkole panienek to czynnik bardzo dodatni. Ale to sprawa inna. Komplikuje się ona na stanowisku kierowniczem, jest dla dziewczynek momentem niezdrowych zainteresowań, a dla rodziców ciągłą troską. Cierpi na tem powaga dyrektorska, podrywa się autorytet szkoły, upada moment bezkrytycznego posłuchu, tak niesłychanie w pedagogii ważny, a owocny na przyszłość, w życiu dorosłego człowieka. Bunt, lub nonszalancja, lekceważenie i obojętność wobec władzy w indywidualnym rozróżnieniu, to zawsze czynnik zlego kierownictwa w młodych latach. Polsce trzeba obywateli i obywateli karnych, moralnie zdrowych i obyczajowo normalnych. Trzeba równowagi psychicznej w trudnym zdobywaniu codziennego bytu, trzeba talentu i taktu społecznego dla zgodnego współżycia z ludźmi. Podwaliny pod przyszły ustrój życia daje szkoła. Jeżeli ona zawiędzie na całej linii, to jak ma się układać życie społeczeństwa? Zwłaszcza kobiecie trzeba dzielności, równowagi, oparcia, bo życie jej specjalnie trudno się układa i ciężkie są jej obowiązki. Czy w pracy zawodowej, czy w zakresie działalności rodzinnej potrzebuje spokoju ducha, pewności i siły moralnej. Shisteryzowane, słabe i chorowite jednostki są wielkim minusem społeczeństwa, są szczytami pesymizmu elementami, co jak zaraza rozchodzi się w szerokich kołach i neguje życie. Rozumieją to dobrze inne narody i nieustannie myśl wyteżają ku zdrowej ewolucji szkoły. Budują jednak na przeszłych doświadczeniach. U nas rozrywa się i niszczy metody wypróbowane jako dobre, wprowadza się niemożliwe w praktycznym zastosowaniu innowacje, by po latach namnożonego zła — zrewindykować zarzucone sposoby. Rozgorycza to nauczycielstwo, niepokoi rodziców, a psuje młodzież.

Przykre wrażenie

Otrzymujemy następujące pismo:

„Przykre wrażenie na mieszkańców Poznania wywierają sceny aresztowań kobiet przed Policją Główną na Placu Wolności. Tłumy ciekawe otaczają policjanta prowadzącego do aresztu kobiety, wydzierające się im z rąk i za-

pewnością głośno o swej niewinności. Być może, niejedna z tych „ofiara” jest istotnie niewinna, ale nie o to chodzi tu w tej chwili. Chodzi o przykre wrażenie, o te uwagi padające z tłumu pod adresem wszystkich kobiet, o niezdrawe zainteresowanie młodzieży i o całą tę wysocę niekulturalną scenę. Zapytać należy; dlaczego niema w Poznaniu policjantek, kobiet, które napewno potrafiłyby wywiązać się ze swego zadania dyskretniej, ciszej i bardziej pedagogicznie. Jest podobno oddział policji żeńskiej w Warszawie. Trzeba go powiększyć, aby w wszystkich większych miastach Polski były policjantki. Dziwne, że rozmaite stowarzyszenia żeńskie nie dopominają się o zlagodzenie tych obyczajów drogą wprowadzenia policji żeńskiej, oddającej niezmiernie usługi w życiu publicznym Ameryki, Anglii i innych krajów. Dopóki jednak policji żeńskiej niema na miejscu należałoby zwrócić się z wnioskiem do odpowiednich władz policyjnych o stosowanie bardziej dyskretnych metody przy aresztowaniu kobiet. Leży to z jednej strony w interesie samego autorytetu władz, którym operują się energicznie aresztowane, a z drugiej strony chodzi o unikanie publicznego zgorznienia. Stowarzyszenia żeńskie powinny przede wszystkim apelować gorąco do odpowiednich czynników, aby po 1) jaknajszybciej utworzono oddział policji żeńskiej w Poznaniu, po 2) aby obmyślono inną formę aresztowania kobiet — nie stojącą w sprzeczności z poziomem kulturalnym naszego miasta.“

Księżniczka Cantacuzena o prawie wyborcz. Rumunek

Po dziesięcioletniej, intensywnej pracy udało się kobietom rumuńskim uzyskać prawo głosowania, oczywiście jednakże z pewnymi ograniczeniami. Przywódczyni rumuńskiego ruchu kobiecego księżniczka Cantacuzena podzieliła się tą radosną wieścią z organem kobiet francuskich „La Française” w liście otwartym. To, że księżniczka Cantacuzena zwraca się ze swoim radosnym poselstwem właśnie do sióstr francuskich, wynika z głębszej przyczyny. Rumunja bowiem jest pierwszym z pomiędzy krajów romańskich, które przyznały kobietom swoim prawo głosowania. Fakt ten posiada olbrzymią doniosłość, gdyż w ten sposób powstał wyłom w murze przesądów państw romańskich, które zawsze jeszcze przeciwstawiały się równoprawieniu kobiet. Zwycięstwo kobiet rumuńskich z pewnością nie uczeszy zbytnio dostojnych senatorów francuskich.

List otwarty księżniczki Cantacuze-

na w tłumaczeniu brzmi jak następująco:

„Mam zaszczyt donieść o wielkiem zwycięstwie, które odniosły Rumunki przez uzyskanie czynnego prawa głosowania i biernego w gminie, w radzie gminnej i departamencie. Kobiety rumuńskie wezmą udział w wyborach, w listopadzie bieżącego roku. Odnośnie prawu (artykuł 375, str. 132) przyjęte w dniu 3 sierpnia br. brzmi jak następuje: „Wszystkie kobiety przynależące do wymienionych poniżej kategorii mają czynne i bierne prawo głosowania“.

- 1) Te, które ukończyły szkołę średnią, seminarjum, lub szkołę zawodową,
- 2) Wszystkie urzędniczki, zatrudnione przez Rząd, Gminę lub Departament.
- 3) Wdowy wojenne.
- 4) Kobiety udekorowane za zasługi.
- 5) Kobiety, które w czasie ogłoszenia niniejszego prawa stoją na czele stowarzyszeń charytatywnych lub oświatowych, uznanych za jednostkę moralną lub prawną.

Wpływ tego prawa na rozbudowę państwową Rumunji jest bardzo znamienny, gdyż spokój i powaga z jakimi Rumunki przyjęły to wielkie swoje zwycięstwo, dowodzą ich dojrzałości i tego, że kobiety rumuńskie uswiadamią sobie w zupełności swoją wielką odpowiedzialność. Jest to sukces niebywały. Jeszcze dziesięć lat temu nie istniał w Rumunji żaden ruch kobiecy. Dziś, dzięki czynności Związku „La Solidarité” otrzymały Rumunki już częściowe prawa polityczne a w listopadzie zostanie przyjęte prawo, przyznające kobietom rumuńskim kompletne uprawnienie obywatelskie. Jeżeli jednakże kobietom nie przyznano powszechnego prawa głosowania, takiego, jakie posiadają mężczyźni, a tylko z pewnymi ograniczeniami to stoi to w związku z upartym sprzeciwem ośrodków wiejskich: chłop rumuński odmawia zdecydowanie kobiecie jakiegokolwiek współdziałania w życiu politycznym. Poza tem istnieje jeszcze bardzo wiele kobiet wiejskich — analfabetek, których odnoszenie się do życia politycznego byłoby związane z wielkimi trudnościami. Jednakże w najbliższej przyszłości odpadną i te ograniczenia, do tego czasu trzeba nam przeciw pracować nad przygotowaniem wspomnianych kobiet do sumiennego i świadomego życia obywatelskiego.

Czy zapisałeś się na członka wspierającego Komitetu Floty Naredownej. Wkładka 1 zł rocznie Conto P. K. O. 30.

Zapisz się.

a spełnisz swój obywatelski obowiązek

Z działu muzyki na P. W. K.

„Pawilon pracy Kobiet!” Niefortunny szaro - żółty budynek od strony ulicy Matejki, wiele miloj przedstawia się od strony parku, — architektonicznie ciekawszy przebiega wesoło wśród zieleni drzew.

„Kolor pawilonu żółty połączony z szarym” — informują panie z pawilonu — „ma oznaczać szarą chmurę nad polem lubinu.“

Sliczna myśl, to pole lubinu! Jak praca kobiety nawet najsłabszej odlogiem leżącej glebie niesie siłę, kulturę, woń kwiata cudnego.

I wewnątrz wszystko odpowiada zapowiedzi „pola lubinu”. Trudno zrozumieć, jaka to „szara chmura” nad niem zawisła.

Aż oto: „Muzykologja“.

Wielki Boże! tutaj ta „szara chmura“!

Czyż to istotnie wszystko, co kobieta - Polka z ostatniego dziesięciolecia działała na polu muzyki?!

Mała gablotka, w której trochę wydawnictw naszych zasłużonych kobiet-muzyków i dwa programy szkół muzycznych Kijeńskiej w Łodzi i Wandy Landowskiej. Poza tem kilka fotografii grup tanecznych, jakiś dyplom francuski, o którym nikt nigdy nigdzie nie słyszał i... fotografia Heleny Modrzejewskiej (sic!).

Szara chmura, zdecydowanie szara, ciężko szara.

Całe potraktowanie działu muzyki w pawilonie pracy kobiet, świadczy o niewdzięcznym ugorze polskiej niwy muzycznej. Nie zeszło snąć wśród zarządu pawilonu wie.e z tych ziarn lu-

binu, które z takim zaparciem się siebie wiele kobiet - muzyków sieje na łany polskiego ducha. Nie znalazło się nic, ażeby zaznaczyć działalność czy to artystyczną, czy pedagogiczną tych kobiet.

Zbyt wiele czasu i miejsca trzeba-by, by choć najzasłużeńszym, największym, choć w części wynagrodzić, że je tak pominięto. Niechaj dalej w trudzie niestrudzone, niosąc z zapałem piękna i harmonji kaganiec. Razem z poetą wiedzą one, że „pieśń, która się rwie z piersi, to nagroda, która obficie wynagradza“.

Są jednakże z młodego, z najmłodszego pokolenia, z ostatniego lat dziesiątka, dwie postacie kobiece, na które specjalnie trzeba może zwrócić uwagę, a tym wschodzącym gwiazdom posłać słowa zachęty i uznania, mimo, że głucho o nich na poznańskiej Pe-wuce.

Któż ze świata muzycznego Warszawy nie zna skromnej, cichej postaci kobiety - krytyka, którą każdy ceni i z której bystrem i głębokiem spojrzeniem każdy się liczy!

Helena Dorabalska, uczennica Warszawskiego Konserwatorium Muzycznego, ukończyła chlubnie klasę fortepianu ś. p. Katarzyny Jaczynowskiej i klasę kompozycji mistrza Romana Statkowskiego. Uczyszczając równocześnie na wydział filozoficzny Uniwersytetu Warszawskiego uzyskała w r. 1924 stopień i tytuł doktora muzykologii w Krakowie. Pod pseudonimem J. Hadeckiego wydaje świeżo: „Praktyczne z harmonji, Śpiewnik Robotniczy i kilka drobniejszych utworów fortepianowych. Filharmonja Warszawska wystawia jej preludjum symfoniczne. Na koncertach i audy-

cjach słyszymy jej Sonatę skrzypcową d moll, miniatury fortepianowe i przedewszystkiem jej prześliczne pieśni na głos solowy i fortepian. — W rękopisie posiada cały szereg utworów większych: Warjacje na fortepian z orkiestrą, fragment orkiestrowy, kwartet smyczkowy z harfą. Od r. 1925 jest stałą, cenioną referentką muzyczną w warszawskim „Robotniku“.

I druga sylwetka kobieca, znana wśród muzycznego świata stolicy. Sliczne, młode, wysmukłe stworzonko, — wielkie, szeroko na świat patrzące, pytające oczy, — usta pełne ząbków i uśmiechu, — harmonja kobiecości, energii, świętego zapału, wiary w siebie i swoje poslannictwo.

Kompozycje Ilzy Sternickiej-Niekraszowej opierają się na „czynnikach refleksji, na przemysleniach“ — pisze Felicjan Szopski. W „Baśni”, fantazji na fortepian i orkiestrę, podnosi prof. Domaniewski obok wpływów współczesnej muzyki francuskiej, wielki zasób oryginalnej inwencji, — brzmienie orkiestry doskonałe, barwną instrumentację, odpowiadającą zawsze postulatowi naturalnego i celowego łączenia rozmaitych barw orkiestrowych. O teje „Baśni” pisze entuzjastyczną krytykę Felicjan Szopski. Mówi między innem: „Motywy piękne, szlachetne, bez najmniejszego cienia banalności. Jest w nich poezja i prostota. W harmonjach, pozbawionych jakiegokolwiek szluzności, a niezmiernie pięknych i bogatych, łączą się motywy, idąc za prawem logiki z treści ich wysnutej, budując całość żadnym szablonem nieskrępowaną, bardzo dobrą w swej koncepcji. W brzmieniu orkiestry jest obok doskonałości technicznej, niezmierna szlachetność, unikająca rze-

czy zdawkowych, przesady dynamicznej, patosu. Talent autorski jest tu niezaprzeczony.“ — O Ilzie Sternickiej - Niekraszowej mawiał mistrz Roman Statkowski, że to największy talent kobiecy, z jakim się spotkał w życiu.

Studia swoje rozpoczęła Ilza Sternicka - Niekraszowa w klasach fortepianu i kompozycji w Petersburskiem Konserwatorium. Po przyjeździe do kraju wstępuje do Konserwatorium w Warszawie i kończy w czerwcu zeszłego roku klasę fortepianu ś. p. prof. Henryka Melcera.

W klasie kompozycji jest kolejno uczennicą przedwcześnie zgasłego śp. prof. Romana Statkowskiego, który daje jej głębokie, klasyczne podstawy wiedzy i niezatarte piętno wyciska na jej kierunku duchowym, — Henryka Melcera i wkońcu mistrza Karola Szymanowskiego. — Ten kolejny kierunek i wpływy dopełniają się w najidealniejszy sposób i rokują najświetniejsze horoskopy dla przyszłej twórczości tej młodej kobiety.

Z kompozycji jej poza „Bajką“ wykonane były: Warjacje na kwartet smyczkowy, Sonata fortepianowa f moll, poświęcona „światlanej postaci ś. p. Romana Statkowskiego“, — tanczna Snuta kolorowa. — Poza tem napisała podwójną fugę na kwintet smyczkowy, kilka pomniejszych kompozycji i „Oratorium“ w pięciu częściach, do słów męża swego Jana Niekrasza, na cztery głosy solowe, chór mieszany i orkiestrę symfoniczną.

Pani Ilza Sternicka - Niekraszowa kończy w roku przyszłym klasę kompozycji w Państwowem Konserwatorium Muzycznym w Warszawie.

M. T.

RUCH MŁODYCH

Redaktor odpowiedzialny: Roman Fengler.

Z dnia Młodzi i wybory do rad miejskich

Czas już najwyższy — po wstępnych pracach przygotowawczych, po zmontowaniu organizacyjnym, po rozpatrzeniu się w ideowym podłożu naszej pracy — wziąć się za bary z życiem rzeczywistym. W niem tylko nabiera się ostatecznej umiejętności działania, ono dopiero jest probierzem realnej wartości. Nie można za długo przeciągać okresu przygotowania również z innych względów: oto wyrabia się wtedy skłonność zbyt daleko idąca do akademickich dyskusyj, do teoretyzowania. do zaniedbywania żmudnego wykonywania kształtów dnia powszedniego.

Słowem: należy wchodzić już dzisiaj w życie, zajmować stanowiska, obsadzać placówki. I tu dopiero pokaże się, kto naprawdę coś umie, kto zdolny jest dźwigać brzemień odpowiedzialności.

Powodowane tą myślą kierownicze czynniki Ruchu Młodych zdecydowały wziąć nietylko czynny udział w wyborach do Rady miejskiej w Poznaniu i Wielkopolsce, nietylko rozwinąć agitację, ale ze swej strony postawić w Poznaniu kandydatów, którzy znaleźli się na liście dziesiątej Narodowego Obozu Gospodarczego.

Wszyscy więc, należący do Ruchu Młodych winni nie tylko spełnić swój obowiązek, głosując na kandydatów tej listy, ale rozwinąć jak najżywszą działalność, ażeby liście tej bezwarunkowo dopomóc do zwycięstwa.

Nie potrzebujemy się rozwódzić nad tem, jak ważna rola przypada w państwie życiu samorządowemu, jaką jest ono szkołą wychowania obywatelskiego w tym sensie, iż poznaje się w nim subtelny mechanizm funkcjonowania nowoczesnej społecznej maszyny administracyjnej, gospodarczej a również kulturalnej. Działalność samorządu miejskiego wkracza bowiem w te wszystkie dziedziny. Miasto posiada rozległą administrację; zagadnienia budżetowe są tak rozległe i ważne, iż istnieje przecież cała literatura naukowa tego przedmiotu.

W Polsce udział w życiu miast jest specjalnie ważny i z tego powodu, iż specjaliście nas tu wielka praca nad doprowadzeniem miast tych do należytego rozkwitu. Miasta zachodniej Polski mogą być w tym kierunku szkołą. Im więcej ludzi, którym przypadać będzie choćby skromny udział w życiu państwowym Polski, przejdzie szkołę życia miejskiego, im więcej ludzi poświęci mu całą swoją energję i zdolności — tem lepiej. Tem lepsze bowiem będą widoki rozkwitu mieszczaństwa polskiego w Polsce. Doszły do tego przeświadczenia nauki historyczne, niemniej nigdy nie zawadzi powtórzyć raz drugi, trzeci, czwarty i setny: od spolszczenia polskich miast, od postawienia na wysokim, sprężystym poziomie ich organizacji wewnętrznej, zależy zdrowie gospodarcze Polski, zależy polskość jego przemysłu i handlu, zależy jej samodzielność gospodarcza.

Z tą to myślą Młodzi zwrócić muszą uwagę swoją i dążenia na miasta polskie, z tą myślą kandydaci Młodych stają na liście dziesiątej w Poznaniu, z tą myślą pójdą wszyscy Młodzi z właściwą kartką wyborczą na prowincję do urny w dniu 6 października.

Ze słowniczka aktualnego

Ostatni numer „Placówki” z dn. 1 września r. b. przynosi następujące uzupełnienia do słownika współczesnych:

Biarritz — rezydencja rady państwa Polskiego.

Cadillac — przyrząd do czarnej magji.

Dekret — to samo, co przywłaszczenie praw.

Emerytura — kara dla młodocianych.

Fundusz dyspozycyjny — spółka finansowa bez odpowiedzialności do popierania sportu strzeleckiego.

General — twór, ułatwiający się jak kamfora.

Haga — przedpokój dla naszych dyplomatów.

Robotnicy w szeregach narodowych

Zamieszczamy dziś drugą część wywodów p. dr. Marjana Chełmińskiego, w sprawie ustosunkowania się ruchu Młodych do zagadnień robotniczych, którym poświęcił artykuł zasadniczy p. Edw. Zajęczek.

II

Zdaje się nie ulegać wątpliwości, że kardynalnym, podstawowym warunkiem pozyskania robotników do naszych szeregów jest przyznanie im równorzędnego stanowiska z innymi warstwami. Wynika to zresztą z wszechstanowości naszego programu, który w równej mierze jest narodowy, jak demokratyczny, chociaż może nie według utartej, szablonowej recepty z końca 18-go wieku. Pojęcie równorzędności stanowiska i interesów warstwy robotniczej mieści w sobie jednak — w przeciwieństwie do ideologii socjalistycznej — pewne ograniczenie: interesy robotników muszą być uzgodnione z słusznymi interesami innych warstw narodu, nie mogą ich przesłaniać, chociaż nie mogą i nie powinny być niedoceniane. Robotnik musi czuć, że nie jest tylko obiektem pewnej bez niego robionej polityki, lecz, że sam ma być współtwórcą tej polityki. Tylko takie, wyraźne zupełnie i szczerze postawienie sprawy jego roli w ruchu narodowym daje gwarancję trwałości jego związku z naszym obozem. Jeżeli znikną wszystkie moralne czy psychologiczne przeszkody, wówczas element robotniczy okaże się bodaj że jednym z najbardziej pożytecznych czynników w naszych szeregach.

Słusznie stwierdza p. Edward Zajęczek w swych uwagach, że bez robotników ani przeciw robotnikom nie zbudujemy Wielkiej Polski. Wielki wódz faszyzmu Mussolini, tak bardzo zniechęcony przez międzynarodówkę socjalistyczną, zaskarbił sobie serca robotników włoskich, pozyskał ich dla swej idei, która wielkość swą zawdzięcza nieśmiertelnemu pierwiastkowi narodowemu, i na ich — robotników zgodnym współdziałaniu z innymi warstwami oparł budowę nowych Włoch. Nigdyby celu swojego nie osiągnął, gdyby nie znalazł poparcia właśnie wśród robotników, nie był bowiem generałem, który przemocą zbrojną narzucił społeczeństwu swoją wolę. A to poparcie znalazł bez odwoływania się do demagogicznych i na egoizmie klasowym żerujących hasel socjalistycznych. Przeciwnie, apelował do rozumnego ograniczenia się, stwo-

rzył ustrój uwzględniający słusze interesy zarówno pracodawców, jak pracowników, nie dając przewagi żadnemu z nich. Całe społeczeństwo przepoił entuzjazmem do twórczej pracy nad rozwojem potęgi politycznej i gospodarczej nowych Włoch i do pracy tej powołał wszystkie bez wyjątku warstwy narodu.

Czyż u nas nie powinny wypadki potoczyć się po tej samej linii? Czyż idea narodowa, zmierzająca do wykorzystania wszystkich sił żywotnych społeczeństwa polskiego, nie miałaby znaleźć oddźwięku głębokiego wśród warstw robotniczych, tyle razy tumanionych przez niesumienne agitatorów socjalistycznych bez widocznych dla istotnych interesów robotniczych korzyści? Czy bowiem sytuacja materialna robotników poprawiła się wskutek działalności ich patronów z pod znaku Marksa? — Odpowiedź wypadnie negatywnie. Socjalizm zbudowany jest na podłożu walki klasowej, która niszczy cenne wartości i opóźnia wzrost dobrobytu społecznego, podczas gdy ideologia narodowa wytycza drogę do harmonijnego współdziałania wszystkich warstw dla dobra całego narodu. U podstaw tej ideologii leży stara, w przyszłości ujęta prawda, że „zgoda buduje, a niezgoda rujnuje”.

Do robotników trzeba iść z pewnym określonym programem rozwiązania t. zw. kwestji społecznej. Program ten nie może wynikać z licytacji in plus z programem socjalistycznym, musi się on mieścić w ramach ogólnej koncepcji ustroju narodowego. Musi on mieć za zadanie podniesienie moralne i materialne klasy robotniczej, ale podniesienie istotne, nietylko pozorne. Szczegóły tego programu winny być opracowane, ze względu na drażliwość przedmiotu, ostrożnie i umiejętnie po sumiennem przemyśleniu każdego punktu. Z pracą tą nie należy zwlekać, bo sposobność do realizacji tego programu może nadejść szybciej, niż się spodziewamy.

Podając tych kilka luźnych uwag wywołanych artykułem p. Zajęczka, pragnąłbym, aby dyskusja nad zagadnieniem rozszerzenia pracy Młodych na teren robotniczy nie ustała, lecz doprowadziła do wyraźnego zarysowania konturów tego zagadnienia, do ustalenia pewnego programu i wskazania środków jego urzeczywistnienia.

Dr. Marjan Chełmiński.
Poznań.

Konfederacja skompromitowanych

W powieści Marka Twaina „Przygody Huck'a” znaleźć można zabawny epizod: dwóch oszustów zapowiedziało w miasteczku amerykańskim przedstawienie wielkiej, „przejmującej do głębi serca tragedji”. Kiedy szopa, zastępująca salę teatralną, zapelniała się publicznością, a wydrgwosze zdążyli zebrać za bilety parę set dolarów, jeden z nich zaczął przez kilka minut wywierać kozy na scenie i przybierał nieprzyzwoite pozy, poczem towarzyszył jego opuścił kurtynę, spokojnie oświadczył zgromadzonym, że „przedstawienie skończone”. Oszukani chcieli początkowo doraźnie ukarać hultajów, nagle jednak ktoś z publiczności wystąpił z propozycją, która pozyskała powszechne uznanie: „Niema co mówić” — odezwał się — „okpił nas, grubo okpił! Ale nie widzę racji, że-

byśmy się oddawali całemu miastu na pośmiewisko i żeby wszyscy wiedzieli, jak daliśmy się okpić dwu przybłędom... Mojem zdaniem, najlepiej będzie wyjść stąd spokojnie, chwalić widowisko i okpić naszych współobywateli tak, jak nas okpił. Będziemy przynajmniej w towarzystwie”...

W formie humorystycznej podane tutaj zostały trafne bezwzględnie spostrzeżenia z dziedziny psychologii zbiorowej. Jeżeli znaczna ilość ludzi popelni błąd, gromadnie ulegnie hipnoznie itp., naówczas odruchowo niemal powstaje wśród nich solidarność we wzajemnem zabezpieczeniu się przed śmiesznością, równocześnie zaś tenże sam instynkt samozachowawczy nakazuje im starać się o to, ażeby grono popełniających wspomnianą pomyłkę stawało się możliwie najliczniejsze. Jeżeli więc jakaś grupa uzna kogoś i ogłosi za swego wodza, widząc w nim np. reformatora religijnego, twórcę nowych prądów ideowych czy wybitnego męża stanu, następnie zaś ów rzekomo genialny człowiek zaczyna pisać albo też mówić od rzeczy, wielbiciele jego tem głośniejszy podniosą niewątpliwie krzyk zachwyty w bredzeniu bez sensu dopatrując się „ukryte głębi”, „wielkiej idei”, „nieprzemijających wskazań dla narodu”... Nie bezkrytyczne zaufanie do „wodza” będzie tego powodem, ale poprostu miłość własna, za wszelką cenę usiłująca bronić się przed kompromitującym przyznaniem, że za przywódcę uważało się jednostkę o umyśle słabym, może nawet zamąconym. Jeśli zaś liczba mylących się będzie wielka, gdy ponadto rozporządza ona będą organizacją sprawną, kapitałem, wpływami w prasie itd., wówczas ich samoobrona przed kompromitacją

może okazać się w życiu politycznym kraju siłą niejednokrotnie wywierającą decydujący wpływ na bieg wypadków.

Obóz „sanacji”, czy wyraża go „Dzień Polski”, czy „Przedświt” to przede wszystkim zespół tych, którzy się mylili: w okresie wojny światowej występowali czynnie po stronie mocarstw centralnych, w latach następnym prowadzili federalistyczną politykę na wschodzie, politykę wyprawy kijowskiej...

Ci „mylący się” stanowili gromadę liczną, posiadającą szeroko rozgałęzione wpływy, zorganizowaną. Myliła się niemal cała masoneria w Polsce, w okresie przedwojennym, uzależniona podobno bezpośrednio od wielkich łódz, bądź berlińskiej, bądź budapeszteńskiej, tem samem zaś wiążąca sprawę polską z polityką Niemiec i Austro-Węgier i blisko z temi państwami współpracująca. Myliło się całe prawie młode pokolenie inteligencji, studjujące na wyższych uczelniach w latach 1908 — 1920, wychowujące się w rozmaitych organizacjach „niepodległościowych” i zajmujące zdecydowanie opozycyjne stanowisko w stosunku do „endecji” i jej programu: pokolenie, które teraz osiągnęło wiek największej energii i wydajności pracy i nadaje ton dzisiejszemu życiu państwowemu. Zżyli się z myślą o swem wyłączeniem, kierowniczem stanowisku w Polsce, nie dziwnego przeto, że w jego obronie rozpoczęli nieubłaganą walkę przeciw obozowi narodowemu, który już uznawali byli za nieistniejący, a który nagle, wskutek nieprzewidywanego przez nich wyniku wojny, zjawiał się w roli przedstawiciela państwa polskiego w szeregu dyktujących pokój państw zwyciężskich.

Dla dzisiejszych „sanatorów”, świadomych posiadanych sił i wpływów, zwłaszcza zaś dla organizacji wolnomularskiej — stało się jasne, że nie mogliby oni być w odrodzonej Rzeczypospolitej żywiołem panującym, gdyby stanęli wobec opinji publicznej w postawie tych, którzy się pomylili. Trudno przecież domagać się monopolu kierowania państwem dla ludzi, którzy choćby milczeniem tylko przyznają się, że byli w błędzie, że polityka, którą należało i należy w dalszym ciągu prowadzić, na odmiennych powinna opierać się podstawach. Tem też tłumaczy się pozornie paradoksalne zjawisko, że spory o t. zw. „orientację wojenne” odnawiają wciąż z uporem i kłótniwością ci właśnie, którzy zajmowali stanowisko fałszywe. Im przedewszystkiem zależeć musi na tem, by rozbudzać namiętności, by w atmosferze nieustannego podniecenia, kłamstwa, historycznych uwielbień, powstawał zamęt, przeszkadzający spokojnemu spojrzeniu na dzieje odbudowania Państwa Polskiego i wyciągnięciu z nich należytych wniosków.

To ujęcie obozu „sanacyjnego”, jako jakby „konfederacji skompromitowanych” organizacji wzajemnego ubezpieczenia tych, co się pomylił, pozwala także wytłumaczyć fakt, niezmiernie dla dzisiejszych stosunków w Polsce znamienity, a mianowicie zupełny zanik wpływów tego obozu w pokoleniu najmłodszym. Poprostu ci, co w życie polityczne wchodzić zaczęli po r. 1920, byli jeszcze zbyt młodzi, by mieli czas opowiedzieć się — choćby tylko uczuciowo — po stronie fałszywej. Sądu ich nie mogą żadne wspomnienie własnych błędów, które chcieliby usprawiedliwić, sumień nie trapił potrzeba uzasadniania stanowisk, które się uzasadnić nie dadzą. Na dzieje odbudowania Państwa Polskiego spoglądają już, jako na zdarzenie historyczne, nie dziwnego, że z faktów wyciągają wnioski, że o wiele wyraźniej rozeznawać umieją zastugi i winy. I daremne byłoby nadzieje obozu „sanacyjnego”, że dużo w tem zmieni odpowiednie spreparowanie podręczników szkolnych lub sugestja oficjalnych uroczystości.

Obóz „sanacji”, jego „myśl” polityczna, powstały z potrzeb jednego pokolenia inteligencji, ratującego w taki sposób swoją pozycję i swoją rolę kierowania losami Narodu, pomimo błędów, jakie poprzednio popełniło. Dłużej, niż na to jedno pokolenie, ich nie stanie.

Jan Rembieliński.

Przeciążenie ruchu kolejowego

Jak dalece przeciążone są ruchem linie kolejowe w Polsce, świadczy najlepiej ostatek dwa wypadki kolejowe pod Kutnem i Ostrowem w dyrekcji poznańskiej, które pociągnęły za sobą wstrzymanie ruchu pociągów na tych liniach na przeciąg kilku-nastu godzin Skutkiem tego zatrzymania i ograniczenia chwilowego ruchu nagromadziło się w obrębie dyrekcji gdańskiej przeszło 1000 próżnych węglarek, które z portów kierowane były do kopalń. Władze kolejowe przeciskają różnymi sposobami ten zator, korzystając z każdego chwilowego zwolnienia torów, by zapewnić jaki taki dopływ węglarek do kopalń.

Zapotrzebowanie kopalni wynosi 8.000 węglarek dziennie. Nasze linie kolejowe są wykorzystane w 96 procentach swej zdolności, podczas gdy zdolność maksymalna wynosi 90 procent wykorzystania Biorąc to pod uwagę, można zrozumieć, jak groźne skutki może być każde, nawet drobniejsze zatamowanie ruchu.

RADJO

Programy radijofoniczne

Poniedziałek, dn. 30 września 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 12.50 komunikaty P. W. K.; godz. 13.00 sygnał czasu; godz. 13.05 koncert gramofonowy; g. 14.00 notowania giełdy pien. i zboż-towarowej; godz. 14.15 komunikaty: gosp. roln., PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 16.55 odczyt T. C. L. p. t. „Uniwersytecy ludowe jako czynnik podniesienia poziomu kultury społeczeństwa” (wygl. p. Kisielski); godz. 17.00 lekcja gry szachowej (wygl. p. Zygmunt Gaworski); godz. 17.35 audycja dla żołnierza (wygl. kpt. Gustaw Baumfeld); godz. 17.50 nadprogram; godz. 18.00 uroczystość zamknięcia P. W. K. w Poznaniu. Transmisja z sali reprezentacyjnej PWK na wszystkie stacje polskie; godz. 19.30 odczyt połączony z okazji powrotu prelegenta do Ameryki Południowej — wygl. p. Józef Stańczewski; godz. 19.50 odczyt p. t. „Eskimowie i sposób ich życia” (wygl. plk. Feliks Piękućki); godz. 20.10 odczyt p. t. „Świat piśmiennictwa” — c. d. wygl. J. E. Skiński; godz. 20.30 koncert międzynarodowy z Warszawy W programie muzyka polska, godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. 22.15 adygrafja.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożyło no w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Zygmunta Marwegowie ku uczczeniu pamięci nieodżałowanego sp. Władysława Zielińskiego 30 zł. — Najtkowska 5 zł. — Weronika Nowakowa z okazji złożenia egzaminu mistrzowskiego w zawodzie fryzjerskim 5 zł. — A. J. z prośbą o zdrowie 20 zł. — N. K. z podziękowaniem za otrzymane laski z prośbą o opiekę przy operacji 20 zł. — Stefan Adamek, Gniezno 5 zł. — Elżbieta Polczyńska z prośbą o zdrowie 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 110 zł i 2 dol.

Na kaplicę SS. Karmelitanek: Weronika Nowakowa z okazji złożenia egzaminu mistrzowskiego w zawodzie fryzjerskim 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 289 zł.

Na zakład dla nieuleczalnie chorych: Weronika Nowakowa z okazji złożenia egzaminu mistrzowskiego w zawodzie fryzjerskim 10 zł.

Na fundusz wyborczy: Tadeuszowa Ulatowska 20 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 85 zł.

Na ubogich m. Poznania: Dla uczczenia pamięci sp. Heleny z Robińskich Cichowiczowej zamiast wieńca na trumnie składają dr. Jan Ślawski 50 zł, dr. Stanisław Ślawski 50 zł, Związek Notariuszy 50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 210 zł.

Na chleb św. Antoniego: 176 zł wypłacono dnia 25. 9. 29 Siostrze Henryce.

Na Zakład Sióstr św. Józefa: 1000 zł wpłacono dnia 25. 9. 29 Siostrze Henryce.

Tabela wygranych Loterii Państwowej

(Nieurzędowa)

(Bez gwarancji.)

W 18-tym dniu ciągnięcia 5-tej klasy 19-tej polskiej loterii państwowej, padły wygrane na następujące numery:

- 15,000 zł na nr. 169002.
5,000 zł na nr. 72102.
3,000 zł na n-ry: 4924 39024 85361 129567 137287 158356 173582.
2,000 zł na n-ry: 21663 51293 58248 97941 123458 145140.
1,000 zł na n-ry: 21334 39687 54998 84361 98617 106948 108423 118544 121995 125933 147725 147559 166720 167207.
600 zł na n-ry/ 6405 10153 10928 13305 18835 22133 26824 27867 28819 47220 53171 53622 65009 70065 72127 76028 79348 90659 90699 98831 109074 109137 110335 111225 111451 114134 143740 142115 152267 154747 180490.
500 zł na n-ry: 1791 2671 5374 6518 8731 9035 10948 15439 16106 20858 21362 22211

Table with 6 columns of numbers: 24447 25454 26295 26922 29913 31360 32172 32485 35477 35808 36106 36113 36489 37233 39552 42171 42966 43360 44317 45995 47657 48037 51029 53311 53348 54700 57047 59460 59697 60207 60424 61166 62023 62275 63994 65547 69509 70825 72323 73544 74700 75450 75624 76759 77320 77415 79678 82232 83256 83681 85958 86023 86291 87822 88171 88384 90037 91737 98275 98903 99111 99639 100112 101774 102884 103231 103505 104872 105225 105331 105360 105554 112589 113224 114875 117959 119364 120989 121324 124594 124790 125227 126754 126797 128206 129032 129575 130461 130737 133170 133790 135243 135538 135971 136694 137159 137388 141020 143256 140826 147893 148425 148975 149101 151009 153122 153644 154355 157019 158048 158171 158528 161186 161216 161687 163120 163296 166258 166494 167486 167592 169499 169608 170877 171472 172857 173912 173995 175063 176425 179017 183691.

W mojej kolekturze wyszły znów następujące losy: nr. 102 368 na 10 000,- zł nr. 122 984 na 10 000,- zł nr. 99 400 na 1 000,- zł nr. 145 851 na 1 000,- zł i inne większe wygrane. Jeszcze kilkanaście ćwiartek można nabyć. z w 19179 A. KĘDZIORA Najstarsza kolektura w Poznaniu

Po 250 zł wygrały numery następujące:

Table with 6 columns of numbers: 41 77 88 141 210 314 374 441 475 811 890 1115 163 413 435 462 555 559 608 610 648 800 819 965 988 994 2008 021 134 200 241 322 453 692 994 3140 167 232 283 397 438 465 600 923 983 4183 255 260 305 394 657 670 873 905 943 5097 119 146 185 233 361 376 422 481 570 675 688 782 891 911 640 022 094 173 199 301 331 474 575 581 586 607 650 676 785 790 895 7022 055 060 072 245 269 272 499 510 553 559 591 694 790 805 902 935 988 8037 086 253 257 262 267 347 554 634 711 768 785 853 886 9145 193 211 235 245 431 434 580 641 792 879 886 984 986 10000 005 029 122 143 309 326 416 439 453 485 504 512 695 733 750 804 853 859 936 969 11021 121 148 236 288 441 450 524 545 568 766 12016 133 198 220 239 293 303 313 333 434 511 685 724 726 775 797 13028 131 137 185 198 334 341 343 379 399 410 491 504 584 685 806 820 826 847 918 984 14005 196 451 628 691 753 782 783 823 841 848 900 15053 120 125 182 223 249 256 261 317 333 366 521 605 641 701 714 720 753 855 998 16247 339 474 507 545 557 658 835 847 880 17080 130 200 259 277 309 374 400 483 484 651 679 685 695 824 860 989 995 18024 048 192 208 219 255 281 291 309 441 534 539 694 697 710 793 818 844 858 881 988 19095 128 149 176 251 261 269 323 426 441 485 635 637 689 696 701 734 794 876 895 29004 079 109 358 487 616 692 777 876 927 21101 119 134 164 204 277 295 614 681 807 815 822 843 856 922 924 22213 217 247 445 465 474 477 496 549 784 821 840 23022 124 133 149 178 298 339 483 603 615 660 661 783 785 802 865 879 929 968 24055 117 198 306 309 434 579 715 991 25118 131 150 326 517 557 568 600 803 903 992 28076 200 223 359 401 446 490 496 498 499 556 566 654 673 803 836 892 974 27072 116 145 169 191 227 231 233 272 321 475 485 572 576 592 663 741 791 829 906 914 950 986 28170 182 373 587 592 631 745 768 803 29052 132 307 380 459 570 989 39026 048 314 519 659 818 841 843 31000 262 327 342 481 559 655 677 731 813 32377 381 484 547 588 748 783 821 948 971 987 33103 111 128 173 208 214 339 360 370 419 485 522 564 605 634 708 714 818 827 862 927 34005 039 063 142 163 167 184 203 252 310 492 516 532 572 595 685 799 810 825 828 902 911 35005 022 035 076 266 325 404 712 722 734 771 780 783-855 947 36026 077 145 274 290 398 459 464 532 644 652 656 698 836 37013 184 211 225 275 301 344 366 371 376 559 651 722 788 883 976 38154 180 361 362 407 513 525 526 592 622 662 697 792 795 817 853 39031 136 153 249 282 461 584 586 613 634 723 748 989 40224 498 505 530 543 578 590 605 610 642 681 746 768 783 797 800 862 971 977 999 41025 096 159 270 313 368 401 450 472 513 533 656 664 669 748 767 42014 089 240 358 391 435 583 655 669 690 699 779 820 870 917 43031 075 076 309 434 510 543 582 586 588 659 731 759 808 970 44052 128 200 430 443 596 647 780 808 882 942 965 998 45080 081 157 214 221 251 260 292 295 546 565 675 746 787 876 956 46006 124 174 221 227 260 262 453 468 488 559 759 811 823 850 47075 123 156 232 315 329 573 652 733 924 48044 088 098 105 121 155 218 253 262 394 465 531 608 648 710 799 937 946 979 994 49015 049 061 244 276 308 337 577 585 618 696 50008 088 115 188 282 293 579 599 688 727 749 900 915 995 51111 157 262 265 304 412 466 545 591 641 659 676 52112 191 193 216 288 333 571 597 675 784 795 800 827 846 906 916 993 53022 205 220 328 359 381 521 787 887 970 54015 115 155 156 177 226 232 559 563 592 643 683 734 848 927 55006 108 178 453 626 756 899 56120 129 443 479 494 515 541 636 685 879 959 57058 297 336 413 496 579 585 611 58032 189 258 309 426 472 538 660 703 718 850 956 965 992 59010 063 084 229 337 650 737 761 945 969 60032 124 208 380 398 567 631 760 888 61090 104 116 142 171 182 204 222 259 591 882 905 956 990 62085 173 200 212 270 293 361 385 386 395 398 549 550 625 627 639 872 933 63103 122 274 291 309 338 469 501 562 573 623 651 685 748 793 830 849 886 914 918 977 64001 130 213 468 685 772 853 885 931 65027 045 131 239 398 427 522 588 611 661 703 742 875 991 66074 181 292 346 362 423 442 490 513 516 791 885 938 998 67009 072 120 171 181 183 191 289 323 467 643 891 935 974 68017 099 101 125 401 462 69053 251 310 313 368 518 647 688 770 823 70045 049 111 280 309 411 495 545 653 71025 113 207 224 290 320 371 371

Table with 6 columns of numbers: 600 622 663 671 718 775 776 820 841 868 881 72016 077 095 311 321 441 774 797 848 927 958 995 73122 168 359 492 501 583 596 628 636 843 872 946 982 74228 247 257 355 365 408 413 424 475 503 528 550 610 668 830 882 917. 75021 155 412 426 508 548 757 771 869 891 76075 101 166 197 664 745 760 793 921 937 956 77220 230 452 460 555 600 618 700 718 804 881 972 78022 093 096 132 248 305 308 337 347 536 557 683 783 858 928 79008 012 016 059 102 288 409 583 641 860 932 80029 083 225 329 375 534 570 608 638 811 840 880 923 970 81004 041 076 126 226 245 263 316 325 374 427 558 737 772 773 781 815 903 82037 211 302 305 336 438 511 501 677 83123 179 239 263 427 482 561 685 707 755 846 993 84020 025 149 204 258 403 410 479 480 510 528 664 705 737 835 940 974 85033 049 291 400 406 494 502 621 812 53 86042 051 119 149 150 171 248 262 266 316 492 540 599 708 727 908 87050 071 145 211 425 510 604 625 628 671 897 910 936 88009 067 202 395 825 861 939 996 89027 038 042 157 196 227 322 428 465 533 579 755 947 90063 113 161 298 329 355 360 466 525 529 556 577 632 680 816 986 91028 043 209 221 242284 298 490 564 724 726 771 804 806 868 881 92067 206 288 387 429 573 543 570 837 870 943 93068 178 244 288 318 381 443 514 94103 143 205 219 316 434 491 608 95072 139 161 209 266 293 356 500 664 729 820 833 959 96012 017 034 092 357 382 385 417 443 501 582 743 836 881 915 883 97023 043 210 297 364 403 532 674 712 739 904 947 953 98234 286 306 325 396 501 548 701 723 810 905 99096 183 287 319 405 452 515 523 737 844 898 056.

Table with 6 columns of numbers: 190056 116 223 307 317 338 341 395 412 553 577 578 586 712 724 764 790 792 927 101260 479 525 529 568 770 871 102126 193 207 255 287 345 410 439 529 546 554 579 617 730 756 777 800 827 163012 018 047 053 063 100 106 163 174 210 269 301 330 357 367 410 447 636 701 887 932 104143 212 388 488 524 560 569 576 584 618 808 825 105043 055 083 225 305 331 332 364 454 511 524 541 546 556 626 743 903 919 920 929 994 106059 107 135 213 221 288 396 415 422 453 484 501 607 726 107055 162 358 491 506 528 571 600 634 678 773 868 921 108078 175 207 442 443 489 523 528 686 712 845 959 109029 339 477 498 547 558 678 688 751 761 771 819 841 842 902 907 917 995 110188 189 271 293 295 341 508 518 595 694 702 706 747 873 111035 043 053 077 079 187 220 441 503 835 932 940 975 984 112001 180 211 221 222 248 256 416 448 542 583 663 694 745 770 862 924 934 113089 135 232 287 392 404 431 487 514 554 580 611 666 729 733 851 968 114011 014 036 099 138 378 468 510 514 657 734 816 874 920 115102 139 316 427 523 605 655 732 749 833 841 116017 031 139 372 494 498 540 590 625 708 821 848 117059 342 388 472 629 767 827 11805 085 095 183 347 385 437 478 479 480 590 804 814 923 946 119060 081 170 297 310 323 361 433 553 706 723 842 887 957 120033 043 093 332 551 720 753 863 869 973 121074 090 132 219 246 332 419 436 440 475 566 597 622 623 629 844 861 122152 183 184 189 231 246 256 277 312 396 468 511 526 598 640 715 726 823 938 123044 227 324 471 474 491 536 538 748 762 788 806 834 907 962 124089 096 097 219 269 508 702 724 787 825 846 866 868 996.

Table with 6 columns of numbers: 125092 166 193 207 291 334 435 446 497 519 621 828 844 911 940 959 126160 213 216 227 262 333 340 387 391 478 531 539 563 619 631 641 649 685 754 774 826 950 127076 115 129 145 147 491 516 688 701 824 860 901 955 128057 158 165 275 291 316 535 552 599 652 723 742 797 877 129298 030 092 094 261 289 297 446 463 517 518 575 621 627 701 709 937 130115 134 135 139 220 331 379 382 398 428 429 600 644 759 853 911 968 990 131099 239 294 298 359 360 386 548 602 708 733 849 860 869 990 132053 158 250 346 352 357 423 493 576 608 789 789 804 823 860 869 929 940 958 133063 222 277 316 395 446 461 472 478 547 590 598 618 683 685 797 904 972 978 134006 040 147 190 276 297 441 452 502 639 686 762 781 974 135131 207 271 385 409 426 582 758 835 894 136011 072 227 243 045 342 348 466 500 500 522 539 624 669 672 688 762 776 987 137090 135 189 405 426 468 595 621 668 781 823 930 138064 109 255 432 447 695 696 744 842 874 958 960 970 139014 031 087 136 258 368 373 451 584 655 696 786 800 877 927 140030 157 366 374 404 476 482 639 657 732 772 797 799 899 141066 068 200 217 227 373 449 451 477 482 571 580 745 846 142011 052 099 154 206 213 231 258 360 383 521 604 627 666 699 756 796 840 891 965 143004 466 492 583 590 702 850 144159 177 283 321 453 462

Chodzież

posiada codzienne pismo

»Kresy Zachodnie«

Dnia 27 września 1929 r. zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, nasza najukochańsza matka i babcia, ś. p.

Wincentyna z Matejków Wandeltowa

w 87 roku życia. Eksportacja zwłok odbędzie się w poniedziałek, 30 b. m. z domu żałoby, ul. Matejki 68, na cmentarz parafialny o godzinie 4 po południu. Nabożeństwo żałobne odbędzie się we wtorek, 1. 10. 1929 o godzinie 8 w kościele Matki Boskiej Bolesnej, Łazarz.

W głębokim smutku pogrążeni
syn, córka, synowa, zięć i wnuki.

zw 19271

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Zakład Pogrzebowy "Ceremonjal" Poznań Towarowa 25 tel 31-80.

Wszystkim, którzy okazali tyle życzliwości w tak ciężkiej dla nas chwili, za piękne wieńce, serdeczne słowa współczucia i uczestnictwo w pogrzebie, naszego najdroższego ojca, ś. p.

Józefa Domanieckiego

a w szczególności ks. proboszczowi Piotrowskiemu z Bytnia oraz Krewnym, Przyjaciołom i Znajomym składamy najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Dzieci.

Wróciłam

Rozpocznam lekcje 1 października 1929 r.

Zgłoszenia codziennie o godz. 2-4 po poł.

Pianistka, N. PADLEWSKA

Wrocławska 28-29.

zw 19197

Wróciłem

Dr. Jan Alkiewicz

lek. specj. w chorobach skóry, moczu i pęcherza
ulica Fredry 1. 10-12, 4-6 zw 19178

Józef Maciejewski, dentysta

(dawniej w Dreźnie) przyjmuje od 9-1 i 4-6

tylko Słowackiego 4/6

telefon 61-94

dw 2140

dla PP. Urzędników na dogodnych warunkach,
dla członków kasy chorych odpowiednie ulgi.

Marja Helena Miączyńska

prof. śpiewu solowego

powróciła i rozpoczyna lekcje z dn. 1-go października r. b. Wpisy 30-go września w godz. 4-6 po poł.

Mieszkanie zmienione.

Rynek Jeżycki nr. 2, III p.

nw 4125

Nowo otworzona składnica

drzewa budowlanego, opałowego i węgla

ulica Polna 38.

Polecając się łaskawym władzom PP. Klientom o parcie mego przedsiębiorstwa.
zw 19264 Z poważaniem M. Massalska.

Dnia 24 września 1929 r. poległ z ręki zbrodniczej, pełniąc swój obowiązek, funkcjonariusz Policji Państwowej, ś. p.

Michał Dolata

Tak tragicznie Zmarły był wzorem gorliwego i sumiennego urzędnika w służbie wójtostwa obwodu Swarzędz.

Cześć Jego pamięci!

Wójtostwo obwodu Swarzędz
Mukułowski, wójt.

nw 4137

Pw 5611-39.210

Kawaler

lat 39, katolik, z lepszej rodziny, przystojny, inteligentny, z kilka tys. gotówka, z zawodu urzędnik gospodarczy, poszukuje znajomości pani od 25-35 lat, inteligentnej i zamożnej w celu ożenku. Najchętniej ożeniłbym się z właścicielką dużego gospodarstwa lub dobrze prosperującego handlu. Panie o podobnych zaletach i serio myślące, racza łask. oferty nadesłać do Kurjera Poznańskiego pod zw 19224 najchętniej z fotografią. Anonimy do kosza, dyskrekcja zapewniona słowem honoru, pośrednictwo rodziny mile widziane.

Komplet-przedszkole

organizuję dla swego jedynaka. Przyjmuje dzieci od lat 3 do 7 ze sfer wyłącznie towarzyskich. Informacje udzielam od 5-7 godz.

Drzewa ŁAGUNA,
Mickiewicza 17.

zw 19248

Dnia 27 września 1929 r. o godz. 14,45 zasnęła w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najukochańsza żona, nasza najdroższa matczka ś. p.

z Nowaków

Balbina Rupańska

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 30 b. m. o godz. 11 przed południem w Ceradzu Kościelnym.

W głębokim smutku pogrążony

zw 19266

mąż z dziećmi.

Grzebieńsko. 28 września 1929 r.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Dnia 26 września 1929, o godz. 2 w nocy zmarł w Bogu, po ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najlepszy mąż i ojciec, ś. p.

Józef Zieliński

drukarz

przeżywszy lat 39. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 29 o godz. 4 po południu z kostnicy cmentarza na Jeźcach.

zw 19264

W ciężkim bólu pogrążona

żona z dziećmi.

Wszystkim, którzy brali udział w pogrzebie naszego nieodżałowanego męża i tatusia, ś. p.

Leonarda Przewoskiego

i oddali mu ostatnią przysługę składamy na tej drodze serdeczne

podziękowanie.

zw 19270

Zona z córeczką.

Poznań, w wrześniu 1929.

Plaszcze jesienne na jedwabnej pod- 98,-
szewce . . . od
Plaszcze zimowe z kołn. i mankiet. futrz. całe na watoł. i jedw. 185,-
od

Pr. Urz. ani kom dogada. k edyt
Asygnaty Spółdzielni „Kredyt”
przyjmuje jak gotówkę!

3-krotnie

większą ilość płaszczy sprzedałam w ubiegłym sezonie wiosenno-lатовym niż w tym samym okresie roku poprzedniego. — — — — —

Jest to świetny rezultat moich dążeń, aby umożliwić każdej Pani kupno płaszcza czy futra, odpowiadającego wszelkim życzeniom pod względem fasonu, wykonania, materiału itp., a przede wszystkim najniższej ceny!

W przewidywaniu dalszego wzrostu liczby Sz. Klientek moich, przygotowałam na nadchodzący sezon niezwykle obfitą kolekcję skromnych i wykwintnych, pięknych i modnych płaszczy i futer, które dzięki wyjątkowo korzystnym zakupom polecam po cenach niżej wszelkiej konkurencji!

Proszę się łaskawie przekonać bez obowiązku kurna!

Stefanja

Konopińska

Poznań, Gwarna 9 - Tel. 23-23.

Futra sealowe modne fasony . . . od 675,-
Futra karakutowe (całe skóry) 2.100,-
kot. skunks)
Wielki wybór futer. zrebakowych, piżmowców, tchórzowych, piszczyków, antylop itp.

P. T.

Podajemy do łaskawej wiadomości, że w dniu dzisiejszym nastąpiło otwarcie składu wykwińskiej

Konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej pod firmą

DOM MODY

Poznań, Wrocławska nr. 37.

Skład zaopatrzyliśmy w tak olbrzymi wybór, że sprostać możemy najwybredniejszym wymaganiom Szanownej Klienteli.

Ceny będą tak kalkulowane, że każdy kupujący ma sposobność przy najniższych cenach gustownie i modnie się ubrać.

wp 700/701

J. GŁOWACKI i SKA

MAGAZYN ELEGANCKICH ARTYKUŁÓW MĘSKICH

Poznań, Stary Rynek 73/4 w gmachu Banku Przemysłowców poleca **NOWOŚCI SEZONOWE.**

Pw 5619-192

POŻĄDANY

KOCIOŁ PAROWY

około 20 m² powierzchni ogrzewalnej, leżący, kornwalijski, używany w dobrym stanie. Uprasza się o podanie firmy wytwórczej, roku budowy, daty ostatniej rewizji, stanu obecnego, oraz czy książka kotłowa jest w porządku. — Oferty do Biura Ogłoszeń „Par“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 39.241. Pw 5637-39.241

Dzielny przedstawiciel

na Poznań i prowincję dobrze zaprowadzony w składach kolonialnych i drogeriach, zyjący w ustosunkowanych warunkach, mogący stawić kaucję zaraz potrzebny. Zgłoszenia uprasza

zw 4095

„POLAR“, Fabryka Chemiczna BYDGOSZCZ, Nowy Rynek 11.

Samodzielna książkownia

obecnie na niewypowiedzonej posiadzie w Spółdzielni, z 10 letnią praktyką biurową, prowadząc także żurnal amerykański, zestawia bilansy i inwenturę, ma zamiar zmienić posadę dotychczasową i chciałaby objąć posadę książkowni, najchętniej w majątku lub w rolniku, z dniem 1. 1. 1930 r. Łaskawe oferty proszę nadesłać do eksped. Kurjera Pozn. pod zw 19.241

DRZEWKA

krzewy owocowe, wysadki rabarbera, szparagów, róże, bzy, winokrzewy kupuje się najlepiej

u **PILIŃSKIEGO**, ogrodnictwo

Górczyn, Szosa okrężna, obok Warowni 9. Telefon 70-06. zw 19244/5

Fabryka wyrobów drzewnych

z kompletnym nowoczesnym urządzeniem maszynowym na 100 ludzi z ślusarnią i kuźnią w całości lub częściowo w Bydgoszczy do sprzedania.

Położenie centrum miasta, budynki masywne. Nieruchomość nadaje się też na większą hurtownię. Wpłata niska. Maszyny sprzedane mogą być osobno. W razie sprzedaży nieruchomości wolne mieszkania i biura. Informacji udziela arch. budowniczy PITAK, Bydgoszcz, ul. Zduny 18, tel. 353. Pw 5641-63.999

Oszukuje

się ten sam, kto kupuje za słabą maszynę do szycia. Jako doświadczony zawodowiec i z nakazu sumienia prowadzę maszyny tylko takie, które przewyższają amerykań. „Singer“ i tania je oddaję.

T. Konikiewicz, Poznań plac Nowomiejski 1a, parter. wejście z bramy. Pw 4589/90-26.183/4

Rzadka okazja!

Kiosk stylowy

na Wesołem Miasteczku, odpowiedni na każde przedsiębiorstwo, łatwy do przewiezienia na prowincję, wyjątkowo korzystnie sprzedawany przez sekretarza sądowego p. Stachowski, Krasieńskiego 2, I. zw 19243

Przyjmę órkę

dla pług parowego, stojącego w powiecie wągrowieckim.

St. Malinowski, Srem. Fabryka maszyn. Pw 55/4-39.181

Kalkulacji

bilansu uczy kierowników, buchalterów. Zgłoszenia do Kurjera pod zw 19229

Dentystka

starsza, uprawniona, szuka spółki lub przyjmie kierownictwo dająca firmę. Kurjer Poznański zw 19232

HALLO! Najtańsze ceny. HALLO!

Plaszczy zimowych damskich, dziecięcych Sukien, sukienek, pulawerów damskich, Męskich, trykotaży, pończoch, rękawiczek itd.

Tylko w firmie

„Tani Bazar“

wł. Bolesław Stankiewicz

Poznań, St. Rynek 84.

Róg Zamkowej. Róg Zamkowej.

FILJA: ul. Wroniecka, róg Kramarskiej.

Plaszcz rypowy z obszyciem	od 49,00
„ „ kóln. Sealowy	70,00
„ „ modelowa	125,00
„ „ pluszowe	95,00
„ „ kremerkowe	80,00
Plaszcze dziecięce	16,50
Sukienki	3,50
Suknie damskie	12,00
Sweterki wełn. dziecięce	2,50
Kamizelki dziecięce	2,90
Garsonki	18,00
Golfy	10,00
Sukienki wełn.	5,00
Ubranka wełn.	6,50
Swetry męskie	5,90
Pulawery męskie	8,90

Trykoty kalesony 3,90. Kombinacje trykot. 1,90.

Koszule trykot. 3,90.

Pw 5638/39-56.212/18

Z działu konfekcji sprzedaż również na raty.

TYLKO

Lakiery Emalje Farby marki

„SMOK“

są najlepszą i najtrwalszą. Kto „Smokiem“ maluje, Nigdy nie żałuje. K w 1825

Plachty nieprzemakalne

Worki jutowe do wszelkich celów.

Sienniki.

Tkaniny jutowe.

Dery na konie, poleca

Fa. Szulc i Kunert

Sp. z o. o. K w 818

Fabryka Namiatów Placht i Worków

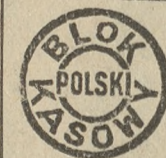
Poznań, ul. Woźna 12. Tel. 5802

Wypożyczamy

Plachty nieprzemakalne do krycia wagonów na dogodnych warunkach.

Panna

lat 29, szatynka z lepszej rodziny, miła i gospodarna posiada 6 tys. majątku oraz umiłowanie (dobre meble) poszukuje męża, religijnego i trzeźwego, bruneta lub szatyna do lat 35, najchętniej kolejarza lub urzędnika na dobrej stałej posadzie. Majątek dla wspólnego dobra pożądany. Któż traktuje się poważnie. Cel matrymonialny. Zgłoszenia z dołączeniem fotografii, która się zwraca do Kurjera Poznańskiego zw 19.242

Drukarnia Polska

Im. Aka.

Oddział

Bydgoszcz Jagiellońska 10

Przetarg!

Z polecenia zawiadowcy masy konkursowej pana Johna Seyler'a w Gdańsku sprzedawac będą publicznie najwięcej dajacemu za gotówkę wśród. 2 października o godz. 10 przed południem w Gdańsku Hapfengasse 74, całkowity zapas towarów firmy „Pharma“ składający się z przyborów farmaceutycznych, aptecznych i szkieł lekarskich

Kabitzke

radcomornik sądowy

Gdańsk, Sandgrube 42 a.

telefon 21509. Tw 87-

Oryginały

Juljusza Kossaka,

okazyjnie do nabycia.

Informacje:

Odskok 3

zwp 19154

Pw 5017-0.1258

Patenty

rzecznik patentowy

F. WINNICKI, inż. dypl.

wzory, znaki towarowe w Polsce i zagranicą.

Poznań, ul. Konopnickiej 7.

zw 19247

500,- zł

nagrody wypłacę temu, kto wskaże złodziei, którzy skradli dzisiejszej nocy większą ilość plaszczy pluszowych, jedwabnych i wełnianych.

S. CICHOCKI, Fabryka Konfekcji Damskiej

ulica Wrocławska 5/6.

Ostrzegam przed kaptmem.

zw 19.268

Nieruchomość handlowa na sprzedaż.

Większy stary skład towarów kolonialnych i żelaznych, krótkich, ze śpichrzem, wyprężem i ogrodem przy Rynku, w najlepszym położeniu, z powodu śmierci właściciela na sprzedaż. W miejscu kolej, ruch wodny i wyższe szkoły. Oferty pod nw 4129 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Wezorał padło w mej kolekturze na nr. 182268

złotych 150.000

Codziennie, aż do 9 października wychodzą większe wygrane. Jeszcze kilka ćwiartek 5 kl. jest do nabycia.

A. KĘDZIORA

Najstarsza kolektura w Poznaniu.

Sieroca 5/6, róg Nowej. zw 1921/2

Ostrzeżenie.

Ostrzegamy przed przyjmowaniem jednego weksla na 500 zł i pięciu weksli po 200 zł, wystawca „Poltur“, Warszawa i Lewicki, Warszawa, które zostały skradzione przy kradzieży z włamaniem.

Wielkopolski Związek Popierania Turystyki.

zw 19.69

JUŻ NADESZŁY NOWOŚCI JESIENNE

polecamy nasze bogato w towary zaopatrzone składy po bardzo niskich cenach

Flauszki deseniowe i gładkie . . .	19,50	17,50	15,—	12,50
Zamsze deseniowe i gładkie . . .	28,—	25,50	21,—	18,50
Plaszczowe najn. wyroby . . .	33,—	28,—	19,90	16,50
Plaszczowe z podszewką . . .	30,—	26,50	22,50	17,50
Kostjumowe najn. wyroby . . .	28,—	21,50	18,50	16,50
Repsy na suknie . . .	10,50	9,50	8,50	7,50

Piótka pościel. 140/160	3,50	3,20	2,80	2,60
Piótka bielizniana	1,85	1,60	1,45	1,20
Madapolam 80/90	2,30	2,15	1,95	1,75
Ręcznikowe	1,60	1,25	0,90	0,70
Inlety pod gwarancją	6,75	4,60	3,20	2,70
Adamazki pościel.	5,90	4,50	3,20	2,90

Materiały męskie ceny okolicznościowe.

Jedwabie na suknie i płaszcze wielki wybór.

ST. MUSZYŃSKI, Poznań, Stary Rynek 95/96.

Pw 5631/32-29.230/31

Sensacja Górczyna!

Miła niespodzianka!

W dniu 4 października r. b. uroczyste

OTWARCIE

Wytornego **Kino-Teatru „Polonia“** ulica Marsz. Focha 177

przepięknym arcyfilmem produkcji krajowej, reżyserji Henryka Szaro pod tyt.:

Czerwony Błazen

emocjonujący dramat z życia Warszawy według powieści Aleksandra Błazejowskiego.

W rolach głównych: Helena Makowska, Wanda Smosarska, Nora Ney, Leszek Owron, Eugeniusz Bodo.

„Czerwony Błazen“ — porywa, oszałamia i zachwyca!
 „Czerwony Błazen“ — wzbudza napięcie i zdumienie!
 „Czerwony Błazen“ — pierwszy polski film sensacyjny!

WESOŁY NADPROGRAM.

Seanse o 5 — 7 — 9.

Dla młodzieży wzbronione!

Pw 5635-39.24

Jan Deierling

SKŁAD ŻELAZA I NARZĘDZI

Szkołna 3 **POZNAN** Tel. 35-18, 35-43

poleca korzystnie ze składu:

Maszynki do mięsa	Karnisze do okien	Okucia budowlane
Maszynki do chleba	Wagi kuchenne	Taczki budowlane
Maszynki do czyszczenia noży	Wagi decymalne	Linki do rusztowań
Młynki do kawy	Maszyny do prania	Okna żelazne
Żelazka do prasowania	Wanny kąpielowe	Śruby i nity
Termosy	Kuchnie westfalskie	Gwoździe i łańcuchy
Garnki aluminiowe	Konwie do mleka	Drut kołczasty
Garnki żelazne	Magły domowe	Lemiesze i odkładnie
Noże i widelce	Łóżka żelazne	Szpadle i widły
Łyżki, łyżeczki	Łóżka wyscielane	Drut do prasow. słomy
Nożyki kieszonek	Piece, rury, kolana	Osie do wozów

Siatki do ogrodzeń, do żwiru i czyszczenia zboża.
 Żelazo sztabowe, tragaże budowlane, kowadła i imadła.

Pw 5631-39.233

Oszczędzasz pieniądze kupując doskonałą Musztardę

„PALMO“

w nowym pod nr. 1383 patentowanym opakowaniu

1/8 kg paczka 0,35, 1/4 kg paczka 0,65, 1/2 kg paczka 1,25 zł.

nw 4130

OSTATKI P.W.K.

W sobotę, 28. 9. 29.
 oraz w niedzielę, 29. t. m.
 wielka

zabawa taneczna

w sali parkietowej Centralnej Restauracji P.W.K.

„DWÓR HUGGERA“

Sniadeckich 12. dw 2810

Hallo! Uwaga! Hallo!

W poniedziałek, dnia 30 września r. b. nastąpi otwarcie nowo przybranych oddziałów **konfekcji damskiej, kapeluszy i obuwia**

w moich przebudowanych i powiększonych lokalach. Również oddział materiałów wełnian. i bawełn. został znacznie rozszerzony.

SPECJALNA UWAGĘ zwracam na okna wystawowe, które każdego przekonają o doborowym towarze i zaskakująco niskich cenach.

Darmo w dzień otwarcia każdy klient przy zakupie po cieszę od si 10 otrzymania tabliczkę wy/orowej czekolady **darmo**

Atak Sean. Publiczność wiadziła, co można nabyć w domu Towarowym zaleca się swieżyć lokale bez orszymasi. kapna

Dom Towarowy właśc. H. Smyczyński

ul. Kraszewskiego 11
 Telefon 65-45 Pw 5604105-39,1991206

Wielki wybór BIELIZNY MĘSKIEJ

Dywany

K. Kużaj
 27 Grudnia 9
 K.K.
 P.

FUTRA

męskie sportowe	od 150,— zł
Blamy pod futra	od 45,— zł
Skórki skunksy	od 22,— zł
„ tchórze	od 18,— zł
„ sealowe	od 8,50 zł
„ karakuł.	od 125,— zł
„ popielice Prima	od 24,50 zł
„ krecie już	od 1,— zł
czarne wvdry	od 195,— zł

i wszelkie inne skórki na obsady bardzo tanio!!!

Specjalność:

Fachowe poszycie futer.

B. HANKIEWICZ

Poznań, ul. Wielka 9,

(wchód z ul. Szewskiej)

telefon 29-11.

Pw 5604105-39,1991206

OBUWIE

najlepsze z gwarancją za każdą parę kupuje się najkorzystniej w firmie

J. Pańczak

Poznań, św. Marcin 64.

Lekcje gry fortepianowej

Przygotowanie do Konserwatorium

Wanda z Broekere'ów Jerzykowska

Ratajczaka 29, I p. zw 19214

Książkowa-bilansistka

pierwszorzędna siła, tylko dobrze polecona i kilka rutynowanych

ekspedjentek

potrzebne zaraz. Osobiste piśmienne oferty z podaniem pensji i odpisem świadectw przyjmuje

zw 19 215

JAN OKOPIŃSKI — POCZTOWA 1.

Ostrów (Wlkp.), Rynek 5 (od 1. X. 29)

Lekarz specjalista chorób skórnych i wenerycznych

Dr. med. R. Schier

Godz.: 11—12 i 3—7.

nw 12000

W niedziele: 10—11.

Chłopiec

do posylek, zaraz poszukiwany.

dwokat Grzegorzewski,

pl. Wolności 17.

nw 4121

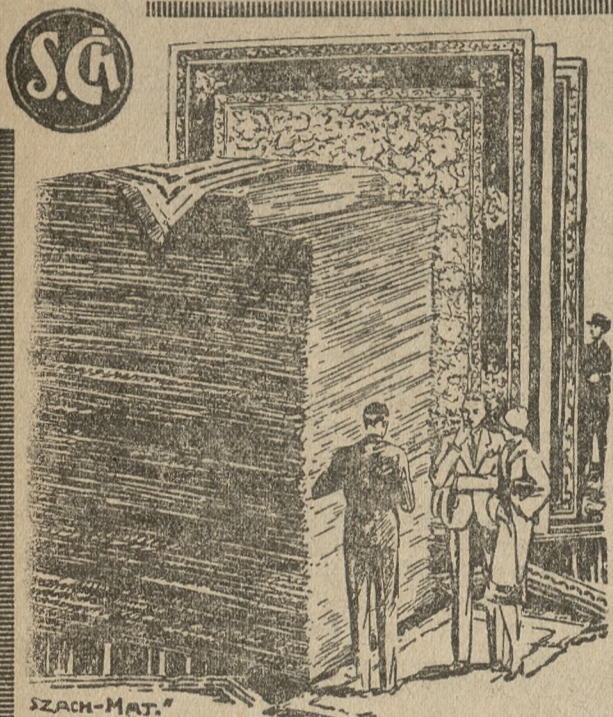
NA RATY

NA RATY

Konfekcja damska, męska
bławaty, jedwabie - Materiały na ubrania
płaszczki, bielizna, obuwie.

bpw 692/98

ROMAN PIOTROWSKI, Poznań, ul. Wodna 22, I.
Telefon 52-60.

Mając większe zapasy
**TIULOWYCH firanek i lepszych
DYWANÓW** pluszowych urządzam

**SPRZEDAŻ
REKLAMOWĄ**

po znacznie zniżonych cenach.

Proszę jeszcze dziś przybyć i się naocznie
przekonać, bez jakiegokolwiek przymusu kupna.

S. Choynacki

POZNAŃ ST. RYNEK 52
Także na dogodnych warunkach spłaty przez Spdz.
„KREDYT”, Poczta 30, II.

**Niezwykła Okazja!
Perskie Dywany!**

Okazyjnie zakupioną partię
Prawdziwych Perskich Dywanów

polecam po następujących niskich cenach:

Taebris	349×311 cm	zł 2 100,-
Schiras	378×245 "	" 1 365,-
Kirman	354×271 "	" 3 640,-
Sumakh	300×225 "	" 1 380,-
Kurdystan	390×185 "	" 1 050,-
Taebris nieb.	300×216 "	" 1 620,-
Bochara	353×211 "	" 2 240,-
Kaschkai	298×206 "	" 1 260,-
China	445×246 "	" 2 660,-
Taebris	375×261 "	" 2 520,-
Turkmeński	435×230 "	" 2 530,-
Afghan	330×230 "	" 2 100,-
China	375×305 "	" 4 060,-

Powyższe ceny przedstawiają połowę
dzisiejszych cen rynkowych. Dywany
te są pierwszorzędnej jakości i w do-
brym stanie.

Prócz powyższych wielkich dywa-
nów polecam większą ilość perskich
pomostów po cenach również nieby-
wale niskich.

Pw 5638-39,237

Centrala Dywanów
KAZIMIERZ KUŻAJ

ul. 27 Grudnia 9.

Największy specjalny magazyn
w Poznaniu.

Rok założenia 1896.

Samochody „HILLMAN” 8 cyl.

pojemność: 2700 cc. angielski wyrób, dzieło 21-letniej praktyki.

Cena 32 000 zł nw 4122

Oryginalna kryta karoserja 4-drzwiowa. Oszklenie Triplex, amortyzatory,
dwo-ślimakowy ster, hamulce na 4 koła „Servo”, „Lucas” oświetlenie.

Silnik 8 cyl. 20/58 H. P. Zawory z góry sterowane, zapal „Delko-Remy”

Dogodne warunki zapłaty. Dostawa natychmiast. Gwarancja 5 lat.

„KOMNA” Sp. z o. p. AUTOMOBILE

POZNAŃ, ulica Dąbrowskiego 83-85. Telefon 77-67 i 54-78.

Płaszczki damskie

Podłotkowe — Dziewczęce

poleca najnowsze fasony deseni
w olbrzymim wyborze, gotowe, mia-
rowe, po cenach bezkonkurencyjnych

Wkp. Fabryka Konfekcji Damskiej
Józef Szuster - Poznań

Hurt Stary Rynek 76, I. piętro Detal
naprzeciw Głównego Odwachu.

zw 19250/1

Abazury

do lamp elektrycznych i gazowych gotowe i na
zamówienie poleca zw 19233/4

ELEKTROMIERZ, Poznań,
Marszałka Focha 32. Tel. 61-02.

Indyjsko - japoński grzyb herbaciany,
drożdże winne

oraz wszelkie przybory do fabrykacji wina owocowego zaw-
szo świeże na składzie w firmie zw 1972/8

J. Gadebusch, drogeria i perfumerja
Tel. 16-38. Poznań, ul. Nowa 7 (Bazar). Założ. 1869

Nowe znamię Bydgoszczy

znaczy

obsługa klienta.

Wszystko co Pański samochód potrzebuje

E. Stadie - Automobile

Stacja obsługi

Bydgoszcz, Plac Wolności 1, Tel. 1602.

„Galwanopol”

zakład galwanizacyjny

wykonuje wszelkie prace galwanizacyjne,
niklowanie, mosiężenie, (kadmiem) rodzaj
cynowania wszystkich przedmiotów. Wszel-
kie prace wykonuje starannie i sumiennie

STANISŁAW STOPA, Poznań,

zw 19259 ul. Półwiejska 22 Tel. 2279

HOTEL

na prowincji, z restauracją, z pewną koncesją, sala
scena, kępielnia, stajnia etc., 25 lat w jednych rękach
z powodu stosunków rodzinnych wprost od właściciela
na sprzedaż. Oferty do Kurjera pod zw 19263.

Stenotypistka

biegła, z dłuższą praktyką, ze stenografią możł. także
niemiecką, potrzebna zaraz. Zgłoszenia z odpisem
świadectw i podaniem wynagrodzenia do „PAR”
Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 39,222

Pw 5624-89,222

Uczennica lub uczeń

do biura kupieckiego **poszukiwana (y) zaraz.** Tyko
reflektanci z dobrem wykształceniem zechcą nadesłać
spiesznie oferty w języku polskim i niemieckim do
Kurjera Poznańskiego pod zw 19261

Jak zwykle, mamy
odpowiedni towar na czas!

Jesień i Zimą

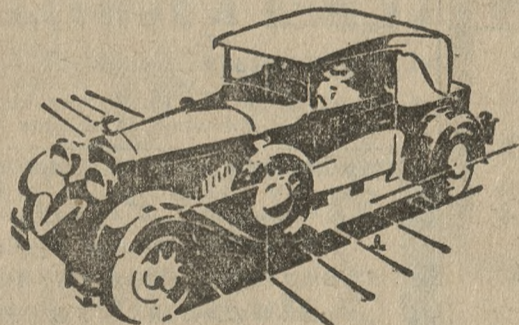
zaopatrzyliśmy nasze oddziały
w ostatnie nowości sezonu,

^{o mianowicie}
Konfekcję damską dla podłotków i dzieci, Kapelusze damskie i stroje
Odzież męską i dla chłopców Materjały Sukna Podszewki
Futra damskie i męskie i wszelkiego rodzaju skorki
Kapelusze męskie, Artykuły męskie Trykotaze Ponczochy Rękawiczki

Jednem słowem wszystko co każdy w najbliższych dniach lub tygodniach potrzebuje
znajdzie u nas w niebywałym dotąd wyborze
po zdumiewająco niskich cenach!

J. S. Sisiecki
Dom Konfekcyjny
SP. AKC.

Poznań
Stary Rynek
98-100.

HORCH 8

DAKLA-AUTOMOBILE, POZNAŃ,
św. Marcin 54.
Telefon 21-41.

Akcesorja, części zamienne stale na składzie.

nr 4023

Donoszę uprzejmie, że z dniem 28 września b. r. otwieram nowy skład kwiatów pod firmą:

„MIMOZA”
przy ul. św. Marcina 60.

Starannem doбором wykwiutnych okazów flory i przystępnem cenami starać się będę zadośćuczynić najwybredniejszemu wymaganiom.

Jako najstarsze ogrodnictwo w Poznaniu z nowoczesnymi urządzeniami ręczną za świeżość i trwałość mnych kwiatów.

Z szacunkiem

FR. GARTMANN
Zakłady Ogrodnicze, Górna Włda 92,
I. Skład Wielkie Garbary 21,
II. Skład św. Marcin 60.

Pw 5628-30,226

JESIEŃ – ZIMA

Wybredny i gustowny Pan ubiera się w firmie

Władysław Relewicz

Poznań, pl. Wolności 17, tel. 28-21, obok Wielkopolanki.

Magazyn najwykwintniejszej odzieży
męskiej na miarę.

Wielki wybór w materiałach ostatniej nowości.

Specjalny Oddział Futer

Wykonuję futra nowe, jakoteż poszycia i przefasonowanie starych.

Pw 621-39 217

Magazyn artykułów sportowych

„START”

POZNAN, Św. Marcin 45 (narożnik Gwarnej)

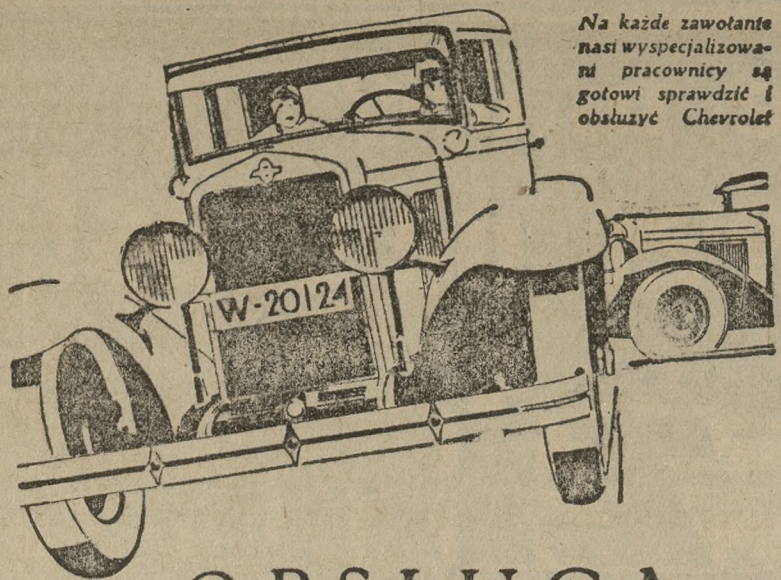
poleca po cenach najkorzystniejszych

kostjomy gimnastyczne

obuwie do gimnastyki

oraz wszelkie artykuły sportowe.

Pw 449-24, 00

Na każde zawołanie nasi wyspecjalizowani pracownicy są gotowi sprawdzić i obsłużyć Chevrolet

OBSŁUGA

godna najpopularniejszego na świecie samochodu

Nowy 6-cylindrowy Chevrolet jest samochodem zbudowanym „dla podróży”, a nie „dla przebywania w warsztacie reperacyjnym”. Przed ukazaniem się na rynku, jako wyrób General Motors, wóz ten poddawano w ciągu czterech lat najrozmaitszym próbom. Aby jednak wydajność samochodu utrzymać na najwyższym poziomie, należy go regularnie obsługiwać. Firma nasza jest gotowa zapewnić prawdziwie nowoczesną obsługę — obsługę w amerykańskim znaczeniu tego słowa.

Posiadamy obecnie garaż oraz warsztat reperacyjny, urządzony ściśle podług wymagań General Motors, gdzie w każdej chwili wykwalifikowani specjaliści, za umiarkowanym wynagrodzeniem obsługują klientów szybko i sumiennie.

Z zupełnym zaufaniem można obecnie kupować Chevroleta, gdyż dobra obsługa, obok znanej na całym świecie doskonałości technicznej tych samochodów, jest gwarancją całkowitego i trwałego zadowolenia dla właścicieli. Wyrób General Motors.

CHEVROLET

Pw 5591-80.147

1 dolar za każdą żywą pluskwę

znalezioną po dokonaniu dezynfekcji preparatem „Famigatore-Cimex”, zapłacimy w gotówce. Preparat ten jest jedynie uznany przez Minist. Spraw Wewn. Dep. Zdrowia jako środek dezynfekcyjny przeciwko wszelkiego rodzaju insektom, a specjalnie bakterjom chorobowym dżyftery i tyfusu brzuszego.

Zakłady Chemiczno-Dezynfekcyjne „SALVATOR”
Katowice, ulica Teatralna 10.

Do nabycia we wszystkich aptekach i drogeriach. — Wszelkie zgłoszenia należy kierować do: Przedstawicielstwo na Woj. Poznańskie: R. Barcikowski Sp. Akc., Poznań, ulica Składowa 13/15. Tw 372

OKAZJA

W Kaliszu zaraz do sprzedania skład manufaktury wełny półn. płetna w dobrym asortymencie. W centrum miasta, dogodnie warunki gotówki 20 000 zł reszta gwarancja. Oferty kierować do „PAR”, Ostrów (Wlkp) dla S. K. Pw 565-95.27

Kupię dobrze utrzymaną lokomobile

70 do 100 P. S. Oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19223

SIERPIEŃ i WRZESIEŃ

najodpowiedniejsze miesiące do zaopatrzenia się w Futro, kilkadziesiąt blamów i szlachetnych skór, jak opsy — wydry — karakuly zakupione gotówkowo z pierwszych źródeł umożliwiają najniższą kalkulację i całą korzyść przypada li tylko w udziale Szanownym odbiorcom. Pw 3267-30.60 Futro wykonane na miarę, spód oposin, kołnierz opos tasmański najlepsze poszycie trwałe i piękne. cena zł 800. Futro gotowe ze składu prima czarne poszycie, spód oryginalne skunksy, kołnierz naturalna wydra tylko zł 800. To są futra, które każdy nosić może lat kilkanaście, spody na dziesiątki lat. Naturalnie mamy na składzie także futra w niższych gatunkach, sportowe oraz spacerowe czarne poszycie, czarny spód, kołnierz elektra seal, cena tylko 175,— zł. — Fachowe poszycia — przeróbki i modernizacja futer, wykonanie sumienne, ceny najniższe.

EDMUND RYCHTER - Poznań

ul. Fr. Ratajczaka 2, tel. 26-07, 54-25, 21-71, 54-15
ul. Wrocławska 14 i 15. — Przy ul. Wrocławskiej zważać dokładnie na imienną firmę.

STOLIKI PALARNIANE

10 różnych wzorów płyt, najtaniej
FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH
Roman Sternicki,
Poznań, ul. Kolejowa 19/21. zw 19210

Zabudowania fabryczne

z mieszkaniami w śródmieściu Bydgoszczy, nadające się na każde przedsiębiorstwo, jakoteż na sklepy, hurtownie itp. na sprzedaż. Bliższych wiadomości udziela
nr 4094

Adwokat dr. Łasiński
Bydgoszcz, Dworcowa 1a.

Poszukujemy zaraz — rutynowanego

sprzedawcy

umiejącego obsługiwać klienta, udekorować wystawy, znającego branżę żelazną dobrze i władającego zupełnie językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie. Tylko siły odpowiadające tym warunkom złożą oferty w obydwóch językach z podaniem referencji, wymaganego wynagrodzenia i terminu objęcia stanowiska do składu żelaza i materiałów budowlanych zw 19 132

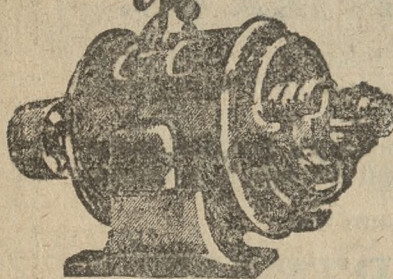
J. & E. EISENACK — WĄBRZEŻNO (Pomorze)

Cierpiący na zwapnienie żył

wysoki nacisk krwi, podagrę, hemoroidy, na złą przemianę materii i inne oznaki starości, używają z wielką skutecznością czysto hodowany grzyb herbaciany „Fungojapon” celem samodzielnego przyrządzenia herbaty (Teekwass). Poleca się także wszystkim sportowcom i umysłowo pracującym. Do nabycia w aptekach i drogeriach lub wprost od zaopiekującego generalnego Rogoźno (Wlkp.), Kościelna 23. Prospekty bezpłatnie, zw 18 583

Stocznia Gdańska

Silniki elektryczne prądu trójfazowego i stałego prądnice przetworniki olejowe

Stocznia Gdańska, Gdańsk i składy też: Stocznia Gdańska, Poznań, ul. Słowackiego 19, tel. 77-85 „Dem” T. z o. p. Bydgoszcz, św. Trójcy 10. „Elekto Zakł. dla światła i wody, Gniezno, Miejskie Zakł. światła, sily i wodociągów, Leszno, Elektrownia Miejska, Ostrów, W. Wentzel, Ostrów, ul. Wrocławska 14, Elektrownia Wełszyna, Wełszyna. nw 8480

EOS
Olina do lakierków

Chroni skórę lakierowaną od pęknięcia

Nadaje skórze z łatwością doskonały połysk

Tw 877

POPIERAJ CEL SZLACHETNY I KUPUJ LOSY

I. Wielkiej Loterii Fantowej

Związku byłych Więźniów Ideowych na Poznańskie i Pomorze Poznań, Wielka 23. II. Ciągnięcie zostało przedłużone i odbędzie się nieodwołalnie 30 października 1929 r. 5.000 cennych fantów wygranych.

Losy do nabycia: 1) E. Linette, pl. Wolności 2. 2) Radomski, Al. Marcinkowskiego 14. 3) Mańkowska, Al. Marcinkowskiego 19, skład papieru. 4) St. Swornowski, Poznań, ul. Wjazdowa 10.

Dbajcie o swoje zdrowie!

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola” (z marką „Kogut”) są stosowane przy chorobach: żółtaczka, kiszec, obstrukcji i kamieni żółciowych.

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola” są naturalnym i łagodnym środkiem przeczyszczającym ułatwiającym funkcje organów trawienia i działającym przeciwko nadmiernej otyłości.

Ostrzeżenie! Przy zakupie żądajcie oryginalnych „Szwajcarskich Ziół” Gąseckiego z marką fabryczną „Kogut” gdyż są już naśladownictwa w podobnym do naszego opakowaniu, a nie mającym nic wspólnego ze „Szwajcarskimi Ziółami” naszego wyrobu. Cena za pud. 2,— złote. nw 10882

Instalacje elektryczne
Fachowa i szybka obsługa
siły i światła
Efektowne oświetlenia okien wystawowych
Projekty kosztorysy bezpłatnie

Państwowy Monopol Spirytusowy
 poszukuje
 w dzielnicy **LAZARSKIEJ** względnie **JEZYCKIEJ**
SKŁADNICY
 pod **Hurtownię** wyrobów od 250 m² powierzchni z lokalami: biurowym 1-2 pokoje i na mieszkanie 3 pokoje.
 Szczegółowe oferty składać pod adresem:
Państwowa Wytwórnia Wódek Nr. 4.
POZNAŃ, Komandorja 5.   **zw 19148**

ZJEDNOCZONE PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTRYCZNE
Inżynier K. GAERTIG i Sp.
 dw 1913   **Tow. z o. p.**
Poznań, Pocztowa 26.   **Telefony: 35-84 i 25-82**

Dwa konie
 ciężkie robocze, zaraz tanio na **sprzedaż**. Zgłoszenia **ul. Raczyńskich 6.**
 zw 19289

Willa
 z powodu wyjazdu z Poznania na Pomorze, jest od 1. X. 1929 r. wolna, o 10 pokojach, kuchnia, łazienka, piwnice, garaż, ogród owocowy na **sprzedaż** na dogodnych warunkach, lub też poważnym reflektantom do **wdzierżawienia**. Łaskawe zgłoszenia osobiste, lub telefonicznie przyjmuje do 3. X. 1929. **Wyspiańskiego 23, telef. 61-52.**
 zw 19280

WIELKA OKAZJA
 nabycia za bezcen

samochodów
 osobowych i towarowych
 okazjnych, prawie nowych z powodu całkowitej likwidacji działu handlowego

HEMPOWICZ-AUTOMOBILE
 FABRYKA KAROSERJI
Poznań, Patrona Jackowskiego 49 — telefon 65-15.

Tartak dwutrakowy
 w dobrym stanie, w małym mieście wojew. Poznańskiego na przejściu granicznym do Niemiec przy stacji kolejowej, w pośród obszernych lasów prywatnych i państwowych, dobra możliwość przetworzenia na cudzy rachunek, jest pod dogodnymi warunkami zaraz do wdzierżawienia lub **sprzedania**. Ponieważ w miejscu i okolicy niema przedsiębiorstwa budowlanego, dla budowniczego dobry był zapewniony. Zgłoszenia skierować pod **zw 19 207** do eksped. Kurjera Poznańskiego.

Firanki
Story
Kapy-tiul
Madrasy

POZNAŃSKI DOM DYWANÓW
TEL. 1486

M. MINDYKOWSKI
Poznań, ulica Żydowska 33.
 Pw 4282-0,1102

KARNISZE
 miesięczne, najtaniej dla odsprzedawców
FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH
Roman Sternicki,
Poznań, ulica Kolejowa 19/21. zw 19200

Zakł. 1876
RENOMOWANY SKŁAD WIN
KAROL RIBBECK
WŁ. ALEKSY LISSOWSKI
POZNAŃ - POCZTOWA 23
 Pw 7994-0 5358

1 Klasa 20 Loterii Państwowej.
 Polecam moje szczęśliwe losy. Ostatnio padło w mej kolekturze ogromnie dużo wyższych wygranych.
GŁÓWNA WYGRANA 750 000 ZŁ.
 Cena 1/2 losu tylko 1 zł, 1/4 losu 20 zł, całego losu 40 zł.
 Ciągnięcie 1 klasy 14 i 15 listopada r. b.
STANISŁAW JANKOWSKI
 Kolektura Loterii Państwowej.
Długa 1. Bydgoszcz Konto P. K. O. 209 580.
 Zamówienia listowne załatwiam odwrotnie, załączając blankiet wpłaty na P. K. O.

MUSZTARDA
Palm

Poszukuję
administracji majątku
 ewtl. administracji poręczającej, potem ziemianinem, posiadam praktykę i ukończone wyższe studia. Dotychczas administruję b. intensywnie prowadzonym majątkiem pod Poznaniem. Oferty proszę łaskawie kierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **zw 19 235**

2000 dolarów wypożyczę
 1. 10. 1929, na I. hipotekę 15% rocznie, za oddanie mieszkania 4-5 pokoi, centrum Poznania, wprost od gospodarza lub za jego zezwoleniem. Spieszne zgłoszenia z podaniem dzierżawy do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **zw 19 240**

Kapelusze damskie
 w wielkim wyborze po najniższych cenach **poleca**
G. Lewicka,
ul. Kraszewskiego 17,
 wejście z ulicy Szamarzewskiego
 Pw 4119

Nowość!!!
 Zapraszamy wszystkie marszantki m. Poznania i okolic o zwiedzenie nowoutartej
Centrali Kapeluszy Damskich
Poznań, Stary Rynek 90
 celem obejrzenia najnowszych modeli.
Ceny najniższe. Kw 878
Centrala Kapeluszy Damskich
 Sp. z ogr. odp.
Poznań, Stary Rynek 90, I. piętro.

Okucia budowlane
 wszelkie zamki do drzwi, balkon., krat i bram. Antaby spiżowe — „Regnery” Zamki „Wolne — Zajęte” Warsztaty stolarskie — drut kołczasty, piece żelazne po cenach hurtowych „PRZEWODNIK”, św. Marcin 30 — skład żelaza i artykułów technicznych.
 Pw 5537-39,85

Najmodniejsza pielęgnacja włosów a la garconne
 Farbowanie włosów oraz trwałą ondulację przez pierw. siły fachowe **poleca**
FRYZJER MONOPOL FRYZJER
G. SCHIPPER   **pw 4117**
ul. Seweryna Mielżyńskiego 21. Telefon 15-11.
Nowość: Farbowanie brwi i rzęs tylko z prawdziw. Henne.

15.000 zł
 potrzeba na I. hipotekę domu, wartości 200 000,— zł. Płacę wysoki procent. Zgłoszenia upraszam do eksped. Kurjera Poznańskiego pod **zw 19 136**

Ubikacje
 nadające się na warsztaty i magazyny, z bocznica kolejowa, w centrum miasta, od 1. 10. r. b., do wynajęcia. **Deierling S-ka, Poznań, Składowa 7**
 Pw 5616-39,212

Bracia Waberscy, Gniezno
Telefon 57
 polecają z natychmiastową dostawą
Samochody FORD
osobowe,
autobusy,
ciężarowe
i podwozia.
Dogodne warunki spłaty.
 Pw 1024

ŁÓDZKI SKŁAD FABRYCZNY, Poznań, Stary Rynek 60

narożnik ul. Wrocławskiej, parter i I. piętro, właśc. J. Stankiewicz
poleca na sezon

JESIENNO-ZIMOWY OSTATNIE NOWOŚCI MODY

a mianowicie: **KONFEKCJĘ DAMSKĄ, MĘSKĄ i dla DZIECI**

na podsz. całej z szal. koł. od 98,—

Futra damskie piszezaniki od 900,—, **Bibrety** od 450,—, **Gazele** od 250,—, **Narcyle** od 500,—, **Zrebce** od 500,—, **Lambertki** od 500,—, **Krety** od 750,—, **Karakuły kaw.** od 650,—, **Pizmowce** od 650,—, **Silowe** od 500,—

Suknie, bluski, spódniczki. — **Swetry damskie** ładne kolory, czysta wełna od 12,50. — **Garsonki** czysto weł. od 30,—. — **Swetry dziecięce** w pasy od 3,90. — **Pończochy, rękawiczki, torebki, bieliznę, kapelusze damskie, parasole, obuwie damskie, śniegowce, szale, chusteczki.**

W wielkim wyborze polecam KONFEKCJĘ DZIECIĘCĄ po cenach bardzo korzystnych.

KONFEKCJA MĘSKA.

Futra męskie od 150,—

Futro p-a czarne poszyciekołn. elektra seal tylko 350,—

Futra sport. od 320,—

Kurtki sportowe z futrem . od 68,—

Kurtki na całej podszewce od 19,50

Ubrania męskie granatowe od 28,—

Ubrania prima czysta wełna od 80,—

Smokingi . . . . . od 75,—

Płaszcz czarne na watel. od 79,—

Płaszcz z kołnierzem bibret na całej podszewce . . . od 89,—

Płaszcz z kołnierzem aksamitnym . . . . . od 59,—

Płaszcz ulstrowe . . . od 39,—

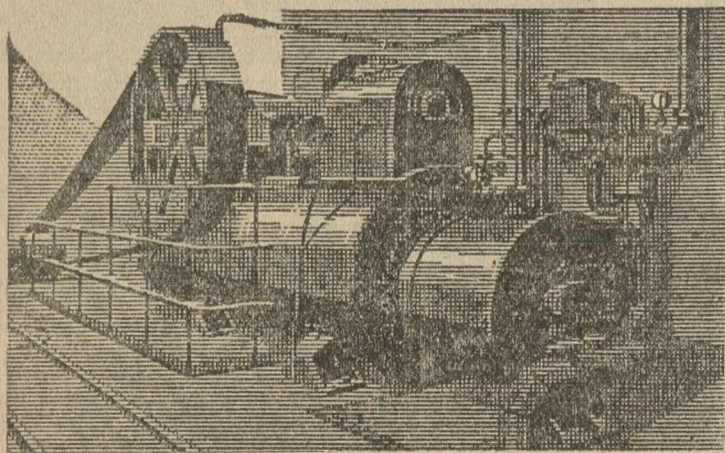

Artykuły męskie, krawaty, koszule, kołnierzyki, podwiązki, szelki, guziki, skarpety, kapelusze, parasole, obuwie męskie, spodnie, rękawiczki, chusteczki. Pw 5361-37,175

KOŁDRY WATOWANE od 18,50

Oszczędności przez ogrzewanie parą odłotową.

Wiele mniejszych i średnich zakładów z większym zapotrzebowaniem ciepła w przemyśle tekstylnym, papierniczym, ceramicznym, drzewnym itp. wytwarzają dzisiaj jeszcze z nie stosunkowo wielkim nakładem kosztów osobno siłę i ciepło. — Przy zastosowaniu ogrzewania za pomocą pary odłotowej, można jednakże uzyskać siłę prawie bezpłatnie, jako produkt poboczny. Wspaniale wprost do tego nadające się maszyny są **WOLF'a STACJONOWANE LOKOMOBILE**, proste i niewymagające, które nie rzadko już się w 2-3 latach wypłacają. Nawet przy mniejszym lub zmiennym zapotrzebowaniu ciepła do ogrzewania, okazują się oszczędności przy zużyciu pary odłotowej, często bardzo okazałe. Wszystkie nasze lokomobile są zastosowane do wykorzystania pary odłotowej na cele ogrzewawcze lub suszące i odpowiadają wszelkiemu wymaganiu ruchu w jaknajkorzystniejszy sposób.

Prosimy zażądać przybycia naszego inżyniera specjalisty.

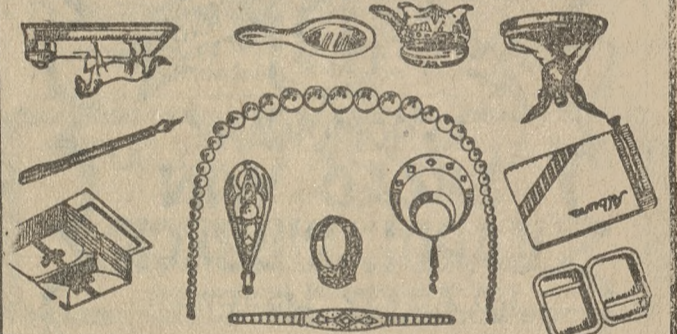
FABRYKA MASZYN BUCKAU R. WOLF, SP. AKC., MAGDEBURG

Biuro na Poznańskie i Pomorze: Inż. M. ROWECKI

Poznań, Wały Zygmunta Augusta 10, II. — Telefon 53-71.

Alfa, Szkolna 10

narożnik Jaskółczej

Najtańsze źródło artykułów подарunkowych
Biżuteria, Papeterja, Albumy, Ramki, Kałamarze, Szkatułki, Figury, Obrazki

Centrala pocztówek artystycznych. zw 4123
Proszę zważać na firmę.

Starszą uczennicę

przyjmie zaraz
Wiza i Gorecki, Poznań,
Plac Wolności 10. zw 19247
Specjalny magazyn wyrobów działających.

Ekspedjenta

młodszego, z branży żelaza, inteligentnego kupca, z ładnym charakterem pisma, przyjmie zaraz

J. SPECHT NAST., Broń - Amunicja
Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 3.

Sosnowe progi

dostarcza natychmiast dla przemysłu i gospodarstw handlowych
G. Wilke, Poznań, Sew Mielżyńskiego 6. dw 2202

Ekspedjent

z branży bławatów i garderoby, 7 lat praktyki, najlepsze referencje, znajomość dekoracji okien, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do eksped. Kurjera Pozn pod zw 19231

Podróżujących

agentów, poszukuje dobrze zaprowadzona fabryka guzików na rejonie Województwa Poznańskiego i Województwa Śląskiego. Panowie dobrze zaprowadzeni w składach bławatów i towarów krótkich, zechcą zgłosić oferty z podaniem referencji jaknajspieszniej do „PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 56,209 Pw 5613-56,209

Kursy z dziedziny „HISTORJI SZTUKI“

(nauka o stylach w architekturze, rzeźbie i malarstwie)
rozpoczynam z dniem 15 października r. b.

Podgórna 7 I. Romana Szyjańska
asyst. nauk. przy Muzeum Wielkopolsk. w Poznaniu.

Kursy te przeznaczone są dla osób interesujących się sztuką i dla młodzieży pozaszkolnej jako uzupełnienie wykształcenia. dw 2255

Patentowanego

artykułu budowlanego przedstawicielstwo oddam na Poznań i województwo. zw 19245
Warszawa, Nowy Świat 42, m. 5a.

W dalszym ciągu złożyli na ksiółki w Solaczu: pp. Franciszek Kaszowski, Gniezno 10,—; zł; Rolnik, Gniezno 5,—; L. Karpiński, Gniezno 5,—; M. Dziemierzkiwicz, Poznań — Solacz 20,—; Wielkopolska Garbarnia, Gniezno 10,—; Seweryn Scholtz, Gniezno 10,—; N. N. 10,—; „Silesia”, Poznań 20,—; M. Jankowski, Grodzisk 1,—; M. Jankowiak, Piaski, p. Gostyni 3,—; Rolnik, Grodzisk 5,—; Antoni Turoń 3,—; Towarzystwo Uczestników Powst. Wielkopolskiego, Poznań 10,—; Bracia Wieloch, Grodzisk 10,—; Stanisławostwo Smarzykowie, Poznań 20,—; Ks. Prob. Męski, Jarosław 10,—; Bandurska, Gołecin 3,—; Neterowicz, Poznań — Solacz 20,—; Czesia i Kryśia Kapelanki, Poznań — Solacz 10,—; Florjan Szulc 50,—; Ks. Oficjal Dr. Zwolski, Poznań 20,—; Krajowe Ubezpieczenie Ogniove, Poznań 100,—; Składki z Kurjera Poznańskiego 117,—; Ks. Rektor Cieszyński, Poznań 10,—; Ks. N. N. 20,—; Adamczak Stanisław, Poznań — Solacz 2,—; Karolczakowa, Poznań 20,—; J. Michalski, Drawski - Młyn 10,—; Ks. J. Kłopotowski, Warszawa 20,—; Ks. Kolasinski, Górka Duchowna 5,—; Ks. Fr. Rutkowski, Poznań, 15,—; Ks. Prob. Bartkowski, Nowe 5,—; Ks. Jan Matulewicz, Wasiliszki 2,—; Tomaszewski, Nowy Dwór 1,—; Ks. N. Jakubiak, Pułtusk 7,45; Ks. Nowak, Chocz n/Prośna 6,95; Karol Fritsch Inowrocław 5,—; Ks. Tadeusz Grochniewski, Kościan 50,—; Ks. Kanonik Prądzynski, Poznań 30,—; Ks. Prokurator Jedwabski, Poznań 10,—; Ks. Henryk Lewandowski, Poznań (św. Wojciech) 5,—; Ks. Szymon Wołosiewicz, Aleksandrów 10,—; Ks. Prob. Buholt, Piaseczno 2,—; J. Kujawa 3,—; Ks. Dr. Hozakowski, Poznań 10,—; Ks. Prałat Stanisław Adamski, Poznań 100,—; Franciszek Moll, Inowrocław 5,—; Ks. Radca Biłko, Poznań 20,—; Ks. Józef Bakalarczyk, Mińsk 5,—; Cukrownia Tuczno 200,—; Ks. Biskup Łukomski, Łomża 100,—; Ks. Krajewski, Poznań 10,—; Syczyński 5,—; Firma Markus, Gniezno 10,—; Ks. Radca Jęsiak, Poznań 10,—; T. Tomkiewicz, Brodnica 315,19; Wł. Gielowski, Inowrocław 5,—; Anna Piotrowska, Szamotyły 10,—; Ks. L. Sroka, Poznań 5,—; Ks. Tadrzyński, Poznań 10,—; Ks. Edmund Majkowski, Poznań 10,—; Ks. Jan Maćkowiak, Poznań 5,—; Ks. Leon Misiołek, Poznań 5,—; I. W. Grześkowiak, Inowrocław 5,—; W. Jankowski, Inowrocław 20,—; Ks. J. Dembiński, Dłużyna 5,—; Ks. Dr. Stefan Abt, Poznań 5,—; Ks. N. Mędlowski, Poznań 20,—; Fr. Dzwikowski, Inowrocław 10,—; Ks. Kanonik Dr. Steuer, Poznań 10,—; Ks. Biskup K. Dominik, Pelplin 20,05; Ks. Prob. Wardyński, Głuszyna 10,— złotych. z w 19 206

Zwyczajne Walne Zebranie Spółki Akcyjnej „Drukarnia Polska” w Poznaniu, odbędzie się we wtorek, 5 listopada 1929 r., o godz. 12, w lokalu Spółki przy św. Marcina 10. Porządek obrad: 1. Sprawozdanie Zarządu z czynności Spółki oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok obrotowy 1928/29. 2. Sprawozdanie Rady Nadzorczej. 3. Potwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1928/29, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej i podział zysków. 4. Wybór członków do Rady Nadzorczej. 5. Wolne wnioski. Akcjonariusze pragnący z prawem głosu wziąć udział w Walnym Zebraniu, winni złożyć swoje akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki najpóźniej do 1 listopada r. b. włącznie. Zarząd: Edward Pawłowski i Roman Leitgeber. Rada Nadzorcza: Dr. Bolesław Krysiwicz.

Zarząd Drogowy w Szamotulach ogłasza niniejszem przetarg na wykonanie **prac brukarskich** na szosie Szamotyły — Kaźmierz. **Wykonana ma być zamiana szosy na bruk na przestrzeni 300 mb. przy szerokości 4,5 m.** Oferty należy nadsyłać do Zarządu drogowego do dnia 1 października r. b., w którym to dniu odbędzie się o godz. 10 przed południem otwarcie ofert. Szamotyły, dnia 25 września 1929 r. **Kierownik Zarządu drogowego: (—) J. Kasprzycki.**

WYWOŁANIE
Marja Błaszczyńska, właścicielka fabryki w Czarnkowie postawiła wniosek o wywołanie zaginionego listu hipotecznego z 20 czerwca 1910 zapisanego w księdze wieczystej Czarnków tom 28 wykaz lb. 1166 w dziale III nr. 2 dla Friedricha Doeblinga w Czarnkowie jako resztująca ceny kupna oprocentowana od 1 kwietnia 1910 r. po 5 od sta. Posiadacz tego dokumentu zwraca się, by najpóźniej w terminie w dniu 22 kwietnia 1930 r. przed poł. o godz. 11 w podpisany Sądzie pokój nr. 6 odbyć się mającym, swoje prawa zgłosił i dokument ten przedłożył, w przeciwnym bowiem razie nastąpi unieważnienie dokumentu. **nw 3483**
Czarnków, dnia 27 lipca 1929 r. **Sąd Grodzki.**

Wydzierżawienie Strzelnicy
Bractwo Kurkowe w Rawiczu rozpisuje niniejszem konkurs na **wydzierżawienie strzelnicy** jednej z najpiękniejszych w Wielkopolsce. Do Strzelnicy należą: dwa bufety, 5 pokoi, jedna mała i jedna duża sala parkietowa ze sceną, weranda, pielęgnowany park i mieszkanie dla dzierżawcy. Warunki dzierżawy wysłał Zarząd odwrotnie za opłatą zł 3,— **nw 4124**
Objęcie może nastąpić zaraz lub później. Pierwszeństwo mają dobrzy fachowcy. Bractwo Kurkowe zastrzega sobie wolny wybór oferenta bez względu na wysokość podanej dzierżawy. **Za Zarząd Bractwa Kurkowego w Rawiczu (—) J. Tylewski, sekretarz.**

PRZETARG PRZYMUSOWY
W poniedziałek, dnia 30 września 1929, o godz. 10 przed poł., będą w drodze publicznego przetargu za gotówkę najczęściej dającym, sprzedawał następujące przedmioty:
2 łóżka dębowe, dębową szafę do rzeczy, bufet dębowy, 4 krzesła dębowe, umywalkę z lustrem gotowalnię z lustrem, szafę do rzeczy sosnową, okrągły stół dębowy niewykończony, kanapę niewykończoną bez podciągnięcia, szafę kuchenną, 2 krzesła kuchenne, zegar regulator, 3 krzesła dębowe, 4 warsztaty stolarskie, motor elektryczny styl Bergmanna. Powyższe przedmioty można obejrzeć 10 minut przed przetargiem. **Miejsce przetargu Ostrów, Rynek.** **Pw 5652-39,220** **Kaczmarek, komornik sądowy.**

OGŁOSZENIA DROBNE
Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 50 groszy

Napisowe słowo (tusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

29 POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ.

Beczki
bukowe do musztardy, miodu, kleju i t. d. od 15—100 kg pojemności, także dębowe od 30—80 ltr. do wina, octu dostarczam 6 beczek dębowych używanych pojemności 4 800 ltr do oddania — Jan Guć, mistrz bednarski, Poznań, Marcelego Mottego 8. **zdw 55 618**

Kapelusze
damskie wielkim wyborze od 1 zł. poleca „Regina” Św. Marcin 78. **zdw 50 7**

Artykuły
tapicerskie i siodlarskie jak: plusz, gobelin, dreliszki, wyścietke, sprężyny, szpagaty, płótna, gurtki, taśmy do żaluzji i inne poleca po cenach fabrycznych Pieczyński, Poznań Pocztowa 11. **zdw 56 3767**

Poszukuje
2 pokoi z kuchnią zaraz lub 1. 11. zaplace czynsz za 1—2 lat zgóry wprost od gospodarza. Agenci wykluczeni. Spieszne oferty Kurjer **zdw 56 510**

Altane
oszlona piękny styl sprzedam okazynie. Focha 15a, podwórze. **zdw 56 702-3**

1 SPRZEDAŻE

Drukarnie
w Poznaniu mniejszą sprzedam, wydzierżawie lub przyjmie wspólnika. Kurjer **zdw 56 186**

Antyki
okazyjnie — wielki wybór. Pocztowa 22. **Pw 4960-56 52**

Meble
we wielkim wyborze za gotówkę i na miesięczne spłaty poleca Stanikowski. Woźna 12 (Butelska). **bpw 680**

Antyki
wielki wybór. Bracia Pióro. Aleje Marcinkowskiego 28. **Kw 881**

Gospodarstwo
25 mórg w pobliżu Poznania, nadające się na letnisko sprzedam za 16 000 ewentualnie zamienie na dom lub parcelę. Zgłoszenia Kurjer **zdw 52 340**

Salon
brzozowy i mahoniowy inkrustowany, serwantki, sekretarzy, biblioteki, szafy, stołki, fotele, krzesła, świeczniki na sprzedaż. Skarbowa 4, p. lewo. **zdw 56 183**

Lampę
elektr., wiszącą, pokojową, tania sprzedam. Wąły Król. Jadwigi nr. 1, III. prawo. **zdw 55 707**

Samochód
Flak jak nowy otwarty za cenę 4.500 zł sprzedam. Garaż Skarbowa 5. **zdw 55 640**

Sypialnia
zaraz za bezcen do sprzedania. Adres wskaże Kurjer **zdw 55 491**

Taksówka
nowoczesna ze stała koncesja jeździ z numerem gotowa do jazdy bardzo korzystnie na sprzedaż do obejrzenia w garażach firmy Hempowicz, Automobile, Poznań, Patrona Jackowskiego 49, tel. 65-13. **bpw 680**

Rzadka okazja

Piec gazowy restauracyjny, dwa paleniska gazowe, piekarnik, kotły większe, krzesła, stoły ogrodowe, naczynia kuchenne i restauracyjne. 600—800 m² szalówek. Wszystko mało używane tania do nabycia. Restauracja Pawilon Min. Poczt i Tel. P. W. K. **zdw 55 550**

2 samochody
półciężarowe z kryta karoseria towarowa fabry. „Chevrolet” mało używany w bardzo dobrym stanie na sprzedaż. Zgłoszenia do Biura Ogłoszeń „Iro”. Bydgoszcz. Harmonia Frankego 3 pod „Samochód”. **nw 4093**

Radjo - aparat
5 lampkowy (głośnik) korzystnie do sprzedania. St. Schön. Wielkie Garbary 3, p. r. l. **zdw 56 583**

Pierze
świeża, darte, niedarte, puch poleca Stanisław Dyczkowski. Wierzbicie 13. **zdw 56 477/8**

Sprzedam
z powodu wyjazdu skład kapeluszy damskich oraz krótkich towarów, dobrze prosperujący, w większym mieście powiatowym w Poznaniu. Reflektanci zechcą złożyć piśmienne oferty do eksp. Kurjera Poznańskiego pod Kw 835

8,50
serwis do kawy porcel 35 zł. Serwis obiadowy porcel 23 zł. 1/2 tuz. noży i widelcy „Alpaka” lecz tylko w Hurtowni Porcel., Wroniecka 24, w podwórzu. **zdw 55 542**

Dom
jednopiętrowy, 12 pokoi 3 kuch. chłewy, duża remiza, garaż, wszystko w b. dobrym stanie, wjazd, duży ogród owocowy około 1 morgi wielki w powiatowym mieście, gdzie wyższe szkoły z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa do sprzedania. Przy kupnie 3 pok. i kuchnia, ogród wolne. Cena 40 000, wpłata 30 000. Oferty Kurjer **zdw 55 614**

Wózek
dziecięcy duży Brennabor tania sprzedam. Piwońska, Rybaki 8. **zdw 56 611**

Składnice
węgla dobrze prosperująca Poznań sprzedam 9 500. Oferty Kurjer **zdw 56 597**

Pończochy
piękne dobre tania. A. Szymański. Poznań św. Marcin 1 specjalny skład pończoch. **Kw 878/79**

Sypialnie
sprzedaje ratami, gotówka 200 zł tania. Stolarnia. W. Garbary 41. **zdw 56 662-3**

Sprzedam
maszynę do szycia, klatkę dla ptaka, kanapę, 2 fotele, biurko ośczełowe. Skład Komisowy, Pocztowa 20. **zdw 56 660-1**

Drogerja
dobrze prosperująca w śródmieściu Poznania przy ruchliwej ulicy ewent. z mieszkaniem — 4 pokoje l. p. — korzystnie do oddania. Oferty Kurjer **zdw 55 214**

Fortepian
długi tania. Festenburg, Rybaki 18. **zdw 55 917**

Bryczka
gospodarska, wolant używane na sprzedaż. Dąbrowskiego 58. **jw 2709/10**

Piekarnia
w pełnym biegu, bardzo dobrze prosperująca z mieszkaniem na sprzedaż. A. Łajp. Chwaliszewo nr. 9. I. piętro. **jw 2714/15**

Skład
tania sprzedam. Adres Kurjer **zdw 56 580/31**

Kuchnia
westfalska biała. Szyperska 3. sklep. **zdw 56 959-60**

Tanio
sprzedam dom, ogród. Oborniki. Zgłoszenia Kurjer **zdw 56 986**

Zakład fryzjerski
większy obok placu Wolności do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer **zdw 56 958**

Skład obuwia
w centrum Poznania lat 20 zaprowadzony, nadający się na każde większe przedsiębiorstwo z powodu zgonu ojca na sprzedaż. Adres wskaże „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56.214 **Pw 5629-56.214**

Kostjumy
swetry, trykoty zimowe, najtaniej kupisz. Ceny fabryczne. Firma H. Karas, Pocztowa 3. **zdw 2304/5**

Suknia
jedw. beż nowa na smukłą osobę do sprzedania. Poplińskich 8 a II. lewo. **zdw 56 940**

Fotoparat
sprzedam. Kurjer **zdw 56 941**

Parcelę
budowlaną w Poznaniu za 2.500 sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera **zdw 56 843**

Gospodarstwo
70 mórg przy Poznaniu nadające się na ogrodnictwo w tem 12 mórg żwiru, inwentarz żywy i martwy z pełnymi zbiorami żniwnymi, 5 pokoi z kuchnią i ogród owocowy zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia Poznań, ul. Sieroca 8/9 I. p. prawo między godz. 9—10 i 2—3. **zdw 56 842**

Kartofle jadalne
i warzywa na zimę dostarcza w każdej ilości w dom. Maj Stęszewko. poczta Pobiedziska, tel. 26. **zdw 51 566-a**

Rower
75 sprzedam. Kaźmierczak, Strzelecka 13. **zdw 56 592**

Samochód
czteroośobowy korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer **zdw 56 638**

Sprzedam
okazyjnie 2 płaszcze męskie i 2 ubrania. P. Konieczny, Bukowska 21. **zdw 56 660**

Skład
z mieszkaniem przy ożywionej ulicy, nadający się na każdą branżę szybko i tania sprzedam. Czarniecki, Ratajczaka 13. **zdw 56 286/87**

Gospodarstwo
przy Gnieźnie pierwszej klasy 77 mórg przy wpłacie 10.000, kupno okazynie. Cyraniek, Poznań, św. Marcin 63. **zdw 56 848**

Obrączki ślubne
wielki wybór, nietylko złote niskie ceny. Zegary, artykuły złote i srebrne, w najpiękniejszym wykonaniu poleca najtaniej A. Prante, Poznań, Stary Rynek 31 (Wejście z ul. Wronieckiej). Własna fabrykacja. Warsztat reparacyjny. rytmolstwo. **nw 4024.**

Jadalnie
sypialnie kanapy seżanki materace nakładki najtaniej za gotówkę na raty Ludwiz Dolna Wilda 78. **opw 3 439 40**

Meble
na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Szpryngacz. Wielka 13 Klienteli zamieszkoj odstawiamy własnym samochodem **Pw 4 972/73**

Sypialnie
jadalnie, urządz. i kuchenne i pejedyńcze meble poleca najtaniej Józef Hilscher, Poznań, Górna Wilda 56 i ul. Żydowska 34 tel 3122. **Pw 4 839-35.215**

Jadalka
dębowa na osiem osób sprzedam bardzo tania. Pijanowski, Strzelecka 8, restauracja. **zdw 56 198**

Futra
damskie różne polecam najtaniej. Naprawiam i mefasonowuje futra damskie i mefkie podług najnowszych modeli. Praca solidna. fachowa E. Pałkowska Masztalarska 7 I. **bpw 419**

Pokój
męski, garnitur salony, otwórka serwantki, biblioteczki, porcelana, srebro, kryształ, brzozy, poleca Bracia Pióro. Aleje Marcinkowskiego 28. **Kw**

Powózka
polowczyk nowy na sprzedaż — ul. Dąbrowskiego 54. podwórze. **jw 2671**

Przybory
dla fryzur, karbowki, grzebienie, szczotki, maszyny spirytusowe i do strzyżenia. Pudry, pomadki najtaniej St. Wenzlik Poznań, Aleje Marcinkowskiego 19. **dw 1564**

Majątek
własny 50 hektarów (200 mórg) zabudowania murowane, dom nowy w powiecie działowskim na pograniczu Mławskiego sprzedam lub zamienie na dom albo posiadłość podmiejską. Szacunek 90.000 zł do kupna potrzeba 50 tys. Działowo, ul. Zamkowa 3, Szalawa. **nw 4051**

Teki
torby szkolne, torebki do śniadania, torebki damskie, kufry, nesesery, wielki wybór niskie ceny. Borzych i S-ka. Podgórna 3, własne warsztaty. **bpw 629-30**

Sypialny
jadalne pierwszorzędne odstawa domowa każdej ilości po 3.50 centnar. Zamówienia Majątek Mrowino, poczta, telefon Rokietnica 6. **zdw 55 534**

2 duże
bramy do sprzedania po cenach niskich. Poznań, Wrocławska 20, właściciel. **zdw 55 512**

Młyn Parowy i Kaszarnia
sprzedam z powodu choroby, położone tuż przy dworcu. Obiekt wybudowany 1927 roku. Przemiał młyn 400 ctr., kaszarnia 120 ctr. na dobe. Do orzeźwienia 200 000 zł. reszta hipoteki. Zgłoszenia: R. Solecka, Poznań, Poznańska 58a. **zdw 51 307**

Futra
damskie, różne skóry, spody męskie tania. Wierzbicie 13, parter. **zdw 52 565**

Futra
wszelkiego rodzaju, pody pod futra oraz różne skóry sprzedaje najtaniej. Specjalny Magazyn Futur. t. Piotrowski, Szkolna 9. **Kw 882**

2,60
Torby szkolne. W Czyst. Szkolna 11. **Pw 5 442-38.47**

Futra
posiadam na ładnie wielki wóbr futer karakulowych z całych skór od 2.600 zł. Zrebaki francuskie nutria, piżmowcowe, sealowe, różnego rodzaju utra. Najprzedniejszych gatunków oraz skóry każdego rodzaju, wydry wirsyńskie, brzozy, fokowe. Błamy polecam bardzo tania. Łajewski, Poznań, Fredry 1. **Kw 856**

Plac
budowlany przy ul. Dolina (Wilda), nadający się również na składnice, sprzedamy Zgłoszenia do firmy „Materiał Budowlany” S. A. w Poznaniu ul. Św. Mielżyńskiego 23. **Pw 4341-36.67**

Truskawki
znakomitej jakości po cenie 2.90 zł za kilogram oryginalna puszkę w skrzyniach po 50 kilo, poleca tak długo jak zapas starczy. Firma Michałowicz, Poznań, ul. Szyperska 14/15. Telefon 2881-2882. **Pw 5220-36.198**

Obszerne
mieszkanie śpichrze stałnie zajmowane przez Rolnika wydzierżawi od 1 października r. b. lub sprzeda Spółdzielczy Bank Nadnotecki w Chodzieży **dw 1480**

Trykotażę
miarowe eleganckie garsonki, suknie, szlafroczy, pullovery, swetry, ubranka, kostjumy sportowe, szale wykonuje „Tricot” Romana Szymańskiego 10. III róg Pl. Stokrzyńskiego. **Pw 5429-56 167**

Samochód
Opel dwuosobowy rocznik 1925, w bardzo dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia „Polauto”, Dąbrowskiego 79. **nw 6601**

Używane
płaszcz na wysoką figurę i buciki nr. 42 (męskie), suknie, kostjum damski i buciki 39 tania do nabycia. Niegoleskich 7, parter, lewo. **zdw 55 001**

Kapelusze damskie
poleca w obzrimym wyborze po cenach konkurencyjnych hurtownie i detalicznie. M. Malczewski, Poznań, ulica Szkolna nr. 13 obok szpitala. Telefon 13-64. Filja św. Marcin 16/17. **Pw 5323-37.122**

Samochód
Opel dwuosobowy rocznik 1925 w bardzo dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia „Golauto”, Dąbrowskiego 79. **rw 6 967**

Składnica
węgla i drzewa przy ruchliwej ulicy Poznania na sprzedaż. Oferty Kurjer **zdw 56 652**

Wózek
sportowy z budka sprzedam Knapik, Zwierzyniecka 20, IV. **zdw 56 639**

Pianino
krzyżowe, czarne, marki zagranicznej sprzedam. Dolna Wilda 60 skład kolonialny. **zdw 56 904**

Domek
z ogrodem na Winiarach sprzedam. Oferty Kurjer **zdw 56 649**

Dziecięce
biurko sprzedam tania. Siedzińska, Marsz. Focha 28, III. p. **zdw 56 645**

Na groby I
Cylindery z folii krystalowej, różne kolorowej, odporne na wilgoć i przepalenie, oraz świeczki na groby w ampulkach staniolowych, poleca hurtownie Br. Sniegocki, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 2, tel. 35-32. **Pw 5617-39.215**

Skład
nadający się na każdą branżę do wynajęcia. Ul. Marszałka Focha. Informacje Strumykowa 33, skład. **zdw 56 729**

Gościniec
kolonjalka 24 morgi ziemi od Niemca tania sprzedam św. Marcin 78, II. piętro. **zdw 56 715**

Dom
masywny, piętrowy w rynku podwórze, 2 morgi ogrodu, przy kupnie wolne, 11 000 złotych sprzedam Wielkopolska Centrala, św. Marcin 78. **zdw 56 714**

Futro
ładne sealowe okazynie sprzedam Przechnica 4, II. lewo. **zdw 56 693**

Domek
z ogrodem, przy ulicy, 2 minuty od dworca blisko Poznania zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer **zdw 56 656**

Sprzedam
ubrania dobre i tania Bötter, Górna Wilda 43. **zdw 56 752**

Skład
cukrów, połączony z cukiernią w górskiej, klimatycznej miejscowości luksusowo urządzone — przedsiębiorstwo zaprowadzone, obrót około sto tysięcy, fachowość nie wymagana, kapital obrotowy niepotrzebny, bez ryzyka, sprzedam za trzydziścić tysięcy zł. Pośrednictwo wynagrodze. Oferty „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 56.208 **Pw 5612-56.208**

Piekarnia
w pełnym biegu zaraz na sprzedaż. Cena 1.500. Wronki Kosielska 144. nw 4114

Gospodarstwo
40 mórg pszenno-buraczanej ziemi, 2 konie, 7 sz. bydła i marmoty inwentarz sprzedam Józef Brańka, Prusinowo, poczta Bnin pow. śremski. nw 4115

Biuurko
dobrze utrzymane tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 980

Rzeźnictwo
z mieszkaniem, warsztatem i kompletnym urządzeniem przy głównej ulicy w Poznaniu na sprzedaż. Zgłoszenia u admin. ul. Wybickiego 16 (Wilda) zdpw 56 203

Frakowe
ubranie sprzedam tanio. Adres wskaże Kurjer rw 7020

Lodówka
i stół oraz piek (wilk) korzystnie na sprzedaż Maciejewski, Grobla nr. 28. rw 7014

Doberman
czystej rasy, bardzo ładny okaz, blisko rok, sprzedam. Plac Stawny 7, I. piętro, prawo, telef. 29-82. zdw 56 686

Willa
jedenasto pokojowa Sołacz sześć pokoi wolnych sprzedam, stopięćdziesiąt, wpłaty osiemdziesiąt. Oferty Kurjer zdw 56 804

Fiat
dwuosobowy zgrabny i ekonomiczny wóz, bardzo tanio na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 808

Papilotami
nawijanie włosów, daje piękność i powab, cena tuzina 2, 4 i 5 zł plyn do zwilżania włosów but 2 zł. Kurki, pudry szminki tanio Wenzlik, Poznań Aleje Marcinkowskiego 19. dw 1931

Hotel
pierwszorządny z 30 pokojami, nowe umeblowanie z restauracją z 4 sklepami, w powód choroby za 300 000 zł do sprzedania, wpłata podług umowy. Sieradzki, Bydgoszcz, Gdańska 147. Pw 5 576-63, 987

Filateliscie
sprzedam korzystnie w szkole oprawiony zbiór pieniędzy nowobudującego się Państwa Polskiego. Oferty Kurjer zdw 56 051

Wprost
od gospodarza do wynajęcia skład na Jeżycach. Do objęcia potrzeba 3 000 zł w tym policzona jest półroczna dzierżawa. Oferty Kurjer zdw 50 901

Kasy
stalo-betonowe, pancerne okazują sztuki wystawowe w powód likwidacji wystawy. Oferty Kurjer zdpw 56 017

Gościniec
z kompletnym urządzeniem do tego ca 50 mórg roli i duży ogród do wydzierżawienia, żywy i marmoty inwentarz jest zobowiązany dzierżawca odkupić. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia do Kurjera zdw 56 420

Motocykl
B. S. A. 2 1/2 KM w bardzo dobrym stanie gotów do jazdy zaraz na sprzedaż lub zamiana na silniejszy choć wymaga reperacji A. Meller, zegarmistrz. Różno (Wlkp.) zdw 56 082

Kino
w Poznaniu, male, dobrze nowourządzone korzystnie na sprzedaż do objęcia ca 50 tys. Oferty Kurjer zdw 56 044

Dobrze
prosperująca, średnia restauracja (śniadania, winiarnia) centrum miasta Katowice z mieszkaniem, przy dogodnych warunkach, za gotówkę do sprzedania. Potrzebna gotówka około 50 000 zł. Oferty pod szyfrą „WK. 572” do Towarzystwa Reklamy Międzynarodowej Katowice, Mickiewicza 4. Tw 363

Wielny
włóczki do pończoch skarpet, swetrów robót ręcznych kilimów hurt i detal Najtańsze źródło dla odpredających Przemysł Wielkiy Poznań św. Marcin 56 I. piętro, telefon 20-31. Pw 4286-34, 60

Blacharskie, instalarskie
maszyny i narzędzia kompl. wart. sztat tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 56 072

Brylantowe
kolczyki 3 karaty 1 200 sprzedam Sieroca 8/9. II. prawo. zdw 56 500

Sprzedam
zaraz moja posiadłość z dobrem zabudowaniem 1 1/2 morgi ziemi z ogrodem, Szamotoły, ul. Jastrowska 2. zdpw 56 484

Skład
kapeluszy damskich z urządzeniem i towarem za 4 500 zł sprzedam. Oferty Kurjer zdw 56 460

Sprzedam
spiesznie za połowę ceny dwa stoły skladowe, kucharki gazowe regaly, krzesła, stoły skladowe bukowe, naczytnia restauracyjne. Zgłoszenia Wystawa pawilon bazarowy 50, stoisko nr. 8. zdw 56 133

Ladny dom
o 8 ubikacjach, chlewy maszynowe nadający się na skład kolonialny lub inne przedsiębiorstwo cały wolny, 30 km od Poznania zaraz do wynajęcia lub sprzedania. Blizsze informacje: Najtkowski Stefan, Poznań, Szewska 14. zdw 56 431

Skład
kapeluszy damskich z urządzeniem i towarem, obry punkt na drogerję tanio do odstąpienia. Adres Kurjer zdw 56 428

Samochód
„Opel” 6 osobowy w bardzo dobrym stanie, korzystnie na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 56 028

Fiat 501
karoserja dwuosobowa z dwoma siedzeniami rezerwowymi gotowy do użytku. Cena 3 000 zł Korzystne spłaty. Oferty Kurjer zdw 56 422

Parcelę
5.000 m kw., 2 platformy, 2 wozy robocze sprzedam Kucharski, Marszałka Focha 71. zdw 56 415

Brylanty okazyjne
najtańsze źródło zakupu Zygmunta Kutnera, św. Marcin 50 zdw 56 536

Ślubne obrączki
najtańszej sprzedaje Zygmunta Kutnera, św. Marcin 50. zdw 56 535

Dobrze
zaprowadzona piekarnia i kolonialka z patentowym piecem w małym mieście wprost od właściciela do nabycia, ewentualnie cały dom, do przejęcia 4 do 5 000 Warunek dobry fachowiec Oferty do Kurjera zdw 56 517

Dom
piętrowy z piekarnią w rynku w powód wyjazdu za granicę zaraz korzystnie na sprzedaż Zgłoszenia Piekarnia, ul. Barcińska nr. 5, Pakość, pow. Mogilno. zdw 56 515

Essex
Hmuzny i Fiat 501 sprzedam na dogodnych warunkach. Telefon 58-05. zdw 56 510

Skrzypce
dobre i bandonje w powód okaleczenia reki sprzedam Poznańska 53, II. lewo. zdw 56 586

Duży
wózek dziecięcy sprzedam Dudzik, ul. Drużbackiej 1a, Łazarz. zdw 56 553

Parcele
pod budowę centrum Głównej ewentl z domem sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 56 545

Motocykle Rex Akme
Motoscoche po niższych cenach na dogodnych warunkach. Również okazyjne. Koszezyński, Paśaż Kino Apollo. zdw 56 621

Oberża
(gościniec) pełen wyszynk, duża wieś, leż konkurencyjna tanio sprzeda lub wydzierżawi Osadopol, Rzeczypospolitej 9. zdw 56 806

Skład
kolonialny, towar, magiel, mieszkanie cena 5 800 sprzedam Foka, Sew. Mielżyńskiego 25a, I. p. zdw 56 810

Dentystyczne
przybory, zeby, kauczuk, złoto, maszyna okazyjnie tanio. Adres wskaże Kurjer zdw 56 821

Skład
papieru materiałów piśmiennych bardzo dobrze prosperujący w centrum Bydgoszczy w powód choroby i wyjazdu zagranicę sprzedam tylko za gotówkę 25 tys. zł wraz z mieszkaniem. Oferty „Papier”, „Par”, Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 55 82-63, 989

Fortepiany
Pierwszorządne krajowe i zagraniczne fabrykaty. Na raty do 24 miesięcy. Witalski Maik, Poznań, św. Marcin 43. nw 4102

Futro
na średnią figurę, maszynowe i ciepłe na sprzedaż. Plac Nowomiejski 1a, parter. zdw 56 822

Maszyna
bębenkowa krawiecka, używana bardzo dobra z klapa na sprzedaż. Plac Nowomiejski 1a, parter. zdw 56 823

Sprzedam
plaszcz jesienny damski tanio. Imbirski, Polna 2. dw 56 500

Lóżka metalowe
materace sprężynowe i wyścielane, leżanki, lóżka polowe oraz wózki dziecięce. Dogodne warunki spłaty poleca najtańszej Pokrzywa, Półwiejska 22, telefon 58-76. bpw 723

Wózek
dziecięcy mało używany sprzedam korzystnie. Lubrańskiego 7. zdw 56 795

Skład
nabiału, konserw, ulica ruchliwa w powód choroby sprzedam. Oferty Kurjer jw 2705

2 szopy
wynajme, Wały Zygmunta Augusta 3, Manske. zdw 56 980

Debowy pokój jadalny
składający się z wyciąganego stołu, 8 krzesel bufetu, kredensu i stojącego zegara jest korzystnie do sprzedania. Zgłoszenia Adam Pahl, Nowy Tomasz. nw 4128

Gościniec
i gospodarstwo 120 mórg ziemi, dobrej, zabudowania, dobry inwentarz, wszelkie maszyny blisko miasta, cena podług umowy, wpłaty 30-40 000 sprzedam. Zgłoszenia Restauracja Luka, Gniezno, Warszawska 35. nw 4127

Samochody
Benz otwarty 10/30 HP za cenę zł 5.000.— Ford otwarty rok 27/28 za cenę zł 2.000.— w dobrym stanie sprzedam „Imperatorauto” Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 21 zdw 2308

Obrus
bogato haftowa z richelii sprzedam. Marszałka Focha 81, II. lewo. zdw 56 947

Ford
model 28 na nowych oponach sprzedam. Wiadomość telefon 2829. rw 7 038

Skład
z pokojem i kuchnią zaraz do wynajęcia. Oferty Kurjer Pozn. rw 7 029

Jadalnia
debowa nowoczesna tanio na sprzedaż. Stary Rynek 13, IV. p. lewo. rw 7 025

Skład
z towarem lub bez, korzystnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 56 875

Złote
ślubne obrączki pierścienie zarczynowe poleca Chwilkowski, św. Marcin 40. zdw 56 892

Męski
pokój solidny okazyjnie. Bracia Pióro, Aleje Marcinkowskiego 28. Kw 922

2 duże regaly
prawie nowe sprzedam za 125 zł. Wiadomość: Reklama Polska, Aleje Marcinkowskiego 6. Kw 921

Parcele
na Łazarzu, w Górczynie dom z ogrodem, w Mosinie gospodarstwo 46 morgowe oraz zabudowania pogorzelnia, 11 mórg blisko Poznania sprzedam. Oferty Kurjer zdw 56 655

Fortepian
na płycie metalowej krótki najnowszy fason tanio sprzedam. Adres Strzelecka 24, III. p., prawo. zdw 56 963

Skład
artykułów męskich w centrum Poznania przy bardzo ruchliwej ulicy blisko Starego Rynku do sprzedania z towarem lub bez. Skład nadaje się na każdą inną branżę. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 56 961

Okazyjnie
motocykl angielski sprzedam. Rogowski, Dąbrowskiego 78. zdw 56 978

5 KUPNA

Celem
kupna poszukuje się kompl. urządzenia wulkanizacyjnego. Oferty z podaniem ceny do „Par”, 27. Grudnia 18, pod 59, 21. Pw 5 568-59, 21

Skrzyn
większych do pakowania szkła poszukuje St. Cichocki, Woźna 20, telefon 53-38. zdw 55 495

Fortepian
kupię używany w dobrym stanie Oferty z podaniem ceny i marki Kurjer zdw 55 952

Piano
kupię. Cena Kurjer zdw 56 059

Balony
szklane 50 na 60 kg. w dobrych koszach, kupuje stale F. G. Fraas, Nast. Hurtownia Drogerijna, Poznań, Wielka 14. Pw 5 584-39, 103

Kupuję
za gotówkę meble wszelkiego rodzaju rzeczy. Dom Komisowy, Podgórna 2. Pw 4946

Kupię
dom, wpłace 80-100 000. Oferty Kurjer zdw 47 403

Kupię
krzesło - wózek do wożenia choroego. Niegolewskich 7, I. p., prawo. dw 2 287

Poszukuję
w Puszczykówku od 1-3 mórg ziemi pod wille. Adres dokładny i cena. Oferty Kurjer zdw 55 513

Szukam
kupna parceli 1000 do 1500 m kwadr., okolica Rataje lub Mala Staroleka. Oferty z podaniem ceny do Kurjera rw 7005

Gospodarstwo
dobra ziemia, wpłaty do 12 000 zł kupię. Oferty Kurjer zdw 56 936

Plot
siatkowy lub drewniany z szelaznami lub betonowymi słupami 1 1/2 m wysoki, 360 m długi z wjazdem i furką. Owocowe krzaki i drzewa chociaż starsze Zgłoszenia z ceną Kurjer zdw 56 145

Kupię
dom z ogrodem wolnym składem i mieszkaniem w mieście powiatowym przy wpłacie 8 000 zł — Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 205

Dom
w ożywionym mieście handlowym z składem i ogrodem owocowym w cenie 20-30 tysięcy zł przy wpłacie 15 tysięcy kupię. Oferty Kurjer zdw 56 456

Głównik
Philipsa i biurko mahoniowe kupię. Oferty Kurjer zdw 56 486

Gablotkę
szafę oszkloną i nastawkę kupię Oferty Kurjer zdw 56 476

Piano
czarne dobrze utrzymane kupię. Oferty Kurjer zdw 56 463

Maszynę
do pisania używaną kupię. Oferty zdw 56 538

Złoto
srebro i brylanty kupuje stale Zygmunt Kutner, św. Marcin 50 zdw 56 537

Domu
z składem lub z kuchnią poszukuję wpłata do 12 tys. zł Oferty do Kurjera zdw 56 552

Maszynę
do pisania dobrze utrzymaną kupię. Oferty Kurjer zdw 56 646

Kupię
domek z kolonialką i ogrodem w dużej wsi kościelnej. Placę gotówką. Oferty z dokładnym opisem i ceną proszę Kurjer zdw 56 748

Poszukuję
kupna kamienicy przy wpłacie 150-200 tysięcy złotych. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 761

Koncesję
stałą na dorozek samochodowa kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 956

Poszukuję
składu nadającego się na cukierki mieszkaniem, centrum miasta cena obojętna. Oferty Kurjer zdw 56 771

Dom
w Poznaniu kupię. Oferty cena Kurjer zdw 56 763

Wózek
dziecięcy kupię Oferty Kurjer zdw 56 778

Skrzypce
kupię. Cena Kurjer zdw 56 942

Karoserję
autobusowa kupię. Oferty Kurjer zdw 56 934

Kupuję
i sprzedaje meble inne rzeczy używane. Skład Komisowy Poczta 20. zdw 56 678-9

Morge
ziemi kupię najbliższej okolicy Poznania. Proszę oferty podaniem ceny i miejscowości. Oferty Kurjer zdw 56 600/10

Domek
z ogrodem kupię, wpłace 6 000. Oferty Kurjer zdw 56 084/5

6 KAMIENICE

Kamienica
3 piętrowa z piekarnią, 12 lokatorów. Zgłoszenia Michalak Półwiejska 7. zdw 55 180

Kamienica
piętrowa, z 2 składami, s-cielczem piętrowym, składnica do węgla, stajnia i wozownia maszynowo budowane, w mieście na prowincji, zaraz do sprzedania. Cena podług umowy. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 906

Kamienicę
IV. piętrową z komfortem, czynsz 10 000 sprzedam za 105 000 złotych, połowę wpłaty. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 55 645

Okazja
dom dochodowy, plac budowlany w Gnieźnie sprzedam, cena podług umowy, wpłata 40 tys. zł reszta gwarancja hipoteczna Pośrednicy wykluczeni Zgłoszenia pod Dom do „Biura Pracy”, Poznań, Plac Wolności 9. bpw 722

7 PIENIADZ

Zakład fryzjerski
we Lwowie przy głównej ulicy kompletnie urządzony, poszukuje współnika lub cały do sprzedania. Wiadomości listowne Lwów, M. W., Akademicka 13. Pw 5 567-59, 15

Spółka
w interesie paszy połączonym z artykułem eksportu możliwa dla młodego zbożowca z kilku tysiącami złotych. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 995

Wspólnika
rzetelnego na autobus gotówka 4 tys., świetna linja poszukuje zaraz. Oferty Kurjer zdw 36 854

Pożyczki
na zakup parceli, nieruchomości majątków i na wykup wysoko oproc. hipotek można osiągnąć. Kurjer jw 2712

Za
udzielenie 5 000-10 000 zł dam dobry procent, gwarancję hipoteczną i stała posadę. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 922

10.000
i 20.000 lub więcej ulokujemy na pierwszym miejscu kamienic w Poznaniu, Bank Spółdzielczy Właścicieli Nieruchomości, Piaskary 1. zdw 56 471

Wspólnika
z gotówką 20 000 zł poszukuje celem fabrykacji opatentowanego wynalasku. Oferty Kurjer zdw 56 506

10-15 tys.
poszukuje Procent i posada biurowa. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 509

Poszukuję
pożyczki 1.000-2.000 zł, gwarancja dobry procent. Oferty Kurjer zdw 56 461

Oddam
koncesję wód za miesiecznym wynagrodzeniem Zgłoszenia do Kurjera zdw 56 551

Wypożyczę
5.000 złotych na hipotekę względnie przyjmę stanowisko (drogerzysta). Oferty Kurjer zdw 56 541

Samotną
osobę z kapitałem 4-6 tys. przyjmę do spółki, fachowość nie konieczna, mieszkanie na miejscu. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 617

Za
wypożyczenie 2 000 zł oddam pokój jako procent i gwarancję. Oferty Kurjer zdw 56 798

Pożyczki
1.500 zł na 3 miesiące poszukuję, dam 3 proc. miesięcznie i pewne zabezpieczenie. Oferty Kurjer zdw 56 672

Dam
umeblowany pokój jako procent Panu lub Pani za udzielenie 1000 zł pożyczki na rok w Puszczykówku. Oferty Kurjer zdw 56 750

Do 20.000 zł
wypożyczę za mieszkanie 2-3 pokojowe. Oferty Kurjer jw 2707

6.000-8.000
poszukuję na I. hipotekę na wykończenie domu wartości 35 000 zł. Adres Kurjer zdw 56 926

Panowie kapitaliscil
Poszukuję 15-20.000 złotych na hipotekę gospodarstwa wartości 80.000, dam bardzo wysoki proc. Oferty Kurjer zdw 56 954

Wspólniczki
poszukuje kawaler, brunet, lat 28, z kapitałem 5 000-10 000 do zaprowadzenia linii autobusowej. Cel matrymonialny. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 429. nw 4 088

Wspólnika
fachowca poszukuje się do założenia jakiegokolwiek przedsiębiorstwa. Zabudowanie fabryczne niedaleko Gdyni. Zgłoszenia z podaniem zawodu i ewentualnej gotówki do Kurjera pod zdw 56 341

8 DO WYNAJĘCIA

3 pokoje
w tem dwa przylegające z elektrycznym światłem w willi w Sołacz przy ul. Małopolskiej, wynajme solidnym panom. Adres wskaże Kurjer zdw 55 554

Od 1. 11. 29.
duży pokój i kuchnia wprost od gospodarza do wynajęcia tuż przy dworcu w Junikowie, dzierżawa za 3 lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 56 898

Wydzierżawię
2 pokoje kuchnią, pokój i kuchnię za dzierżawę rok zgóry. Nowa budowa przy hali balonów, szosa Okrzejna zdw 55 878

Mieszkania
1, 2, 3, 6, 8 pokojowe zaraz do objęcia. Oferty Kurjer zdw 56 450

2 pokoje
z używaniem kuchni lub pojedynczo wynajme zaraz małżeństwo lub kawalerowi. Wierzbicice 26, II. p., lewo, od 3-7 wiecz. zdw 56 419

Mieszkanie
3 pokojowe z kuchnią w okolicy Poznania zaraz do wydzierżawienia. Oferty Kurjer zdw 56 511

Mieszkania
2 pokojowe, 4 pokojowe i kuchnia przy ul. Dąbrowskiego odda na dogodnych warunkach Spółdzielnia Osadnicza Polskiej Osadników z ogr. odp. Poznań, św. Marcin 49 zdw 56 573

Dwa pokoje
zaraz, dzierżawa miesieczna. Warunek: odkupienie kilku mebli. Wiadomość kurjer zdw 56 619

Skromne
mieszkanie dla małżeństwa do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 56 680

Komfortowe
sześciopokojowe Sołacz czynsz 300 przejeżdżając dziesięć tysięcy, gospodarz. Oferty Kurjer zdw 56 800

Mieszkanie
trzy pokojowe wybór większych mieszkań „Osadopol”, Rzeczypospolitej 9. zdw 56 805

Mieszkania
wielki wybór każdej wielkości za dzierżawę odda Komis. Sew. Mielżyńskiego 25a. zdw 56 811

Mieszkania
każdej wielkości, pokoje umeblowane, pokoje dla małżeństw, lokale handlowe poleca, poszukuje. Czarnecki, Ratajczaka 13 parter. zdw 56 857

Mieszkanie
2 pokoje z kuchnią i łazienką, wprost od gospodarza do wynajęcia. C

Pokój
umeblowany dla jednego lub dwóch lepszych panów, z niekrepującym wejściem do wynajęcia od 1.10. lub później. Jeżycka 46, I. p. lewo. zdw 56 781.2

Wynajme
pokój dla 2 studentek przy ul. Skarbowej przy inteligentnej rodzinie. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 780

Pokój
wynajme Mostowa 26. IV. wchód III. prawo. zdw 56 755

Pokój
umeblowany dla 1-2 panienek stud. wynajme ul. św. Marcina 66.67. dom II. ogrod. B. Tischler zdw 56 779

Pokój
umeblowany do wynajęcia od 1. na jedną osobę. Marszałka Focha 15 a. II. piętro. front. zdw 56 776

Pokój
umeblowany dwa osoby z pościelą wynajme Średnicka. Piekary 20.21. front II. zdw 56 774

Pokój
dla panienek Strzałowa 3. parter. lewo. zdw 56 773

Pokój
umeblowany z niekrepującym wejściem dwóm panom wynajme Chwaliszewo 2. II. prawo. zdw 56 770

2 panny
wspólny pokój z pościelą front. III. prawo. Piekary 20.21. zdw 56 912

Pokój
dla 2 panów. Stryjakowska. Mostowa 15. zdw 56 975

Pokój
dla 1 lub dwóch panów z całodziennym utrzymaniem do wynajęcia od 1.10. Jeżycka 16. II. lewo. zdw 56 974

Pokój
ładnie umeblowany osobne wejście, łazienka zaraz wynajme. Marynarska 5. parter. zdw 56 967

Pokój
elegancki, oświetlenie elektryczne wynajme. Szewska 20. front. III. lewo. zdw 56 966

Pokój
bałkonowy dla 2 panów zaraz do wynajęcia. Maleckiego 32. III. lewo. zdw 56 976

Pokój
duży, elektryczność 2-3 panom lub paniom. W. Garbary 18. II. lewo. rw 7 027

Skromny
pokój za lekcje panu oddam. — Adres wskaże Kurjer St. Rynek rw 7 026

Pokój
2 solidnym panom u starszej pani. Maleckiego 37. III. prawo. zdw 56 664

Pokój
umeblowany wynajme. Tułskiewicz. Kilińskiego 9. III. Włda. zdw 56 666

Pokój
frontowy, solidnym, spokojnym panom wynajme. Dankowski. Piekary 22. II. zdw 56 665

Ładny
pokój dwóm lepszym panom. — Drużbackiej 8. mieszkanie 10. zdw 56 873

Pokój
frontowy wynajme 1-2 panom. Poznańska 8-10. IV. piętro. Gremlica. zdw 56 909

Pokój
umeblowany od frontu zaraz do wynajęcia. Słowackiego 27. I. parter. prawo. zdw 56 908

Mały
pokój niekrepujący na 2 osoby do wynajęcia. Kanałowa 7. IV. prawo. zdw 56 893

Elegancki
frontowy pokój elektryczność wynajme. Skryta 1. I. prawo. Matejki. zdw 56 920

Panienkę
z częścią wotr. maniem przyjmę na stację. K. Łopińska. Piekary 22-3. zdw 2 307

Pokój
frontowy umeblowany z osobnym wejściem dla dwóch inteligentnych panów wynajme od 1.10. Rynek Łazarski 6. III. prawo. zdw 56 969

Pokój
bardzo elegancki, frontowy dla 2 panów zaraz wolny. Niezłowski 10. I. lewo. zdw 56 930

Duży
frontowy jasny pokój z utrzymaniem dla dwóch lub trzech panienek lub panów wolny od 1 października Prusa 2. II. piętro. lewo. zdw 56 984

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Śniadeckich 4. wysoki parter lewo. zdw 56 990

Pokój
wspólny dla panienek od 1.10. utrzymaniem lub bez wynajme. Zgłoszenia niedziele od 1-3. Zielona 7. parter. prawo. zdw 56 983

Pokój
skromny 1 osobie od 15.10. utrzymaniem śródmieście panienki. Oferty warunkami Kurjer zdw 56 977

Pokoje
duży i wspólny wynajme Gwar- na 8. III. prawo zdw 56 758

Dziewczyna
czysta, uczciwa potrzebna od 1.10. Kłosa. Góra Przemysława 4. parter. prawo. zdw 56 937

Duży
dobrze umebl. n. spokojny pokój, lepszymu panu wynajme. — 3 Maja 3 a. dom ogrodowy. parter. lewo. Senftenleben. zdw 56 944

Pokój
słoneczny dla dw. h panów zaraz wynajme. Za Bramka 12 a. II. prawo. zdw 56 950

Od
1.10.29. do wynajęcia pokój duży frontowy dla dwóch osób (światło elektryczne). Matejki 4. II. parter. lewo. zdw 56 957

Pokój
umeblowany wynajme zaraz. Rzeczypospolitej 9 dom ogrodowy. III. prawo. zdw 56 878

Pokój
komfortowy z utrzymaniem na 3 i 2 osoby wynajme. Waly Jagiello 18. parter. prawo. zdw 56 790

Pokój
umeblowany dla 2 osób względnie 1 osoby Patrona Jackowskiego 35. front III. piętro. prawo. zdw 56 789

Pokój
umeblowany wynajme. 2 intelig. panom. Rybszleger. Bukowska 21 zdw 56 786

Pokój
umeblowany 2 panom. Pościel. pożądana Wielkie Garbary 50. Nowak. parter. lewo. zdw 56 787

Umeblowany
pokój bałkonowy z światłem elektrycznym wynajme. 2 panom na posadzce z całkowitem utrzymaniem. Jeżycka 35. I. lewo. zdw 56 719

Pokój
umeblowany światło elektryczne osobne wejście. panu solidnemu wynajme. Koscińskiego 10. parter. prawo. zdw 55 421

Miesięczne
pokoje odnajmie Hotel Francuski zdw 55 234

Dwa pokoje
eleg. umeblowane, meble i sypialka przy inteligentnej rodzinie. wszelkie wygody, przystanki komunikacyjne, wydzierżawie. Zgłoszenia do godz. 6.30 wieczorem. Matejki 1. II. róg Grunwaldzkiej. zdw 52 567

Wspólny
pokój wynajme. Górna Włda 42. III. lewo. zdw 56 191

Pokoje
do wynajęcia Zgłoszenia Waly Wazów 15. I. parter. zdw 56 953

Pokój
elegancko umeblowany od 1.10. wynajme. Bukowska 9. parter. naprzeciwko P. W. K. zdw 56 138

Duży
pokój umeblowany dla dwóch panów. Piotra Wawrzyniaka 32. parter. lewo. zdw 56 243

Frontowy
duży pokój dla 2 pań. Adres wskaże Kurjer zdw 56 407

„Informator“
poleca pokoje umeblowane od 30 złotych miesięcznie. Dla przyjezdnych złotych 3-5 dziennie. Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo). zdw 56 850

Gimnazjastów
dwóch niższych klas całkowitem utrzymaniem ewentualnie pomoc w nauce. Oferty filja Kurjera Marsz. Focha 36. zdw 56 722

Pokój
umeblowany dla 2 panów. Śniadeckich 6. II. lewo. zdw 56 839

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Plac Bernardyński 4. IV. piętro. prawo. zdw 56 853

Pokój
dla dwóch panów od 1.10.1929 do wynajęcia. Marszałka Focha 70. II. p. lewo. zdw 56 733

Kręta
7. III. lewo. pokój. frontowy. 1-2 osobom. zdw 56 533

Pokój
umeblowany dla pani od 1 października do wynajęcia. Strzelecka 11. II. parter. lewo. zdw 56 530

Pokój
komfortowy tylko lepszym panom utrzymaniem. Orzeszkowej 16. II. zdw 56 532

2 komfortowe
pokoje oddzielne frontowe z klatki schodowej, tylko do dwóm lepszym panom utrzymaniem lub częściowo Orzeszkowej 16 II zdw 56 523

2 pokoje
sypialnia, gabinet ewentl. biuro elektr., telefon, tylko dobrze sytuowanej osobie. Skarbowska 8. III. lewo. zdw 56 526

Pokój
na 2 osoby Staszica 25. II. lewo. zdw 56 718

Pokój
wspólny panu wynajme. Jankowski. Strzelecka 31. zdw 56 736

Umeblowane
próżne pokoje poleca „Fragut”. Ratajczaka 15 Pasaż I. wchód. parter. zdw 56 827-8

Dobrze
umeblowany pokój z dwóch studentów do wynajęcia. Dla studentki jeden wspólny pokój. Tomaszewska. Szamarszewskiego 2. zdw 56 833

Pokoik
bez pościeli, osobnym wejściem. Różana 10 a. Górny. zdw 56 751

Pokój
dla panienek szkolnych. Ratajczaka 11 a. wejście 7. parter. lewo. zdw 56 737

Pokój
dla dwóch panów Dominikańska nr. 23 a. II., Kordelasińska. rw 7018

Wspólny
pokój do wynajęcia od 1.10.29. Maciejewska. Grobla 28. rw 7015

Pokój
umeblowany, duży frontowy z osobnym wejściem dla 2-3 panów do wynajęcia. Kilińskiego 12. III., piętro. zdw 56 687

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Ulica Mostowa 37. II., prawo. zdw 56 688

Pokój
umeblowany do wynajęcia od 1.10. Wielkie Garbary 12. II., lewo. zdw 56 690

Pokój
wspólny dla 2 panów. Długa 8. I. piętro. prawo. zdw 56 671

2 gimnazjastów
z dobrej rodziny przyjmie na stację. Pomoc w nauce i opieka zapewniona. Skarbowska 6. II., lewo. zdw 56 659

Pokój
czysty dla jednego lub dwóch panów. Ratajczaka 26. IV. p. zdw 56 860

Pokój
wspólny, niekrepujący dla pana. Mickiewicza 1. I. p. wprost. zdw 56 918

Ładnie
umeblowany pokój do wynajęcia. Jasna 13. I., prawo. zdw 56 813

Pokój
do wynajęcia. Waly Król. Jadwigi 2a. parter. lewo. zdw 56 799

Przyjmę
panne na wspólny pokój z własną pościelą i bielizną. Murna 3. II. prawo. zdw 56 814

Pokój
ładny frontowy 2-3 solidnym panom utrzymaniem lub bez wynajme. Kanałowa 4. II., Łazarz. zdw 51 812

Pokój
wynajme od 1.10.1929. Spokojna 25a. IV. p., Łazarz. zdw 56 817

Wynajme
pokój z utrzymaniem 2 osobom. Małżeństwo wykluczone. Jeżycka 41. parter. prawo. zdw 56 818

Wspólny
pokój lepszymu panu. Szyperska 1. III., lewo. zdw 56 822

Pokój
skromny wynajme panu. pani (kuchnia gazowa). Adres Kurjer St. Rynek rw 7 030

Elegancki
pokój utrzymaniem lub bez wynajme solidnemu, inteligentowi. Jackowskiego 9. III., prawo. zdw 56 809

Panienkę
przyjmę na wspólny pokój z utrzymaniem Bączkowska. Mickiewicza 9. II. parter. prawo. zdw 56 409

Pokój z telefonem
lepszymu panu od 1.10 w centrum oddam. Składowa 1. I. 3 wejście. zdw 56 538

2 panów
przyjmę na pokój Jeżyce. Poznańska 27 w podwórzu prosto. II. parter. prawo. zdw 56 532

Pokój
umeblowany na 2 osoby wynajme. Wypiańskiego 12. III. lewo. zdw 56 563

Elegancki
pokój umeblowany dla 2 panów do wynajęcia od 1 października Szamarszewskiego 2. I. prawo. zdw 56 562

Pokój
skromnie umeblowany, bez pościeli dla dwóch panów od 1.10. Śniadeckich 3. pierwsze parter. lewo. zdw 56 561

Pokój
umeblowany frontowy wydzierżawie. Olszewska. Podgórna 4. zdw 56 559

Pokój
dla pana, pożądana pościel. św. Józefa 9. III. piętro. prawo. zdw 56 558

Pokój
2 panom światło elektr., wolny. Szkolna 78. II. Ochocka zdw 56 556

Frontowy
pokój, dobrze umeblowany, łazienka zaraz do wynajęcia. — Kałmierczak, Krzyżowa 3. wysoki, parter. zdw 56 618

2 pokoje
duże, ładnie umeblowane razem lub oddzielnie dla przedsiębiorcy nadające się także na biuro z elektrycznością, łazienka, telefonem I. piętro, od 1 października Warunek: czynsz za kilka miesięcy zgóry. Mi. Kiewicza 15. I. piętro. lewo. Zgłoszenia 10-12 i 4-7. zdw 56 544

Pokój
umeblowany, czysty, frontowy, światło elektryczne, łazienka dla dwóch osób z utrzymaniem lub bez do wynajęcia. Śniadeckich 17. III., lewo. zdw 56 709

Pokój
dla panienki z własną pościelą wynajme tania. Nowicka, Strzałowa 7. III. zdw 56 710

Pokój
umeblowany, front, niekrepujące wejście do wynajęcia. Jackowskiego 25. II., prawo. jw 2713

Pokój
frontowy, osobne wejście dla jednego lub dwóch osób. Dąbrowskiego 64. II., lewo jw 2711

Pokój
umeblowany od 1.10 do wynajęcia. Matejki 61. III., Wosiński. jw 2708

Pokój
umeblowany wynajme panu. — Patr. Jackowskiego 43. II., prawo jw 2706

Pokój
wynajme panu. Chwaliszewo 67. IV. parter. zdw 56 925

Pokój
umeblowany od 1 października do wynajęcia dla 2 panów. Spokojna 19. III., lewo. zdw 56 634

Pokój
umeblowany, frontowy, światło elektr. od 1.10. do wynajęcia. Ogrodowa 10, wysoki parter, lewo. zdw 56 632

Pokój
umeblowany dla pana do wynajęcia. Gniatczyk, Aleje Marcinkowskiego 3b, III., lewo, od 5 po poł. zdw 56 631

Pokój
umeblowany z centr. ogrzewaniem światłem elektrycznym do wynajęcia. Ul. Śniadeckich 32. parter. prawo. zdw 56 629

Pokój
lepszymu panu wynajme. Ogrodowa 19. parter, drugie drzwi, lewo. zdw 56 630

Pokój
do wynajęcia. Wilda, Wybickiego 16. drugi wchód, parter, lewo. zdw 56 627

Duży
2 osobowy, elegancki pokój, z całodziennym dobrem utrzymaniem wynajme. 3. Maja 5. III., lewo. front. zdw 56 632

Pokój
umeblowany wynajme. Marsz. Focha 78, dom ogrodowy, II. prosto. zdw 56 931

Pokój
panom wynajme, pościel pożądana. Wrocławska 8. II., prawo. zdw 56 921

Dwa
pokoje, gabinet, sypialnia. Towarowa 21. I. prawo. zdw 56 900

Panów
na pokój przyjmę. Strusia 2. III., lewo. zdw 56 897

Pokój
umeblowany na 2 osoby do wynajęcia od 1.10. Grunwaldzka 25 Rychter. zdw 56 962

Umeblowany
pokój Grottigera 2. IV. zdw 56 474

Pana
na wspólny pokój Kwiatowa 13. parter. prawo. zdw 56 395

Pokój
1 lub 2 solidnym panom do wynajęcia. Wierzbicice 18. III., lewo. zdw 56 626

Pokój
na biuro do wynajęcia. Ul. Kanałowa 5. I., lewo. front. zdw 56 624

Małżeństwu
pokój z wygodami od 1.10. wynajme. Skryta 9. II., prawo. zdw 56 623

Pokój
umeblowany dla panów do wynajęcia. Luch. Traugutta 7. zdw 56 650

Pokoje
dwa umeblowane bez pościeli, bielizny jednej lub dwóm lepszym spokojnym osobom wynajme. Nowy Rynek 5. I. zdw 56 648

Bardzo
eleg. pokój dla dobrze sytuowanego pana do odnajęcia. Zgłosz. Mińska 2. II., lewo. zdw 56 647

Pokój
dobrze umeblowany utrzymaniem wynajme. Słowackiego 35. II. prawo. zdw 56 424

Pokój
wspólny dla pana Łakowa 15 II. zdw 56 423

Przyjmę
2 panienki na wspólny pokój. Rynek Jeżycki 2. I. parter zdw 56 534

Pokój
umeblowany wolny Stempel. ul. Wielka 17. zdw 56 457

Dwie panienki
uczyszczające do szkół w Poznaniu znajdują duży słoneczny pokój z dobrą obsługą u rodziny inteligentnej w śródmieściu. Zgłoszenia Długa 4 I. p. (Zielony Ogród) zdw 56 209

Pokój
dobrze umeblowany wynajme — Patrona Jackowskiego 3. parter lewo. jw 2694

Pokoje
umeblowane do wynajęcia. Matejki 57. parter. prawo. zdw 56 503

Pokój
frontowy, słoneczny Półwiejska 31. II. prawo. zdw 56 498

Pokój
ładny do wynajęcia z światłem i opalem zaraz lub od pierwszego. Grunwaldzka 20 a. III. lewo zdw 56 494

Panu
wspólny pokój Jeżycka 12. III. zdw 56 490

Elegancki
pokój, front, elektryczność osobne wejście panu na poważnym stanowisku wynajme. Wierzbicice 13. III., lewo zdw 56 488

Pokój
czysty słoneczny od 1.10. wynajme. Kanałowa 7. II. prawo. zdw 56 485

Pokoik
czysty, elektryka, z utrzymaniem wynajme. Planino w domu. Binekowa, Marsz. Focha 47 zdw 56 459

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Szamarszewskiego 80. III., lewo. zdw 56 455

2 zupełnie
niekrepujące pokoje z oddzielnymi wejściami z korytarza potrzebne dla dwóch solidnych panów w pobliżu śródmieścia zaraz Łaskawe oferty do Kurjera zdw 56 449

Pokój
dla przyzwyczajonego pana z światłem elektrycznym do wynajęcia Wierzbicice 37 a. IV. front. prawo. zdw 56 442

Pokój
frontowy solidnemu panu od 1.10 wynajme. Strzelecka. ulica Wodna 26. II. zdw 56 441

Elegancki
pokój centralne ogrzewanie, osobne wejście wynajme. Matejki 55. II. lewo. zdw 56 436

Przyjmę
lepszą panienkę na wspólny pokój, utrzymaniem. Zgłoszenia niedziele od 2-4 Hoffman. Ratajczaka 17 zdw 56 432

Pokój
umeblowany z pianinem poszukiwany Oferty Kurjer zdw 56 429

Pokój
wspólny do wynajęcia. Strumykowa 10. Kaczmarek. zdw 56 425

Dobrze
umeblowany pokój światło elektryczne wynajme. Stawianowska. Nowy Rynek 14-15. zdw 56 676

Pokój
wynajme od 15.10. (duży, jasny). Focha 39, front. II. parter, prawo. zdw 56 675

Pokój
do wynajęcia dla spokojnego, bezdzietnego małżeństwa. Brzozowski, Dziesiątych 2. parter. zdw 56 588

Pokój
umeblowany zaraz wynajme. — Chronik. Zielona 7. front. III. zdw 56 400

Pokój
umeblowany do wynajęcia od 1.10. dla inteligentnego pana przy Moście Teatralnym. Ul. Krasieńskiego 4. II., p. lewo. zdw 56 653

2 pokoje
łącznie, front, umeblowane wynajme. św. Marcin 18. III., lewo. zdw 56 741

Pokój
lepszymu panu. Półwiejska 33. II., lewo. zdw 56 721

Pokój
dwuosobowy wynajme. Mostowa 15. III., Pikelowa. zdw 56 730

Pokój
frontowy, światło elektryczne, inteligentnym panu wynajme. Składowa 11. III., prawo. zdw 56 713

Pokój
umeblowany o 2 łóżkach do wynajęcia. Przybylska. Półwiejska 11. II. zdw 56 712

Pokój
umeblowany, ładny, frontowy dla pana od 1.10. do wynajęcia. Półwiejska 21. front. III., prawo. zdw 56 723

Pokój
dla panów wolny. W. Garbary 21. Filarska. zdw 56 701

Pokój
wspólny dla panów. Ul. Półwiejska 13. w podwórzu, wysoki parter. zdw 56 739

Umeblowany pokój
frontowy z balkonem, miły do odnajęcia solidnemu panu. Wierzbicice 37a, wys. parter, prawo. zdw 56 731

Pokój
słoneczny, czysty, umeblowany inteligentnej osobie utrzymaniem lub obiadem, bez wynajme. W. lub obiadami, bez wynajme. W. ul. Król. Jadwigi 2. wysoki parter. (Zielony Ogród) zdw 56 673

Przyjmę
na wspólny pokój z całodziennym utrzymaniem od 1 października. Wrocławska 19. III., piętro. front. Kijańczyk. zdw 56 784

Pokój
umeblowany wynajme za cenę przystępną. Spokojna 19 (Łazarz) Stachowiak. zdw 56 674

Pokój
umeblowany od 1.10. wynajme. Krata 6. podwórze, lewo III., prawo. zdw 56 670

Dobrze
umeblowany pokój wynajme. — Niedzielski, Wierzbicice 43 zdw 56 744

2 osobowy
pokój słoneczny, światło elektryczne. Szawajcarska 20. III., lewo, front. zdw 56 743

Elegancki
pokój dwóm spokojnym panom z utrzymaniem wynajme. Plac Szapieżyński 5. III., prawo. zdw 56 742

Śródmieście
pokój dla dwóch lub jednej osoby wolny. Rzeczypospolitej 2 Chudzińska. zdw 56 740

12 SZUKA POKOJU

Francuz
(nauczyciel) z żoną poszukuje dwóch pokoi bez mebli z wygodami i używalnością kuchni. Oferty Kurjer zdw 55 863

Dwaj studenci
poszukują zaraz u inteligentnej rodziny, posiad. możliwie fortepian, skromnego dużego pokoju z pościelą. Oferty z podaniem ceny pod dw. 2232

Pokoju
skromnego dla studenta od 1.10. z utrzymaniem całkowitem, częściowym lub bez. Oferty z warunkami do Kurjera Poznańskiego pod dw. 2284

Skromnego
pokoju poszukuje małżeństwo z 6-letnim dzieckiem. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 206

Dużego
niekrepującego eleganckiego pokoju umeblowanego poszukuje bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer zdw 56 310

Nauczycielka
szuka słonecznego pokoju umeblowanego w inteligentnym domu najchętniej z pianinem. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 415

Pokoiku
w śródmieściu niekrepującego ewtl. bez pościeli, najwyżej piętro, poszukuje z ceną, kawaler od 1. Kurjer zdw 55 571

Zgłaszajcie
pokoje umeblowane bezpłatnie „Informator”. Ratajczaka 15. zdw 56 849

Pokoju
2 okiennego dużego umeblowanego z razem poszukują dwie inteligentne panny na pracownię sukien. Zgłoszenia do Kurjera zdw 56 525

Małżeństwo
bezdzielne poszukuje próżnego pokoju. Oferty Kurjer zdw 56 835

Dwie studentki
szukają pokoju umeblowanego. Bliskość uniwersytetu, łazienka, elektryczność. Oferty do Kurjera zdw 56 846

Próżnego
pokoju poszukuje zaraz śródmieście. Oferty Kurjer zdw 56 720

Dwóch
skromnie umeblowanych pokoi szuka rodzzeństwo. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 620

Spokojny
student szuka od 1.10. umeblowanego pokoju z światłem elektrycznym w centrum miasta — Oferty Kurjer dw. 2281

Wyższy
urzędnik prawnik poszukuje jednego pokoju eleganckiego na Łazarzu od 1.10. Konieczne wejście z klatki schodowej. Oferty Kurjer zdw 56 499

Student
poszukuje czystego, skromnego pokoju, najchętniej w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 56 488

Dwie
panienki poszukują pokoju jaknajskromniej umeblowanego — Oferty Kurjer zdw 56 465

Student
poszukuje skromnego pokoju z elektrycznym światłem od 1.10 lub 15.10. tylko w pobliżu ul. Słowackiego. Oferty Kurjer zdw 56 462

Pokoju
niekrepującego ładnego z elektrycznym oświetleniem w śródmieściu poszukuje pan zaraz lub 15.10. Spieszne oferty Kurjer, podaniem ceny zdw 56 430

Pokój umeblowany
niekrepujący, frontowy nie wysoko, centrum, wspólny telefon, potrzebuje zaraz przedstawiciel handlowy. Oferty Kurjer zdw 56 614

Poszukuję
pokoju z urządzeniem kuchni. Cena obojętna. Oferty Kurjer zdpw 56 585

Małżeństwo
które do godz 3 w zaleciu poszukuje pokoju umebłowanego. Oferty Kurjer zdpw 56 836

Pokój
umebłowany z kłatką schodową od 1.10. poszukuje. Oferty Kurjer zdpw 56 518

Próżnego pokoju
lub pokoju z kuchnią wprost do gospodarza poszukuje urzędniczka. Oferty z podaniem warunków do Kurjera zdpw 56 507

Pan
poszukuje skromnie umebłowanego pokoiku. Oferty Kurjer zdpw 56 557

Małżeństwo
3 letnia córka poszukuje dużego pokoju umebłowanego z urządzeniem kuchni od 1.10. nie wyżej drugiego pietra. Oferty Kurjer zdpw 56 546

Dwaj nauczyciele
poszukują od 15.10 czystego, dobrze umebłowanego pokoju w śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer zdpw 56 543

2 panów
na wspólny pokój przyjmie od 1.10. Mostowa 5 a, III p. tr. lewo. zdpw 56 622

Urzędniczka
poszukuje czystego, skromnego pokoju. Oferty Kurjer zdpw 56 607

Student
poszukuje umebłowanego pokoju od 1 października. Oferty do Kurjera zdpw 56 630

Małżeństwo
poszukuje zaraz umebłowanego pokoju z prawem użytkownika kuchni. Oferty Kurjer zdpw 56 694

Młode
małżeństwo bezdzietne szuka pokoju. Oferty Kurjer zdpw 56 707

Urzednik
szuka tańszego pokoju możliwie Łazarz. Oferty Kurjer zdpw 56 664

Pokoju
umebłowanego poszukuje kupiec. Oferty Kurjer zdpw 56 858

Pokoju
skromnego taniego szukam blisko Niogolewskich. Cena? Kurjer zdpw 56 872

Pokoju
poszukuje bezdzietne małżeństwo zaraz. Oferty Kurjer zdpw 56 894

Dwie młodsze panienki
poszukują skromnego pokoju bez pościeli. Oferty Kurjer zdpw 56 907

Próżnego pokoju
w pobliżu Starego Rynku szuka bezdzietne małżeństwo nie wyżej III. pietra zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdpw 56 876

250 złotych
za pokój ładny frontowy, z dobrem urządzeniem niewysoko o kolicę Gwarnej zapłaci urzędniczka. Ewentualnie bez utrzymywania. Oferty do Kurjera zdpw 56 890

Nauczyciel
poszukuje pokoju słonecznego w kulturalnym domu przy ulicy Spokojnej. Oferty Kurjer zdpw 56 927

Przystojny
student za pokój udzieli pomocy szkolnej, przyjmie także inną odpowiednią pracę. Oferty Kurjer zdpw 56 747

Pokoju
skromnego dla starszej inteligentnej pani I. lub II. p., pościel własna. cena 30 zł. Kurjer Poznański zdpw 56 775

13 LOKALE
Poszukuję
jasnej ubikacji na warsztat. Oferty Kurjer zdpw 55 567

Skład
przy św. Marcie nie kuźnierzowi na skład futer wydzierżawia. Oferty Kurjer zdpw 56 938

Lokal
do wynajęcia, nadający się na składnię, biuro lub fabrykę. Zgłoszenia wprost u gospodarza. Piekary 19b. zdpw 56 406

Pokój na biuro
tylna oficyna 1. piętro 50 zł miesięcznie. Czynsz 2 lata z góry. A. Kalowski. Działyskich 7. zdpw 55 798

Pokój
na biuro, parter, lub I. piętro, możliwe z telefonem w pobliżu św. Marcina. Oferty Kurjer zdpw 56 451

Suterena
tylko na warsztat do wynajęcia. Strzałowa 3, gospodarz. zdpw 56 836

Ubikacje
nadające się na warsztaty, składnice, biura będą do wynajęcia w nowo budującej się oficynie przy ul. Półwiejskiej. Zgłoszenia do Kurjera zdpw 56 801

Skład
towarów krótkich wraz z dużym pokojem wystarczającym na mieszkanie w Poznaniu zaraz do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer zdpw 56 896

Poszukuję
ubikacji z piecem piekarskim lub cukierniczym zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdpw 56 756

Składnicy
w suchych suterenach poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdpw 55 585

14 DZIERŻAWY

Willa
Maria w Puszczykowie obok Przemysławki ma 4 mieszkania po 2 pokoje z kuchnią do wydzierżawienia. Oferty Kurjer zdpw 56 001

Skład paszy
kompletne urządzenie sprzedam. Deierling, Górna Wilda 160. I zdpw 56 048

Ubikacje
200 metrów wynajmę. Adres wskaże Kurjer zdpw 56 254

Lokal
składowy z oknem wystawowym dobrze położony wraz z mieszkaniami na prowincji do wydzierżawienia, najchętniej na konfekcję i krawiectwo. Zgłoszenia Kurjer zdpw 56 516

100 mórg
ziemia pszenno buraczana, budynki maszynowe, obszerne inwentarze kompletne przy mieście oddzielną wieś Wielkopolanow. Objęcie 25 000. Oferty Kurjer zdpw 56 754

Wydzierżawi
gospodarz w nowowbudowanym domu 2 pokoje z kuchnią, wpłaty 2,500 zł. Oferty Kurjer zdpw 56 914

Składnicy
do piwa szukam w centrum. Telefon 7045. zdpw 56 278

Dzierżawa
160 mórg ziemi pszennej buraczanej na 9 lat z inwentarzami i zbiorami. Objęcie 24 000 złotych wskaże Baumgartner, Poznań, Plac Świeżyński 2 a. zdpw 56 955

16 OSOBISTF

„Mila“ — Pensjonat Zakopane
przyjmuje tylko chrześcijan. — Idealne warunki dla rekonwalescentów. Pw 5022-56 200

21 LUBY

Skradziono
różne papiery i książeczki wojskowe na nazwisko Bronisław Wiśniewski która unieważniam. zdpw 55 975

Zgubiłem
książeczkę wojskową P. K. U., Poznań, która się unieważnia. — Maksymilian Przywecki. rw 6982

Weksle
skradzione 22. 9 akceptant St. Pawlicki ostrzegam przed nabyciem lub przyjęciem takowych. zdpw 56 497

Zagubiona
książeczka wojskowa i różne dokumenty na nazwisko moje, unieważniam. Franciszek Machula. zdpw 56 458

Zagubiona
książeczka wojskowa na nazwisko Kazimierz Matelski wystawiona przez P. K. U. Szubin, unieważniam. zdpw 56 437

Przybłąkał
sie biały szpic. Wiadomość Kurjer dw 2299

Zgubiona
książeczka wojskowa unieważniam. Stefan Tomaszewski. zdpw 56 531/2

2 ROZMAITE

Każda elegancka pani
ubiera się tylko w santonie mód „Kresowianka” św. Marcina 16 17 wejście litera F Dla pp urzędniczek dogodne warunki. bpw 662

Pracownia
eleganckiej bielizny damskiej, męskiej, pościelowej podług najnowszych żurnali. Wykonanie pierwszorzędne. Wielkie Garbary 18, wejście Wozna. II. parter. bpw 669

Futra
damskie modernizuje, naprawiam Wierzbiccie 13 parter prawo zdpw 52 564

Akuszerka
Kleinwachterowa w Poznaniu, centrum miasta, ul. Rom. Szymańskiego 2, pierwsze piętro, lewo, drugi dom od pl. Świątkowskiego. zdpw 56 112-3

Wykonuje
portrety korzystnie dla przedsiębiorców Firma Diana Rym. Łazarzki 9 zdpw 49 180

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterii wykonuje sumiennie tania firma F. Tarowska, plac Wolności 11 (pod filarami) Pw 4941

Za
190 zł sprzedam łóżko z materacem, szafa, nocny stolik krzesła i szafonierkę wszystko mało używane, obejrzyć Mickiewicza 11. I. p. tr. lewo, między 2-5 zdpw 55 067

Robotki ręczne
rysuje po cenach umiarkowanych Janowska Stary Rynek 43, II zdpw 664

Kto
wypożyczy pianino Zgłoszenia Kurjer zdpw 49 298

Futra
wykonuje na miarę kolarze obrazy modernizowanie naprawy, poszukiwanie mistrz krawiecki-krawiecki Jankowski, Kreta 23. Praca fachowa. zdpw 55 480

Książki
oprawia solidnie i tania introligatornia Przechnia 11a zdpw 55 716

Wyborowe koszule męskie
gotowe lub na miarę poleca Grochowski Wierzbiccie 24 a zdpw 55 951

Przeprowadzki
zwózki wykonuje spieszenie. Krupa, Wodna 23, u Skoblewskich. zdpw 56 125

Oddam
3-miesięczne dziecko (chłopca) na własne. Zgłoszenia Kurjer rw 6985

Salon mód
wykonuje suknie i okrycia podług najnowszych modeli. Kantaka 2. zdpw 55 969

Futra
damskie tania przerabia i naprawia Wierzbiccie 39 a I. wprost zdpw 56 184

Gdy „burza“
zblizła się w domu, poleć na skrzydłach na Gwarna 8 do Dutkiewicza i kup dla swej żonki piękną parę pantofelek Z wielkiej burzy będzie tylko mały deszczyk! Kw 900

Masażu
poszukuje pan 3 razy w tygodniu. Oferty do Kurjera zdpw 56 472

Wynajmę
pianino Piotrowski Grobla 29, parter, prawo. zdpw 56 467

Dziecko
dziewczynkę 2 miesięczne oddam na własne. Oferty Kurjer zdpw 56 412

Szyje
modnie suknie paszce Górna Wilda 84, I. prawo. zdpw 56 538

Obiady
smaczne obiady po 80 groszy. Półwiejska 9 b. I. p. tr. zdpw 56 578

Chiromantka
przepowiada przeszłość, przyszłość i teraźniejszość z rnk fizjonomii, grafologii, fotografii i kart. Przyjmuje codziennie prócz niedziel i świąt od 10-1 i 3-8 wiecz. Marcelle Motego 2. II. piętro, front, drzwi środkowe (Łazarz) 10 minut od PKW przez Rynek Łazarzki, pomiędzy ulicą Łukaszewicza a Kolejową. zdpw 56 639

Wykonuje
naprawy centralnych ogrzewań. Monter Grzeszkowiak, Kozia 11. zdpw 56 605

Przepisuje
szybko i tania na maszynie w domu. Oferty Kurjer zdpw 56 600

Obiady
dobre treściwe na czystym maśle. wydaje Murna 3, p. tr. prawo. zdpw 56 635

Żaluzje
naprawiam i wykonuję oraz wszelkie prace stolarskie. Poznań, Kantaka 5, Gloger. zdpw 56 643

Kuśnierka
zna prace pierwszorzędne, wykonuje nowe futra karakulowe, sełowe, modernizuje, naszywa kolarze, poleca się w domu i poza dom. Rybak 20a, I. piętro. zdpw 56 681

Utrzymanie
dożywotne dla 1 osoby udzieli małżeństwo właśc. posiadłości na wieś blisko miasta, dogodna komunikacja, jako ekwiwalent za wypożyczenie 5-6 tys. zł. Zabezpieczenie hipoteczne. Najchętniej samotnego pana lub emerytowanego urzędnika. Blizszych informacji udziela Buczyński Poznań, Wilda, Gen. Kosińskiego 8 zdpw 56 697

Salon Mód „Zofia“
Bukowska 3. II. p. Nowy gmach P. K. O. szyje najładniej, najszyciej. zdpw 56 911

Choćby najtrudniejsze sprawy sądowe
majątkowe, mieszkaniowe, podatkowe, rentowe, ściganie dłużników oraz reklamacje wojskowe przeprowadza skutecznie, tania biuro Obrony Prawnej, św. Wojciech 26, II. piętro. zdpw 56 480-81

Obiady
smaczne 1-1,50 Gwarna 8, III. zdpw 56 759

Obuwie
damskie i męskie na miarę oraz podszewie gumowej wykonuje dobrze i tania. Urbaniak, ul. Wielka 2, wejście Ślusarska, I. i. p. tr. zdpw 7 022

Akuszerka
Janina Lenicka, Poznań, Kreta 24. zdpw 56 853

Godła Państwowe
korzystnie do nabycia u Zygmunta Morawskiego, Poznań, Półwiejska 7, tel. 52-57. zdpw 56 865

Poszukuję
pracy biurowej w godzinach wieczornych. Oferty Kurjer zdpw 56 916

Pracownia Gorsetów „Wanda“
Strzelecka 23-24. Wykonuje szybko, sumiennie wszelkie pasy, bandaże do pościeli operacji itp. Biustonosze wszelkiego rodzaju oraz naprawy gorsetów „Madame X”. zdpw 56 856

Oficer
emeryt długoletni kierownik administr. obiektów wojskowych poszukuje administracji budynku Zgłoszenia do Kurjera zdpw 56 765

Tapicer
Czujewicz, Matejki 11, naprawia materace 4, łożanki 5 zł. zdpw 56 867/8

Druki — stemple
wykonuje dobrze, tania, predko. Drukarnia Schmidt, Stary Rynek 40. Nagle druki, stemple w kilku godzinach. rw 7033/4

1 rok
gwarantuje za zegarki u mnie reparowane Zychliński, Poznań, Wielkie Garbary 36 parter. zdpw 50 671-2

23 OZENKI

Młody
chrześcijanin lat 35 rzemieślnik i kupiec przyjeżdżając poszukuje panny lub młodej wdówkę w celu matrymonjalnym. Oferty z fotografią i dokładnym adresem — Sekret zapewniony Oferty Kurjer zdpw 55 584

Szatynka
lat 25, milego usposobienia, młoda samotnością pragnie poznać idealnego wojskowego w celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer zdpw 56 144

Przyjaciółki
brunetka i blondynka lat 20 i 18, muzykalne sympatyczne i bardzo mile, nie brzydkie poszukują znajomości panów inteligentnych. Oferty możliwe z fotogr. umiarsza się do Kurjera pod dw 2228 dla brunetki lub blondynki Cel matrymonjalny

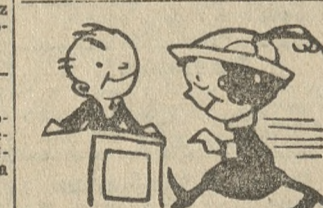
Wyższy
urzednik państwowy, magister praw lat 32, który może przejść do wolnego zawodu, poszukuje znajomości bogatych panien lub wdów w celu matrymonjalnym. Tylko poważne zgłoszenia proszę nadsyłać Kurjer zdpw 55 635

Kawaler
na stałej posadzie poszukuje starszej panny Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdpw 56 847

Wdowiec
lat 43, na stałym stanowisku, (10 000 zł gotówki) pragnie się ożenić Panną lub wdową bezdzietną w odpowiednim wieku, zechcą się łaskawie zgłosić do Kurjera Poznańskiego pod zdpw 56 020

Kawaler
żelazniak wzrostu wysokiego lat 30 posiadający 14 000 złotych szuka żony Pannie posiadającej większą gotówkę lub przedsiębiorstwo inteligentne zechcą nadsyłać oferty Kurjer zdpw 56 390

Akademik
wyższy urzednik państwowy kawaler pozna młoda przystojna, panienkę z odpowiednim wykształceniem poważną możliwie muzykalną Cel matrymonjalny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdpw 56 108

Jakie życzenie?
„Proszę o pulawer ciepłe trykoty i krawaty! Jeśli żona tak dba o męża a jest przytem ożeniedna to udaje się na Stary Rynek 37 (Dom Czerwonej Apteki) do firmy Piotr Plucieński. Pw 5002-50.153

Młodzieniec
przystojny, wysoki, posiadający 60 000 zł pragnie się ożenić z panią, właścicielką realności lub gospodarstwa Oferty Kurjer zdpw 56 501

Kawaler
lat 34, dobry rzemieślnik, średnio wykształcony, ma obłąk posadę państwową, poszukuje znajomości pań do lat 30, celem ożenku, majątek pożądaný. Oferty z fotografią Kurjer zdpw 50 470

Solidna
panna pragnie wyjść za mąż. — Panowie od lat 35 do 50 dobrze sytuowani, którym nie zależy na majątku, racza złożyć swe oferty możliwie z fotografią do Kurjera zdpw 56 524. Rzecz traktuje się poważnie.

Inteligentne
gospodarnie, średnio uposażone brunetka i blondynka poznają z ubogiej rodziny przystojnych wyższych urzedników. Wdowcy nie wykluczani, wiek obojętny. Zgłoszenia do Kurjera zdpw 56 520 Cel matrymonjalny

Kawaler
rzemieślnik, lat 36, na stałej posadzie państwowej, pragnie poznać pannę lub wdówkę bezdzietną, w stosownym wieku, posiadającą własne mieszkanie lub odpowiedni posag. Cel matrymonjalny. Łaskawe oferty Kurjer zdpw 56 608

Dla
przystojnej córki przemysłowca, współwłaścicielki przedsiębiorstwa, brunetki, lat 24, poszukuje się odpowiedniej partii, najchętniej przemysłowca, cel matrymonjalny, dyskretna, zapewniana. Zgłoszenia „Wanda”. Fabryczna 35a, I. V. zdpw 56 602

Brunetka
przystojna, lat 24, z dość wielkim majątkiem, szuka znajomości panów. Łaskawe zgłoszenia z dołączeniem fotografii, którą się zwraca do Kurjera Poznańskiego pod zdpw 56 642

Przyjaciółki
blondynki, lat 19 i 26, inteligentne, mile, gospodarne z braku znajomości pragną poznać inteligentnych i przystojnych panów Cel matrymonjalny. Poważne zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod dw 2207 dla 19-letniej lub 23-letniej.

2 kawalerów
katolików lat 27 i 28 materialnie niezależnych szukają celem ożenku pań do lat 25. Zgłoszenia z fotografią do Kurjera Pozn. pod zdpw 56 700

Panna
28 letnia, przystojna, wykształcona, posiadająca 2 pokojowe mieszkanie z urządzeniem, wyprawę oraz w majątku około 50 tysięcy szuka znajomości pana również przystojnego z wyższym wykształceniem na stałym stanowisku, wiek 30-36 lat. Cel matrymonjalny. Sprawa honorowa. Oferty do Kurjera zdpw 56 733

Wdowa
lat 35, dobrego usposobienia z własnym mieszkaniem pragnie poznać pana na stałej posadzie. Oferty do Kurjera zdpw 56 985

Milutka
wdówka bezdzietna posiadająca ładnie umebłowane mieszkanie i nieco gotówki poszukuje męża na pewnym stanowisku od lat 40. Adres wskaże Kurjer zdpw 56 981

Mila
przystojna, niezależna, ciemnowłosa pozna kulturalnego niebiednego pana od lat 30, najchętniej kupca Cel matrymonjalny — Adres wskaże Kurjer zdpw 56 982

Kawaler
kupiec, lat 36, brunet z własnym interesem i mieszkaniem poszukuje żony. Pannie staranne z zamowaniem do kupiectwa racza wy-czerpujące oferty z fotografią przesać do Kurjera zdpw 56 989

Nauczyciel
lat 25 na stałej posadzie w mieście pozna milą blondynkę do lat 20, o duszy prawdziwie kobiecej, w celu matrymonjalnym Łaskawe zgłoszenia z fotografią Kurjer zdpw 56 777

Blondynkę
inteligentną przystojną z dobrego domu poznaj w celu matrymonjalnym. Jestem kawalerem w średnim wieku z rodziny ziemiankiej, materialnie niezależnym, właścicielem kilku konf. kamienic. Łaskawe zgłoszenia nicanon. upraszam do Kurjera zdpw 56 764

Wdowiec
w starszym wieku bezdzietny, fachowiec, posiadając swoją własność, pragnie poznać inteligentną pannę lub wdowę bezdzietną ponad lat 40 Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdpw 56 491/2

24 NAUKA

Pedagogiczna szkoła tańców Balet Ig. Szczerka
2 10 rozpoczynam komplety początkujące nowości sezonu gwarantuję wyczerpanie Zgłoszenia Plac Wolności 14a III p. od 4-9 bpw 693

Tańców
oraz nowych ewolucji udzielam po zwiedzeniu szkół paryskich, londyńskich i amerykańskich. Lekcje prywatne o każdej porze. Vala Jennings Tel 31-30 Ratajczaka 20. III lewo. Pw 5327 37.92

Francuska
dyplomowana na wolne godziny przedwobudniowe Plac Działowy 7 I. p. tr. prawo lub telefon 11 74 zdpw 52 599

Vala Jennings wróciła z Ameryki
rozpoczyna kurs tańców najnowszych. Lekcje prywatne Wpisy 3-8 Ratajczaka 20 III lewo. Pw 5018-38.216

English
lessons conversation gives competent Oferty Kurjer zdpw 55 487

Angielka
rodowita z Londynu udziela lekcji konwersacji. Zgłoszenia Kurjer zdpw 56 041

Udzielam
lekcyj francuskiego i niemieckiego. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdpw 56 210

Szukam
panienki, która mogła udzielić konwersacji francuskiego jedną godzinę dziennie. Św. Jerzego 14, III. p. tr., prawo. bpw 721

Księgowości
stenoграфии wyczam dokładnie. Warunki dogodne. Oferty Kurjer zdpw 56 077

Francuskiego
udziela Francuz nauczyciel. — Śniadeckich 30. III. (godz. 8). zdpw 56 178

Szkoła Języków Marji Romington
Strzelecka 8, parter. zdpw 56 427

Student
poszukuje kondycji. Oferty Kurjer zdpw 56 564

Dame
francuskie distinguée donne leçons de conversation chez soi en ville — téléph. 6134. zdpw 56 596

Lekyj
gry na mandolinie udzielam. Irene Patschowska, Podgórna 13. zdpw 56 869

Kursy
handlowe rozpoczynam 1 października. Kromczyńska, Ogrodowa 16. zdpw 56 288

Tani kurs tańca
Opalińskiego, Początek 1 października. Wpisy ul. Mielżyńskiego 1, II., 6.30-9. zdpw 56 906

Akademik
udzieli korepetycji. Oferty Kurjer zdpw 56 924

Studentka
pol. franc. iac. poszukuje lekcji lub innego zajęcia w pokoju Zgłoszenia Kurjer zdpw 56 791

Kursy stenoграфии
i pisania na maszynach rozpoczynam z dnem 3 października. Knaflewska Kantaka 1 zdpw 55 066

Fortepian
do ćwiczeń wolny. Wodna 20, II.
pł. m. 2. zdw 56 953

Pianistka
udziela lekcji 15 zł miesięcznie.
Łazarz Zgłoszenia Kurjer
zdw 56 584

27 SZUKA PRACY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy do jednej trzeciej cenę
drukowanych

Z kaucją
działa ekspedientka lat 23, po-
szukuje posady zaraz lub 1. 10.
29, specjalność konfekcja dama-
ska i towary krótkie, także zna-
jomość innych branż. Oferty
Kurjer jw 2702

Maturzystka
sumienna pracownica poszukuje
jakiegokolwiek posady. Szulc, Jed-
lec, poczta Goluchów.
zdw 56 217

Kupiec
z branży drzewnej zwolniony od
wojska poszukuje odpowiedniej
posady biurowej, magazyniera,
lub t. p. Zgłoszenia Kurjer
zdw 52 128

Drogerzystka
działa ekspedientka dekorator obe-
znaj branży fotograficznej; bar-
niczaj lat 22, 7 lat praktyki, wia-
dzący językiem polskim i nie-
mieckim poszukuje posady od 1.
11. lub 15. 11. 29. Miejscowość o-
bojetna. Oferty Kurjer
zdw 55 058

Keiner
młodszy poszukuje posady Oferty
Kurjer zdw 56 050

Poszukuje
posady inspektor handlowy z
branży wirówek maszyn rolni-
czych jako dobry organizator i
sprzedawca od 1. 10. Łaskawe
zgłoszenia do Kurjera
zdw 55 508

Książkowiec
rutynowany korespondent polsko-
niemiecki poszukuje natychmiast
posady. Pensa minimalna Łas-
kawe oferty do Kurjera
zdw 55 132

Biuralistka
początkująca pisząca biegle na
maszynie i pewna w liczeniu —
poszukuje posady. Zgłoszenia
Kurjer zdw 51 710

Młody
drogerzysta, dyplomowany, wia-
dzący językiem polskim i niem.,
z pierwszorzędnych referencjami,
dobrze wpracowany w artyku-
tech, poszukuje posady, celem
doskonalenia się w perfumeryj i
fotografii, od 1. 10. lub później.
Oferty proszę skierować Kurjer
zdw 55 797

Książkowiec
z dłuższą praktyką ostatnio pra-
cowała kilka lat w wydawnictwie
znająca wszelkie prace biurowe
poszukuje posady ewent. jako
kasjerka Oferty Kurjer
zdw 51 255

Karmelkarz
młody dzielny w swym zawodzie
poszukuje posady Oferty Kurjer
zdw 55 631

Osoba
sumienna, znająca wszelką pra-
cę domową przyjmie posadę sa-
modzielną 1. 10. świadectwa do-
bre. Oferty Kurjer St Rynek
rw 6941

Kucharka
sumienna długoletniemi świa-
dectwami, przyjmie zastępstwo
lub na stałe. Oferty Kurjer
zdw 56 594

Inteligentny
pan, średnie wykształcenie, po-
siada dyplom w języku francu-
skim, niemieckim i holenderskim,
poszukuje posady od 1. 10. lub
15. 10. Oferty skierować Kurjer
zdw 56 211

Panienska
lat 23, z szyciem i robótkami,
szuka posady do dzieci od 1. 10.
Oferty Kurjer zdw 56 641

Młody
człowiek poszukuje posady woźne-
go, magazyniera lub jakiegokol-
wiek bądź zajęcia. Dobre świa-
dectwa. Oferty Kurjer
rw 6 996

Krawcowa
siła pierwszorzędna przybyła z
zagranicy wykonuje pod gwaran-
cją garderobe, bieliznę, na wy-
jazd. Kurjer zdw 56 711

Korespondentka
polsko-niemiecka ze znajomością
języka francuskiego i angielskie-
go, pisząca biegle na maszynie z
kilkuletnią praktyką poszukuje
posady korespondentki lub sekre-
tarki od 1. 10. ewent. później. —
Oferty Kurjer zdw 56 699

Wdowa
inteligentna poszukuje posady go-
spodyni u samotnej osoby w ma-
łym gospodarstwie dom wem za-
raz miejscowość obojetna Oferty
Kurjer zdw 55 498

Bona
w średnim wieku, dobrze poleca-
na, która może się zająć cało-
witem wychowaniem dzieci szuka
posady zaraz Oferty Kurjer
zdw 55 577

Pokojowa
poszukuje posady. Oferty Kur-
jer zdw 56 120

Ślusarz
obeznany z tokarstwem autego-
niecznym spawaniem. Łaskawe
oferty uprasza Kurjer
zdw 56 189

Panienska
szuka pracy do dzieci szyciem i
haftowaniem. Oferty Kurjer
zdw 56 658

Zastępstwo
lub inkaso przyjmuje, odwiedzam
najlepsze sklepy delikatesów —
Zgłoszenia Kurjer zdw 56 0 5

Slużaca
uczcza do wszystkiego z goto-
waniem, długoletniemi świadc-
twami poszukuje posady do
1 osoby lub do bezdzietnego pań-
stwa. Oferty Kurjer zdw 56 692

Poszukuje
posługi od południa w okolicy
Łazarza lub Jeżyc. Zgłoszenia
Kurjer zdw 56 691

Szofer - mechanik
z praktyką poszukuje posady. —
Łaskawe zgłoszenia Kurjer
zdw 56 933

Biuralistka
początkująca z książkowością ste-
nografją, pisanem na maszynie z
dobrym świadectwem poszukuje
posady. Oferty Kurjer
zdw 56 895

Posady
poszukuje. Skończyłem Liceum
Handlowe i dwa lata Wyższej
Szkoły Handlowej Wojsko od-
siużone. Oferty Kurjer
zdw 56 078

Dziewczyna
wiejska z ośkołwiek gotowaniem
poszukuje posady od 1. 10. Łaska-
we zgłoszenia proszę Kurjer
zdw 56 915

Kulturalna
panienka znająca biurowość, szu-
ka posady do prowadzenia pie-
karni, składu, lub jako kasjerka
do apteki. Miejscowość obojetna.
Łaskawe oferty Kurjer
zdw 56 808

Krawcowa
poleca się poza dom dla dzieci
dziennie 2 zł. Grzebytowa, Umia-
ńskiego 9, 3 wejście. zdw 56 815

Książkowiec - bilansista
siła sai oddzielną poszukuje posady
zaraz. Oferty Kurjer
zdw 56 834

Panna
przyjmie posadę z gotowaniem
zaraz lub później do dwóch osób
miejscowość obojetna. Oferty Kur-
jer zdw 56 797

Pomocnik
kupiecki branży kolonialnej po-
szukuje posady. Miejsce wość o-
bojetna Zgłoszenia Kurjer
zdw 56 030

Pisarz
młody znający książkowość, zło-
żenie bilansu przyjmie posadę w
większym majątku zaraz względnie
później. Oferty „Par” Ale-
je Marcinkowskiego 11, pod 56 205
Pw 5 583-56 205

Kasjerka-książkowiec
z kilkuletnią praktyką poszukuje
od 1. 10. odpowiedniej posady.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 258

Ekspedjentka
7 1/2 roku praktyki, z branży kraj-
ców i konfekcji, znająca broj-
konfekcji i bielizny poszukuje po-
sady od 1. 11. 29 r. Oferty Ku-
rjer zdw 56 317

Młodszy
ekspedjent z branży blawatów
konfekcji i tow. krótkich, który
także obeznany jest z dekorowa-
niem okien, przyjmie posadę od
15 października względnie prze-
dziej. Zgłoszenia Kurjer
zdw 56 318

Książkowiec - korespondent
młody, dobry organizator, piszący
na maszynie, kilkuletnią prakty-
ką na odpowiedzialnym stanowis-
ku poszukuje posady, wymaga-
nia skromne. Na żądanie złoży
kaucję. Oferty Kurjer
zdw 56 796

Pracznica
uczcza i rzetelna poszukuje pra-
nia. Oferty Kurjer zdw 56 851-2

Młody drogerzysta dyplomowany
dobry pracownik w artykułach
technicznych, kosmetyce, fotogra-
fji itd. poszukuje zaraz posady
jako pomocnik. Jest w posiadaniu
koncesji na handel z truciz-
nami. Łaskawe oferty uprasza
Kurjer Poznański dw 2399

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami poszuku-
je posady, gotowaniem. Oferty
Kurjer zdw 56 904

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty do Ku-
rjera zdw 56 866

Ukończona
Szkoła Handlowa szuka jakiej-
kolwiek posady biurowej Oferty
Kurjer zdw 55 662

Pracznica
uczcza, sumienna poleca się w
dom. Adres św. Wojciech 26, I.
pł. lewo. zdw 56 411

Młody
leśnik z szkołą handlową, zajmie
jakiegokolwiek stanowisko w prze-
myśle drzewnym. Oferty Kurjer
zdw 56 502

Panienska
władająca językiem polskim i
niemieckim poszukuje posady
ekspedjentki do składu kolonial-
nego lub piekarni od 1. 10. 29 r.
Wymagania skromne. Łaskawe
zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 56 496

Retuszerka
przyjmie posadę. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 56 483

Książkowiec - bilansista
z dłuższą praktyką biurową zna-
jąca wszelkie prace biurowe po-
szukuje posady z dniem 1. 10. 29.
ewent. później. Łaskawe zgło-
szenia do Kurjera pod
zdw 56 493

Panienska
do piekarni lub cukierni posu-
kuje posady z kaucją 200 zł.
(Oferty Kurjer zdw 55 109)

Urządnic gospod.
ewent. pisarz, kasjer z 6 letn.
praktyką, szkoła roln., poszukuje
posady zaraz lub później. Zgło-
szenia Urbański, Grębaniec pow.
Kenno Wielkp. zdw 56 339

Jazzbandzista
skrzypek wolny. Oferty pod „Mu-
zyk” Zielński, Bydgoszcz, Szwec-
cińska 9. zdw 56 346

Cukiernik
lat 23 poszukuje posady, miejsco-
wość obojetna Oferty Kurjer
zdw 56 029

Zarządczyni
osoba z bardzo dobrej rodziny,
posiadająca jaknajlepsze świadc-
twa i referencje szuka posady
od 1. 10. lub później Oferty u-
prasza się Kurjer zdw 56 065

Posady
stróża lub innej poszukuje. O-
ferty Kurjer zdw 56 408

Drogerzysta dyplom.
rutynowana siła pom. aptekarska
biegły w recepturze i taksonomii
recept poszukuje posady w apte-
ce lub drogerji w Poznaniu. Łas-
kawe oferty proszę do Kurjera
Pozn. zdw 56 057

Biuralistka
z pięcioletnią praktyką obeznana z
wielkimi pracami biurowymi z
dobrymi świadectwami zwol-
niona z powodu likwidacji za-
kładu tylko w języku polskim
poszukuje posady zaraz Oferty
Kurjer zdw 56 046

Dziewczyna
lepsza z polskim i niemieckim,
poszukuje posady do dzieci lub
pokojuwej. Oferty Kurjer
zdw 56 291

Inteligentny
pan, średnie wykształcenie, po-
siada dyplom w języku francu-
skim i holenderskim poszukuje
posady. Od 1. 10. lub 15. 10. —
Oferty skierować Kurjer
zdw 56 211

Kupiec - zbożowiec
i książkowiec po zwolnieniu z wojs-
ka poszukuje posady niekoniecz-
nie w branży zbożowej Łaskawe
oferty Kurjer zdw 55 913

Bona i reblanka
kilkuletnia praktyka, dobrymi
świadectwami, szyciem przyjmie
posadę, miejscowość obojetna. —
Oferty Kurjer zdw 56 208

Korespondentka
posady szukam. (Języki polski,
francuski, niemiecki, rosyjski).
Zgłoszenia do Kurjera zdw 55 61.

Szofer
z praktyką dobrymi świadectwami
szuka posady. Oferty Kurjer
zdw 56 389

Student
z znajomością języków, buchalter-
terji i korespondencji poszukuje
posady. Oferty Kurjer zdw 55

Euchmistrz
poszukuje posady zaraz w hotelu,
restauracji lub w zakładzie, miej-
scowość obojetna. Oferty Kurjer
zdw 55 957

500 zł
kaucji dam przy otrzymaniu sta-
lej posady. Oferty Kurjer
zdw 56 078

Panienska
znająca książkowość i pisanie na
maszynie poszukuje posady. —
Zgłoszenia Kurjer zdw 55 639

**Nauczyciela-
wychowawcy**
posadę w domu, gdzie ojcowskiego
okno brak, tu lub na wyjazd
przyjmie doświadczonego pedagoga,
posiadającego długoletnią praktykę
zagraniczną. Zgłoszenia do ek-
spedycji Kurjer Poznańskiego
zdw 55 678

Pomocnik
kołodziejski z półtoraroczną pra-
ktyką w powoznictwie i budowie
maszyn poszukuje posady od 1
października Feliks Budyń.
Wojnowo, p. Długa, Goślina,
pow. Oborniki. zdw 56 414

Redaktora
lub tłumacza (7 języków) posadę
przyjmie tu lub na wyjazd, starszy
człowiek z wyższym wykształ-
ceniem. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 55 680

Panienska
z ładnym charakterem pisma, pi-
sząca również na maszynie szu-
ka posady jako początkująca. —
Oferty Kurjer zdw 56 475

Kasjerka
inteligentna, uczcza i rzetelna,
pisząca na maszynie z dobrymi
świadectwami prosi o jakakol-
wiek posadę od 1. 10. Oferty
Kurjer zdw 56 466

Dziewczyna
uczcza, która samodzielnie gotu-
je szuka posady bez prania od
1. 10. Oferty Kurjer zdw 56 447

Maszynistka
pisząca biegle na maszynie po-
szukuje posady Oferty Kurjer
zdw 56 446

Ślusarz
maszynowy poszukuje posady
zaraz. Oferty proszę Kurjer
zdw 56 444

Cukiernik
młodszy obeznany w swym zawo-
dzie poszukuje posady od 1 paź-
dziernika. Oferty Kurjer
zdw 56 393

Panienska
sierota poszukuje posady od 8-
12 przed południem. Oferty Ku-
rjer zdw 56 443

Inwalida
wojenny, żonaty lat 34, poszukuje
posady podróżującego, maga-
zyniera, portiera lub podobnej.
Zgłoszenia Kurjer zdw 56 438

Sumiennego
wspólnika 20 000 zł gotówki po-
szukuje na bezkonkurencyjną ka-
narynę z obrotem 30 000 mies.
Zgłoszenia Sew. Mielżyńskiego
25, II. pł., prawo. zdw 56 434

Bona wychowawczyni
Wielkp. z długoletnią praktyką
przy kilkorga dzieciach poszuku-
je posady. Łaskawe zgłoszenia
pod adr.: Kessler, Osie, powiat
Świecie (Pomorze). zdw 56 413

Podróżujący
z dyplomem na prowadzenie sa-
mochoodu, inteligentny, dobry
sprzedawca zaprowadzony apte-
kach, drogerjach, składach pa-
pierni, galanterji i cukierków w
Poznańskim Pomorzu i Śląsku
poszukuje zastępstwa. Oferty
Kurjer zdw 40 652

Osoba
spokojna czysta poszukuje posły-
gi po południu Oferty Kurjer
Poznański zdw 56 604

Młodszy
książkowiec-bilansista znający do-
kładnie swój zawód obeznany z
książkowością każdej branży, pi-
szący na maszynie poszukuje
posady. Oferty Kurjer
zdw 56 522

Inteligentna
panna z dobrym niemieckim ro-
szukuje posady do dzieci bez
spania Oferty Kurjer
zdw 56 518

Które
państwo przyjmie dziewczynę 17
lat z dobrej rodziny ziemian-
skiej do wyuczenia gospodarki
domowej za małym wynagrodze-
niem. Oferty proszę Kurjer
zdw 56 587

Palacz
na centralne ogrzewanie i domo-
wą robotę szuka posady (uczniwy
i samotny). Oferty Kurjer
zdw 56 555

Pomocnik handlowy
branży kolonialno delikatesowej
biegły ekspedient poszukuje po-
sady Przechylnie zgłoszenia do
Kurjera zdw 56 540

Posady
inkasenta poszukuje w poważnej
firmie z kaucją 3 000 zł. Filip
Ławiczak, Brzezień, pow. Środa,
zdw 56 580

W czystym
i pierwszorzędny składzie kra-
wieckim szuka posady młody,
inteligentny człowiek ewentual-
nie jako sklepowy. Oferty upra-
sza się skierować do Kurjera Po-
znańskiego zdw 56 542

Biegła
maszynistka pod dyktando z pra-
ktyką adwokacką poszukuje po-
sady zaraz. Zgłoszenia Kurjer
zdw 56 913

Handlowiec
zdolny, lat 33, czterdziestoletnia
praktyka u poważnych firm za-
granicznych, dobry organizator,
buchalter - bilansista, biegły ko-
respondent polski, czeski, niemie-
cki, poszukuje posady. Kurjer
zdw 56 902

200 zł
dam tej osobie, która by mi mo-
gła poręczyć w jakiegokolwiek
stałej posadzie. Mam pięć klas
gimnazjum państwowego, 26 lat,
kawaler i znam dokładnie prace
biurowe. Miejscowość obojetna.
Oferty Kurjer zdw 56 988

Woźnica
z kaucją i dobrymi poleceniami
były kawalerzysta poszukuje po-
sady za woźnicę do poważnej fir-
my, ostatnio 10 lat pracował w
jednej firmie Oferty do Kurje-
ra zdw 56 973

Młodszy
pomocnik kupiecki z branży koloni-
jalnej, delikatesów, win i wódek
poszukuje posady. Miejscowość o-
bojetna. Zgłoszenia Kurjer
zdw 56 971

Mamka
szuka posady zaraz. Oferty Ku-
rjer zdw 56 946

Posługaczka
poszukuje posady na cały dzień
lub w godzinach rannych. Zgło-
szenia Kurjer zdw 56 768

Młodzieniec
lat 25 z dobrej rodziny, posiada-
jący 7 klas gimn. szuka posady.
Oferty Kurjer zdw 56 745

Posługaczka
uczcza, pracowita, czysta, długo-
letnie świadectwa poszukuje po-
sady na cały dzień lub w godzi-
nach rannych. Oferty Kurjer
zdw 56 891

Dziewczyna
starsza, sierota na w. kros. czysta,
sumienna, z długoletniemi świa-
dectwami umiejąca dobrze goto-
wać szuka posady od 1 października
u samotnych państw. Łaskawe
zgłoszenia Kurjer zdw 56 889

Syn
aptekarz, starszy, z lepszym wy-
kształceniem oszukuje odpowie-
dniego fachu, o ile możliwości z-
stancja. Oferty Kurjer
zdw 56 829

Dziewczyna
poszukuje posady przed lub po
południu. Oferty Kurjer
zdw 56 882

1.000 zł
kaucji lub pożyczki młodszy
kupiec za otrzymanie stałej po-
sady. Oferty Kurjer
zdw 56 549 50

Panienska
z dobrej rodziny przyjmie posadę
do dzieci lub do lekkich prac do-
mowych. Zgłoszenia Kurjer
zdw 56 863 64

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami poszu-
kuje posady. Oferty Kurjer
zdw 56 861 2

Młynarz
samodzielny, rzutki fachowiec
z kaucją 3.000 zł przyjmie stałą
posadę. Oferty Kurjer pod
dw 2285 6

Szofer - mechanik
z kilkuletnią praktyką obeznany
wielkimi typami wozów szuka
posady zaraz lub od 1. 10. 29. —
Zgłoszenia Kurjer zdw 56 012 3

Panienska
lat 18 (sierota) biegle w piśmie
i rachunkach poszukuje posady
do ekspedycji najchętniej z u-
trzymaniem Zgłoszenia Kurjer
zdw 56 554

Panienska
z wykształceniem licealnym, pi-
sząca biegle na maszynie, poszu-
kuje zajęcia wieczornego, ewentual-
nie jako lektorka. Oferty Ku-
rjer zdw 56 601

Maszynistka
znająca stenografię polską z
praktyką poszukuje posady za-
raz. Łaskawe zgłoszenia proszę
Kurjer zdw 56 595

Robotnik
kawaler z dobrym świadectwem
poszukuje posady — miejscowość
obojetna. Oferty Kurjer
zdw 56 695

Dziurki maszynowe
w konfekcji wykonuje Bielawski
Kraszewskiego 8. zdw 56 689

Woźny
z kaucją i dobrymi poleceniami,
przepracował 10 lat pracował ostat-
niem przedsiębiorstwie, poszukuje
posady. Oferty do Oredownika
zdw 56 972

Gospośnia - kucharka
poszukuje posady od 1. 10. Miej-
scowość obojetna. Zgłoszenia
Kurjer zdw 56 177

Poszukuje
dla mej siostry przybyłej ze wsi
bardzo ucziwej i pracowitej
miejsca jako służącej u lepszych
państw. Zgłoszenia Kurjer
zdw 56 007

Pracznica
pierzę czysto 5 zł dziennie poleca
się w dom. Oferty Kurjer
zdw 56 111

Wolontarjusz
fryzjerski sierota, który pracował
3 lata w zawodzie fryzjerskim,
celem dalszego użycia się, po-
szukuje od 1. 10. posady. Łaska-
we zgłoszenia proszę Kurjer
zdw 56 194

Kreślacz
młody, zdolny pragnie zmienić
posadę. Oferty Kurjer
zdw 56 122

Osoba
lat 24 szuka posady do wszyst-
kiego, zaraz tylko w porządnym
domu. Oferty Kurjer
zdw 56 181

Karmelarz
karmele, czekoladki, poszukuje
posady. Oferty Kurjer
zdw 56 696

Pomocnik
handlowy kolonialista z kaucją
1500 zł, poszukuje posady podro-
żującego, książkowiec lub maga-
zyniera. Oferty Kurjer
zdw 56 379

Biuralistka
początkująca z książkowością
stenografją i pisanem na maszy-
nie poszukuje posady Oferty Ku-
rjer zdw 52 2

Z okazji zamknięcia Powszechnej Wystawy Krajowej wydamy w poniedziałek, 30 września 1929, po południu specjalny numer Kurjera Poznańskiego. Ogłoszenia do wydania tego upraszamy w poniedziałek ryczło rano. Administracja.

Pierwszorzędną
Restaurację - Kabaret - wydzierzawię.
Obrót duży, dochód poważny. Największy interes na Pomorzu, gotówki potrzeba 25 tysięcy zł. Zgłoszenia do „Par“, Toruń, Szeroka 46 pod „właściciel“.
Pw 5642-64, 887

Chłopca
do posyłek przyjmie Piliński, Łódź 1. Łazarz. zdw 56 859

Krawcowa
młodsza może się zgłosić. Adres wskaże Kurjer dw 2300

Maszynistka
znająca perfekcyjnie język niemiecki może się zgłosić. Św. Marcin 43. III. piętro. zdw 56 321

Bony - freblanki
z dobrymi świadectwami dla dwóch chłopczyków 3 1/2 i 7 lat albo też panienkę władającą dobrze francuskim lub niemieckim poszukuje tylko na czas popołudniowy. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 929

Technik
stolarski budowlany biegły w kosztorysowaniu może się zgłosić z podaniem pensji do fabryki wyrobów drzewnych. Leitzber. Poznań, ul. Naramowicka 25. telefon 50-81. zdw 56 003

Posługaczki
z gotowaniem poszukuje na cały dzień. Oferty Kurjer zdw 56 018

Przyjmuje
chłopców w naukę ślusarnia I. Janicki, Poznań Dąbrowskiego 9 zdw 55 585

Sypialnia
orzechowa, bardzo tanio na sprzedaż.
Ogrodowa 13, III na prawo.
zw 19 247

Kowal
znający dobrze powoźnictwo, siła samodzielną może się zgłosić. Mieszkanie zapewnione. F. Miodowicz, Szamotyły, Garncarska nr. 9. zdw 55 463

Służąca
z dobrem gotowaniem, zaprawami, prasowaniem potrzebna od 1. 10. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 55 976

Elewa (ki)
maturzystki poszukuje Apteka w Kórniku. zdw 55 026

FUTRA
w solidnym dobrym wykonaniu, skóry futrzane, błamy, wydry w wielkim wyborze po cenach najniższych. Futra podług miary oraz modernizacja i reparacje wykonuje szybko i tanio.
Przyjmuje skóry do garbowania i farbowania.
Tel. 36-08 **J. JAGSZ** Tel. 36-08
Magazyn futer i zakład kuśnierski zwr 19249
Poznań, Aleje Marcinkowskiego 21, naprzeciw Hotelu Francuskiego.

Książkowy
korespondent do biura technicznego poszukiwany. Oferty z opisami świadectw i podaniem wymagań do „Par“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 39.162. Pw 5 585-39.162

Asystenta aptekarskiego
dobrze poleconego (ewtl. zastępcę) z znajomością języka niemieckiego poszukuje od 1 października lub później. Referencje i warunki upraszam kierować: Apteka pod Aniołem, Ostrów Wlkp. dw 2208

KONKURS
Pomorska Izba Rolnicza w Toruniu przyjmie praktykanta do działu statystycznego, z poborami X lub IX stopnia służbowego, zaliczenie do kwalifikacji. Kandydaci z ukończoną szkołą średnią — absolwenci studium ekonomicznego na uniwersytecie lub Akademii Handlowej mają pierwszeństwo — zechcą do 15 października rb. złożyć podania pisemne z załączeniem następujących świadectw:
1) urodzenia,
2) ukończenia studjów uniwersyteckich,
3) obywatelstwa,
4) odbycia służby wojskowej, dw 2311
5) referencje dwu wiarygodnych osób.
Pomorska Izba Rolnicza.

Przedpłatą na październik 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodn. dodatka ilust. „Ilustracja Poznańska“ i „Nowiny Sportowe“ w Poznaniu w kwotę 4,00 w agencjach w mieście 4,50 z odnośnieniem do domu w Poznaniu 4,70 z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie 4,86. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przesyłek w zakładzie strażaków i t. p. wydawniczo nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się medostarczonych numerów lub odszkodowania.
Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 5525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Podróżujący
w Poznaniu zaprowadzony potrzebny do sprzedaży cukierków. Łaskawe oferty Kurjer zdw 56 464

Dziewczeta
od lat 15-16 przyjmie Wielkopolski Kartonaz. Dąbrowskiego 79. zdw 56 454

Potrzebny
zaraz pomocnik bednarski. Zgłoszenia A. Wojciechowski, środa ul. Dąbrowskiego 44. zdw 56 445

Bona
z dobrymi świadectwami na wieś potrzebna od 1. 10. Plucińska. Trzebaw. poczta Steszew. zdw 56 418

Cukiernika
poszukuje się od 1. 10. 29. ewtl. później dzielnego umiejącego samodzielnie pracować który mógłby również zająć się obsługą gości. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 56 417

Posługaczka
przed południem potrzebna — Grzelak. Matejki 67. zdw 56 527

Nauczycielka
starsza z francuskim potrzebna na wieś do dziewczynki 14 letniej. Kurjer zdw 56 508

Dziewczyna
potrzebna do wszelkiej pracy domowej od 1. 10. Nowicki. Wielkie Garbary 28. zdw 56 637

Czeladnika
kowskiego (młodszego) przyjmie Bartkowiak, Piaskowa 6-7. zdw 56 644

Służąca
samodzielną z dobrem gotowaniem potrzebna od 1 października. Ul. Mostowa 39, II. lewo. Tw 381

Piekarza
który zna także cukiernictwo, poszukuje zaraz Piekarnia Śrem. Rynek 24. nw 4 118

Sprzedawczka
do składu okuć meblowych poszukiwana. Pożądane pisanie na maszynie po polsku i niemiecku. Oferty z życiorysem i podaniem wymagań do „Par“, Al. Marcinkowskiego 11, pod 39.211. Pw 5615-39.211

Służąca
solidna, uczciwa, czysta, z gotowaniem dobrimi świadectwami potrzebna. Przeznica 1a, III. lewo. zdw 56 732

Uczenica
z porządnej rodziny potrzebna zaraz do hurt. galanterji i krótkich towarów. M. Goderski, Szewska 21. zdw 56 728

Kurs
ondulacji i czesania damskiego udziela. Oferty do Kurjera zdw 56 704

Służąca
potrzebna do wszystkiego. — Skrzypczyńska, św. Czesława 1, Wilda. zdw 56 807

Dziewczyna
do 2 dzieci potrzebna zaraz. Gen. Prądzyńskiego 23, III. lewo. zdw 56 657

Posługaczka
może się zgłosić. Dąbrowskiego 36, III, lewo. zdw 56 749

Elewka
do biura fabrycznego potrzebna z dobrej rodziny nie niżej 15 lat. Oferty z życiorysem do „Par“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56.211. Pw 5614-56.211

Stenotypistka
polsko-niemiecka, dzielna w swym zawodzie, poszukiwana do biura fabrycznego na wsi. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdw 56 638

Chłopca
do kolportażu gazet w wieku lat 17-19 przyjmie zaraz Agencja Wschodnia, pl. Wolności 11, II. piętro. Warunki umowy na miejscu. nw 4120

Uczeń
z odpowiednim wykształceniem potrzebny Stolski, 27 Grudnia 5. zdw 56 262

Służąca
potrzebna zaraz. Polna 14, skład. zdw 56 612

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem do wszystkiego zaraz. Kolejowa 55, Pomorska. zdw 56 606

Niemka
lub Polka władająca poprawnie językiem niemieckim, muzykalna (fortepian) potrzebna do dwóch dziewczynek na wieś okolica Bielska. Zgłoszenia od 3 do 5 Brugierowa, Kanałowa 17. zdw 56 521

360 zł !!
zarobek może człowiek inteligentny, który zechce zająć się sprzedażą papierów wartościowych dla Banku po miesięcznej próbie stała gaża, celem rozpoczęcia pracy jest potrzebna fotografia i 50 zł. Zgłoszenia tylko w niedzielę, dnia 29. od 10 rano do godz. 6 wieczór ul. Wierzbicice nr. 18, III piętro na prawo. zdw 56 519

Posługaczka
potrzebna zaraz. Mickiewicza 5, I. prawo. zdw 56 576

Na
wyjazd potrzebna osoba w średnim wieku z szyćmiem i znajomością języka niemieckiego do pomocy pani domu w gospodarstwie domowym i w interesie. Pensja dobrze płatna. Wiadomość ul. Śniadeckich 6 a u p. Dziaba dla inż. Straub od 8 do 10 rano. zdw 56 948

Służąca
do wszystkiego dobre świadectwa potrzebna. Romana Szymańskiego 1, parter. lewo. zdw 56 769

Uczeń
piekarski, uczący zaraz potrzebny A. Chmielnik, mistrz piekarz, św. Wojciech 25. zdw 56 762

Służąca
uczciwa potrzebna ul. Niegolewskich 5, skład. zdw 56 788

Młody
pomocnik fryzjerski zaraz potrzebny. Górna Wilda 25. zdw 56 784

Biegła
ekspedjentka do białawców i artykułów męskich potrzebna zaraz Bazar Wildecki, Rynek Wildecki 73. zdw 56 783

Potrzebna
uczenica do cukierni M. Nowickiego. 27 Grudnia 1. zdw 56 792

Koncesjonowane kursy gimnazjalne
Pedagogjum Poznańskie
od klas 4-8, uczą profesorowie gimnazjalni. Opłaty niskie, informacje i wpisy ulica Skarbowa 5, II p.
zw 19 566

Służąca
przychodnia, rzetelna z praniem potrzebna. Derfertowa, Zielona 6 zdw 56 591

Początkująca
maszynistka poszukuje jakiegokolwiek posady w biurze. Oferty Kurjer zdw 56 590

Służąca
przyzwolta uczciwa do wszelkich prac domowych potrzebna Steszewska Dąbrowskiego 43, Zgłoszenia 2-4. zdw 56 585

Młodsza
porządna kobieta do sprzątan'a pokoi od 8-11 potrzebna (najchętniej samotna, która prac umie), ul. Fredry 4, II. ptr. zdw 56 547

Inteligentna
pani do sprzedaży domokreślnej popularnych dzieł, potrzebna — Pierwszeństwo, która w podobnym pracowała. Zgłoszenia do Kurjera zdw 56 514

Służąca
do szkoły prywatnej poszukiwany ewtl. z kaucją, któryby ewtl. mógłby się zamienić z mieszkaniem. Reflektuje się tylko na siłę pracowita i sumienna, z referencjami. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 56 928

Służąca
do wszystkiego Wierzbicice 13, parter. prawo 4-6. zdw 56 887

Polecam
gospodynie, kucharki, pokojowe, dziewczyny z gotowaniem. Ag. Lewandowska, Aleje Marcinkowskiego 16. zdw 56 841

Krawcowa
samodzielną oraz maszynarką potrzebną (damskie płaszcze). — Wierzbicki, Maszalarska 2, I. zdw 56 663-9

Dziewczyna
przychodnia (16 lat) do 3 letniego dziecka zaraz potrzebna. Zgłoszenia w niedzielę od 10-12. Piekary 9, III lewo. zdw 56 682/3

Posługaczka
uczciwa i porządna potrzebna na 3 godziny dziennie Dąbrowskiego 69, I. zdw 56 439-40

Krawczyńie
samodzielną na płaszcze, suknie przyjmie Willmann, Matejki 51. zdw 56 452/3

Przyjmujemy
jeszcze kilka pracowitych dziewcząt i uczenic. Zgłaszaj się w niedziele 9-12, ul. Łukaszczyca 30 (Łazarz). zdw 56 473/4

Szlifierz
szkła lub przyuczony na stałą pracę zgłosić się może zaraz do wytwórni luster i szlifierni szkła Poznań, Wielkie Garbary 14 zdw 56 667/8

Podróżującego
na Wlkp. przyjmie Fabryka Liptow Poznań-Górczyn. Zgłoszenia tylko pisemnie zdw 56 504

Służąca
uczciwa, czysta, pracowita z gotowaniem może się zgłosić Czarnecka, Kanałowa 15, (miedzy 13-3 godz. w niedzielę). zdw 56 489

Służąca
młoda do prac domowych z gotowaniem potrzebna od 1 października. Skrzetuska ul. Dąbrowskiego 52, front. I piętro. lewo. zdw 56 479

Potrzebne
od 1. 10. 29 kucharka-gospodyni która umie dobrze gotować, wypiekać, zaprawiać i zna się na hodowli drobiu. Zgłoszenia przyjmuje Dwór Pierzchno, powiat Śrem. zdw 56 421

Uczenica
z porządnej rodziny z dobrimi świadectwami potrzebna zaraz. Konopińska, Gwarna 9. dw 2 306

Panna
do dzieci przychodnia z dobrimi świadectwami potrzebna zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 56 989

Pomocnika
krawieckiego tylko pierwszorzędnego przyjmie Bigdonski, Kochanowskiego 2. zdw 56 825

Inkasenta
na duży autobus z kaucją 1.500-2.000 zł poszukuje od zaraz. Urządzenie, mieszkanie, pensja. Adres wskaże Kurjer zdw 56 824

Ekspedjentkę
tow. krótkich i białawców przyjmie. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 760

Chłopiec
do posyłek może się zgłosić. „Radius“, św. Marcin 62. zdw 56 943

Bona lub bezdzietna wdowa
która obejmie obowiązek wychowania 4 dzieci od 4 do 11 lat i również zastąpi pania domu (wdowiec) na wysoko sumienna i inteligentna. Zgłoszenia z odpisem świadectw i fotografii. St. Fliieger, Katowice, ul. Moniszki 6. dw 2312

Krawcowe
na płaszcze, pierwszorzędne siły potrzebne zaraz. Podgórna 9, I. piętro. zdw 56 766

Posługaczka
zdrowa, silna zaraz potrzebna na cały dzień. — rkowa, Mylna 15. zdw 56 965

Uczenicę
do szyćci przyjmie. Wodna 20, II. ptr. m. 2. zdw 56 962

Uczenica
władająca cokolwiek językiem niemieckim, potrzebna do składu sprzętów kuchennych i domowych szkła i porcelany. W. Thiem, Poznań, ul. 27 Grudnia 11, telefon 50-87. zdw 56 951

Uczenicę
córke uczciwych rodziców przyjmie do składu towarów krótkich. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 757

Potrzebna
panienka do dzieci która umie szyć. Szewska 19, III. lewo. rw 7 085

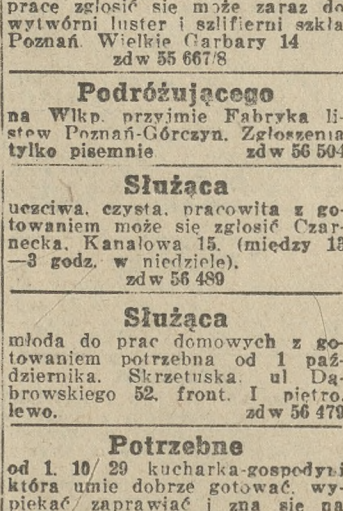
Potrzebna
służąca do wszystkiego, wieku do 35, wymagane dobre gotowanie, czystość, dobre świadectwa, na wyjazd do Warszawy 1 października. Wiadomość Grunwaldzka 1a. zdw 56 874

Zegarmistrz
pomocnik potrzebny zaraz. Gąsiorów ki. Berwińskiego 1 naprzeciw Parku Wilsona. zdw 56 855

Kursy HANDLOWE TEOFIŁA PREISSA
w Poznaniu, ul. Franciszka Ratajczaka 29.
Założone w roku 1893. zp 18666/7
Nauka rozpoczyna się z początkiem każdego kwartału. Nowe kursy i październik. Tygodniowo 30 lekcji. Prospekty na żądanie. Dołączaj znaczek pocztowy.

Humor zagraniczny

Kapitan: — Hej, panie, nie radzę panu dłużej tam leżeć, bo za chwilę spuszcze panu na nos kotwicę!

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 26 gr na stronie 4-lamowej 60 gr na stronie czwartej 100 gr na stronie drugiej 120 gr przed wiadomością po tocznemi 200 gr od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skompiowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nocy wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego do godz. 10 w dni przedświąteczne do godz. 9 przed południem. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.